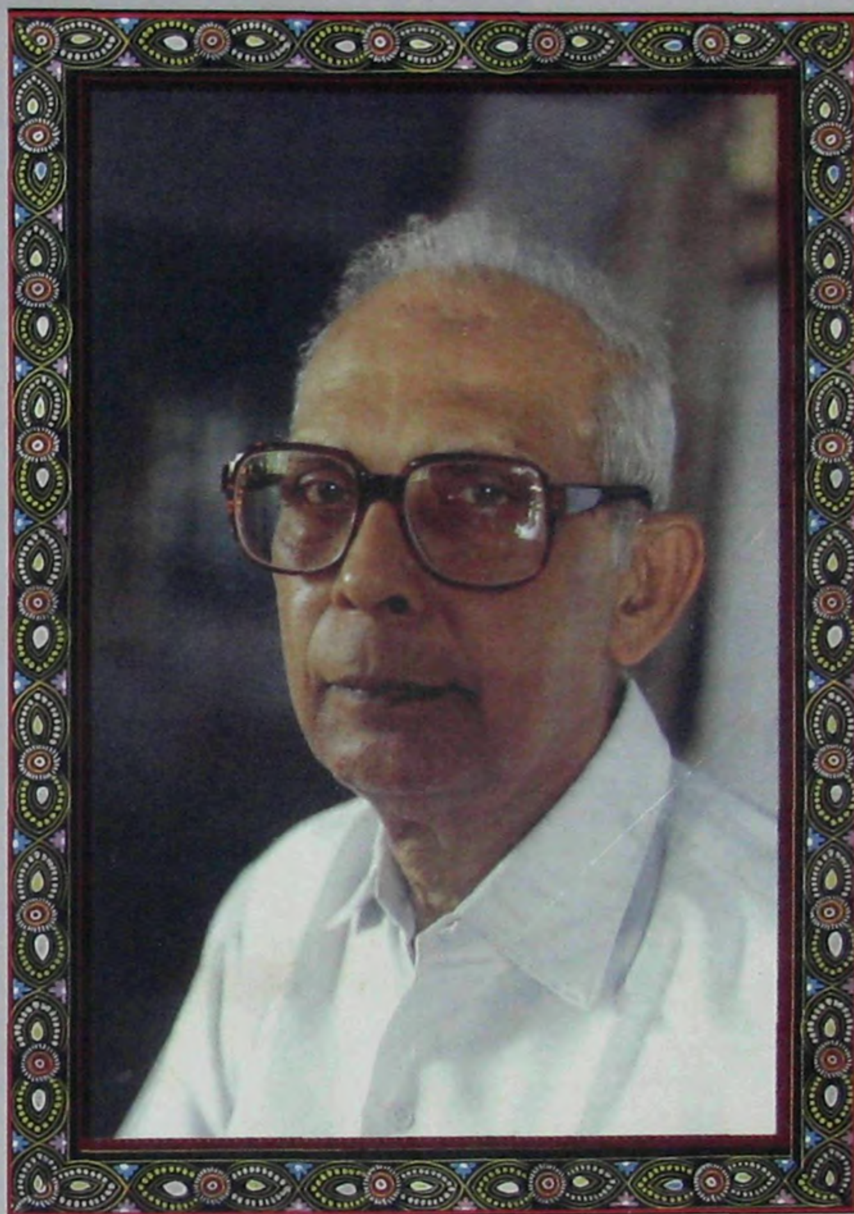

ବିଜ୍ଞାନୀର ମହାଯାତ୍ରା

ପରିବାର ସହ ପ୍ରଫେସର ବେହୁରା

ପତ୍ନୀ ଚନ୍ଦ୍ରମଣିଙ୍କ ସହ

ବିଜ୍ଞାନୀର ମହାଯାତ୍ରା

(ସ୍ୱ ବସନ୍ତ କୁମାର ବେହୁରାଙ୍କ ଏକାଦଶାହ ଉପଲକ୍ଷେ ସ୍ମୃତି-ଶ୍ରଦ୍ଧାଞ୍ଜଳି)

ଆବିର୍ଭାବ : ତା.୨୦.୦୨.୧୯୨୨

ତିରୋଭାବ: ତା.୧୬.୦୨.୨୦୧୫

ସଂପାଦନା

ଡ. ସନ୍ତୋଷ କୁମାର ମିଶ୍ର

ଡ. ସୁରେନ୍ଦ୍ର କୁମାର ଷଡ଼ଙ୍ଗୀ

ବିଜ୍ଞାନୀର ମହାଯାତ୍ରା

ସଂପାଦନା :

ଡ. ସନ୍ତୋଷ କୁମାର ମିଶ୍ର
ଡ. ସୁରେନ୍ଦ୍ର କୁମାର ଷଡ଼ଙ୍ଗୀ

ମୁଦ୍ରଣ ଓ ପ୍ରକାଶକ

ରିପ୍ରୋପ୍ରିଣ୍ଟ ପ୍ରାଇଭେଟ୍ ଲିମିଟେଡ୍
ନୟାପଲ୍ଲୀ, ଭୁବନେଶ୍ୱର

ପ୍ରକାଶନ

୨୬ - ଫେବୃୟାରୀ, ୨୦୧୫

Bigyanira Mahajatra

Editors :

Dr. Santosh Kumar Misra
Dr. Surendra Kumar Sarangi

Printer & Publisher

Reproprint Pvt. Ltd.
Nayapalli, Bhubaneswar

Date of Publication

26 - February,2015

ଜୀବନପଞ୍ଜୀ

ପ୍ରଫେସର (ଡକ୍ଟର) ବସନ୍ତ କୁମାର ବେହୁରା

୧. ଜନ୍ମ ତାରିଖ, ସ୍ଥାନ ଓ ପିତାମାତାଙ୍କ ନାମ :

- ୨୦ ଫେବୃୟାରୀ, ୧୯୨୨
- ଗାଁ- ବିଲିପଡ଼ା, ଥାନା- ବାଲିକୁଦା, ଜି- ଜଗତସିଂହପୁର, ଓଡ଼ିଶା
- ପିତା : ବନମାଳି ବେହୁରା
- ମାତା : ଉଜ୍ଜ୍ୱଳମଣୀ ଦେଇ

୨. ଶିକ୍ଷା :

- ମାଟ୍ରିକ୍ୟୁଲେସନ : ଏମ୍.କେ.ସି ହାଇସ୍କୁଲ୍, ବାରିପଦା, ୧୯୩୮
- ବିଏସ୍.ସି : ବଙ୍ଗବାସୀ କଲେଜ, କଲିକତା, ୧୯୪୪
- ଏମ୍.ଏସ୍.ସି ପ୍ରାଣୀବିଜ୍ଞାନ : କଲିକତା ୟୁନିଭର୍ସିଟି, ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀ ୧୯୪୬
- ପିଏଚ୍.ଡି ପ୍ରାଣୀବିଜ୍ଞାନ : ଏଡ଼ିନ୍‌ବରା ୟୁନିଭର୍ସିଟି, ସ୍କଟ୍ ଲ୍ୟାଣ୍ଡ, ୟୁ.କେ, ୧୯୪୯

୩. ଅଧ୍ୟାପନା, ଗବେଷଣା ଇତ୍ୟାଦି :

- ଅଧ୍ୟାପକ ପ୍ରାଣୀବିଜ୍ଞାନ : ୧୯୪୭-୫୭
- ପ୍ରାଧ୍ୟାପକ ପ୍ରାଣୀବିଜ୍ଞାନ : ୧୯୫୭-୬୧
- ପ୍ରଫେସର ପ୍ରାଣୀବିଜ୍ଞାନ : ୧୯୬୧-୮୨ ଉତ୍କଳ ୟୁନିଭର୍ସିଟି
- ଅଧ୍ୟକ୍ଷ, ପୋଷ୍ଟ ଗ୍ରାଜୁଏଟ୍ କାଉନ୍‌ସିଲ୍ : ୧୯୭୫-୭୬
- କୁଳପତି, ଉତ୍କଳ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ : ଜୁଲାଇ-ସେପ୍ଟେମ୍ବର, ୧୯୮୦
- ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ, ମହାବିଦ୍ୟାଳୟ ଉନ୍ନୟନ ପରିଷଦ : ୧୯୮୨-୧୯୮୪

୪. ଗବେଷଣା ପ୍ରବନ୍ଧ ପ୍ରକାଶନ :

- ଜାତୀୟ ଓ ଅନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ପତ୍ରିକାରେ ପ୍ରାଣୀବିଜ୍ଞାନ ସଂକ୍ରାନ୍ତୀୟ ୨୪୦ରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ଗବେଷଣା ପ୍ରବନ୍ଧ ।
- ନେଚର୍ ପତ୍ରିକାରେ (ଭାଗ : ୧୬୫, ପୃ-୧୦୨୫ ଏବଂ ଭାଗ ୧୬୭ ପୃ.୧୪) ଦୁଇଟି ପୂର୍ଣ୍ଣ ଗବେଷଣା ପ୍ରବନ୍ଧ ।
- ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରାଣୀବିଜ୍ଞାନ ସଂସଦ ଦ୍ୱାରା ୧୯୮୩ ମସିହାରେ ପ୍ରକାଶିତ "Aphids" ।
- Bhitarkanika : The wonder land of Orissa - 1999.

୫. ଜନପ୍ରିୟ ବିଜ୍ଞାନ ରଚନା :

- ଓଡ଼ିଶାର ବେଙ୍ଗ - ଶିଶୁବିଜ୍ଞାନ ସାହିତ୍ୟ ପାଇଁ ଜାତୀୟ ପୁରସ୍କାର (୧୯୬୬) ।
- ଓଡ଼ିଶାର ସାପ - ଶିଶୁବିଜ୍ଞାନ ସାହିତ୍ୟ ପାଇଁ ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ସରକାର ପୁରସ୍କାର (୧୯୬୭) ।
- ଡାଇନୋସର୍ - ଶିଶୁବିଜ୍ଞାନ ସାହିତ୍ୟ ପାଇଁ ଏନ୍.ସି.ଇ.ଆର୍.ଟି. ଜାତୀୟ ପୁରସ୍କାର (୧୯୭୭) ।

- ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ - ଉତ୍କଳ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ପୁରସ୍କାର (୧୯୮୧) ।
- ମନୁଷ୍ୟ ଏକ ଅଭିନବ ପ୍ରାଣୀ (୧୯୯୯) (କଳ୍ପତରୁ କାନୁନ୍‌ଗୋଙ୍କ ସହ ଯୁଗ୍ମ ରଚନା) ।
- ସାପକଥା - ନବମ ରାଜଧାନୀ ପୁସ୍ତକ ମେଳା ପୁରସ୍କାର (୨୦୦୮) ।
- ଓଡ଼ିଶାର କଇଁଛ - ନ୍ୟାସନାଲ୍ ବୁକ୍ ଟ୍ରଷ୍ଟ, ନୂଆଦିଲ୍ଲୀ (୨୦୧୦) ।

୬. ଇଂରାଜୀ ପୁସ୍ତକକୁ ଓଡ଼ିଆରେ ଅନୁବାଦ :

- ଭାରତର ସାପ - ନ୍ୟାସନାଲ ବୁକ୍ ଟ୍ରଷ୍ଟ, ନୂଆଦିଲ୍ଲୀ (ପ୍ରଥମ ମୁଦ୍ରଣ, ୧୯୭୫), (ଦ୍ୱିତୀୟ ମୁଦ୍ରଣ, ୧୯୭୯) ।
- ସାଧାରଣ ପକ୍ଷୀ - ନ୍ୟାସନାଲ୍ ବୁକ୍ ଟ୍ରଷ୍ଟ, ନୂଆଦିଲ୍ଲୀ (୧୯୮୦) ।
- ୱାଇଲଡ଼୍ ଲାଇଫ୍ ପ୍ରୋଟେକ୍ସନ୍ ଆକ୍ଟ (୧୯୭୨) ।
- ଜୈବ ବିବିଧତା (ସାମାନ୍ୟ କଥନ) (୧୯୯୬) ।
- ଡାଇନୋସର୍ ।

୭. ପୁରସ୍କାର ଓ ସମ୍ମାନ :

- ୬୫ତମ ଜାତୀୟ ବିଜ୍ଞାନ କଂଗ୍ରେସ୍ ଅଧିବେଶନ (ଅହମଦାବାଦ୍)ର Zoology, Entomology & Fisheries ବିଭାଗର ସଭାପତି (୧୯୭୮) ।
- ପଞ୍ଚମ ସର୍ବଭାରତୀୟ ପ୍ରାଣୀବିଜ୍ଞାନ କଂଗ୍ରେସ୍ (ଭୋପାଳ)ର ସାଧାରଣ ସଭାପତି (୧୯୮୦) ।
- ୭ମ ସର୍ବଭାରତୀୟ ପ୍ରାଣୀବିଜ୍ଞାନ କଂଗ୍ରେସ୍ (ମିରଟ୍)ର ସାଧାରଣ ସଭାପତି (୧୯୮୫) ।
- ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ ସଂରକ୍ଷଣ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଭାରତୀୟ ପ୍ରାଣୀବିଜ୍ଞାନ ସଂସଦର ରାଜା ଜିତେନ୍ଦ୍ରୋ ମଲ୍ଲିକ୍ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣପଦକ (୧୯୭୮) ।
- ପ୍ରାଣୀବିଜ୍ଞାନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଭାରତୀୟ ପ୍ରାଣୀବିଜ୍ଞାନ ସଂସଦର ସାର୍ ଦୋରାବ୍ ଟାଟା ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ପଦକ (୧୯୮୦) ।
- ଉତ୍କଳ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ଓଡ଼ିଶାର ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ଜନପ୍ରିୟ ବିଜ୍ଞାନ ଲେଖକ ପୁରସ୍କାର ଓ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣପଦକ (୧୯୮୧-୮୨) ।
- ଜୀବବିଜ୍ଞାନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଓଡ଼ିଶା ବିଜ୍ଞାନ ଏକାଡ଼େମୀ ପ୍ରଦତ୍ତ ସାମନ୍ତ ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖର ପୁରସ୍କାର (୧୯୮୭) ।
- ନନ୍ଦିଘୋଷ ପୁରସ୍କାର (୧୯୯୦) ।
- ଉତ୍କଳ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ସମସ୍ତ ଶିକ୍ଷକ, ଛାତ୍ର ଓ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅଭିନନ୍ଦିତ (୨୭.୦୧.୧୯୮୪) ।
- ଓଡ଼ିଶା ବିଜ୍ଞାନ ଏକାଡ଼େମୀ ଦ୍ୱାରା ବରିଷ୍ଠ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଭାବେ ଅଭିନନ୍ଦିତ (୦୭.୦୬.୧୯୯୮) ।
- ଆର୍ଯ୍ୟ ସମାଜ, ଭୁବନେଶ୍ୱର ଦ୍ୱାରା ବିଜ୍ଞାନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଉଲ୍ଲେଖନୀୟ ଅବଦାନ ପାଇଁ ସ୍ୱାମୀ ସତ୍ୟପ୍ରକାଶ ପୁରସ୍କାର (୨୦୦୦) ।
- ପ୍ରାଣକୃଷ୍ଣ ପରିଜା ସ୍ମୃତି ପରିଷଦ କଟକ ଦ୍ୱାରା ବିଜ୍ଞାନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଉଲ୍ଲେଖନୀୟ ଅବଦାନ ପାଇଁ ପ୍ରାଣକୃଷ୍ଣ ପରିଜା ପୁରସ୍କାର (୨୦୦୦) ।
- ଉତ୍କଳ ସାହିତ୍ୟ ସମାଜ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରାଣକୃଷ୍ଣ ପରିଜା ବିଜ୍ଞାନ ସାହିତ୍ୟ ସମ୍ମାନ (୨୦୦୦) ।
- ବିଜୟ-ଗୋବିନ୍ଦ ସ୍ମୃତି ପୁରସ୍କାର, କଟକ (୨୦୦୧) ।
- ଓଡ଼ିଶା ବିଜ୍ଞାନ ପ୍ରଚାର ସମିତି, ଭୁବନେଶ୍ୱର ଶାଖା ଦ୍ୱାରା ସମ୍ମାନିତ (୨୭.୧୦.୨୦୦୨) ।
- ବିଜ୍ଞାନ ପ୍ରଚାର ସମିତି, କଟକ ପ୍ରଦତ୍ତ ରାୟ ସାହେବ ବନବିହାରୀ ମହାନ୍ତି ସମ୍ମାନ (୨୦୦୩) ।

- ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ ସଂରକ୍ଷଣ କ୍ଷେତ୍ରରେ ରାଜ୍ୟ ସ୍ତରୀୟ ବିଜୁ ପଟ୍ଟନାୟକ ପୁରସ୍କାର (୨୦୦୭-୨୦୦୮) ।
- କଳିଙ୍ଗ ସମ୍ମାନ - ୨୦୧୨ ।

୮. ବିଭିନ୍ନ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଜର୍ଣ୍ଣାଲର ସଂପାଦକ :

- Prakruti - Utkal University Journal of Science (1962-1982)
- Pranikee - Journal of Zoological Society of Orissa, Bhubaneswar, 1983.

୯. ସାଇନ୍ସ ସୋସାଇଟି ସ୍ଥାପନା :

- Founder - Zoological Society of Orissa (1958).
- Founder President - Nature and Conservation Society of Orissa (1982-2003).

୧୦. ନୂତନ କୀଟର ଆବିଷ୍କାର :

- "ଗ୍ରନ୍ଥକୀଟ କଟକୀ" (Granthakita cuttackae) ନାମରେ ଛାତ୍ରୀ ଶ୍ରୀମତୀ ବିଦ୍ୟୁତ୍‌ପ୍ରଭା ଦାସଙ୍କ ସହ ଏକ ନୂତନ କୀଟର ଆବିଷ୍କାରକ ।

୧୧. ପ୍ରଫେସର ବେହୁରାଙ୍କ ସମ୍ମାନାର୍ଥେ ନାମିତ ପ୍ରାଣୀ :

- ଚିପିଟ କୃମି (Flatworm) (i) Gameo Behuri, (ii) Urocleidus Behuri
- ଲାହୀ କୀଟ (Aphid) (କାଶ୍ମୀର ଉପତ୍ୟକା) (i) Dactynotus Behuri

୧୨. ପ୍ରଫେସର ବେହୁରାଙ୍କ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନରେ ଗବେଷଣା କରି ପିଏଚ୍.ଡି ଓ ଡି.ଏସ୍‌ସି. ଡିଗ୍ରୀ ଲାଭ କରିଥିବା ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀ :

1. William Anthony Zilka*, USA, Ph.D.-1974
2. Murari Mohan Dash, Ph.D. - 1974
3. Aditya Prasad Das, Ph.D.-1979, D.Sc.-1994
4. Lala Aswini Kumar Singh, Ph.D.-1980
5. Sudhakar Kar, Ph.D.-1983
6. Kalyani Bohidar, D.Sc.-1983
7. Dilip Kumar Roy, Ph.D.-1984
8. Bijoylaxmi Swain, Ph.D.-1985
9. Narayan Chandra Satpathy, Ph.D.-2001
10. Debabrata Swain, Ph.D.-2001, IFS

*Faculty Member, Hofstra University, New York

GENEALOGY
of
Late Basanta Kumar Behura
(DOB - 20.02.1922 & DOD - 16.02.2015)

EKADASI → UCCHAB → ARTHABANDHU → BHAGIRATHI → KRUPASINDHU

Three Sons

- Udaya
- Madan
- Mahani Behura (Wife - Tilotama)

Two Daughter

- TARA
- PARA

Three Sons

- Banamali (DOB- 1887, DOD- 04.05.1980, Wife-Ujallamani)
- Sripati
- Satyananda

Three Daughter

- Hemalata (H - Mayadhara Mansingh)
- Premalata (H - Biswanatha Pasayat)
- Kanaklata (H - Golok Bihari Dhala)

Four Sons

- Durgamadhab (Unmarried)
- Basanta Kumar (W- Chandramani)
- Prafulla Kumar (W- Arnnapurna)
- Bijoy Kumar (W- Priyambada)

Basanta Kumar Behura S/o- Late Banamali Behura adopted to Late Harekrushna Mohanty

Three Daughters

- Tanuja (Sikha) W/o- Chandra Sekhar Samal having two doughters Eva & Asha
- Sukanya (Lekha) W/o- Kiran Senapati having one daughter Gitanjali
- Kaushika (Bubai) W/o- Satya Kishore Sahu having one son Aarav Vijaya Sahu (Sunny)

One Son

- Priyadarshan (Bapu) H/o- Sandhya Chouhan having two daughters Esha and Priyanka and one son SIDHARTHA (Raghuvir)

ସମୟ ସୁଅରେ ଦିନେ :
ପ୍ରଫେସର ଡକ୍ଟର ବସନ୍ତ କୁମାର ବେହୁରାଙ୍କ ସହ ଏକ ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ଆଳାପ

ସାକ୍ଷାତ୍‌କାର ଓ ଉପସ୍ଥାପନା : ଡକ୍ଟର ଚିତ୍ତରଞ୍ଜନ ମିଶ୍ର

ପ୍ରଫେସର (ଡକ୍ଟର) ବସନ୍ତ କୁମାର ବେହୁରା – ଓଡ଼ିଶାର ବିଜ୍ଞାନ ଜଗତର ଏକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସଶ୍ରଦ୍ଧ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ, ପ୍ରଣମ୍ୟ ମହାନୁଭବ ଓ ବର୍ଷିୟାନ ପ୍ରାଣୀ ବିଜ୍ଞାନୀ । ଓଡ଼ିଶା ଶିକ୍ଷା ଜଗତର ଏକ ଅଦ୍ୱିତୀୟ କୀର୍ତ୍ତିସ୍ତମ୍ଭ ଓ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳମୟ ଜ୍ୟୋତିଷ୍କ। ଏହି ବରେଣ୍ୟ ବୈଜ୍ଞାନିକ ମହାପୁରୁଙ୍କ ଜନ୍ମ ହୋଇଥିଲା ଜଗତ୍‌ସିଂହପୁର ଜିଲ୍ଲା ବାଲିକୁଦା ଥାନା ଅନ୍ତର୍ଗତ ନାଉଗାଁ ହାଟ କଲେଜରୁ ମାତ୍ର ୫ କିଲୋମିଟର ଦୂର ବିଲିପଡ଼ା ଗାଁରେ । ପୂର୍ବରୁ ଏହି ଗାଁଟିର ନାଁ ଥିଲା ବିଲପଡ଼ା । ପିତା ବନମାଳୀ ବେହୁରା ଓ ମାତା ଶ୍ରୀମତୀ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳମଣି ଦେବୀଙ୍କ ଔରଷରୁ ଜନ୍ମନେଲେ ବସନ୍ତ ୧୯୨୨ ମସିହା ଜାନୁୟାରୀ ମାସ ୧୨ ତାରିଖରେ । ହେଲେ ସ୍କୁଲ୍‌ରେ ନାଁ ଲେଖାଇଲା ବେଳକୁ ଜନ୍ମ ତାରିଖ ବଦଳିଯାଇ ତାହା ୧୯୨୨ ମସିହା ଫେବୃୟାରୀ ମାସ ୨୦ ତାରିଖ ହୋଇଗଲା । ୪ ଭାଇ ଓ ୩ ଭଉଣୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବସନ୍ତ ଥିଲେ ବାପା ମା'ଙ୍କ ତୃତୀୟ ସନ୍ତାନ । ପିତା ବନମାଳୀ ବେହୁରା ପୋଲିସ୍ ସବ୍-ଇନିସ୍‌ପେକ୍ଟର ଓ ପରେ ପୋଲିସ୍ ଇନିସ୍‌ପେକ୍ଟର ହୋଇଥିଲେ ସେତେବେଳେକାର ମୟୁରଭଞ୍ଜ ରାଜ୍ୟ (State)ରେ । ସେତେବେଳେ ପୁରା ମୟୁରଭଞ୍ଜ ରାଜ୍ୟରେ ମାତ୍ର ଚାରିଜଣ ପୋଲସ୍ ଇନିସ୍‌ପେକ୍ଟର ଥାଆନ୍ତି । ତହିଁରୁ ଜଣେ ଥିଲେ ବନମାଳୀ । କଲିକତା ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରୁ ସେ ସମୟରେ ସେ ମାଟ୍ରିକ୍ ପାସ୍ କରିଥିଲେ । ବସନ୍ତ କହନ୍ତି – କନେଷ୍ଟବଳ, ପୋଲିସ୍, ସବ୍-ଇନିସ୍‌ପେକ୍ଟର ଓ ଜମାଦାର ପରିସରରେ ମୋ ପିଲାଦିନ ବିତିଥିଲା । ମିଛ ଓ ମିଛୁଆଙ୍କ ପ୍ରତି ପିଲାଦିନରୁ ମୋର ଭାରି ଆଲର୍ଜି । ପୋଲିସିଆ ପରିସରରେ ବଢିଥିବାରୁ ବୋଧେ ମୋର ଏଭଳି ଗୁଣ ହୋଇଗଲା । ଲୋକେ ମତେ "କାଳତୁଣ୍ଡିଆ" ବୋଲି ଡାକିଲେ । ମୋ ପାଟିରୁ ଯାହା ବାହାରେ କୁଆଡ଼େ ତାହା ସତ ହୋଇଯାଏ । ରେଭେନ୍‌ସା କଲେଜରେ ମଧ୍ୟ ମୋର ସେହି ରେପୁଟେସନ୍ ଥିଲା ତେଣୁ "Truth became my mission of life" । ସତ୍ୟ ମୋ ଜୀବନର ଆଧାରଶୀଳା ହୋଇଗଲା । ସତ୍ୟକୁ ଜାବୁଡ଼ି ଧରିବା ଗୁଣଟା ପିଲାଦିନରୁ ମୋ ଭିତରେ ଏମିତି ବସାବାନ୍ଧି ରହିଗଲା ଯେ ରହିଗଲା ଆଉ କୁଆଡ଼େ ଯିବାର ନାଁ ଧରିଲାନି । ମୋର ଆଜି ଯାହା କିଛି ବି ପରିଚୟ ଏହି ସତ୍ୟକୁ ନେଇ, ସତ୍ୟକୁ ଘେରି ଜୀବନକୁ ନେଇ, ଜୀବନକୁ ଘେରି ମଣିଷଙ୍କୁ ନେଇ, ମଣିଷଙ୍କୁ ଘେରି ସମାଜକୁ ନେଇ ଓ ସମାଜକୁ ଘେରି ସମୟକୁ ନେଇ ।

ବସନ୍ତଙ୍କ ୭ଟି ଭାଇଭଉଣୀ ମଧ୍ୟରୁ ବଡ଼ଭାଇ ଶ୍ରୀ ଦୁର୍ଗାମାଧବ ବେହୁରା, ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ କୃଷି ବିଭାଗର ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଥିଲେ । ତାଙ୍କ ତଳକୁ ଶ୍ରୀମତୀ ହେମଲତା ମାନସିଂହ ଯେ'କି ବିଶିଷ୍ଟ କବି ମାୟାଧର ମାନସିଂହଙ୍କ ଧର୍ମପତ୍ନୀ ଥିଲେ । ତା'ପରେ ବାବା ମା'ଙ୍କ ତୃତୀୟ ସନ୍ତାନ ହେଲେ ବସନ୍ତ । ଜୀବନର ଅପରାହ୍ନରେ ଏବେବି ସେ ବେଶ୍ କର୍ମଠ ଓ ଚଳଚଞ୍ଚଳ । ତାଙ୍କ ତଳକୁ ଶ୍ରୀମତୀ ପ୍ରେମଲତା ପଶାୟତ, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ଅରଜିତ୍ ପଶାୟତଙ୍କ ମା' । ତା'ପରେ ଶ୍ରୀ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ କୁମାର ବେହୁରା । ତାଙ୍କୁ ଯେତେବେଳେ ପ୍ରାୟ ୭୦ ବର୍ଷ ବୟସ ସେତେବେଳେ ସେ ମୃତ୍ୟୁବରଣ କରିଥିଲେ । ତାଙ୍କ

ତଳକୁ ବାରିଷ୍ଟର ବିଜୟ କୁମାର ବେହୁରା ଯେ'କି ଏବେ ଏକମାତ୍ର Bar-at-Law ଭାବେ କଟକରେ ଅବସ୍ଥାପିତ । ତାଙ୍କ ତଳକୁ ଶ୍ରୀମତୀ କନକଲତା ଧଳ ଯେ'କି ଓଡ଼ିଶାର ବିଶିଷ୍ଟ ଧ୍ୱନିବିଜ୍ଞାନୀ ସ୍ୱର୍ଗତ ପ୍ରଫେସର ଗୋଲକ ବିହାରୀ ଧଳଙ୍କ ଧର୍ମପତ୍ନୀ ଅଟନ୍ତି ।

ବସନ୍ତ କୁହନ୍ତି - ମୋ ବଡ଼ଭାଇଙ୍କ ଯୋଗୁଁ ମୁଁ ଆଜି ମଣିଷ । । ମୁଁ ଚାହୁଁଥିଲି ସାମ୍ବାଦିକଟିଏ ହେବାକୁ ଶ୍ରୀ ଶଶିଭୂଷଣ ରଥଙ୍କ ସଂପାଦନାରେ ବ୍ରହ୍ମପୁରରୁ ପ୍ରକାଶ ପାଉଥିବା ଓଡ଼ିଶାର ସର୍ବପ୍ରଥମ ଦୈନିକ ସମ୍ବାଦ ପତ୍ର "ଆଶା" ଓ ଇଂରାଜୀ ସମ୍ବାଦପତ୍ର "New Orissa" ରେ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ସାମ୍ବାଦିକ ଭାବେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଛି । ଶଶିଭୂଷଣ ରଥଙ୍କ ଝିଅର ନାମ ଥିଲା "ଆଶା" । ତେଣୁ ସେ ପ୍ରଥମ ଓଡ଼ିଆ ଦୈନିକ ସମ୍ବାଦପତ୍ରର ନାଁ "ଆଶା" ବୋଲି ରଖିଥିଲେ ।

ଡ. ମିଶ୍ର : ହେ ମହିୟାନ୍ ପ୍ରଜ୍ଞାପୁରୁଷ ! ଆପଣଙ୍କ ପରିଚୟ ମୁଁ କ'ଣ ଅବା ଦେବି । ଆପଣ ତ ଆପଣଙ୍କ ପରିଚୟ । ଆପଣ ତ ଗୋଟଏ ଅନୁଷ୍ଠାନ । ଆପଣ ତ ଆପଣଙ୍କ ଜୀବନର ମହାନାୟକ । ଖୁବ୍ ଭଲ ଜୀବନଟିଏ ଜିଇଁଛନ୍ତି ଆପଣ । ଜୀବନ ଜିଇଁବାର ମହାନ୍ କଳାଟିକକ ଆପଣଙ୍କୁ ପୁରା ୧୬ଅଣା ଜଣା । ଆପଣ ସାଗର ତୀରର ବତିଘରଟିଏ, ଦିଗବାରେଣୀଟିଏ । ଅନ୍ୟ ଦିଗ ଦେଖାଇଛନ୍ତି ଆପଣ । ଅନ୍ୟକୁ ବାଟ କଢ଼ାଇଛନ୍ତି ଆପଣ । ଅନ୍ୟର ସାହାଭରଷା ପାଲଟିଛନ୍ତି ଆପଣ । ଆପଣଙ୍କ ଜୀବନର କିଛି ଅଲିଭା ସ୍ମୃତି, କିଛି ଅକୁହା କଥା, କିଛି ଖଟାମିଠା ସ୍ୱାଦକୁ ଆମକୁ ଟିକେ ଚଖାଇବେ କି ? "ବିଜ୍ଞାନ ଦିଗନ୍ତ"ର ସଶ୍ରଦ୍ଧ ପାଠକମାନଙ୍କ ପାଖରେ କିଛି ଭେଟି ଦେବେକି ? କିଛି ଆଶା, କିଛି ସ୍ୱପ୍ନ, କିଛି ସମ୍ଭାବନାର ଦୀପ ଶିଖାଟିଏ ଜଳାଇଦେବେ କି ?

ପ୍ର. ବେହୁରା : ମୁଁ ୧୯୩୮ ମସିହାରେ ବାରିପଦା ହାଇସ୍କୁଲ୍‌ରୁ ମାଟ୍ରିକ୍ ପାସ୍ କଲି । ତା'ପରେ ଆଇ.ଏସ୍.ସି. ପଢ଼ିବାକୁ ରେଭେନ୍‌ସା କଲେଜରେ ନାଁ ଲେଖାଇଲି ଓ ପଶ୍ଚିମ ଛାତ୍ରାବାସରେ ରହି ପାଠ ପଢ଼ିଲି । ମୁଁ ରେଭେନ୍‌ସାରେ ୨ବର୍ଷ ଆଇ.ଏସ୍.ସି. ପାଠ ପଢ଼ିଲି । ସେତେବେଳେ ଦେଶରେ ସ୍ୱାଧିନତା ଆନ୍ଦୋଳନର ବହ୍ନି ଶିକ୍ଷା ହୁତୁହୁତୁ ହୋଇ ଜଳି ଉଠୁଥାଏ । ମହାତ୍ମାଗାନ୍ଧିଙ୍କ ଡାକରାରେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିବା ଏହି ଆନ୍ଦୋଳନରେ ଛାତ୍ର ଅଶାନ୍ତି ମୁଣ୍ଡ ଟେକୁଥାଏ । ଆମର ପ୍ରିୟ ଛାତ୍ରନେତା ଥାଆନ୍ତି ଶ୍ରୀ ନୀଳମଣି ରାଉତରାୟ । ସେତେବେଳେ ସେ ବି.ଏ. ଚତୁର୍ଥ ବର୍ଷର ଛାତ୍ର । ସେ ପରେ ଓଡ଼ିଶାରେ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଓ କେନ୍ଦ୍ରମନ୍ତ୍ରୀ ମଧ୍ୟ ହୋଇଥିଲେ । ଡକ୍ଟର ପ୍ରାଣକୃଷ୍ଣ ପରିଜା ସେତେବେଳେ ରେଭେନ୍‌ସା କେଲଜର ଅଧକ୍ଷ ଥାଆନ୍ତି, ଯେ'କି ପରେ ଉକ୍ତ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର କୁଳପତି ଆସନ ଅଳଙ୍କୃତ କରିଥିଲେ । ଅଧକ୍ଷଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ସମ୍ମୁଖରେ ଥିବା ଟେନିସ୍ କୋର୍ଟରେ ଭାରତୀୟ ଜାତୀୟ କଂଗ୍ରେସ୍‌ର ପତାକା ଉତ୍ତୋଳନ କରି ନୀଳମଣି ରାଉତରାୟ କଲେଜରୁ ବିତାଡ଼ିତ ହେଲେ । ମୋ' କ୍ଷେତ୍ରରେ କିନ୍ତୁ ଦଣ୍ଡଟା ଟିକେ ଊଣା ଥିଲା । କଲେଜ ତରଫରୁ ମୋ ତତ୍ତ୍ୱାବଧାରକଙ୍କୁ ଡକାଇ ଅଣାଗଲା ଓ ତାଙ୍କୁ କୁହାଗଲା କଲେଜରୁ ମୋର ବଦଳି ପାଇଁ ତୁରନ୍ତ ଦରଖାସ୍ତ କରିବାକୁ । ସେ ତାହାହିଁ କଲେ । ମୁଁ ୧୯୪୦ ମସିହାରେ ରେଭେନ୍‌ସା କଲେଜ ଛାଡ଼ି କଲିକତା ଚାଲିଗଲି ଓ ସେଠାରେ ସ୍କଟିସ୍ ଚର୍ଚ୍ଚ କଲେଜରେ ପୁଣି ଥରେ ଆଇ.ଏସ୍.ସି. ରେ ନାଁ ଲେଖାଇଲି ଦ୍ୱିତୀୟ ବର୍ଷରେ ଓ ୧୯୪୧ ମସିହାରେ ଆଇ.ଏସ୍.ସି ପାଶ୍ କଲି । ଆଇ.ଏସ୍.ସି ମୁଁ ଦୁଇବର୍ଷ ଜାଗାରେ ତିନି ବର୍ଷ ପଢ଼ିଲି । ତା'ପରେ ବି.ଏସ୍.ସି ପଢ଼ିବା ପାଇଁ କଲିକତାର ବଙ୍ଗବାସୀ

କଲେଜରେ ନାଁ ଲେଖାଇଲି ଓ ୧୯୪୪ ମସିହାରେ ବି.ଏସ୍.ସି. ପାଶ୍ କଲି । ୧୯୪୭ ମସିହା ମାର୍ଚ୍ଚ ୩୧ ତାରିଖ ଦିନ ମୋର ଏମ୍.ଏସ୍.ସି. ପରୀକ୍ଷାର ଫଳାଫଳ ପ୍ରକାଶ ପାଇଲା । ସେତେବେଳକୁ ଓଡ଼ିଶାର ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଥାଆନ୍ତି ଡକ୍ଟର ହରେକୃଷ୍ଣ ମହାତାବ । ମୁଁ ମହତାବ୍‌ଙ୍କୁ ଖଣ୍ଡେ ଚିଠି ଲେଖିଲି ଓଡ଼ିଆରେ । ପ୍ରଫେସର ଶ୍ୟାମ ଚରଣ ତ୍ରିପାଠୀ ସେତେବେଳେ ଓଡ଼ିଶାର ଡ଼ି.ପି.ଆଇ ଥାଆନ୍ତି । ତ୍ରିପାଠୀ ସାହେବଙ୍କ ନିଯୁକ୍ତି ପତ୍ର କ୍ରମେ ୧୯୪୭ ମସିହା ଏପ୍ରିଲ୍ ମାସ ୮ ତାରିଖ ଦିନ କଟକ ରେଭେନ୍‌ସା କଲେଜରେ ମୁଁ Demonstrator in Zoology ଭାବେ ଯୋଗ ଦେଲି । ଦରମା ହାର ଥିଲା ୧୨୫ ଟଙ୍କାରୁ ୨୫୦ ଟଙ୍କା । ସେତେବେଳେ ଓଡ଼ିଶାରୁ ବିଦେଶକୁ ଉଚ୍ଚ ଶିକ୍ଷା ପାଇଁ ନିର୍ବାଚନ କରି ପିଲାଙ୍କ ନାମ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ପାଖକୁ ପଠାଯାଉଥାଏ । ଆମେ ୧୯୪୬ ବ୍ୟାଚ୍ । ଆମ ପରୀକ୍ଷାଫଳ ୧୯୪୭ ମାର୍ଚ୍ଚ ଶେଷକୁ ବାହାରିଥିବାରୁ ଆମକୁ ଯେପରି ସୁଯୋଗ ମିଳେ ତାହା ଚିଠିରେ ଲେଖିଥିଲି । ରେଭେନ୍‌ସାରେ ମୋର ପଦାର୍ଥ ବିଜ୍ଞାନ ଗୁରୁ ଡକ୍ଟର ହରିବନ୍ଧୁ ମହାନ୍ତି ଉଚ୍ଚଶିକ୍ଷା ପାଇଁ ପିଲାଙ୍କ ସିଲେକ୍ସନ ଚାର୍ଜରେ ଥାଅନ୍ତି । ରେଭେନ୍‌ସା କଲେଜରେ ମାତ୍ର ୩ମାସ ଚାକିରୀ କଲାପରେ ୧୯୪୭ ମସିହା ଜୁଲାଇ ମାସରେ ମୋର ବଦଳି ହେଲା ମହାରାଜା କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ଗଜପତି କଲେଜ, ପାରଳାଖେମୁଣ୍ଡିକୁ । ସେତେବେଳେ ପାରଳାଖେମୁଣ୍ଡି କଲେଜରେ ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ଥାଆନ୍ତି ରସାୟନ ବିଜ୍ଞାନ ପ୍ରଫେସର ଗୁରୁଚରଣ ମହାନ୍ତି । ମୁଁ ବୃତ୍ତି ପାଇ ଡ଼ିସେମ୍ବର ମାସ ୧୯୪୭ ମସିହାରେ ପାଣିଜାହାଜରେ ବିଲାତ ଗଲି । ପରିଜା ସାହେବ ମୁଁ ବିଦେଶ ଗଲାବେଳେ ମୋ ସାଙ୍ଗରେ ହାତ ମିଳାଇ ମୋର ଶୁଭକାମନା କରିଥିଲେ । ଏହି ଘଟଣାଟି ମୋ ପାଇଁ ଏକ ସ୍ମରଣୀୟ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ହୋଇ ରହିଗଲା ।

ଡ. ମିଶ୍ର : ମହାଭାଗ ! ପ୍ରାଣୀବିଜ୍ଞାନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆପଣ ଜଣେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଉଚ୍ଚକୋଟୀର ଗବେଷକ । ଆପଣ ଜଣେ କୃତବିଦ୍ୟ ଓ ଯଶସ୍ୱୀ ବିଜ୍ଞାନ ସାଧକ । ବିଜ୍ଞାନର ଜୟଯାତ୍ରା ପଥରେ ଆପଣ ସଫଳତତାର ଅନନ୍ୟ କୀର୍ତ୍ତିସ୍ତମ୍ଭ ସ୍ଥାପନା କରିଛନ୍ତି । ସେହି ଗବେଷଣା ଜୀବନର ପାଣିପାଗ ଓ ସ୍ମୃତି ଅନୁଭୂତିର ଅପାଶୋରା ଫର୍ଦ୍ଦଗୁଡ଼ିକରୁ କିଛି ପାଠକ ସମାଜ ପାଖରେ ପରିବେଷଣ କରିବେ କି ?

ପ୍ର. ବେହୁରା : ମୁଁ ୧୯୪୭ ଜାନୁୟାରୀ ମାସରୁ ୧୯୪୯ ମସିହା ଡ଼ିସେମ୍ବର ମାସ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ United Kingdom Scotland ସ୍ଥିତ Edinburgh University ରେ ପ୍ରାଣୀ ବିଜ୍ଞାନ ଉପରେ ଉଚ୍ଚତର ଗବେଷଣା କଲି ଏବଂ ୧୯୪୯ ମସିହାରେ ପି.ଏଚ୍.ଡ଼ି. ଡ଼ିଗ୍ରୀ ଲାଭ କଲି । ମୋର ଥେସିସ୍‌ର ଶୀର୍ଷକ ଥିଲା "On the Biology and Interrelationship of the Tyroglyhoid mite Histiostoma Polypori (Oud) and Foficula auricularia Linn, (Dermaptera). Prof. B.M. Jones ମୋ ଗବେଷରାର ମାର୍ଗଦର୍ଶକ ଥିଲେ । ପରେ ସେ ୱେଲ୍‌ସ୍ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ ପ୍ରାଣୀବିଜ୍ଞାନ ପ୍ରଫେସର ଭାବେ ଯୋଗଦାନ ଦେଲେ । ୧୯୪୯ ମସିହା ଡିସେମ୍ବର ମାସରେ ମୁଁ ଲଣ୍ଡନ ଆସି ସେଠାକାର ବ୍ରିଟିଶ୍ ମ୍ୟୁଜିୟମ୍‌ରେ କିଛିଦିନ କାମ କଲି । ୧୯୫୦ ମସିହା ଜାନୁୟାରୀ ମାସରେ ମୁଁ ଭାରତ ଫେରି ଆସି ରେଭେନ୍‌ସା କଲେଜରେ ପ୍ରାଣୀ ବିଜ୍ଞାନ ଅଧ୍ୟାପକ ଭାବେ ଯୋଗ ଦେଲି । ମୁଁ ଓଡ଼ିଶାର ପ୍ରଥମ ଓଡ଼ିଆ ପ୍ରାଣୀବିଜ୍ଞାନ ଅଧ୍ୟାପକ ଥିଲି । ୧୯୬୦-୬୧ ମସିହାରୁ ୧୯୮୨ ମସିହା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୁଁ ଉତ୍କଳ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ପ୍ରାଣୀ ବିଜ୍ଞାନ ବିଭାଗର ପ୍ରଫେସର ପଦବୀ ମଣ୍ଡନ କରିଥିଲି ।

ଡ. ମିଶ୍ର : ଉତ୍କଳ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ ରହଣି କାଳ ଭିତରେ ଆପଣ ସର୍ବକାଳୀନ ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ପ୍ରାଣୀ ବିଜ୍ଞାନ ପ୍ରଫେସର, ଗବେଷକ, ପ୍ରଶାସକ ତଥା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଛାତ୍ରବତ୍ସଳ ଓ ବିଦ୍ୟାନୁରାଗୀ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ ଭାବେ ଜନସମୁଦାୟ ପାଖରେ ଉଭାସିତ ହୋଇଥିଲେ । ଏପରି ଏକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଉଲ୍ଲେଖନୀୟ ଓ ଉଦାହରଣୀୟ ଜୀବନର ଅଧିକାରୀ ହେବା ଭିତରେ ଆପଣଙ୍କ ଜୀବନ ନିଶ୍ଚିତ ରୂପେ ବହୁ ଘଟଣାର ସ୍ୱାକ୍ଷର ବହନ କରିଥିବ । ଏପରି ଗୋଟିଏ ଦୁଇଟି ମର୍ମସ୍ପର୍ଶୀ ଘଟଣାର ଅବତାରଣା କରିବେ କି ଯାହାକି ଆପଣଙ୍କ ଜୀବନର ଅପାଶୋରା ସ୍ମୃତି ହୋଇ ଚିରକାଳ ରହିଯାଇଛି ?

ପ୍ର. ବେହୁରା : ଦେଖ, ସ୍ମୃତି ହିଁ ହେଲା ଜୀବନର ପାଦଚିହ୍ନ । ସ୍ମୃତିକୁ ରୋମନ୍ଥନ କଲେ ସମୟର ଅପାଶୋରା ପର୍ବ ଝଲସି ଉଠିଥାଏ । ସ୍ମୃତିକୁ ନେଇ ଆମେ ବଞ୍ଚିଥାଉ, ସ୍ମୃତିକୁ ନେଇ ଆମେ ମରିଥାଉ । ସ୍ମୃତି ହେଲା ଆମ ଜୀବନର ଅମୂଲ୍ୟ ସଂପଦ । ସ୍ମୃତିକୁ ଉଖାରିଲେ ସ୍ମୃତି ପେଟରୁ ହୀରା ମୋତି ମାଣିକର ଅସଂଖ୍ୟ ଦାନା ଉଛୁଳି ପଡ଼ିଥାଏ । ସ୍ମୃତି ସମସ୍ତଙ୍କ ଜୀବନରେ ଅଛି, ମୋ ଜୀବନରେ ବି । ମୁଁ ତୁମ ଆଗରେ ଗୋଟିଏ ଦୁଇଟି ଘଟଣାର ଅବତାରଣା କରୁଛି ସ୍ମୃତିପଟଳରୁ କିଛିଟା ସ୍ମୃତି ଧାର ଆଣି ।

ମୁଁ ଥରେ ଉତ୍କଳ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ପରୀକ୍ଷା କେନ୍ଦ୍ରର ସେଣ୍ଟର ସୁପରିନ୍‌ଟେଣ୍ଡେଣ୍ଟ୍ ଥାଏ । କେତେକ ଖଦଡ଼ ପିନ୍ଧା ସ୍କୁଲ୍ ଶିକ୍ଷକ ଏମ୍.ଏ. ପରୀକ୍ଷା ଦେଉଥାଆନ୍ତି । ଜଣେ ସ୍କୁଲ୍ ଶିକ୍ଷକ କପି କରି ଧରାପଡ଼ିବାରୁ ସେ କହିଲା ମତେ ଏଥରକ କପି ଛାଡ଼ିଦିଅନ୍ତୁ । ପ୍ରଥମ ଦିନ ସେ କପି କରିବାରୁ ତାକୁ ଛାଡ଼ି ଦିଆଗଲା । ଦ୍ୱିତୀୟ ଦିନ ମଧ୍ୟ ସେ କପି କରିବାରୁ ତାକୁ ଛାଡ଼ି ଦିଆଗଲା । କିନ୍ତୁ ତୃତୀୟ ଦିନ ସେ ପୁଣି ପରୀକ୍ଷାରେ କପି କରିବାରୁ ତାକୁ ପରୀକ୍ଷାରୁ ବିତାଡ଼ିତ କରାଗଲା । ଦେଖ, ଜଣେ ସ୍କୁଲ୍ ଶିକ୍ଷକ ହୋଇ ବାରମ୍ବାର କପି କରି ସେ ପୁଣି କହୁଛନ୍ତି ମୋତେ ଛାଡ଼ିଦିଅନ୍ତୁ ବୋଲି । ମୋତେ କପିରୁ ନିସ୍ତାର କରିଦିଅନ୍ତୁ । ଏହା ନିଶ୍ଚିତ ରୂପେ ଏକ ଲଜ୍ଜାଜନକ ଘଟଣା, ନୁହେଁକି ? ସେ ଅଲାଜୁକ ହୋଇ ପରୀକ୍ଷା ଦେଉଥିଲେ । ମୁଁ କିନ୍ତୁ ବଡ଼ ଚଞ୍ଚଳ ରାଗିଯାଏ । ବଦରାଗି ବୋଲି ମୋର ଭାରି ନାଁ ଅଛି । ତେଣୁ ଶେଷରେ ସେ ପରୀକ୍ଷାର୍ଥୀଙ୍କୁ ପରୀକ୍ଷା ହଲ୍‌ରୁ ବହିଷ୍କାର କରାଗଲା ।

ଦ୍ୱିତୀୟ ଘଟଣାଟି ହେଲା ୧୯୮୦ ମସିହା ଜୁଲାଇରୁ ସେପ୍ଟେମ୍ବର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୁଁ ଉତ୍କଳ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର କୁଳପତି ଥାଏ । ସେତେବେଳ ଓଡ଼ିଶାର ରାଜ୍ୟପାଳ ଓ କୁଳାଧିପତି ଥାଆନ୍ତି Hon'ble Sri C.M. Poonachcha । ସେ ଜଣେ ସ୍ୱାଧିନତା ସଂଗ୍ରାମୀ ଥିଲେ । କ୍ୟାପ୍‌ଟେନ୍ ପ୍ରଭାକର ଶତପଥି ଥାଆନ୍ତି ଉତ୍କଳ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ପରୀକ୍ଷା ନିୟନ୍ତ୍ରକ । ବାର୍ଷିକ ପରୀକ୍ଷା ସରିଯାଇଥାଏ । ରେଜଲ୍‌ଟ ଖୁବ୍‌ଶୀଘ୍ର ବାହାରିବ । ଟାବୁଲେଶନ୍ ଚାଲିଲା ସକାଳ ୧୦.୩୦ରୁ ଅପରାହ୍ନ ୪.୩୦ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ । ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଗଲା କୌଣସି ଟାବୁଲେଟର ବାହାରକୁ ଯାଇପାରିବେ ନାହିଁ । ଝାଡା, ପରିସ୍ରା, ଖାଇବା, ପିଇବା ସବୁ ସେଇଠି ହେବ । ଗେଟ୍ ବନ୍ଦ କରି ଦିଆଯିବ ଓ ସେଠାରେ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ତରଫରୁ ଜଳଖିଆ ଖାଇବାକୁ ଦିଆଯିବ । କୁଳାଧିପତିଙ୍କ କାନକୁ ଏପରି ଘଟଣା ସଂପର୍କରେ ଖବର ପହଞ୍ଚିଗଲା । ସେ ମୋତେ ରାଜଭବନକୁ ଡକାଇଲେ ଏବଂ କହିଲେ - Prof. Behura, you have done a right thing । ମୁଁ ପଚାରିଲି ସାର୍ ଆପଣ ଏହା କିପରି ଜାଣିଲେ । ସେ କହିଲେ -That is the job of the

Governor । ତାହା ହିଁ ରାଜ୍ୟପାଳ ଓ କୁଳାଧିପତିଙ୍କ କାମ । ଏହାଶୁଣି ମୋତେ ଖୁବ୍ ଖୁସି ଲାଗିଲା । ମୁଁ ଆନନ୍ଦ ମନରେ ବାଣୀବିହାର ଫେରିଆସିଲି ଓ ଏକଥା ସମସ୍ତଙ୍କୁ କହିଲି । ସମସ୍ତେ ମୋର ଭୂରିଭୂରି ପ୍ରଶଂସା କଲେ ।

ଡ. ମିଶ୍ର : ହେ ବିଜ୍ଞାନର ନବସ୍ରଷ୍ଟା । ଆପଣଙ୍କ ଅସୀମ ଧୈର୍ଯ୍ୟ, ପ୍ରଚଣ୍ଡ ସହନଶୀଳତା, ଅହେତୁକ କର୍ମପିପାଷା ଓ ନିରନ୍ତର ପ୍ରାୟସ ଆପଣଙ୍କୁ ଜଣେ ଅନନ୍ୟ ବୈଜ୍ଞାନିକ ମହାମନିଷୀ ରୂପେ ଗଢ଼ି ତୋଳିବାରେ ଯଥେଷ୍ଟ ସହାୟକ ହୋଇଛି । ସତ କହିଲେ, ଆପଣ ଆପଣଙ୍କ ମନମୁତାବକ ଜୀବନଟିଏ ଜିଇଁଛନ୍ତି ତ ?

ପ୍ର.ବେହେରା: ହଁ, ମୁଁ ସତ କହୁଛି । ଭରପୂର ଜୀବନଟିଏ ଜୀଇଁଛି । ମୋ ବାପା ମୋତେ ବହୁତ ଭଲ ପାଆନ୍ତି । ମୋର ଭୁଲ୍ ଭଟକାରେ ସେ କେବେ ବି ତୁଣ୍ଡ ଫିଟାନ୍ତି ନାହିଁ । ୧୯୫୦ ମସିହାରେ ବିଲାତରୁ ଫେରିଲା ବେଳକୁ ମୁଁ ଭାରି ବଦରାଗି ଥିଲି । ଏବେ ବି ବଦରାଗି ଅଛି । ମୋତେ କେହି ଶାସନ କରିନାହାଁନ୍ତି ମୋ ବଦରାଗି ଗୁଣରୁ । ମୁଁ ସବୁବେଳେ ମୋର ପ୍ରଭୂତ୍ୱ ଅନ୍ୟ ଉପରେ ଜାହିରି କରିଆସିଛି ଯଦିଓ ଏହା ଖୁବ୍ ଗୋଟିଏ ଭଲ ଗୁଣ ନୁହେଁ । ହେଲେ, ଏ ଗୁଣର ନାଗଫାସରେ ମୁଁ ଛନ୍ଦି ହୋଇ ପଡ଼ିଯାଇଛି । ମୁକୁଳି ପାରୁନି କ'ଣ କରିବି କୁହ ?

ଡ. ମିଶ୍ର : ହେ ବୟୋଜ୍ୟେଷ୍ଠ ବୈଜ୍ଞାନିକ ମହାପୁରୁଷ । ଆପଣଙ୍କ ନିଜ ପରିବାର ସମ୍ବନ୍ଧରେ କିଛି ଆଲୋକପାତ କରିବେ କି ? ଯେଉଁ ପରିବାରର ସାହାରା ନେଇ ଆପଣ ଆଜି ଏତେବଡ଼ ମଣିଷ ହୋଇପାରିଲେ ତା'ର ମୂଳକଥାଟି କ'ଣ ?

ପ୍ର. ବେହୁରା : ଘରେ ମୋର ଡାକ ନାଁ ଥିଲା ରାମ । ରାମ ବୋଲି ମୋତେ ସମସ୍ତେ ଗାଁ ଗଣ୍ଡା, ସାହି ପଡ଼ିଶା ଓ ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବରେ ଜାଣନ୍ତି । ମୋର ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ନାମ ଶ୍ରୀମତୀ ଚନ୍ଦ୍ରମଣି ମିଶ୍ର । ମୁ ୧୯୫୧ ମସିହାରେ ତାଙ୍କ ସହ ଇଣ୍ଟରକାଷ୍ଟ ମ୍ୟାରେଜ୍ କରିଥିଲି । ଆପଣ ତାକୁ ପ୍ରେମ ବିବାହର ନାଁ ମଧ୍ୟ ଦେଇପାରନ୍ତି । ସେ ପୁରୀ ଜିଲ୍ଲା ସ୍କୁଲ୍‌ର ଛାତ୍ରୀ ଥିଲାବେଳେ ମୋର ତାଙ୍କ ଘରକୁ ଯିବା ଆସିବା । ସେ ଦେଖିବାକୁ ଖୁବ୍ ସୁନ୍ଦରୀ ଥିଲେ, ଏବେବି ଖୁବ୍ ସୁନ୍ଦରୀ ଅଛନ୍ତି । ଖାଲି ବୟସ ଯାହା ଗଡ଼ିଯାଇଛି । ତାଙ୍କ ପ୍ରେମରେ ମୁଁ ପଡ଼ିଗଲି ଓ ଆମର ପ୍ରେମ ବିବାହ ହୋଇଗଲା । ମୋର ତିନୋଟି ଝିଅ ଓ ଗୋଟିଏ ପୁଅ । ସବାବଡ଼ ହେଲା ଝିଅ ତନୁଜା ସାମଲ । ସେ ଏବେ କଲିକତାର ଏକ କେନ୍ଦ୍ରିୟ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଅଧ୍ୟକ୍ଷା ଅଛି । ତା'ର ସ୍ୱାମୀ ହେଲେ ପଦ୍ମଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖର ସାମଲ, ଆଇ.ଏ.ଏସ୍, ଯେ କି ଓଡ଼ିଶା ଲୋକସେବା ଆୟେଗର ପ୍ରାକ୍ତନ ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ଶ୍ରୀ କାଳିକିଙ୍କର ସାମଲଙ୍କ ପୁଅ । ତନୁଜା ତଳକୁ ପୁଅ ପ୍ରିୟଦର୍ଶନ ବେହୁରା । ସେ ଜଣେ ମେଡ଼ିକାଲ ସର୍ଜନ୍ । ଖଡ଼ଗପୁର ଦକ୍ଷିଣପୂର୍ବ ରେଲ୍‌ୱେ ହସ୍‌ପିଟାଲର ମୁଖ୍ୟ ମେଡ଼ିକାଲ ଅଫିସର ଭାବେ ନିଯୁକ୍ତ ଅଛି ।ମୋର ବୋହୂର ନାମ ହେଲା ସନ୍ଧ୍ୟା ଚୌହ୍ୱାନ୍ । ସେ ଓଡ଼ିଆ ଘରର ଝିଅ ନୁହେଁ । ତା' ବାପଘର ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶରେ । ସେ ମଧ୍ୟ ଜଣେ ମେଡ଼ିକାଲ୍ ଡାକ୍ତର । ସେ ଖଡ଼ଗପୁରରେ ରେଳବାଇ ହସ୍‌ପିଟାଲରେ ସିନିୟର୍ ଡ଼ିଭିଜନାଲ୍ ମେଡ଼ିକାଲ୍ ଅଫିସର ଭାବେ କାମ କରୁଛି । ପୁଅ ତଳକୁ ଝିଅ ଡକ୍ଟର ସୁକନ୍ୟା ସେନାପତି ।ସେ ଆମେରିକାର ଜର୍ଜିଆ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ଏ.ବି.ଏ.ସି କଲେଜ ଟିଫଟନ୍‌ରେ ଇଂରାଜୀ ଭାଷା ଓ ସାହିତ୍ୟରେ ପ୍ରଫେସର ରୂପେ କାମ କରୁଛି । ସେ ଉତ୍କଳ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରୁ ଇଂରାଜୀରେ

ଏମ୍.ଏ. ପାଶ୍ କଲାପରେ ଆମେରିକାର ନର୍ଥ ଫ୍ଲୋରିଡ଼ା ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରୁ ଇଂରାଜୀ ଭାଷା ଓ ସାହିତ୍ୟରେ ପି.ଏଚ୍.ଡ଼ି କରିଛି । ତା'ର ସ୍ୱାମୀ ଶ୍ରୀ କିରଣ ସେନାପତି ପୂର୍ବତନ ଭିଜିଲାନ୍ସ ମହାନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଶ୍ରୀ ଗୋବିନ୍ଦସେନାପତିଙ୍କ ପୁଅ ଏବଂ ବୃତ୍ତିରେ ସେ ଜଣେ ଇଞ୍ଜିନିୟର ଓ ପରିବେଶ ବିଜ୍ଞାନୀ ଭାବେ ସାଉଥ୍ ଫ୍ଲୋରିଡ଼ା ଟାଂପାରେ କାର୍ଯ୍ୟରତ । ମୋର ଚତୁର୍ଥ ସନ୍ତାନଟି ହେଲା ଝିଅ । ନାଁ ତା'ର କୌଶିକା ବେହୁରା (ସାହୁ) । ସେ ବିବାହିତା ଏବଂ ଭୁବନେଶ୍ୱରସ୍ଥିତ ଏଚ୍.ଡ଼ି,ଏଫ୍.ସି. ଅଫିସ୍‌ରେ ସହାୟକ ପ୍ରବନ୍ଧକ ଭାବେ କାର୍ଯ୍ୟରତ । ତା'ର ସ୍ୱାମୀ ଶ୍ରୀ ସତ୍ୟ କିଶୋର ସାହୁ, ଦିଲ୍ଲୀରେ ରୁହନ୍ତି ଏବଂ ଏକ କଂପାନୀରେ ବିଶେଷଜ୍ଞ ରୂପେ ନିଯୁକ୍ତ ।

ଡ. ମିଶ୍ର : ହେ ବିଜ୍ଞାନର ବରପୁତ୍ର ! ଆପଣଙ୍କର ଏବେ ସମୟ କିପରି କଟୁଛି ? ସାରାଜୀବନ ତ ସମୟ ସାଙ୍ଗରେ ଦୌଡ଼ିଲେ, ହସିଲେ, ଖେଳିଲେ, ନାଚିଲେ, ଗାଇଲେ । ଏବେ ସେହି ସମୟ ସହ ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧିଛନ୍ତି ତ ?

ପ୍ର. ବେହୁରା : ହଁ, ମୋ ପାଇଁ ସମୟଟା ବଡ ବିଚିତ୍ର ବ୍ୟାପାର । ୨୦୦୪ ମସିହା ଜୁଲାଇ ମାସ ୩୦ ତାରିଖରେ କଳିଙ୍ଗ ହସ୍ପିଟାଲ୍‌ରେ ମୋର ବ୍ରେନ୍ ଟ୍ୟୁମର ଅପରେସନ୍ ହେଲା । ଏହି ତାରିଖଟିକୁ ମୁଁ ମୁଖସ୍ଥ କରି ରଖିଛି । ଯେଉଁ ଡାକ୍ତର ମୋର ଅପରେସନ୍ କଲେ ସେ ମୋର ଛାତ୍ର ଥିଲେ ୧୯୫୩-୫୪ ମସିହାରେ । ନାଁ ତାଙ୍କର ପ୍ରଫେସର୍ ଭବାନୀ ଶଙ୍କର ଦାସ । ଔଷଧ ମୋତେ ଏବେ ବଞ୍ଚାଇ ରଖିଛି । ମୁଁ ଏବେ ଷ୍ଟେରଏଡ୍ ଖାଉଛି ଓ ତାହା ସହିତ ଆଣ୍ଟାସିଡ୍ ମଧ୍ୟ । ମୋର ଏବେ ଏକମାତ୍ର କାମହେଲା ଲେଖାପଢ଼ି ।

ଡ. ମିଶ୍ର : ଜୀବନ ପାଖରେ ଏମିତି କିଛି ଅକୁହା କଥା ରହିଗଲା କି ? ଏମିତି କିଛି କଥା ଯାହା କେବଳ ଆପଣ ହିଁ ଜୀବନ କାନ୍ଧରେ ହାତ ପକାଇ ତାକୁ ତୁନି ତୁନି କହିପାରିବେ ? ଏମିତି କିଛି କଥା ଯାହା କେବଳ ଆପଣ କହିବେ ଆଉ ଜୀବନ ଶୁଣିବ, ଆଉ ଜୀବନ କହିବ ଆପଣ ଶୁଣିବେ ?

ପ୍ର. ବେହୁରା : ମୋର ଜୀବନ ଉପରେ କିଛି ଅଭିମାନ ନାହିଁ, କିଛି ଅଭିଯୋଗ ନାହିଁ, କିଛି ଅଭିପ୍ରାୟ ନାହିଁ । ଜୀବନ ଯାହା ଯେମିତି ମୁଁ ଜୀଇଁ ଚାଲିଛି । ଜୀବନ ଯାହା ଯେମିତି ମୁଁ କାଖେଇ ନେଇଛି, କୋଳେଇ ନେଇଛି । ସେହି ମୋର ଆନନ୍ଦ,ସେହି ମୋର ସ୍ୱର୍ଗ । ସେହି ମୋର ଶାନ୍ତି, ସେହି ମୋର ବିଶ୍ରାମ । ମୁଁ ଗୋଟାଏ ଭରପୂର ଜୀବନ ଜୀଇଁଛି । ଏତେ ସୁଖ ଏତେ ଦୁଃଖ, ଏତେ ଶାନ୍ତି ଏତେ ଜଞ୍ଜାଳ, ଏତେ ପ୍ରେମ ଏତେ କୋଳାହଳ ପୁଣି ଗୋଟାଏ ଜୀବନରେ ? ଦେଖ, ବିଶ୍ୱାସ କର, ମୁଁ ଛାତିରେ ହାତ ଦେଇ କହୁଛି, ଆନନ୍ଦମୟ ଜୀବନଟିଏ ଜୀଇଁଛି ମୁଁ, ତୃପ୍ତିମୟ ଜୀବନଟିଏ ଜୀଇଁଛି ମୁଁ, ପୂର୍ଣ୍ଣ ଜୀବନଟିଏ ଜୀଇଁଛି ମୁଁ ।

ଡ. ମିଶ୍ର : ମହାଭାଗ ! ମୁଁ ଆପଣଙ୍କ ଜୀବନକୁ ଟିକେ ହାତବଢାଇ ଛୁଇଁବାକୁ ଚାହୁଁଛି । ଆପଣଙ୍କ ଜୀବନର ନରମ ସ୍ପର୍ଶଟିକେ ଅନୁଭବ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଛି । "ଅନୁରାଗ" ର ଛାତ ତଳେ ଜୀବନ ବିତାଉଥିବା ଅନୁରାଗୀ ମଣିଷଟିଏ ସହ ଟିକେ ସୁଖ, ଦୁଃଖ ହେବାକୁ ଚାହୁଁଛି ।

ପ୍ର. ବେହୁରା : ଦେଖ ! ସୁନାମୁଣ୍ଡାଟିଏ ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନିଆଁରେ ପଡି ତପ୍ତ ନ ହୋଇଛି ସେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାର ପ୍ରକୃତ ରୂପଲାବଣ୍ୟ ଉକୁଟି ଉଠେନା । ସେ ବଣିଆର କେତେ ହାତୁଡି ମାଡ ଖାଇଥାଏ । ଛାଞ୍ଚରେ ପଡି ତାର ହଳଦୀ ଗୁରୁଗୁରୁ ମନଲୋଭା ରୂପକୁ ପ୍ରକଟିତ କଲାପରେ ହିଁ ଯାଇଁ ତାହା ହାର, କାନଫୁଲ ଓ ବାଉଟି ଆଦିର ରୂପ ନେଇ

ଦୋକାନର ସୋ-କେଶ୍‌ରେ ସଜା ହେବାକୁ ଯାଇଥାଏ । ସେହି ତାର ରାଗ, ସେହି ତାର ଅନୁରାଗ । ଜୀବନଟା ତ ହେଲା ସେଇଆ । କିଛି ସୁଖ କିଛି ଦୁଃଖ, କିଛି ହସ କିଛି କାନ୍ଦ, କିଛି ଅମୃତ କିଛି ହଳାହଳର ସମାହାର ତ ହେଲା ଜୀବନ । ତାରି ଭିତରେ ବଞ୍ଚିବାକୁ ପଡିଥାଏ, ତାରି ଭିତରେ ମରିବାକୁ ପଡିଥାଏ । ଆଉ ଶେଷରେ ୬ ଖଣ୍ଡି କାଠର ସବାରୀରେ ଦୁନିଆରୁ ଚିରକାଳ ପାଇଁ ବିଦାୟ ନେବାକୁ ପଡିଥାଏ ।

ଡ. ମିଶ୍ର : ସମୟ ତ ଗଡ଼ି ଗଡ଼ି ଚାଲିଛି । ଆଜି କଥା କାଲିକିନାହିଁ, କାଲି କଥା ପହରିଦିନକୁ । ତୁଳସୀ ଗଛରୁ ପତ୍ର ଝଡ଼ିଗଲାଣି । ବେଲଗଛ ବି ଥୁଣ୍ଟା ହୋଇଗଲାଣି । ଆମ୍ବ ଗଛରେ କୋଇଲି ରାବୁଛିରାହା ଧରି। ବଉଳ ଝଡ଼ି ଆମ୍ବକଷି ହେଲାଣି । ଆମ୍ବକଷିରେ ବି ଟାକୁଆ ଆସିଲାଣି । ବୈଶାଖ ଜ୍ୟେଷ୍ଠକୁ ଆମ୍ବ ପାଚିବ । କୃଆ ଝୁଂପିବେ ତାକୁ । ଢେଂଫ ଶୁଖି ଆମ୍ବ ଝଡ଼ିପଡ଼ିବ ତଳେ । ତା' ଚାରିକଡ଼େ ପିମ୍ପୁଡ଼ି, ଜନ୍ଦା ଘେରିଯିବେ । ରସଶୋଷି ନେଲାପରେ ଟାକୁଆ ଖରାତରାରେ ସେମିତି ପଡ଼ି ରହିଥିବ ଧୂଳିଧୂସରିତ ଆମ୍ର କାନନରେ । ଆଉ ତା'ପରେ.... ?

ପ୍ର. ବେହୁରା : ତା'ପରେ ଆଉ କ'ଣ ? ମୁଁ ତ ରେଳଗାଡ଼ିରେ ବସିସାରିଲିଣି ଯମ ଦୁଆରକୁ ଯିବାପାଇଁ । ଖାଲି ହୁଇସିଲ୍ ମାରିବା ଯାହା ବାକି । ମୋର କିଛି ଡର ନାହିଁ । ମୋର କିଛି ଭୟ ନାହିଁ । ସଂସାରକୁ ଆସିଥିଲି କିଛି ଲୀଳାଖେଳା କଲି । ଦିନେତ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଟିକେଟ୍ କାଟି ରେଳ ଗାଡ଼ିରେ ବସିବାକୁ ପଡ଼ିବନା ? ସେଥିପାଇଁ ଦୁଃଖ କାହିଁକି ? ମୁଁ ହସି ହସି ମୃତ୍ୟୁକୁ ଆଲିଙ୍ଗନ କରିବି । ଜୀବନର ଜୟଗାନ କରିବି । ଈଶ୍ୱରଙ୍କୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବି ଆଉ ଗୋଟାଏ ଜୀବନ ଦେବା ପାଇଁ । ଆଉ କିଛି କାମ କରିବା ପାଇଁ । ବିଜ୍ଞାନର ଆଉ କିଛି ସେବା କରିବାପାଇଁ ।

ଡ. ମିଶ୍ର : ଆପଣଙ୍କର କିଛି ଶେଷ ଇଚ୍ଛା ?

ପ୍ର. ବେହୁରା : ଭଗବାନ୍ ମତେ ସବୁ ଦେଇଛନ୍ତି । ଛପର ଫାଡ଼ିକି ଦେଇଛନ୍ତି । ମତେ ସବୁ ମିଳିଛି । ମୁଁ ସବୁଫଳ ଚାଖିଛି, ଖଟା ଫଳ ବି ମିଠା ଫଳ ବି । ପରିବାର ପାଖରେ, ସମାଜ ପାଖରେ ମୁଁ ଗୋଟାପଣ ଋଣୀ । ସଂସାର ମଙ୍ଗଳମୟ ହେଉ । ଏ ଜୀବନଯାତ୍ରା ଏମିତି ଚାଲିଥାଉ । ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ସବୁ ଇଚ୍ଛା ପୂରଣ ହେଉ । ଏହା ହିଁ ମୋର ଶେଷ ଇଚ୍ଛା । ଶେଷ ମାଗୁଣୀ ।

ବି/୩, ଏଚ୍.ଆଇ.ଜି କଲୋନୀ
ବରମୁଣ୍ଡା ହାଉସିଂ ବୋର୍ଡ଼, ଭୁବନେଶ୍ୱର - ୭୫୧୦୦୩
ଫୋନ ନମ୍ବର : ୯୩୩୮୨୦୪୯୯୩

ଏଥିରେ ଅଛି...

ଇତିହାସ ପୃଷ୍ଠାରେ

ଡକ୍ଟର ସନ୍ତୋଷ କୁମାର ମିଶ୍ର

ଭାରତରେ ଭାଷାଭିତ୍ତିକ ପ୍ରଥମ ରାଜ୍ୟ 'ଓଡ଼ିଶା' ୧୯୩୬ ମସିହାରେ ସୃଷ୍ଟି ହେବା ପରେ ଧିରେ ଧିରେ ଏହାର ଶିକ୍ଷା, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ, ପ୍ରାକୃତିକ ସଂପଦର ଅନ୍ୱେଷଣ ଓ ବିନିଯୋଗ ଇତ୍ୟାଦି ଦିଗରେ ଯେଉଁସବୁ ସ୍ୱତନ୍ତତାମାନ ସୃଷ୍ଟି କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଅନୁଷ୍ଠାନମାନ ଗଢ଼ିଉଠିବାକୁ ଲାଗିଲା ସେଥିରେ ଉତ୍କଳ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠା (୧୯୪୩) ଓଡ଼ିଶା ପାଇଁ ଏକ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଘଟଣା । ତତ୍କାଳୀନ ରେଭେନ୍‌ସା କଲେଜ ବର୍ତ୍ତମାନର ରେଭେନ୍‌ସା ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିବା ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ବିଷୟ ବିଭାଗମାନଙ୍କୁ ଆରମ୍ଭ କରାଯାଇ କାଳକ୍ରମେ ଉତ୍କଳ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ନିଜସ୍ୱ ପରିସର ବାଣୀବିହାରକୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ କରାଯାଇଥିଲା । ରାଜ୍ୟର ବହୁମୁଖୀ ଉନ୍ନତିକୁ ଆଖି ଆଗରେ ରଖି ପ୍ରଥମେ ଭୂ-ବିଜ୍ଞାନ ବିଭାଗ (୧୯୫୬) ଯେଉଁଥିରେ ସ୍ନାତକ ଓ ସ୍ନାତକୋତ୍ତର ବିଷୟକୁ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ କେବଳ ସ୍ନାତକୋତ୍ତର ପ୍ରାଣୀ ବିଜ୍ଞାନ ବିଭାଗ (୨୧.୦୭.୧୯୬୦) ଉନ୍ମୋଚନ କରାଯାଇଥିଲା । ପ୍ରଥମ ସ୍ନାତକୋତ୍ତର ପ୍ରାଣୀବିଜ୍ଞାନ ବିଭାଗଟିର ପ୍ରଥମ ବିଭାଗୀୟ ମୁଖ୍ୟ ଓ ପ୍ରଫେସର ହେଲେ ସ୍ୱର୍ଗତ ବସନ୍ତ କୁମାର ବେହୁରା ।

ଅଦ୍ୟ ତା ୨୬.୦୨.୨୦୧୫ ରିଖରେ ସ୍ୱର୍ଗତ ପ୍ରଫେସର ବେହୁରାଙ୍କ ଏକାଦଶାହ କାର୍ଯ୍ୟ ପାଳନ କରାଯାଉଥିବା ଅବସରରେ ଶିକ୍ଷା ଓ ଶିକ୍ଷାର ପ୍ରସାର ପାଇଁ ଯେଉଁସବୁ ବଳିଷ୍ଠ ଗୁଣ ଓ ନେତୃତ୍ୱର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି ତାହାକୁ ବହୁତ ଲୋକ ମନେ ପକାଇବେ । ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ କେହି କେହି ମନେପକାଇବେ ଉତ୍କଳ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ସ୍ନାତକୋତ୍ତର ପ୍ରାଣୀବିଜ୍ଞାନ ବିଭାଗର ରୌପ୍ୟ ଜୟନ୍ତୀ ଓ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଜୟନ୍ତୀ ଉତ୍ସବ ପାଳନ । ମନେପକାଇବେ ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରାଣୀବିଜ୍ଞାନ ସମିତି ଦ୍ୱାରା ଏହାର ପ୍ରତିଷ୍ଠାତା ସଭ୍ୟ ପ୍ରଫେସର ବେହୁରାଙ୍କୁ ସ୍ନେହ ସମ୍ମାନର ନିଦର୍ଶନ ପୂର୍ବକ 'ପ୍ରାଣିକି' ନାମକ ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପତ୍ରିକା ଭାଗ ତିନିକୁ ଯାହା ତାଙ୍କ ଷାଠିଏ ଜନ୍ମ ବାର୍ଷିକି ଉପଲକ୍ଷେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥିଲା ୧୯୮୨ ମସିହାରେ ।

ଏହି 'ପ୍ରାଣିକି' ପତ୍ରିକାରେ (୨୦.୦୨.୧୯୮୨) ଓଡ଼ିଶାର ଅନେକ ସ୍ୱନାମଧନ୍ୟ ବରପୁତ୍ର ସେମାନଙ୍କର ମୂଲ୍ୟବାନ ମନ୍ତବ୍ୟମାନ ପ୍ରଫେସର ବେହୁରାଙ୍କ ଉପରେ ପ୍ରଦାନ କରିଛନ୍ତି । ସେଥିରୁ କତିପୟ ଉଦ୍ଧୃତି ଏଠାରେ ଦିଆଗଲା ।

୧। ୰ଡକ୍ଟର ହରେକୃଷ୍ଣ ମହତାବ

"Behura is not only proficient in his subject but also he is proficient in many other subjects connected with his own."

୨। ୰ଡକ୍ଟର କାଳିନ୍ଦି ଚରଣ ପାଣିଗ୍ରାହୀ

"My intimate contact with Dr. Behura since student career, is rich with love and admiration. He is young to me in age but many a time wiser than myself as a master Zoologist and Professor of admirable character with exemplary sense of humility."

୩। ✓ଡକ୍ଟର ବଂଶୀଧର ସାମନ୍ତରାୟ

"All these years, Dr. Behura has been applying himself to further knowledge in the subject of his specialization. He has been conducting and guiding research and is the author of about one hundred research papers. He is a joint author with Dr. Sengupta of memoir on 'Annotated list of croppests of of Orissa'. Besides, he has been trying to popularize his subject by writing and publishing books on Zoology, wild life and natural history in Oriya language for adults as well as children and some of those have received awards."

୪। ✓ଡକ୍ଟର ମହେନ୍ଦ୍ର କୁମାର ରାଉତ

"He is very clear in his views and holds strongly to the values of life. He has a very clear and decisive mind. He does not falter in his decisions at any time".

୫। ✓ରାମକୃଷ୍ଣ ନନ୍ଦ

"It gives me great pleasure to recall the happy memories of past when this eminent scientist was my student at the Baripada High School which has now renamed as M.K.C. High School. This takes me back to those pre-independence days when I was a teacher in the said Institution. Though more than forty years have elapsed since then, and many facts and faces have slipped into oblivion, a 'few things still remain fresh in my memory. I have not forgotten the meek and gentle boy Sreeman B.K. Behura sitting with his classmates, neatly dressed, with shining face and 'inquisitive eyes, always eager to listen and quick to reply."

ଏଚ୍.ଆଇ.ଜି. ୨୧/୪, ହାଉସିଂ ବୋର୍ଡ଼ କଲୋନୀ
ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖରପୁର, ଭୁବନେଶ୍ୱର-୭୫୧୦୧୬

କୃତି ଓ କୀର୍ତ୍ତିର ମୂର୍ତ୍ତି : ଏକ ଅଲିଭା ଓ ଅଭୁଲା ସ୍ମୃତି

ଡକ୍ଟର ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ କୁମାର ମହାନ୍ତି

୧୯୭୮ ମସିହା । ସାମନ୍ତ ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖର ମହାବିଦ୍ୟାଳୟ, ପୁରୀରୁ ସ୍ନାତକ ପାଶ୍‌କଲା ପରେ ଉତ୍କଳ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ସ୍ନାତକୋତ୍ତର ପ୍ରାଣୀ ବିଜ୍ଞାନ ବିଭାଗରେ ମୁଁ ନାମ ଲେଖାଇଲି । ସେତେବେଳେ ଏ ବିଭାଗର ମୁଖ୍ୟ ଥାଆନ୍ତି ପ୍ରଫେସର ବସନ୍ତ କୁମାର ବେହୁରା, ଡକ୍ଟର ପ୍ରିୟମ୍ବଦା ମହାନ୍ତି ହେଜମାଦୀ, ଡକ୍ଟର ବିଭୂତି ଭୂଷଣ ପରିଡ଼ା ଓ ଡକ୍ଟର ଶଙ୍କର ପ୍ରସାଦ ଭୂୟାଁ, କୁମାରୀ କଲ୍ୟାଣୀ ବହିଦାର ଓ ଶ୍ରୀ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦ ଦାସ ଆମର ପାଠ ପଢ଼ାଇବା କାର୍ଯ୍ୟ ତୁଲାଉଥାଆନ୍ତି । ଏମାନେ ନିୟମିତ ଭାବରେ ତାଙ୍କର କ୍ଲାସ ନେଉଥାଆନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ସେତେବେଳେ ମନକୁ ଆସୁଥାଏ ଯେ ଆମର ବିଭାଗ ମୁଖ୍ୟଙ୍କୁ କେତେବେଳେ ଦେଖିହେବ । ମନରେ ରହିଥାଏ ଉତ୍କଣ୍ଠା ଓ ଆଗ୍ରହ । କିଛିଦିନ କ୍ଲାସ ହେବାପରେ ପାଠଚକ୍ର ବା ସେମିନାର ଉଦ୍‌ଘାଟନ ହେଲା । ସେତେବେଳେ ପ୍ରଫେସର ବସନ୍ତ କୁମାର ବେହୁରା ସଭାକୁ ଆସିଲେ ଓ ସଭାପତିତ୍ୱ କରିଥିଲେ । ସେହିଦିନ ସୁଯୋଗ ମିଳିଥିଲା ତାଙ୍କୁ ପ୍ରଥମ ଥର ଦେଖିବା ପାଇଁ। ଅନ୍ୟ ଦିବସଗୁଡ଼ିକରେ ଦେଖିବାର ସୁଯେରାଗ ମିଳେ ନାହିଁ । ତା'ର କାରଣ ଥିଲା ସେ ବିଭାଗକୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନ ଦଶଟା ସମୟକୁ ଆସିଯାଉଥିଲେ । ଆଉ ତାଙ୍କ ପ୍ରକୋଷ୍ଠକୁ ପ୍ରବେଶକଲାପରେ ବାହାରୁ ନଥିଲେ । ଅର୍ଥାତ୍ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଦିବସଗୁଡ଼ିକରେ ସେ ନିଶ୍ଚିତ ଠିକ୍ ସମୟର ଯଥେଷ୍ଟ ପୂର୍ବରୁ ଆସିଯାଉଥିଲେ ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପନ୍ନ କରି ଅପରାହ୍ନ ପାଞ୍ଚଟା ପରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନ ଫେରୁଥିଲେ । ଏ ଥିଲା ପ୍ରଫେସର ବେହୁରାଙ୍କର ନୀତିଦିନର କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ଘଣ୍ଟ । ତେଣୁ ତାଙ୍କୁ ଦେଖିବାର ସୁଯୋଗ ମିଳୁନଥିଲା । ଏହା ତାଙ୍କର ନିୟମିତତା ଓ ସମୟାନୁବର୍ତ୍ତୀତାର ଗୁଣ ସୂଚାଉଥିଲା ।

ପାଠଚକ୍ର ଉତ୍ସବ ଅବସରରେ ସମସ୍ତ ପ୍ରାଧ୍ୟାପକ (ରିଡ଼ର) ଓ ଅଧ୍ୟାପକ (ଲେକ୍‌ଚରର୍) ଗଣ ତାଙ୍କର ବକ୍ତବ୍ୟ ଉପସ୍ଥାପନ କରିଥିଲେ । ସମସ୍ତଙ୍କ ଅଭିଭାଷଣ ବେଶ୍ ମର୍ମସ୍ପର୍ଶୀ ଓ ଉତ୍ସାହଜନକ ଥିଲା । ଭାଷଣର ମର୍ମ ଥିଲା ଆମେ ସମସ୍ତେ କିପରି ଭଲ ମଣିଷ ହେବୁ ଓ ଭଲ ପାଠ ପଢ଼ିବୁ । ପ୍ରଫେସର ବେହୁରା ଶେଷରେ ତାଙ୍କ ଅଭିଭାଷଣ ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ । ସେ ଅଭିଭାଷଣରେ ଅନେକ କଥା କହିଥିଲେ ବିଭାଗ ସମ୍ପର୍କରେ । ସେ ମଧ୍ୟରେ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସତର୍କ କରିଦେଇଥିଲେ ଗୋଟିଏ ଚୁମ୍ବକୀୟ ବାକ୍ୟ ମାଧ୍ୟମରେ । ସେଇ ବାକ୍ୟଟି ଥିଲା- "ତୁମେ ଯାହା କରୁଛ କର, ଯେମିତି ପଢୁଛ ପଢ଼; କିନ୍ତୁ ଏ ବିଭାଗ ଓ ଆମ ସମ୍ପର୍କରେ କୌଣସି କଥା ହେବ ନାହିଁ । ଆଉ କାନ୍ଥର ବି କାନ ଅଛି" । ଏ ବାକ୍ୟ ଶୁଣି ଆମେ ହତବାକ୍ ହେଇଯାଇଥିଲୁ । ଏ ବାକ୍ୟ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ଥିଲା ସ୍ପର୍ଶକାତର ଓ ଭୟପୂର୍ଣ୍ଣ ବାଣୀ । ସେତେବେଳେ ବେଶ୍ ଡର ଲାଗିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଏବେ ତା'ର ସାରମର୍ମ ବୁଝିହେଉଛି ଯେ ଏ ଉକ୍ତିର ଅର୍ଥ କ'ଣ । ଅର୍ଥାତ୍ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସମ୍ପର୍କରେ ଖରାପ କଥା ହେବା ଅଶୋଭନୀୟ । ଏ ସୂଚନା ମିଳିଯାଇଥିଲା ସେ ସମୟରୁ । ତେଣୁ ମନେହୁଏ ଭଲ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀମାନଙ୍କର ବା ମଣିଷର ଏ ଗୋଟିଏ ଉତ୍ତମ ଲକ୍ଷଣ ବୋଲି ସେତେବେଳୁ ସେ ମନରେ ପୂରାଇ ଦେଇଥିଲେ ।

ତା ପରେ ପରେ ବିଭିନ୍ନ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ବିଭାଗରେ ସୁରୁଖୁରୁରେ ଚାଲୁଥାଏ । ସେ ମଧ୍ୟରେ ଗୋଟିଏ ଜାତୀୟ ସେମିନାରର

ଆୟୋଜନ କରାଯିବାର ଯୋଜନା ହେଉଥାଏ । ମୋତେ ନିମନ୍ତ୍ରଣ ପତ୍ରରେ ଠିକଣା ଲେଖିବା ସହ ଅଠାମାରି ବନ୍ଦ କରିବା ଦାୟିତ୍ୱ ଦିଆଯାଇଥାଏ । ଆଉ ଏ କାର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରଫେସର ବେହୁରାଙ୍କ ସାମନାରେ କରିବା ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯାଇଥାଏ । ପ୍ରଥମେ ସେ ଗୋଟିଏ ଲଫାପାରେ ଠିକଣାଟିଏ ଲେଖି ଅଠା କିପରି ଲାଗିବ ଓ ଲଫାପାଟିକୁ ବନ୍ଦ କରାଯିବ ଦେଖାଇଲେ । ଠିକ୍ ପ୍ରାକ୍ଟିକାଲ ଶ୍ରେଣୀରେ ପ୍ରାକ୍ଟିକାଲ ହେବାପରି । ତାଙ୍କ ସାମନାରେ ଠିଆହୋଇ ଏତେଗୁଡ଼ିଏ ଲଫାପା (ଏନ୍‌ଭେଲେପ୍) ଉପରେ ଠିକଣା ଲେଖି, ଲଫାପା ମୁହଁରେ ଖଣ୍ଡିଏ ଛୋଟ କାଗଜ ଲଗାଇ, ତା'ପରେ ସେଥିରେ ଅଠା ଲଗାଇ ବନ୍ଦ କରିବା ଓ ଶେଷରେ ଗୋଟିଏ କପଡାରେ ପୋଛିବାର କାଇଦା ଓ କୌଶଳ ମୋ ପାଇଁ ଥିଲା କାଠିକର ପାଠ । ଏବେ ବୁଝିହେଉଛି ଏପରି ଛୋଟିଆ କଥାର କୁଶଳୀ କୌଶଳ । ସାମାନ୍ୟ ମନେ ହେଲେ ହେଁ ଏକଥା ଆଦୌ ସାଧାରଣ ନୁହେଁ ବରଂ ଅସାଧାରଣ । ଏଥିରୁ ମୁଁ ଦୁଇଟି କଥା ଶିଖିଥିଲି । ଅକ୍ଷର କଳାର କୌଶଳ ଓ ଲଫାପା ବନ୍ଦ କରିବାର ସୂକ୍ଷ୍ମ ସୂତ୍ର । ପ୍ରଫେସର ବେହୁରାଙ୍କ ଅକ୍ଷର ଥିଲା ଅତି ସୁନ୍ଦର, ସ୍ପଷ୍ଟ, ଗୋଟି ଗୋଟି ତଥା ଚକ୍ଷୁସ୍ପର୍ଶୀ । ଦ୍ୱିତୀୟ କଥାଟି ଏଥିରୁ ସୂଚାଉ ଥିଲା ଯେ ମଣିଷ କିପରି ନିଖୁଣ, ନିର୍ଭୁଲ ତଥା ଶୃଙ୍ଖଳିତ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ସମ୍ପନ୍ନ କରି ପାରିବା ।

ସ୍ନାତକୋତ୍ତର ପରୀକ୍ଷା ୧୯୮୦ ମସିହାରେ ମୋର ସରିଯାଏ । ୧୯୮୧ ମିହାରେ ପରୀକ୍ଷାଫଳ ବାହାରିଯାଏ ଓ ମୁଁ ୧୦-୧୨-୧୯୮୧ ମସିହାରେ ପ୍ରଥମେ ସ୍ନାତକୋତ୍ତର ପ୍ରାଣୀ ବିଜ୍ଞାନ ବିଭାଗରେ ଯୋଗଦିଏ ଅଧ୍ୟାପକ ଭାବରେ । ଯୋଗଦେବା ପାଇଁ ଦରଖାସ୍ତ ପ୍ରଫେସର ବେହୁରାଙ୍କୁ ଦେବାପରେ ନେଇଗଲେ । ମୁଣ୍ଡ ଟୁଙ୍ଗାରି ଦେଇ ରଖିନେଲେ; ମାତ୍ର କିଛି କହିଲେ ନାହିଁ । ବଡ଼ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଲାଗିଲା କି ଅଦ୍ଭୁତ କଥା ! କିଛି କହିଲେ ନାହିଁ କାହିଁକି ? ତା ପରବର୍ତ୍ତୀ ଦିନ ପିଅନ ଭିକାରୀ ହାତରେ ଖବର ଦେଲେ ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ଆସିବା ପାଇଁ । ମୁଁ ଆସିବା ପରେ ମୋତେ ଆମ ବିଭାଗରୁ ପ୍ରକାଶିତ ପ୍ରାଣୀକି (Praneeki) ଜର୍ଣ୍ଣାଲକୁ ଆସିଥିବା ଗବେଷଣାମୂଳକ ଲେଖାଗୁଡ଼ିକ Proof Correction ଦାୟିତ୍ୱ ଦେଲେ । ସେତେବେଳେ ମୋର ଏ ଜ୍ଞାନ ନଥାଏ । ମୋତେ ସଂଶୋଧନ କିପରି କରାଯିବ ଶିଖାଇ ଦେଲେ । ମୁଁ ଧୀରେ ଧୀରେ ତ଼ରି କରୁଥାଏ । ମୁଁ କରିବା ପରେ ସେ ଦ୍ୱିତୀୟଥର ଦେଖୁଥାଆନ୍ତି । ସେଥିରେ ମୋର ଦୁଇଟି ଭୁଲ ରହିଯାଇଥିଲା । ମୋତେ ଏତେ ବିରକ୍ତ ହୋଇଥିଲେ ତାହା ପ୍ରକାଶ କରିବା ବହୁତ କଷ୍ଟ । ଏବେ ବି ସେ କଥା ମନ ମଧ୍ୟରେ ଅଲିଭା ଦାଗ ଭାବରେ ଛାପି ହୋଇରହିଛି । ମାତ୍ର ସେ କଥା ମୋ ପାଇଁ କେତେ ବଳିଷ୍ଠ ଓ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଥିଲା ତାହା ଏବେ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରିପାରୁଛି । ସତରେ ଏ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ମୋର ନିଜର କୌଣସି ଲେଖା ବା ସମ୍ପାଦକ ହିସାବରେ କୌଣସି ପତ୍ରିକାରେ ଲେଖା, ଗବେଷଣାମୂଳକ ପ୍ରବନ୍ଧ ଲେଖାର ସଂଶୋଧନ ଅଥବା ସ୍ୱରଚିତ ପୁସ୍ତକର ସଂଶୋଧନ ସମୟରେ କେତେ ସାହାଯ୍ୟ କରୁଛି ତଥା ସାମର୍ଥ୍ୟ ଯୋଗାଇଛି ତାହା ଅପ୍ରକାଶ୍ୟ । ଏହା କେବଳ ଅନୁଭବୀ ହିଁ ଅନୁଭବ କରିପାରିବ । ତେଣୁ ବନାନ ଶୁଦ୍ଧି ତଥା ସଂଶୋଧନ ଏବଂ Proof Correctionରେ ପ୍ରଫେସର ବେହୁରାଙ୍କର ଥିଲା ବେଶ୍ ଦକ୍ଷତା, ନିପୁଣତା ଓ ନିଖୁଣତା ।

ପାଠ ପଢ଼ିବା ସମୟରେ ଓ ଚାକିରୀ କରିବା ସମୟରେ ତାଙ୍କର ଦେହ ଖରାପ କଥା କେବେ ଶୁଣି ନାହିଁ କି ଦେଖିନାହିଁ । ବହୁତସମୟରେ ପ୍ରଶ୍ନ ଆସିଛି ମନରେ ଯେ ସେ କେମିତି ଏତେ ସୁନ୍ଦର, ବଳିଷ୍ଠ ଓ କର୍ମଠ । ତା'ପରେ ଦେଖିଲି ଏହା ପଛରେ ରହିଛି ତାଙ୍କର ଶୃଙ୍ଖଳିତ ଜୀବନଚର୍ଯ୍ୟା (Life Style) ଓ ଖାଦ୍ୟାଭ୍ୟାସ । ସେ ତାଙ୍କର ଖାଦ୍ୟ ପ୍ରତି ଏତେ ସାବଧାନ, ସଚେତନ ଓ ଯତ୍ନବାନ ଥିଲେ ଯେ ଯେଉଁଥିପାଇଁ ତାଙ୍କର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଥିଲା ଠିକ୍ । ସେ ଏତେ ବର୍ଷ ବଞ୍ଚିବାର ସୂତ୍ର ହିଁ ଖାଦ୍ୟ ବୋଲି ଜଣାପଡ଼ିଯାଏ । ସେ ବାହାରର ଖାଦ୍ୟ ଆଦୌ ଖାଉନଥିଲେ କି ଭଲ ପାଉ ନଥିଲେ । ତାଙ୍କର ଘରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଘରୋଇ ଖାଦ୍ୟ ଥିଲା ଅତି ପ୍ରିୟ । ଏପରିକି ବାହାରକୁ ଗଲେ ମଧ୍ୟ ଘରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଖାଦ୍ୟ ନିଜେ ସାଙ୍ଗରେ ନେଉଥିଲେ ଓ ଖାଉଥିଲେ । ଏ ଥିଲା ତାଙ୍କ ଜୀବନର ଆଉ ଏକ ମନ୍ତ୍ର ।

ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦ୍ରବ୍ୟର ମୂଲ୍ୟ ପ୍ରଫେସର ବେହୁରା ବୁଝିପାରିଥିଲେ। କୌଣସି ଜିନିଷଟି ଅବ୍ୟବହୃତ ବା ଫୋପଡ଼ାଯିବ ତାହା ତାଙ୍କ ଭାବନାର ବାହାରେ ଥିଲା । ନଷ୍ଟ ନକରିବା ଥିଲା ତାଙ୍କର ଆଉ ଏକ ଲକ୍ଷ୍ୟ । କାଗଜ ଚିଠିଚିର ପଛପାର୍ଶ୍ୱକୁ ରଫ ଲେଖା ଲେଖି ଭାବରେ ବ୍ୟବହାର କରିବା ଓ ନିମନ୍ତ୍ରଣ ପତ୍ର ଓ ଟୁକୁରା କାଗଜକୁ ବିଭିନ୍ନ କାର୍ଯ୍ୟରେ ବିନିଯୋଗ କରିବା ଆଦି ଥିଲା ତାଙ୍କର ସ୍ୱାତନ୍ତ୍ର୍ୟ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦ୍ରବ୍ୟକୁ କେତେଦୂର ସର୍ବାଧିକ ବ୍ୟବହାର କରିହେବ ତାହା ସେ ପ୍ରୟୋଗ କରିପାରୁଥିଲେ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦ୍ରବ୍ୟର ଉପଯୋଗ, ବିନିଯୋଗ ଓ ସଦୁପଯୋଗ ପାଇଁ ସେ ଚିନ୍ତା କରି ପାରୁଥିଲେ ଓ ପ୍ରୟୋଗ କରିବାର ପ୍ରଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲେ । ଦ୍ରବ୍ୟ ଗୁଡ଼ିକର ଅପବ୍ୟବହାର ଦେଖିବା ସ୍ୱପ୍ନ ଥିଲା ।

ଚାକିରୀ ସମୟରେ ନିୟମିତ ଭାବରେ ଚାଲି ଚାଲି ଆସିବା ଥିଲା ତାଙ୍କର ଅଭ୍ୟାସ । ଘରୁ ବିଭାଗ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନ ଚାଲି ଚାଲି ଆସିବା ଥିଲା ତାଙ୍କର ଦୈନନ୍ଦିନ ଘଟଣା । ସୁସ୍ଥ ଓ ନିରୋଗ ରହିବାର ଏ ଥିଲା ବୋଧହୁଏ ତାଙ୍କର ଆଉ ଏକ ପ୍ରାକୃତିକ ଔଷଧ ।

ଉତ୍କଳ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ସମସ୍ତ ପ୍ରଶାସନିକ ପାହାଚ ଅର୍ଥାତ୍ ଅଧକ୍ଷ (Chairman, PG Council) କୁଳପତି (Vice Chancellor) ଆସନ ଆଦି ଅଳଙ୍କୃତ କରିଥିଲେ । ଏ ସମୟରେ ସେ ନୀତି ନିୟମଗୁଡ଼ିକୁ ଦେଖି କାର୍ଯ୍ୟକରିବାକୁ ପ୍ରୟାସ କରିଥିଲେ । ସେଥିପାଇଁ ସେ ମଧ ସମସ୍ତଙ୍କର ପ୍ରଶଂସାଭାଜନ ହୋଇପାରିଥିଲେ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ନିୟମକୁ ତନ୍ନ ତନ୍ନ କରି ତର୍ଜମା କରିବା ଓ ଅନ୍ୟମାନେ ସେ ନିୟମର ଉପକାର ପାଇପାରିବେ ତାହା ଅନୁଧ୍ୟାନ କରିପାରିଥିଲେ । ଏପରିକି କୁଳପତି ଥିବା ସମୟରେ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ଗାଡ଼ିଟିକୁ ବ୍ୟବହାର କରିବାକୁ ମନା କରିଦେଇଥିଲେ ।

ସମୟ ତାଙ୍କ ପାଇଁ ଥିଲା ବେଶ୍ ବଳବାନ୍ । ସବୁବେଳେ ଲେଖାପଢ଼ା କରିବା ବା ସାରସ୍ୱତ ସାଧନାରେ ମନୋନିବେଶ ଥିଲା ତାଙ୍କର ଠିକ୍ କାକସ୍ନାନ ଓ ବକଧାନ ପରି । ଯେତେଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସକ୍ଷମ ଓ ସମର୍ଥ ଥିଲେ ଲେଖି ଚାଲିଥିଲେ ଓ କଲମ ଚାଳନା କରିଥିଲେ ବିଭିନ୍ନ ପତ୍ରପତ୍ରିକାରେ ଲେଖିବା ଓ ପୁସ୍ତକ ରଚନାରେ । ମୋର ସ୍ନାତକୋତ୍ତର ଅଧ୍ୟୟନ ସମୟରେ ତାଙ୍କ ରଚିତ "ଓଡ଼ିଶାର ସାପ", "ଓଡ଼ିଶାର ବେଙ୍ଗ" ଓ "ଡାଇନାସୋର" ପୁସ୍ତକଗୁଡ଼ିକ ଅତି ଜନପ୍ରିୟ ପୁସ୍ତକ ଭାବରେ ଆଦୃତ ହୋଇଥିଲା । ତାଙ୍କ ରଚିତ ଓଡ଼ିଶାର ରାଜ୍ୟ ପୁସ୍ତକ ପ୍ରଣୟନ ଓ ପ୍ରକାଶନ ସଂସ୍ଥା ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକାଶିତ "ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ" ପୁସ୍ତକ ଏବେ ବି ଅତି ଲୋକପ୍ରିୟ, ଆଦରଣୀୟ ଓ ଗ୍ରହଣୀୟ । ଏ ସଂସ୍ଥା ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକାଶିତ ପ୍ରଥମ ପ୍ରାଣୀ ବିଜ୍ଞାନ ପରିଭାଷା (Glossary) ସମସ୍ତ ପ୍ରାଣୀ ବିଜ୍ଞାନ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀ ତଥା ଅଧ୍ୟାପକମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଏକ ମାଇଲଖୁଣ୍ଟ ସଦୃଶ । ତାଙ୍କର ଲେଖାର ସ୍ୱାତନ୍ତ୍ର୍ୟ ଥିଲା 3S ବା Short, Simple & Sweet ।

ମୁଁ ଡ଼ିସେମ୍ବର ୧୦, ୧୯୮୧ ମସିହାରେ ଉତ୍କଳ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଯୋଗଦାନ କରିବାର ପ୍ରାୟ ଦୁଇମାସ ପରେ ଅର୍ଥାତ୍ ଫେବୃୟାରୀ ୨୮. ୧୯୮୨ ମସିହାରେ ପ୍ରଫେସର ବେହୁରା ଅବସର ଗ୍ରହଣ କଲେ କିନ୍ତୁ ସେ ତୋଳି ଯାଇଛନ୍ତି ବର୍ତ୍ତମାନର ସ୍ନାତକୋତ୍ତର ପ୍ରାଣୀ ବିଜ୍ଞାନ ବିଭାଗ ପରି ସୁନ୍ଦର ମନ୍ଦିର, ଗଢ଼ିଯାଇଛନ୍ତି ବର୍ତ୍ତମାନ ଅବସ୍ଥାପିତ ଉତ୍କଳ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ, ଉତ୍ତର ଓଡ଼ିଶା ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ, ଫକୀର ମୋହନ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ, ସମ୍ବଲପୁର ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ତଥା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅନେକ ମହାବିଦ୍ୟାଳୟ ତଥା ବିଦ୍ୟାଳୟର ଅଧ୍ୟାପକ ମନ୍ଦିରରେ ଠାକୁରଙ୍କୁ ସ୍ଥାପନ କଲାପରି ଶିକ୍ଷାୟତନରେ ସ୍ଥାପନ କରିଛନ୍ତି ତାଙ୍କର ପିଢ଼ିମାନଙ୍କୁ । ତାଙ୍କର ଅଧ୍ୟୟନ, ଅନୁଧ୍ୟାନ, ଅନୁଶୀଳନ, ଅନୁସନ୍ଧାନ ଓ ଅନୁସନ୍ଧିତ୍ସା ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ଅନୁପ୍ରାଣିତ କରିବ ଏଥିରେ ଦ୍ୱିମତ ନଥାଇପାରେ । ତାଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟଶୈଳୀ ଓ ଜୀବନଚର୍ଯ୍ୟା ଆମମାନଙ୍କୁ ଯଥେଷ୍ଟ ଖୋରାକ ଯୋଗାଇବ ସ୍ରଷ୍ଟା ଭାବରେ । ସର୍ବୋପରି ତାଙ୍କର Vision, Mission ଓ Passion ହିଁ ଆଗକୁ ରାସ୍ତା ଦେଖାଇବ ଆଗେଇବା ପାଇଁ ଓ ଦୁର୍ଗମ ପଥକୁ ଅତିକ୍ରମ କରିବା ପାଇଁ ।

ସତରେ ପ୍ରଫେସର ବେହୁରା, ଏତେ ଗୁଣର ଅଧିକାରୀ ଥିଲେ ଯେ ଇଂରାଜୀରେ ତାଙ୍କ ନାମ ତାଙ୍କର ଗୁଣ ଗୁଡ଼ିକୁ ଗୋଟି ଗୋଟି କରି ପ୍ରତିଫଳିତ କରୁଥିଲା ।

P - Proficient
R - Regular
O - Observant
F - Fair
B - Brilliant
A - Able
S - Simple
A - Amazing
N - Noble
T - Tiwely
K - Knighted
U - Unbiased
M - Magnificent
A - Awesome
R - Rare
B - Beloved
E - Elegant
H - Humble
U - Uncommon
R - Redolant
A - Adorable

ସଂକ୍ଷେପରେ କହିଲେ ପ୍ରଫେସର ବେହୁରା ପ୍ରାଣୀ ବିଜ୍ଞାନର ପ୍ରତିଷ୍ଠାତା ଓ ପ୍ରାଣୀ ବିଜ୍ଞାନର ପ୍ରଗତି, ଉନ୍ନତିଓ ଅଗ୍ରଗତି ନିମନ୍ତେ ତାଙ୍କର କୃତି ଓ କୀର୍ତ୍ତି ଅନନ୍ୟ, ଅବର୍ଣ୍ଣନୀୟ ଓ ଅବିସ୍ମରଣୀୟ । ଏକାଧାରାରେ ସେ ଥିଲେଏକ ଚିନ୍ତକ, ଲେଖକ, ଅଧ୍ୟାପକ, ସମୀକ୍ଷକ ଓ ଗବେଷକ ଯାହା ବାସ୍ତବିକ ବିରଳ । ତାଙ୍କର ଗୁଣ ଓ ଗାରିମା ପ୍ରାଣୀ ବିଜ୍ଞାନୀମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଅଲିଭା ଓ ଅଭୁଲା ସ୍ମୃତି ହୋଇ ରହିବ । ତାଙ୍କର ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ସ୍ମରଣୀୟ, ସ୍ପୃହଣୀୟ, ଆଦରଣୀୟ ଓ ଗ୍ରହଣୀୟ ନିଶ୍ଚୟ ।

ପ୍ରଫେସର ଓ ବିଭାଗ ମୁଖ୍ୟ, ଡ଼ିନ୍, ବିଜ୍ଞାନ ବିଭାଗ
ସ୍ନାତକୋତ୍ତର ପ୍ରାଣୀ ବିଜ୍ଞାନ ବିଭାଗ, ଉତ୍କଳ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ, ବାଣୀବିହାର
ଭୁବନେଶ୍ୱର - ୭୫୧୦୦୪, ଯୋଗାଯୋଗ : ୯୨୩୮୫୭୧୩୭୮

ଗୁରୁ, ଡକ୍ଟର ବେହୁରା ସ୍ମରଣେ

ଡକ୍ଟର ମୁରାରି ମୋହନ ଦାଶ

ଜନ୍ମ ହେଲେ ମୃତ୍ୟୁ ଅବଶ୍ୟମ୍ଭାବୀ । ଯିଏ ଯେତେ ପରାକ୍ରମଶାଳୀ, ଯୋଦ୍ଧା, ଧନୀ, ଜ୍ଞାନୀ, ଖ୍ୟାତିସମ୍ପନ୍ନ ବ୍ୟକ୍ତି ହୁଅନ୍ତୁ ପଛକେ ମୃତ୍ୟୁର ସ୍ପର୍ଶ ଦିନେ ନା ଦିନେ ଲାଭ କରିବେ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ବିଚାରକ ଆସନରେ ବସି ଅନ୍ୟକୁ ମୃତ୍ୟୁଦଣ୍ଡ ଦିଅନ୍ତି ସେ ନିଜେ ଦିନେ ମଧ୍ୟ ମୃତ୍ୟୁର ଶିକାର ହୁଅନ୍ତି । ମୃତ୍ୟୁ ସମୟରେ ମନୁଷ୍ୟ ଯଦିଓ ରିକ୍ତ ହସ୍ତରେ ଫେରିଯାଏ ବୋଲି କହନ୍ତି ତଥାପି ସେ ଗଲାବେଳେ ସାଥୀରେ କିଛି ଟିପ୍‌ପଣୀ ନେଇଯାନ୍ତି । ଭଲ ଲୋକଙ୍କୁ ମୃତ୍ୟୁପରେ ଲୋକେ ଝୁରି ହୁଅନ୍ତି । ପ୍ରଫେସର ଡକ୍ଟର ବସନ୍ତ କୁମାର ବେହୁରାଙ୍କ ବିଚ୍ଛେଦରେ ତାଙ୍କର ଶହ ଶହ ଛାତ୍ର, ସହକର୍ମୀ ଓ ପରିବାରବର୍ଗ ଆଜି ଦୁଃଖରେ ମର୍ମାହତ ।

ପ୍ରଫେସର ବେହୁରା ଜଣେ ସଫଳ କର୍ମଯୋଗୀ ଥିଲେ ଓ ସମୟର ସଦ୍‌ବିନିଯୋଗ କରୁଥିଲେ । କେତେବେଳେ ସେ ଖାଲିଟାରେ କିଛି କାମ ନକରି ବସିବାର ପ୍ରାୟ କେହି ଦେଖିନଥିବେ । ସେହି କର୍ମ ତାଙ୍କୁ ଜୀବନରେ ଅଦ୍ଭୁତ ସଫଳତା ଆଣିଦେଇଥିଲା । ଟ୍ରେନ୍ ଓ ବସ୍‌ରେ ଗଲାବେଳେ ଗବେଷଣା ସନ୍ଦର୍ଭ ସଂଶୋଧନ କରିବା ଓ ନଭେଲ ପଢ଼ିବାର ମୁଁ ଦେଖିଛି । ଖରା ଗରମରେ ମୁଣ୍ଡ ଝାଳ ତୁଣ୍ଡରେ ପଶିଯାଉ ପଛକେ ସେ କର୍ମରୁ କେବେହେଲେ ବିରତ ହେଉନଥିଲେ । ଘରେ ଛାତ୍ର ପରି ନିୟମିତ ପଢ଼ାଲେଖା କରୁଥିଲେ । ଏପରିକି ମୃତ୍ୟୁର ଅଳ୍ପ କିଛି ମାସ ପୂର୍ବରୁ ‘ବିଜ୍ଞାନ ଦିଗନ୍ତ’ ପାଇଁ ପ୍ରବନ୍ଧ ଓ କ୍ୱିଜ୍ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାର ଧାରା ତାଙ୍କର ଅଗଣିତ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀଙ୍କୁ ପ୍ରେରଣା ଯୋଗାଇଛି । ସେହି କର୍ମମୟ ଜୀବନର ଆଜି ଅବସାନ ଘଟିଛି ।

ଯେଉଁମାନେ ଡକ୍ଟର ବେହୁରାଙ୍କ ସଂସ୍ପର୍ଶରେ ଆସିଛନ୍ତି ସମସ୍ତେ ଦେଖିଥିବେ ତାଙ୍କର କୋଠରୀର କାନ୍ଥରେ ଗୋଟିଏ ଫଳକ ଝୁଲା ହୋଇଥାଏ । ସେଥିରେ ଲେଖାଥିଲା “Work and Despair Not” । କାମ କରିଚାଲ କିନ୍ତୁ ହତାଶ ହୁଅନାହିଁ । କର୍ମରେ ସଫଳତା ନମିଳିଲେ ଲୋକମାନଙ୍କ ମନରେ ନୈରାଶ୍ୟ ଆସିଥାଏ । ଥରେ ନୈରାଶ୍ୟ ଆସିଲେ ଆଉ କାମ କରିବାକୁ ଆଗ୍ରହ ହୁଏନି । ତାଙ୍କ ମତରେ କର୍ମରେ ସବୁବେଳେ ସଫଳତା ଆସିନଥାଏ, ବିଫଳତା ମଧ୍ୟ ଆସେ, ହତୋତ୍ସାହ ହୁଅନାହିଁ । କର୍ମ କରିଚାଲ । ସଫଳତା ଦିନେନା ଦିନେ ତୁମ ପାଖରେ ଆସିବ । ଏହି ମର୍ମରେ ମୋ ପାଖକୁ ଗୋଟିଏ ଚିଠି ଲେଖିଥିଲେ – ‘Face what comes and work’ । ସଫଳତା ଆସୁ ବା ବିଫଳତା ଆସୁ ତା’ର ସାମ୍ନା କର ଓ କାମ କରିଚାଲ ।

ପ୍ରାଣୀ ବିଜ୍ଞାନ ବିଭାଗରେ ଗବେଷଣା କରି ପିଚ୍.ଡି ଡିଗ୍ରୀ ପାଇବାରେ ମୁଁ ଥିଲି ଡକ୍ଟର ବେହୁରାଙ୍କର ପ୍ରଥମ ଛାତ୍ର । ମୋ ପୂର୍ବରୁ ବହୁତ ବ୍ୟକ୍ତି ଗବେଷଣା କରିବାକୁ ଆସିଥିଲେ କିନ୍ତୁ ନିଷ୍ଠାର ଅଭାବ ଯୋଗୁ ବୋଧେ ତାଙ୍କର ପାଖରେ ତିଷ୍ଠି ପାରିନଥିଲେ । ଗବେଷଣା ସନ୍ଦର୍ଭ କିପରି ଲେଖିବାକୁ ହୁଏ, ସମୀକ୍ଷା ପ୍ରବନ୍ଧ କିପରି ଲେଖାଯାଏ ଓ ଗବେଷଣାର ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ବିବରଣୀ କିପରି ଲେଖିବାକୁ ହୁଏ ସେ ମୋର ହାତଧରି ଲେଖାଇଲା ପରି ଶିଖାଇଥିଲେ । ଲୋକପ୍ରିୟ ବିଜ୍ଞାନ ପ୍ରବନ୍ଧ

ଲେଖିଲାବେଳେ ସେ କହୁଥିଲେ - A popular article should contain everything, but nothing in detail । ସାଧାରଣ ଜନତାଙ୍କ ପାଇଁ ଲେଖିଲାବେଳେ ଭାଷା ଯେପରି ସରଳ ଓ ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବ ସେଥିପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି ଦେବାକୁ ଉପଦେଶ ଦେଉଥିଲେ ।

ମୋର ପିଚ୍.ଡି ପରୀକ୍ଷକ ଥିଲେ ଜଣେ ଭାରତୀୟ ଓ ଅନ୍ୟ ଜଣେ ବିଦେଶୀ, ନେଦରଲ୍ୟାଣ୍ଡର ବୈଜ୍ଞାନିକ । ନେଦରଲ୍ୟାଣ୍ଡରୁ ଯେତେବେଳେ ସକାରାତ୍ମକ ରିପୋର୍ଟ ଆସିଲା ଡକ୍ଟର ବେହୁରା ଆନନ୍ଦରେ ଏତେ ବିଭୋର ହୋଇଯାଇଥିଲେ ଯେ ଖରାବେଳେ ମୋ ଘରେ ପହଞ୍ଚି ମୋତେ ଖୁସି ଖବର ଜଣାଇଥିଲେ । ପ୍ରଫେସର ବେହୁରା ସେପରି ଖୁସି ହେବାର ମୁଁ ଆଉ କେବେ ଅନୁଭବ କରିନି ।

Science Reporter ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ପ୍ରବନ୍ଧ ଲେଖିବାକୁ ସେ ମୋତେ କହିଥିଲେ । ତାଙ୍କର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥିଲା ଯେ ଆମେ ଯେଉଁ ଗବେଷଣା କରୁଛୁ ତାହା ଅନ୍ୟ ଗବେଷକ ଓ ଜନ ସାଧାରଣଙ୍କ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚୁ । ମୁଁ ଗୋଟିଏ ଦଶହରା ଛୁଟିରେ ପ୍ରବନ୍ଧଟିଏ ଲେଖି ତାଙ୍କୁ ସଂଶୋଧନ କରିବାକୁ ଦେଇଥିଲି । ସଂଶୋଧନ କରି ତା' ପରଦିନ ମୋତେ ଫେରାଇ ଦେଇଥିଲେ । କହିଥିଲେ- ଭଲ ହୋଇଛି, ଟାଇପ୍ କରି ପଠାଇ ଦିଅ । ପଠାଇବାର ୩/୪ ମାସ ପରେ ପ୍ରବନ୍ଧଟି Cover Page article ଭାବରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥିଲା । ସେ ଦିନର ପ୍ରଫେସର ବେହୁରାଙ୍କ 'ମୁରୁକି ହସ' ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୋ ମନରୁ ଲିଭିନାହିଁ ।

ଡକ୍ଟର ବେହୁରାଙ୍କର ବହୁତ ଛାତ୍ର ଛାତ୍ରୀଙ୍କ ମନର ଧାରଣା ଯେ ସେ ଜଣେ ରାଗୀ ଲୋକ । ପ୍ରକୃତରେ ଡକ୍ଟର ବେହୁରା କ'ଣ ଚାହାଁନ୍ତି ସେମାନେ ବୁଝି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ସମସ୍ତେ ନିଷ୍ଠାର ସହିତ ପରିଶ୍ରମ କରି କାର୍ଯ୍ୟ କରନ୍ତୁ - ଏହା ତାଙ୍କର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ । ଯେଉଁମାନଙ୍କ ଠାରେ ନିଷ୍ଠାର ଅଭାବ ଥାଏ, ମିଛ କହନ୍ତି ଓ କାମ କରିବାରେ ହେଳା କରନ୍ତି ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ ସେ ସବୁବେଳେ ଗରଗର ହୁଅନ୍ତି । ଲାଲା (Lala A.K. Singh) ଉପରେ ସେ ବହୁତ ଖୁସିଥିଲେ ତା'ର ନିଷ୍ଠା ପାଇଁ ଏବଂ ସେ ଛାତ୍ରଥିବାବେଳୁ ଭବିଷ୍ୟବାଣୀ କରିଥିଲେ ଯେ ନିଶ୍ଚୟ ସେ ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ବୈଜ୍ଞାନିକ ହେବ । ତାହା ଆଜି ସତରେ ପରିଣତ ହୋଇଛି ।

ଡକ୍ଟର ବେହୁରା ଏବେ ଆମ ଗହଣରେ ନାହାନ୍ତି । ଫେବୃୟାରୀ ୧୬ ତାରିଖରେ ଦିବା ୧୧ ଘଟିକା ୩୦ ମିନିଟ୍ ସମୟରେ ତାଙ୍କର ମହାପ୍ରୟାଣ ହୋଇଛି । ତାଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁରେ ପ୍ରାଣୀ ବିଜ୍ଞାନ ବିଭାଗ ଜଣେ ପିତୃ ପ୍ରତିମ ପୂଜ୍ୟ ଗୁରୁଙ୍କୁ ହରାଇଲା । ବିଭାଗର ସେ ମୂଳଦୁଆ ପକାଇଛନ୍ତି, ସୁନ୍ଦର ଅଟ୍ଟାଳିକା ଗଢ଼ିବା ଭବିଷ୍ୟତର ଓ ବର୍ତ୍ତମାନର କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ । ଶେଷରେ ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ପାଖରେ ମୋର ଏତିକି ପ୍ରାର୍ଥନା - ତାଙ୍କର ଆତ୍ମା ଶାନ୍ତି ଓ ମୋକ୍ଷ ଲାଭ କରୁ । ମାଡ଼ାମ୍ ଓ ପିଲାମାନଙ୍କୁ (ଶିଖା, ବାପୁ, ଲେଖା ଓ ବୁବାଇ) ତାଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁଜନିତ ଦାରୁଣ ଦୁଃଖ, ଶୋକ ଓ ମନସ୍ତାପ ସହ୍ୟ କରିବାକୁ ଜଗତର ନାଥ ଜଗନ୍ନାଥ ଶକ୍ତି ପ୍ରଦାନ କରନ୍ତୁ ।

ଜି/ଏଲ୍-୧, ଭି.ଏସ୍.ଏସ୍. ନଗର, ଭୁବନେଶ୍ୱର

ସବୁ ସାଧାରଣରେ ଅସାଧାରଣ

ଡ. ନାରାୟଣ ଚନ୍ଦ୍ର ଶତପଥୀ

ସାଧାରଣ ମଣିଷ ଭିତରେ ସେ ଥିଲେ ଅସାଧାରଣ । ଦେଖିବାକୁ ଗୋରା ତକ୍ ତକ୍, ଡେଙ୍ଗା ହୋଇ ବଳିଷ୍ଠ ନହେଲେ ବି ବଳିଷ୍ଠ କୁହାଯାଇ ପାରୁଥିବା ମଣିଷଟିଏ । କିନ୍ତୁ ସେଇ ମଣିଷଟି ଭିତରେ ଥିଲା ଏକ ଅସାଧାରଣ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ, ଯାହା ଅନ୍ୟ ଅନେକଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କରିପାରୁଥିଲା । ସେ ଥିଲେ ମିଷ୍ଟଭାଷୀ, ସ୍ନେହୀ । ତାଙ୍କ ଭିତରେ ଥିଲା ଏକ ମହାନ୍ ଆତ୍ମା । ସେ ଏକାଧାରରେ ଥିଲେ ଜଣେ ଶିକ୍ଷକ, ଗବେଷକ, ବୈଜ୍ଞାନିକ ଓ ସୁଲେଖକ ତାଙ୍କ କର୍ମମୟ ଜୀବନକାଳରେ । ସେ ଥିଲେ ଅନ୍ୟ ପାଇଁ ଉଦାହରଣ, କର୍ମ ପାଇଁ ଉତ୍ସର୍ଗୀକୃତ । ଜଞ୍ଜାଳମୟ ସାଂସାରିକ ପାରିବାରିକ ଜୀବନରେ ବି ସେ ଏସବୁ କର୍ମ ପାଇଁ ସମୟ ବାହାର କରିପାରୁଥିଲେ । ତାଙ୍କ ପତ୍ନୀ, ତାଙ୍କ ପରିବାରର ସମସ୍ତ ସଦସ୍ୟ ତାଙ୍କୁ ଏଥିପାଇଁ ସାହାଯ୍ୟ ସହଯୋଗ କରି ତାଙ୍କର କର୍ମ ପଥରେ ଆଗେଇ ଯିବାକୁ ପ୍ରେରଣା ଯୋଗାଇ ଦେଉଥିଲେ ।

ସେ ମଧ୍ୟ ଥିଲେ ଏକାଧାରରେ ଜଣେ ଜୀବ ବିଜ୍ଞାନୀ, କୀଟପ୍ରାଣୀ ବିଜ୍ଞାନୀ ଏବଂ ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ ବିଶାରଦ । ଏହା ବ୍ୟତୀତ ପ୍ରାଣୀ ବିଜ୍ଞାନର ପ୍ରାୟ ସମସ୍ତ ବିଭାଗରେ ତାଙ୍କର ପ୍ରବେଶ ଥିଲା । ସେ ଲେଖିଛନ୍ତି ଅନେକ ବିଜ୍ଞାନଭିତ୍ତିକ ପୁସ୍ତକ ସବୁ ଶିଶୁ, କିଶୋର ଏବଂ ବୟସ୍କଙ୍କ ପାଇଁ । ମୋର ଏବେ ବି ମନେ ଅଛି ୧୯୬୩ରେ ମୁଁ ମାଟ୍ରିକ୍ ପରୀକ୍ଷା ଦେଲାବେଳେ ତାଙ୍କ ଲେଖିତ ବିଜ୍ଞାନ ପାଠ୍ୟ ପୁସ୍ତକକୁ ଅନୁସରଣ କରି ସେତେବେଳେ, ଯେତେବେଳେ କି ଶତକଡ଼ା ଷାଠିଏ ନମ୍ବର ରଖିବା ଦୂରୁହ ବ୍ୟାପାର ଥିଲା, ମୁଁ ବିଜ୍ଞାନରୁ ୧୦୦ ରୁ ୭୦ ଉପରେ ନମ୍ବର ରଖିଥିଲି । ମୋ ଭାଗ୍ୟବଳରୁ ମୁଁ ରେଭେନ୍ସା କଲେଜରେ ପ୍ରିୟୁନିଭରସିଟି, ପ୍ରିପ୍ରଫେସନାଲ୍ ଏବଂ ବି.ଏସ୍.ସି ପଢ଼ି ପାରିଥିଲି । ସେ ସେତେବେଳେ ମୋର ଗୁରୁଥିଲେ କାରଣ ପ୍ରାଣୀବିଜ୍ଞାନ ମୋର ଏକ ପାଠ୍ୟ ବିଷୟ ଥିଲା । ତାଙ୍କର ଶିକ୍ଷା ପ୍ରଣାଳୀ, ଗୁରୁ ଗମ୍ଭୀର ଶାନ୍ତ ବାଣୀ ମୋତେ ଅତିଶୟ ଆକୃଷ୍ଟ କରିଥିଲା । ମୁଁ ତାଙ୍କର ଏକ ପ୍ରଶଂସକ ପାଲିଟିଯାଇଥିଲି । ତାଙ୍କର ଶିକ୍ଷା ମତେ ପ୍ରେରଣା ଯୋଗାଇଥିଲା ପ୍ରାଣୀ ବିଜ୍ଞାନରେ ମତେ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ପଢ଼ିବା ପାଇଁ । ତାଙ୍କରି ପ୍ରେରଣାରେ ମୁଁ ଉତ୍କଳ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ ସେହି ବିଭାଗରେ ମୋର ଚାକିରୀ ଜୀବନ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲି । ତାଙ୍କରି ସାହାଯ୍ୟ, ସହଯୋଗ, ପ୍ରେରଣା ଏବଂ ପଥପ୍ରଦର୍ଶନ ବଳରେ ମୁଁ ପ୍ରାଣୀ ବିଜ୍ଞାନର କୀଟତତ୍ତ୍ୱ ଉପରେ ଗବେଷଣା କରି ପିଏଚ.ଡି. ପାଇବାରେ ସକ୍ଷମ ହୋଇଥିଲି । ତାଙ୍କର ସହକର୍ମୀ ଭାବରେ ତାଙ୍କଠାରୁ ଯେଉଁ ସ୍ନେହ, ସୌହାର୍ଦ୍ଧ୍ୟ, ସହଯୋଗ ମୁଁ ପାଇଛି ତାହା ଅବିସ୍ମରଣୀୟ । ସେ ଅଧସ୍ତନ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ପ୍ରେରଣାର ଉତ୍ସ । ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସେ ସମାନ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଦେଖୁଥିଲେ, ସେ ଅଧ୍ୟାପକ ହୁଅନ୍ତୁ ବା ସାଧାରଣ ପିଅନଟିଏ ହେଉ ।

ସେହି ଅସାଧାରଣ ମଣିଷର ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନରେ ସ୍ନାତକୋତ୍ତର ପ୍ରାଣୀ ବିଜ୍ଞାନ କାହିଁକି ପ୍ରାଣୀ ବିଜ୍ଞାନ ସ୍ନାତକ ବିଭାଗ ମଧ୍ୟ ଉତ୍ତରୋତ୍ତର ଉନ୍ନତି କରି ଚାଲିଥିଲା । କାରଣ ସେତେବେଳେ ଉତ୍କଳ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ପ୍ରାଣୀ ବିଜ୍ଞାନ ବିଭାଗ ରେଭେନ୍ସା କଲେଜରେ ଅବସ୍ଥାପିତ ଥିଲା । ପରେ ସ୍ନାତକୋତ୍ତର ବିଭାଗ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ପରିସରରେ ଥିବା ନିଜସ୍ୱ ଗୃହକୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ ହୋଇଥିଲା । ୧୯୪୭ ରୁ ୧୯୮୨ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାଙ୍କର ଚାକିରୀରୁ କର୍ମମୟ ଜୀବନରେ ସେ ଅନେକଙ୍କୁ ସମାଜରେ ଉଚ୍ଚକୁ

ଉଠାଇଛନ୍ତି । ତାଙ୍କର ଶିକ୍ଷାଦାନ, ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନ ଏବଂ ପ୍ରରୋଚନାରେ ତାଙ୍କର କେତେ ଶିଷ୍ୟ ଆଇ.ପି.ଏସ୍, ଆଇ.ଏଫ୍.ଏସ୍ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଅନେକ ଉଚ୍ଚପଦରେ ଅବସ୍ଥାପିତ ହୋଇପାରିଛନ୍ତି । ସେମାନେ ସମାଜରେ ଉଚ୍ଚ ସମ୍ମାନର ଅଧିକାରୀ ହୋଇପାରିଛନ୍ତି । ସେ ଅନେକ ସୁନାମଧନ୍ୟ ଗବେଷକ, ବୈଜ୍ଞାନିକ ପ୍ରାଣୀବିତ୍ ସୃଷ୍ଟି କରିପାରିଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କ ଭିତରୁ କେତେକ ଆଜି ଅବସର ନେଇ ସାରିଛନ୍ତି ତ କେତେକ ଅବସର ନେବାର ପାଖାପାଖି ପହଞ୍ଚି ଯାଇଛନ୍ତି । ସେମାନେ କେବେ ବି ସେମାନଙ୍କର ଜୀବନରେ ତାଙ୍କର ଅତୁଳନୀୟ ଅବଦାନ ଭୁଲି ପାରିବେନି ।

ସେ ଯେ ଜଣେ ସୁଲେଖକ ଥିଲେ ଏହା ଅନସ୍ୱୀକାର୍ଯ୍ୟ । ତାଙ୍କର ଲେଖା, କି ଶିଶୁ, କି କିଶୋର, କି ଯୁବକ, କି ପୌଢ଼, କି ବୃଦ୍ଧ ସମସ୍ତଙ୍କର ଅମୂଲ୍ୟ ସମ୍ପଦ । ତାଙ୍କରି ଲେଖା ପାଇଁ ସେ ବିଜ୍ଞାନ ଏକାଡ଼େମୀ ପୁରସ୍କାର ତାଙ୍କର ପୁସ୍ତକ ଓଡ଼ିଶାର ବେଙ୍ଗ ଏବଂ ଓଡ଼ିଶାର ସାପ ପାଇଁ ପାଇଥିଲେ । କେବଳ ଏତିକି ନୁହେଁ ସେ ଆହୁରି ଅନେକ ପୁରସ୍କାର ପାଇଛନ୍ତି । ପ୍ରାଣୀ ବିଜ୍ଞାନର ଉନ୍ନତି ପାଇଁ, ଉଚ୍ଚତର ଗବେଷକ ହିସାବରେ ଟାଟା ମେମୋରିଆଲ ଗୋଲ୍ଡ ମେଡ଼ାଲ ମଧ୍ୟ ପାଇଛନ୍ତି । ସର୍ବୋପରି ତାଙ୍କର କୃତିତ୍ୱ ପାଇଁ ସେ ସମ୍ମାନଜନକ କଳିଙ୍ଗ ପୁରସ୍କାର ମଧ୍ୟ ପାଇପାରିଛନ୍ତି ।

ସେ କେବଳ ଏତିକି ନଥିଲେ, ସେ ଥିଲେ ଜଣେ ସୁସଂଗଠକ । ସେ ଜୁଲଜିକାଲ ସୋସାଇଟି ଅଫ୍ ଓଡ଼ିଶା ସ୍ଥାପନା କରିଥିଲେ ଜୀବ ବିଜ୍ଞାନର ଉନ୍ନତି ଏବଂ ପ୍ରସାର ପାଇଁ । ସେ ଜୁଲଜିକାଲ୍ ସୋସାଇଟି ଅଫ୍ ଇଣ୍ଡିଆର ସମ୍ପାଦକ, କୋଷାଧ୍ୟକ୍ଷ ଏବଂ ସଭାପତି ହୋଇ ତାର ସୁପରିଚାଳନା କରି ତାଙ୍କର ସାଂଗଠନିକ ପ୍ରତିଭାର କେବଳ ପରିଚୟ ଦେଇ ଯାଇନାହାନ୍ତି ତା'ର ଛାପ ମଧ୍ୟ ଛାଡ଼ି ଦେଇଯାଇଛନ୍ତି ।

ସେ ଜଣେ ଦକ୍ଷ ପ୍ରଶାସକ ଥିଲେ । ୧୯୬୦ରୁ ୧୯୮୨ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ଉତ୍କଳ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ସ୍ନାତକୋତ୍ତର ପ୍ରାଣୀ ବିଜ୍ଞାନ ବିଭାଗର ପ୍ରଫେସର ଏବଂ ମୁଖ୍ୟ ଭାବରେ ପ୍ରାଣୀ ବିଜ୍ଞାନକୁ ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପରିଚିତ ଦେଇଛନ୍ତି । ସେ ଥିଲେ ସତ୍ୟ, ଧର୍ମ, ନ୍ୟାୟର ପ୍ରତୀକ । ତାଙ୍କର ବିଚାରଧାରାରେ ବା କର୍ମକ୍ଷେତ୍ରରେ ତାଙ୍କୁ ଆଜିର ଭୟଙ୍କର ଦୁର୍ନୀତି ସ୍ପର୍ଶ କରି ପାରିନଥିଲା । ସେଥିପାଇଁ ଓ ତାଙ୍କର କର୍ମକୁଶଳତା ପାଇଁ ସେ ମଧ୍ୟ ଉତ୍କଳ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ କୁଳପତି ହୋଇ ପାରିଥିଲେ ।

ସେ ବ୍ୟକ୍ତି ଆଉ କେହି ନୁହଁନ୍ତି । ସେ ହେଉଛନ୍ତି ଡକ୍ଟର ବସନ୍ତ କୁମାର ବେହୁରା । ପ୍ରାଣୀ ବିଜ୍ଞାନର ଏକ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ତାରକା, ଭୀଷ୍ମ ପିତାମହ ।

ସେ ଆଜି ଆଉ ଆମ ଗହଣରେ ନାହାନ୍ତି । ତାଙ୍କର ମର ଶରୀର ଆମକୁ ଛାଡ଼ି ଚାଲିଯାଇଛି । ତାଙ୍କର ସାନ୍ନିଧ୍ୟ ଆମେ ଆଉ ପାଇବା ନାହିଁ । ତା୧୬.୨.୨୦୧୫ରିଖ ଦିନ ସାଢ଼େ ଏଗାରଟା ଥିଲା ଆମ ପାଇଁ ଏକ କାଳବେଳା । ସେତିକିବେଳେ ସେ ଶେଷ ନିଃଶ୍ୱାସ ତ୍ୟାଗ କଲେ । ତାଙ୍କର ଆତ୍ମା ମରିପାରେନା । କାରଣ ଆତ୍ମା ଅବିନାଶୀ, ଅମର । ଏହା ଗୀତାର ବାଣୀ । ତାଙ୍କର ମହାନ ଆତ୍ମା ଅମର । ସେ ଏବେ ବି ଆମ ସାଥିରେ ଅଛନ୍ତି ଏବଂ ରହିଥିବେ । ତାଙ୍କର ଉତ୍ସର୍ଗୀକୃତ କର୍ମମୟ ଜୀବନ ଆମ ପାଇଁ ପଥ ପ୍ରଦର୍ଶକ ହୋଇ ରହିଥିବ । ଆମେ ତାଙ୍କ ପ୍ରେରଣାରେ ଉଦ୍‌ବୁଦ୍ଧ ହୋଇ କର୍ମ କରି ଚାଲିଥିବୁ ଆମର ଶେଷ ନିଃଶ୍ୱାସ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ । ତାଙ୍କର ଅମର ଆତ୍ମାର ଆଶୀର୍ବାଦ ଆମ ଉପରେ ଝରି ପଡୁଥିବ । ଆଉ ଆମେ ତାଙ୍କୁ ଜୀବନସାରା ମନେ ରଖିଥିବୁ ।

ଶେଷରେ କ'ଣ କହିବି ? କହିବାକୁ ସ୍ୱର ଫିଟୁନାହିଁ । ଭଗବାନଙ୍କ ପାଖରେ ଏତିକି ପ୍ରାର୍ଥନା "ହେ ଭଗବାନ ନାରାୟଣ ସେହି ମହାନ୍ ଆତ୍ମାକୁ ତୁମ ନିଜ ଦେହରେ ଲୀନ କରିଦିଅ । ତାଙ୍କୁ ଶାନ୍ତି ଦିଅ । ତାଙ୍କ ପରିବାରବର୍ଗଙ୍କୁ ଏ ଧକ୍କା ସମ୍ଭାଳି ନେବାର ସାହସ ଓ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଦିଅ । ସେମାନଙ୍କୁ ସୁଖ ଓ ଶାନ୍ତିରେ ରହିବାକୁ ଦିଅ ।

ମୋତି ଆନନ୍ଦ କୁଟୀର

ଗୋପିନାଥପୁର ଶାସନ, ସିଂହାପୁର, ଧର୍ମଶାଳା, ଯାଜପୁର

କାଠ ଘଣ୍ଟାରେ ବାଆର

ଡକ୍ଟର କୃଷ୍ଣ ମୋହନ ଦାସ

ମୁଁ ପ୍ରାଣୀ ବିଜ୍ଞାନରେ ସ୍ନାତକୋତ୍ତର ଶିକ୍ଷାଲାଭ କରୁଥିବା ସମୟରେ (୧୯୭୦-୭୨) ସଂପ୍ରତି ବାଣୀବିହାରସ୍ଥିତ ସ୍ନାତକୋତ୍ତର ବିଭାଗଟି ରେଭେନ୍ସା ମହାବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଅବସ୍ଥାପିତ ଥିଲା । ବିଭାଗର ଶ୍ରେଣୀ ଗୃହ ଗୁଡ଼ିକ ଉପର ମହଲାରେ ଥାଏ । ପାହାଚ ଚଢ଼ି ଉପର ମହଲାକୁ ଯିବାବେଳେ ଠିକ୍ ପାହାଚ ଶେଷରେ ଥାଏ, ବିଭାଗୀୟ ମୁଖ୍ୟ ତଥା ପ୍ରଫେସର ବେହୁରାଙ୍କର ପ୍ରକୋଷ୍ଠ । ପ୍ରକୋଷ୍ଠର ବାହାରେ ଥାଏ ଗୋଟିଏ କାଠର ଘଣ୍ଟା ଠିକ୍ ପାହାଚ ସମ୍ମୁଖରେ । ଘଣ୍ଟାଭଳି ଥାଏ କଣ୍ଟାଟିଏ ଓ ନମ୍ବର ଭଳି ଲେଖାହୋଇଥାଏ ଅଧକ୍ଷ, ବାଣୀବିହାର, ଇନ୍ ଓ ଆଉଟ୍ ଇତ୍ୟାଦି । ଠିକ୍ ବାଆର ବାଜିବା ସ୍ଥାନରେ '...' ଅର୍ଥାତ୍ ପ୍ରଫେସର ବିଭାଗରେ ଉପସ୍ଥିତ । କାଠ ଘଣ୍ଟାରେ ବାଆର ବାଜିଛି ମାନେ ସାରା ବିଭାଗ ଚୁପ୍‌ଚାପ୍ । ଗୁରୁ ଗମ୍ଭୀର ପରିବେଶ, ସବୁ ଅଧ୍ୟାପକ ଓ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀ ବ୍ୟସ୍ତ ଓ କର୍ମତତ୍ପର । ସବୁବେଳେ ଆମର ଲକ୍ଷ୍ୟ ଥାଏ କାଠ ଘଣ୍ଟାର କଣ୍ଟା ଉପରେ । ଉଲ୍ଲେଖ କରିବାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଉଚି, ଜଣାଇବା ପ୍ରଫେସର ବେହୁରାଙ୍କର ଅନୁଶାସନ ଓ ଶୃଙ୍ଖଳାବୋଧ, ଯାହାକି ଅଧୁନା ମହାବିଦ୍ୟାଳୟ ଓ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ବିଭାଗମାନଙ୍କରେ ବିରଳ । ଶାସନରେ ଶୃଙ୍ଖଳା ପାଇଁ ଶାସନ ମୁଖ୍ୟ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀଙ୍କ ଠାରୁ ଦୂରତା ରକ୍ଷା କରିବା ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ ଯାହାକି ସାର୍ ଠିକ୍ ଭାବରେ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରିଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ଛାତ୍ରଟିଏ ଅଧ୍ୟାପକ ହୋଇଗଲେ ସାର୍‌ଙ୍କର ବ୍ୟବହାର ଠିକ୍ ବିପରୀତ ଅର୍ଥାତ୍ ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ହୋଇଯାଏ । ତାଙ୍କ ସହିତ ବହୁବାର ପ୍ରାକ୍ଟିକାଲ୍ ପରୀକ୍ଷାରେ ସହପରୀକ୍ଷକ ଭାବେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ବେଳେ ଲାଗେ ସତେ କ'ଣ ମୁଁ ପ୍ରଫେସର୍ ବେହୁରାଙ୍କ ସହିତ କଥା ହେଉଚି ? ପରୀକ୍ଷାରେ ଭଲ କରିଥିବା ପରୀକ୍ଷାର୍ଥୀମାନଙ୍କୁ ଖୁବ୍ ଭଲ ନମ୍ବର ଦେବା ଏପରିକି କେବେ କେବେ ପୁରା ନମ୍ବର (Full mark) ମୁଁ ସାର୍‌ଙ୍କ ଠାରୁ ଶିଖିଛି ।

ଆମେ ତିନିଜଣ ସାଙ୍ଗ (ମୁଁ, ସରୋଜ ଓ ବାଚୁ)ଙ୍କୁ ସେ 'Three musketeers' ବୋଲି ଡାକୁଥିଲେ । ଆମେ ଗର୍ବ କରୁଥିଲୁ ଯେ ଆମ ପ୍ରଫେସର୍ ସେତେବେଳେ ରେଭେନ୍ସା କଲେଜର "Most handsome Professor" । କନିକା ଲାଇବ୍ରେରୀ ଆଗଦେଇ ସୁଟ୍‌ଟିଏ ପରିଧାନ କରି ମୁଣ୍ଡକୁ ତଳକୁ କରି ହାତରେ ଚିରାଚରିତ ଚମଡ଼ା ପୋର୍ଟଫୋଲିଓ ବ୍ୟାଗଟିଏ ଧରି ପ୍ରାଣୀବିଜ୍ଞାନ ବିଭାଗ ଆଡ଼କୁ ଚାଲି ଆସୁଥିବା ଦୃଶ୍ୟ ଅତ୍ୟନ୍ତ ମନୋରମ ।

ପ୍ରଫେସର ବେହୁରାଙ୍କ ସହିତ ମୋର ଅନୁଭୂତି ବହୁତ ଯାହାକି ଲେଖିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ତଥାପି କେତୋଟି ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବା ଯଥାର୍ଥ ହେବ ।

ପ୍ରଥମଟି ହେଉଛି, ତାଙ୍କର ସମୟାନୁବର୍ତ୍ତିତା । ତାଙ୍କୁ କେତେଥର କଟକର ରେଲ୍‌ୱେ ଷ୍ଟେସନ୍‌ରେ ଛାଡ଼ିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇଛି । ସେତେବେଳେ କଲିକତା ଯିବା ପାଇଁ ପୁରୀ-ହାଓଡ଼ା ଏକ୍ସପ୍ରେସ୍ କଟକରେ ରାତି ସାଢ଼େ ଆଠଟାରେ ପହଞ୍ଚେ । ଯଦିଓ ସାର୍‌ଙ୍କର ବାସଗୃହ ରେଲ୍‌ୱେ ଷ୍ଟେସନ୍‌ଠାରୁ ମାତ୍ର ପାଞ୍ଚ ମିନିଟ୍‌ର ରାସ୍ତା ତଥାପି ସେ ନିଶ୍ଚୟ ଅଧଘଣ୍ଟା ଆଗରୁ ଘର ଛାଡ଼ିବେ । କାରଣ ରାସ୍ତାରେ ଯେତେ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ସେ ନିଶ୍ଚୟ ଠିକ୍ ସମୟରେ ଟ୍ରେନ୍ ଆସିବା ଆଗରୁ ପହଞ୍ଚିବେ । ଏଇ ଶିକ୍ଷା

ମୁଁ ସାରଙ୍କଠାରୁ ପାଇ ନିଜ ଜୀବନରେ ଅନୁସରଣ କରିବା ଯୋଗୁ ବହୁବାର ନିଜ ପରିବାର ସଦସ୍ୟ ମାନଙ୍କର ପ୍ରଶ୍ନବାଣର ଶରବ୍ୟ ହୋଇଛି ।

ଦ୍ୱିତୀୟଟି ହେଲା, ସାର୍‌ଙ୍କର ଖାଦ୍ୟ ଖାଇବା ଶୈଳୀ । ସେ ଖାଇବା ଟେବୁଲ୍‌ରେ ଏତେ ସୁନ୍ଦର ଓ ପରିଷ୍କାର (neat) ଭାବରେ ବିଭିନ୍ନ କିସମ୍‌ର ଖାଦ୍ୟ ଗୋଟିଗୋଟି କରି ଖାଆନ୍ତି ତାହା ଅନୁଧ୍ୟାନ କରିବା କଥା । ମୋ ସହଧର୍ମିଣୀ ଯେକି ଜଣେ ଗୃହବିଜ୍ଞାନ ଅଧ୍ୟାପିକା, ସାର୍‌ଙ୍କର ନିଖୁଣ, ପରିଷ୍କାର ଖାଇବା ଶୈଳୀ ଦେଖି ବହୁତ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ଯାଆନ୍ତି । ବାସ୍ତବରେ ଏହା ଜଣେ ଲକ୍ଷ୍ମୀବନ୍ତ ପୁରୁଷଙ୍କର ସ୍ୱଭାବ । ସାର୍ ଯଥାର୍ଥରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀବନ୍ତ । କାରଣ ସେ ମାଡ଼ାମ୍‌ଙ୍କ ଭଳି ଜଣେ ଗୃହଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କୁ ଜୀବନସାଥି ଭାବରେ ପାଇଛନ୍ତି ।

ଅନ୍ୟଟି ହେଉଛି, ସାର୍‌ଙ୍କର ପଢ଼ା ଟେବୁଲ୍ ଓ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଟେବୁଲ୍‌ର ସାଜସଜ୍ଜା । ଟେବୁଲ୍‌ରେ ବିଭିନ୍ନ ସାରଞ୍ଜାମ ସେ ଏପରି ସୁନ୍ଦର ଓ ନିଖୁଣ ଭାବରେ ସଜାଇ ରଖିଥାନ୍ତି, ସାମାନ୍ୟ ବ୍ୟତିକ୍ରମ ହେଲେ ସେ ସହଜରେ ଜାଣିପାରନ୍ତି । ଚିଠିଟିଏ ଆସିଲେ ଲଫାଫାଟିକୁ ସେ ଟେବୁଲ୍‌ରେ ଥିବା କଲମ ଡ୍ରାମ୍ ସାହାଯ୍ୟରେ ଏପରିଭାବରେ ଖୋଲନ୍ତି ତାହା ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିବା କଥା । ଲଫାଫା ଓ ଚିଠିଗୁଡ଼ିକ ଅତି ସୁନ୍ଦର ଭାବରେ ହାତରେ ପାଲିସ୍ କରି ସାଇତି ରଖନ୍ତି । ଯେକୌଣସି କାଗଜର ଅଲେଖା ପାଖଟିକୁ ନଷ୍ଟ ନକରି ତାକୁ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଲେଖା କାର୍ଯ୍ୟରେ ବିନିଯୋଗ କରନ୍ତି । ଏପରି ପରିଚ୍ଛନ୍ନତା, ମିତବ୍ୟୟିତା ଓ ଶୃଙ୍ଖଳା ମୁଁ ସାର୍‌ଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ, ଅନ୍ୟ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଠାରେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିନାହିଁ ।

ଚରିତ୍ର ସାର୍ଟିଫିକେଟ୍‌ଟିଏ ନିଜର ସୁନ୍ଦର ମଞ୍ଜି ମଞ୍ଜି ଅକ୍ଷରରେ ନିଜ ହାତରେ ଲେଖିଦିଅନ୍ତି । ୪୨ ବର୍ଷ ତଳେ ମୋ ପାଇଁ ତାଙ୍କର ନିଜ ହାତରେ ଅତି ସରଳ ଭାଷାରେ ଲେଖିଥିବା ଟେଷ୍ଟିମୋନିଆଲ୍‌ଟିକୁ ମୁଁ ଆଜିପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସାଇତି ରଖିଛି ।

ମୋ ପାଇଁ ପ୍ରଫେସର୍ ବେହୁରା ହେଉଛନ୍ତି ପ୍ରକୃତ ଗୁରୁ । ତାଙ୍କର କେତେକ ସଦ୍‌ଗୁଣକୁ ମୋର ଅଧ୍ୟାପକ ଜୀବନରେ ଅନୁକରଣ କରିବାକୁ ପ୍ରୟାସ କରିଛି କିନ୍ତୁ ସଫଳ ହୋଇନାହିଁ ।

ମର୍ଯ୍ୟାଦାବନ୍ତ ଗୁରୁଜୀଙ୍କର ମହାପ୍ରୟାଣରେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଠାରେ ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଛି ତାଙ୍କର ଅମର ଆତ୍ମାର ସଦ୍‌ଗତି ହେଉ । ତାଙ୍କର ସ୍ନେହ ଆଶୀର୍ବାଦ ଅବରିତ ଭାବରେ ଆମ ଉପରେ ବରଷୁ ଥାଉ ।

ନୀଳ ଜ୍ୟୋସ୍ନା, ପଦ୍ମାବତୀ ବିହାର
ଶୈଳଶ୍ରୀ ବିହାର, ଭୁବନେଶ୍ୱର

କୋହିନୂର ହୀରା : ପ୍ରଫେସର ବସନ୍ତ କୁମାର ବେହୁରା

ଡଃ. ଦେବବ୍ରତ ସ୍ୱାଇଁ

ଗୁରୁର୍ବ୍ରହ୍ମା ଗୁରୁର୍ବିଷ୍ଣୁ, ଗୁରୁର୍ଦ୍ଦେବୋ ମହେଶ୍ୱର ।
ଗୁରୁ ସାକ୍ଷାତ୍ ପରମ୍ ବ୍ରହ୍ମ, ତସ୍ମୈ ଶ୍ରୀ ଗୁରୁବେ ନମଃ ।।

ଗୁରୁ ଶବ୍ଦର ଅର୍ଥ ବ୍ୟାପକ । ଏକ ଅର୍ଥରେ ଏହା ଭାରୀ ବା ଓଜନଦାରଙ୍କୁ ବୁଝାଇଲାବେଳେ ଅନ୍ୟ ଅର୍ଥରେ ଶିକ୍ଷକ, ଧର୍ମଗୁରୁଙ୍କ ଶ୍ରେଷ୍ଠତାକୁ ବୁଝାଏ । ପ୍ରଫେସର ବସନ୍ତ କୁମାର ବେହୁରା ମୋର ଜଣେ ପ୍ରକୃତ ଗୁରୁଥିଲେ । ୧୯୮୮ ମସିହାରେ ବନଖଣ୍ଡ ଅଧିକାରୀ ଭାବେ ପ୍ରଥମେ ପାରଳାଖେମୁଣ୍ଡି ବନଖଣ୍ଡରେ ନିଯୁକ୍ତି ପାଇଥିଲି । ଉକ୍ତ ବନଖଣ୍ଡ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଲାଖାରୀ ଅଭୟାରଣ୍ୟରେ ପ୍ରାୟ ୪୦ ହାତୀ ସେତେବେଳେ ଅବସ୍ଥାନ କରୁଥିଲେ । ଲାଖାରୀରୁ ମହେନ୍ଦ୍ରଗିରି ପାର୍ବତ୍ୟାଞ୍ଚଳକୁ ହାତୀମାନଙ୍କର ଚଳାପଥ ରହିଥିଲା । ହାତୀ ମହେନ୍ଦ୍ରଗିରିକୁ ଗଣ୍ଡାହାତୀ ଜଳପ୍ରପାତ ପାର୍ଶ୍ୱଦେଇ ଯାତାୟତ କରୁଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କର ଏହି ଚଳପ୍ରଚଳନ ସମୟରେ ମଣିଷ ଓ ହାତୀ ମଧ୍ୟରେ ସଂଘର୍ଷ ହେଉଥିଲା, ଏବଂ ସେଥିରେ ଉଭୟ ହାତୀ ଓ ମଣିଷ ହତାହତ ହେଉଥିଲେ । ହାତୀର ଏହି ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ମୋତେ ହସ୍ତୀ ସଂରକ୍ଷଣ ପାଇଁ ଗବେଷଣା କରିବାକୁ ପ୍ରେରିତ କଲା । ଏଥିପାଇଁ ଜଣେ ଦକ୍ଷ ପ୍ରଶିକ୍ଷକଙ୍କ ଅନ୍ୱେଷଣ କରୁଥାଏ । ସେତେବେଳେ କେବଳ ଓଡ଼ିଶାରେ ନୁହେଁ, ଭାରତବର୍ଷରେ ମଧ୍ୟ ହାତୀ ଉପରେ ଗବେଷଣା କରି ପି.ଏଚ୍.ଡ଼ି ଲାଭ କରିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଥିଲେ ବିରଳ । ତତ୍‌କାଳୀନ ନନ୍ଦନକାନନ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଶ୍ରୀ ସରୋଜ କୁମାର ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ ପରାମର୍ଶ କ୍ରମେ ମୁଁ ଦିନେ ପ୍ରଫେସର ବସନ୍ତ କୁମାର ବେହୁରାଙ୍କୁ ମୋର ଇଚ୍ଛା ବ୍ୟକ୍ତ କଲି । ସାର୍ ସେତେବେଳେ ଅବସର ନେବାର ୮/୧୦ ବର୍ଷ ହୋଇଯାଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଗବେଷଣା କାର୍ଯ୍ୟ, ଅଧ୍ୟୟନ ରଚନା, ଗବେଷଣା ନିବନ୍ଧ ଲେଖିବା ତଥା ପି.ଏଚ୍.ଡ଼ି ଗବେଷକଙ୍କ ପାଇଁ ପରାମର୍ଶଦାତା ଭାବେ ନିଜକୁ ନିୟୋଜିତ ରଖିଥିଲେ । ସେ ଗବେଷଣା ପାଇଁ ମୋତେ ଉତ୍ସାହିତ କରିଥିଲେ ଏବଂ କହିଥିଲେଯେ ସେ ଚାହାନ୍ତି ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗର ଅଫିସରମାନେ ଜଙ୍ଗଲ, ବନ୍ୟ ପଶୁପକ୍ଷୀ ଓ ଜୈବ ବିବିଧତା ଉପରେ ଗବେଷଣା କରିବା ଦରକାର । ବିଶେଷକରି ଜଙ୍ଗଲରେ ବାସ କରୁଥିବା ହାତୀ ଓ ବାଘଭଳି ଜୀବଜନ୍ତୁ ଉପରେ ଗବେଷଣା ହେବା ବର୍ତ୍ତମାନ ସମୟର ଆହ୍ୱାନ, ଆଉ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟ ଜଙ୍ଗଲରେ ଦିନରାତି ରହି କାର୍ଯ୍ୟକରୁଥିବା ବିଭାଗୀୟ କ୍ଷେତ୍ର କର୍ମଚାରୀମାନେ ସହଜରେ କରିପାରିବେ । କାରଣ, ସେମାନେ ଜୀବଜନ୍ତୁଙ୍କୁ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ ପାଇଁ ଅଧିକ ସମୟ ଓ ସୁଯୋଗ ପାଇଥାଆନ୍ତି; ଯାହାକି ଜଣେ ସାଧାରଣ ଗବେଷକ ପାଇଁ ଅତୀବ କଷ୍ଟସାଧ୍ୟ । ସାର୍ ସଂଗେ ସଂଗେ ହାତୀ ଉପରେ ଗବେଷଣା ପାଇଁ ସାରାଂଶ ତିଆରି କଲେ ଏବଂ ଉତ୍କଳ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ ପି.ଏଚ୍.ଡ଼ି. ରେଜିଷ୍ଟ୍ରେସନ ପାଇଁ ପରାମର୍ଶ ଦେଲେ । ମୁଁ ରସାୟନ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଏମ୍.ଏସ୍.ସି କରିଥିବା ହେତୁ ପ୍ରାଣୀ ବିଜ୍ଞାନ ମୋ ପାଇଁ ଯେଭଳି କଷ୍ଟକର ନ ହେବ, ସେଥିପାଇଁ ପ୍ରାଣୀ ବିଜ୍ଞାନ ବିଶାରଦ ପ୍ରଫେସର ବେହୁରା ଯତ୍ନବାନ ଥିଲେ । ମୁଁ କେମିତି ଗବେଷଣା ଜନୀତ ନିବନ୍ଧ ଲେଖିପାରିବି ଓ ତାହା ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଦେଶୀୟ ତଥା ଅନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ବିଜ୍ଞାନ ପତ୍ରିକାରେ ପ୍ରକାଶପାଇପାରିବ, ସେଥିପାଇଁ ମୋର ପ୍ରତ୍ୟେକ ନିବନ୍ଧକୁ ଟିକିନିଖି ସଂଶୋଧନ କରି ମୂଲ୍ୟବାନ ପରାମର୍ଶ ଦେଉଥିଲେ । ମୋର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଲେଖା - ଓଡ଼ିଆ ଅବା ଇଂରାଜୀ, ତାହା

ତାଙ୍କ କଲମ ସ୍ପର୍ଶରେ ଜୀବନ ପାଉଥିଲା । ସେ ତାଙ୍କର ପ୍ରତି ଛାତ୍ର ପ୍ରତି ଯେଭଳି ପରିଶ୍ରମ କରନ୍ତି, ମୋ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ସେଭଳି ପରିଶ୍ରମ କରିବାରେ କୌଣସି କାର୍ପଣ୍ୟ କରିନାହାନ୍ତି । ମୋର କାର୍ଯ୍ୟ ବ୍ୟସ୍ତତା ଯୋଗୁଁ ପି.ଏଚ୍.ଡ଼ି ଥେସିସ୍ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଦାଖଲ କରିବା ପାଇଁ ୮ ବର୍ଷ ଲାଗିଗଲା । ମାତ୍ର ଦିନେ ହେଲେ ଏଥିପାଇଁ ସେ ହତୋତ୍ସାହିତ ହେବାକୁ ଦେଇ ନାହାନ୍ତି । ମୋପାଇଁ ପି.ଏଚ୍.ଡ଼ି ପାଇବାଟା ଗୌଣ ଥିଲା । ସାରଙ୍କ ଠାରୁ ଜ୍ଞାନ ଆହରଣ କରି ତାକୁ ବନ୍ୟ ଜୀବଜନ୍ତୁଙ୍କୁ ସଂରକ୍ଷଣ କରିବା ହିଁ ମୁଖ୍ୟ ଥିଲା ।

ଶ୍ରୀମତୀ ଚନ୍ଦ୍ରମଣି ବେହୁରା, ପ୍ରଫେସର ବେହୁରାଙ୍କ ଧର୍ମ ପତ୍ନୀ ହିସାବରେ ସଦାବେଳେ ତାଙ୍କପାଖେ ପାଖେ ଥାଆନ୍ତି । ଉଭୟେ ମୋତେ ତାଙ୍କର ଅନ୍ୟତମ ପୁତ୍ରଭାବରେ ସ୍ନେହ ସମ୍ଭାର ଅଜାଡ଼ି ଦେଇଛନ୍ତି । ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଦୈନନ୍ଦିନ ଜୀବନର ସମସ୍ୟାମାନ ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ଆଲୋଚନା କରି ସମାଧାନ ପାଇଁ ପରାମର୍ଶ ଲୋଡ଼ୁଥିଲି । ପ୍ରଫେସର ବେହୁରା, ଶ୍ରୀମତୀ ବେହୁରା, ମୋ ବାପା/ମା'ଙ୍କ ଭଳି ମୋତେ ମୋର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷେତ୍ର ସହିତ ଗବେଷଣା କାର୍ଯ୍ୟରେ ସାଧୁତା ରକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ଉପଦେଶ ଦେଇଛନ୍ତି, ଯାହାକୁ ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୁଁ ଅକ୍ଷରେ ଅକ୍ଷରେ ପାଳନ କରି ଆସିଛି । ୨୦୦୧ ମସିହାରେ ମୁଁ ପି.ଏଚ୍.ଡ଼ି ପାଇଲାପରେ ମୋର ଥେସିସ୍ କିଭଳି ଏକ ପୁସ୍ତକର ରୂପ ନେବ, ସେଥିପାଇଁ ମୋ ଅପେକ୍ଷା ସାର୍ ଅଧିକ ତତ୍ପର ଥିଲେ । ତାଙ୍କୁ ମୁଁ ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲି ଉକ୍ତ ପୁସ୍ତକରେ ଯୁଗ୍ମ ଲେଖକ ହେବାପାଇଁ । ମୋର ପୁସ୍ତକର ପାଣ୍ଡୁଲିପିକୁ ବାରମ୍ବାର ସଂଶୋଧନ କରିବାରେ ସେ କେବେହେଲେ ଅବହେଳା କରିନାହାନ୍ତି । ମାତ୍ର ଯୁଗ୍ମ ଲେଖକ ହେବାକୁ ସେ ମାନକରିଦେଲେ । ସେ କାରଣ ଦର୍ଶାଇଲେ ଯେ ପୁସ୍ତକଟି ମୋର ପ୍ରଥମ ହେବ । ଅନ୍ୟ ଏକ ପୁସ୍ତକ ମୁଁ ରଚନା କରିବି କି ନାହିଁ ସନ୍ଦେହ । ସେଥିପାଇଁ ସେ ଚାହାନ୍ତି ପୁସ୍ତକଟିର ଲେଖକ କେବଳ ମୁଁ ହୁଏ । ସେ ପୁସ୍ତକର ମୁଖବନ୍ଧ ଲେଖିବାକୁ ସମ୍ମତି ପ୍ରଦାନ କଲେ । ୨୦୦୪ ମସିହାରେ ତାହା ଆତ୍ମ ପ୍ରକାଶକଲା । ୨୦୦୯ ମସିହାରେ ହାର୍ବାଡ଼ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ଫେଲୋସିପ୍ ପାଇ ଯେତେବେଳେ ସେଠାକାର ପୁସ୍ତକାଗାରରେ ମୋର ପୁସ୍ତକଟି ସ୍ଥାନ ପାଇଥିବାର ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲି, ପ୍ରଫେସର ବେହୁରା ଏବଂ ମୋର ଶ୍ରମ ସାର୍ଥକ ହେଲା ବୋଲି ଜାଣିଲି ।

ସାର୍ ମୋର ପି.ଏଚ୍.ଡ଼ି ପରେ ମୋତେ ଡ଼ି.ଏସ୍.ସି ପାଇଁ ପ୍ରବର୍ତ୍ତାଇଲେ । ସେଥିପାଇଁ ମୁଁ ମଧ୍ୟ ରେଜିଷ୍ଟ୍ରେସନ୍ କଲି । ମାତ୍ର କାର୍ଯ୍ୟ ବ୍ୟସ୍ତତା ଯୋଗୁଁ ତାକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବାକୁ ଡ଼େରି ହେଉଥିଲା । ସାର୍‌ଙ୍କର ବୟସ ମଧ୍ୟ ନବେ ଅତିକ୍ରାନ୍ତ ହେଲା । ସେ ମୋତେ ବାରମ୍ବାର କହୁଥିଲେ ଯେ ମୋର ଡ଼ି.ଏସ୍.ସି ନ ହେଲା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ଇହଲୀଳା ସମ୍ବରଣ କରିବେ ନାହିଁ । ମୁଁ ଚେଷ୍ଟା କଲି, କିନ୍ତୁ ମୋର ଡ଼ି.ଏସ୍.ସି କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇପାରିଲା ନାହିଁ । ସେଥିପାଇଁ ତାଙ୍କଠାରୁ ବିନମ୍ର କ୍ଷମା ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଛି ।

ମୁଁ ବାରିପଦା ଏବଂ ବ୍ରହ୍ମପୁରରେ ନିଯୁକ୍ତି ପାଇଥିବା ବେଳେ ସାର୍ ସସ୍ତ୍ରୀକ ମୋର ଅତିଥି ହୋଇ କିଛିଦିନ ମୋ ସହିତ ଅବସ୍ଥାନ କରିଛନ୍ତି । ସେହି ସମୟରେ ଉଭୟେ ମୋ ବାପା, ମା, ଭାଇ ଏବଂ ଭଉଣୀମାନଙ୍କୁ ଅତି ଆପଣାର କରିନେଇଥିଲେ । ଶିମିଳିପାଳ, ଲାଖାରୀ ଆଦି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଜୀବଜନ୍ତୁ ଆବାସସ୍ଥଳୀ ପରିଦର୍ଶନ କରି ସେ ସବୁର ସୁରକ୍ଷା ପାଇଁ ମୋତେ ସୁଚିନ୍ତିତ ପରାମର୍ଶ ଦେଇଛନ୍ତି । ମୋ ଜୀବନ କାଳ ମଧ୍ୟରେ ଅନେକ ସୁଯୋଗ୍ୟ ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ସଂସ୍ପର୍ଶରେ ଆସିଅଛି । ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ହୀରା ହେଲେ, ପ୍ରଫେସର ବେହୁରା କୋହିନୂର ହୀରା ଥିଲେ । ସାର୍ କେବଳ ମୋର ଗୁରୁ ନୁହନ୍ତି, ସେ ଏକାଧାରରେ ମୋର ପଥପ୍ରଦର୍ଶକ, ଦାର୍ଶନିକ ଏବଂ ବନ୍ଧୁଥିଲେ ତାଙ୍କୁ ହରାଇ ମୁଁ, ମୋର ବାପା/ମା, ଓ ମୋର ଭାଇ/ଭଉଣୀମାନେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ବ୍ୟଥିତ ।

ସ୍ମୃତି କେଇଟି ମୁହୂର୍ତ୍ତର

ଡକ୍ଟର ପ୍ରତିମା ମିଶ୍ର

"ସ୍ମୃତି ତ ନୁହଁଇ ମୋତେ ଭୁଲିବାର
ଭୁଲିଗଲେ ପୁଣି ଲଭନ୍ତା ନିସ୍ତାର ।"

ଦୈନିକ ସମ୍ବାଦପତ୍ର 'ସମାଜ'ରୁ ପ୍ରାଣୀବିଜ୍ଞାନ ପ୍ରଫେସର ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବସନ୍ତ କୁମାର ବେହୁରାଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ଖବର ପଢ଼ି ହଠାତ୍ ଦୁଇ ଆଖି ଲୁହରେ ଭିଜିଗଲା । ଜନ୍ମହେଲେ ମୃତ୍ୟୁ ସୁନିଶ୍ଚିତ । ଜୀବନର ଚତୁର୍ଥାବସ୍ଥାରେ ପଦାର୍ପଣ କରିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଦେହାନ୍ତ ଖବରଟି ମୋତେ ଦୁଃଖିତ କରିଥିଲା । ତାଙ୍କ ସହିତ ମୋର ଦେଖା ହାତଗଣତି କେତେ ଥରର, କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କର କେଇପଦ ଉପଦେଶ ମୋର ମନରେ ଛାପିହୋଇ ରହିଯାଇଛି ।

ସମ୍ପର୍କରେ ମଉସା ମୋର ବୋଉର ମାମୁଁଝିଅ ଭଉଣୀଙ୍କୁ ବିବାହ କରିଥିଲେ । ପିଲାଦିନରୁ ବୋଉ ପାଖରୁ ମାଉସୀ ଓ ମଉସାଙ୍କ ବିଷୟରେ ଶୁଣି ଶୁଣି ସେମାନଙ୍କୁ ଦେଖା ହୋଇ ନଥିଲେ ବି ମନ ମଧ୍ୟରେ ଭକ୍ତି ଓ ସମ୍ମାନର ଭାବ ଉଦ୍ରେକ ହୋଇଥିଲା । ବାଣୀବିହାରରେ ମୁଁ ଏମ୍.ଏ. ପଢ଼ିବା ସମୟରେ ହଷ୍ଟେଲରେ ରହୁଥିଲି । ପ୍ରାଣୀବିଜ୍ଞାନ ବିଭାଗରେ ପଢୁଥିବା ବାନ୍ଧବୀମାନଙ୍କଠାରୁ ମଉସାଙ୍କ ବିଷୟରେ ପଚାରି ବୁଝିବା ପରେ ତାଙ୍କୁ ଦେଖିବା ପାଇଁ ପ୍ରବଳ ଆଗ୍ରହ ହୋଇଥିଲା । ଏକଦା ମୋର ନନା ମୋତେ ହଷ୍ଟେଲ୍ ଦେଖିବାକୁ ଆସିବା ସମୟରେ ମୁଁ ମଉସାଙ୍କ ବିଷୟରେ କହିଲି ଏବଂ ସେମାନେ ବାଣୀବିହାର ଭିତରେ କ୍ୱାଟର୍ସ ପାଇଁ ରହୁଛନ୍ତି ଜଣାଇବା ପରେ ସେମାନଙ୍କୁ ଦେଖିବା ପାଇଁ ନନାଙ୍କର ଆଗ୍ରହ ହେଲା । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ନନାଙ୍କୁ ନେଇ ମୁଁ ମଉସାଙ୍କ କ୍ୱାଟର୍ସକୁ ଯାଇଥିଲି । ସେଦିନ ମାଉସୀଙ୍କ ସହ ଦେଖାସାକ୍ଷାତ ହୋଇ ମୁଁ ଖୁସୀ ହୋଇଯାଇଥିଲି । ମାତ୍ର ମଉସାଙ୍କୁ ଦେଖା ହୋଇପାରି ନଥିଲା ।

କିଛି ବର୍ଷ ପରେ ବୁବାଇ (ମଉସାଙ୍କ ସାନ ଝିଅ) ବାଣୀବିହାରରେ ମନସ୍ତତ୍ତ୍ୱ ବିଭାଗରେ ପଢ଼ିବା ସମୟରେ ମୁଁ ସେହି ବିଭାଗରେ ପି.ଏଚ୍.ଡ଼ି. କାମ କରୁଥିଲି । ବୁବାଇ ସହ ମୁଁ ଖାରବେଳ ନଗର ମଉସାଙ୍କ ଘରକୁ କେତେଥର ଯାଇଥିଲି । ସେଠାରେ ମଉସାଙ୍କ ସହ ମୋର ଦେଖାସାକ୍ଷାତ ହୋଇଥିଲା । ପ୍ରଥମ ସାକ୍ଷାତ ସମୟରେ ମଉସା ତାଙ୍କ ପଢ଼ାଘରେ ଥିବା ଟାଇପ୍ ରାଇଟର୍ ପାଖରେ ବସି କିଛି ଲେଖାରେ ନିମଗ୍ନ ଥିଲେ । ତା'ପରେ ଆମେ ବସିଥିବା ଡାଇନିଂ ଟେବୁଲ୍ ପାଖକୁ ଉଠିଆସି ମୋ' ସହ କଥାବାର୍ତ୍ତା ସମୟରେ କହିଥିଲେ, "ତୁମେ Science Reporter Magazine କୁ ଲେଖାଦିଅ ।" ମୁଁ ହଠାତ୍ ସ୍ତମ୍ଭୀଭୂତ ହୋଇଗଲି । ମୋର ମୁହଁର ପରିଭାଷା ବୁଝିପାରି କହିଥିଲେ, "ଆରେ ଆମେମାନେ କେହି ଭଲ ପାଠ ଓ ଇଂରାଜୀ ଜାଣିନାହେଁ । ଆମେ ସବୁ ବିଦେଶୀମାନଙ୍କ ଠାରୁ ଉତ୍ତାରି ଲେଖୁଛେ । ମୁଁ ପରା ଗୋଟିଏ ସାପ ବିଷୟରେ ଲେଖିଲି । ତା'ପରେ ଲେଖୁଲେଖୁ ଆଉ ଗୋଟିଏ ସାପ ବିଷୟରେ ଲେଖିଦେଲି । ଏମିତି କେତେଗୁଡ଼ିଏ ସାପ ବିଷୟରେ ଲେଖିବା ପରେ ସମସ୍ତେ ମୋତେ ଜଣେ ସାପ ବିଶେଷଜ୍ଞ ବୋଲି ଭାବିଦେଲେ ।" ସେଦିନର ପ୍ରତ୍ୟେକଟି

ବାକ୍ୟ ମୋ' ମନକୁ ଛୁଇଁ ଯାଇଥିଲା । ସେତେବେଳକୁ ତାଙ୍କର ଯଶ ଖ୍ୟାତି କେବଳ ଭାରତବର୍ଷ ନୁହେଁ ସାରା ବିଶ୍ୱରେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରଚାରିତ ହୋଇସାରିଥିଲା । ତଥାପି କେତେ ସାଧାରଣ ଭାବରେ ସେ ମୋତେ ବୁଝାଇ ପ୍ରେରଣା ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ । ସେଥିରୁ **ସ୍ପଷ୍ଟ** ଅନୁମେୟ ହୁଏ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଗର୍ବର ଚିହ୍ନ ଟିକିଏ ବି ନଥିଲା କିମ୍ବା ଜ୍ଞାନର ଅହମିକା ମଧ୍ୟ ନଥିଲା । ଯେଉଁ ଜ୍ଞାନୀ, ଗୁଣୀ ଲୋକଙ୍କ ବିଷୟରେ ପିଲାଦିନରୁ ବୋଉଠାରୁ ଶୁଣିଥିଲି, ସେଦିନ ଦେଖିବା ପରେ ମୋର ମନେହେଲା ଯେପରି ଗଛଟି ଫଳରେ ଭର୍ତ୍ତି ହୋଇଗଲେ ତା'ର ଭାରାରେ ତଳକୁ ନଇଁପଡ଼େ, ସେପରି ମଉସାଙ୍କର ଜ୍ଞାନର ପରିସୀମା ଅକଳନୀୟ ହୋଇଥିବାରୁ ସେ ଆପେ ଆପେ ଜ୍ଞାନଭାରରେ ଅବନତ ହୋଇପଡ଼ିଛନ୍ତି ।

ଜ୍ଞାନ ସହିତ ମଉସା ମଧ୍ୟ ରୂପ ଓ ଗୁଣ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟରେ ଅନୁପମ ଥିଲେ । ମଉସାଙ୍କ ସହ ତା'ପରେ ଦୁଇ/ତିନି ଥର ଦେଖାହୋଇଛି ଏମିତି ସଭା କିମ୍ବା ଚିତ୍ରକଳା ପ୍ରଦର୍ଶନୀ ବା ଜୟଦେବ ଭବନରେ । ମାଉସୀ ମଉସାଙ୍କୁ ମୋର ପରିଚୟ କରାଇଦେବା ସମୟରେ ଯେତେବେଳେ କୁହନ୍ତି ଯେ ନିଶାନାନୀ ଝିଅ, ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ମଉସା ହଁ ମ ଆମ Psychologist କହି ଯେଉଁ ହସ ହସି ଦିଅନ୍ତି, ସେ ହସ ମୋର ଆଜି ବି ମନେ ପଡ଼ିଯାଉଛି । ସେ ହସରେ ଭରି ରହିଥିଲା, ସ୍ନେହ, ଶ୍ରଦ୍ଧା ଓ ଆତ୍ମୀୟତାର ଭାବ । ତାଙ୍କ ଭଳି ଜଣେ ଅମାୟିକ ସ୍ନେହୀ ଲୋକ ପାଇବା ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ । ତାଙ୍କର ହସ ହସ ମୁହଁର ପ୍ରତିଛବି ମୋ' ମନରେ ସଦା ସର୍ବଦା ଛାପି ହୋଇ ରହିଯାଇଛି ।

ଜାତୀୟ ତଥା ଆର୍ନ୍ତଜାତୀୟ ସ୍ତରରେ ଖ୍ୟାତିସମ୍ପନ୍ନ, ଅମାୟିକ, ସୁପୁରୁଷ ଭାବେ ପରିଚିତ ମଉସାଙ୍କ ସହ ମୋ' ସଂପର୍କ ବହୁତ କମ୍ ସମୟର ହେଲେ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କର ଗୁଣବତ୍ତା ନିକଟରେ ସଦାସର୍ବଦା ମୋର ମସ୍ତକ ନତ ହୋଇରହିଥିବ । କର୍ତ୍ତବ୍ୟ, ପାରିବାରିକ ଜଞ୍ଜାଳ ଓ କର୍ମର ଆଧିକ୍ୟରେ ବଶୀଭୂତ ହୋଇ ମଉସାଙ୍କ ଭଳି ପ୍ରେରଣାଦାୟକ ଲୋକଙ୍କ ସଂସ୍ପର୍ଶରେ ଆସିବାର ସୁଯୋଗ ହରାଇଥିବାରୁ ମୁଁ ମର୍ମାହତ । ଶେଷରେ ସେହି ସୁଧୀ, ଗୁଣବନ୍ତ ମଉସାଙ୍କର ଅମର ଆତ୍ମା ପ୍ରତି ଶ୍ରଦ୍ଧାଞ୍ଜଳି ଜ୍ଞାପନ କରି ତାଙ୍କଠାରୁ ଆଶୀର୍ବାଦ ଭିକ୍ଷା କରୁଅଛି ।

ପ୍ରାଧାପିକା, ମନସ୍ତତ୍ତ୍ୱ ବିଭାଗ
ରମାଦେବୀ ସ୍ୱୟଂଶାସିତ ମହିଳା ମହାବିଦ୍ୟାଳୟ
ଭୁବନେଶ୍ୱର

VIM-454, Sailashree Vihar
Bhubaneswar - 751021

କିଛି ସ୍ମରଣୀୟ ଅନୁଭୂତି ଓ ଅଭୁଲା ସ୍ମୃତି

ଡଃ ସୁଧାକର କର

ପ୍ରଫେସର ବସନ୍ତ କୁମାର ବେହୁରା ଆଉ ନାହାଁନ୍ତି ! ଏହି ଦୁଃଖ ଖବରଟି ପାଇ ମୋର ମନଟା ଦୁଃଖରେ ଆନ୍ଦୋଳିତ ହୋଇପଡ଼ିଲା । ମୃତ୍ୟୁଟା ନିରାଟ ସତ୍ୟ ହେଲେ ବି ହଠାତ୍ ଗ୍ରହଣୀୟ ନୁହେଁ ।

ପ୍ରଫେସର ବେହୁରା (ଆମ ସାର୍) ଖୁବ୍ ଅସୁସ୍ଥ ଅଛନ୍ତି ବୋଲି ଖବର ପାଇ ପ୍ରାୟ ୨ମାସ ତଳେ ମୁଁ ସାର୍‌ଙ୍କୁ ଦେଖାକରିବାକୁ ତାଙ୍କ ଖାରବେଳସ୍ଥିତ ବାସଭବନକୁ ଯାଇଥିଲି । ପ୍ରଥମେ ମ୍ୟାଡ଼ାମଙ୍କୁ ଦେଖାକଲି । ମ୍ୟାଡ଼ାମ୍ ବହୁତ ଦୁର୍ବଳ ଜଣାପଡୁଥାନ୍ତି । ମ୍ୟାଡ଼ାମ୍‌ଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ସାର୍‌ଙ୍କ ଶୟନକକ୍ଷକୁ ଗଲି । ସାର୍ ଚିହ୍ନି ପାରୁନଥାନ୍ତି । ତାଙ୍କୁ ଦେଖାଶୁଣା କରୁଥିବା ମହିଳା ଜଣକ ବଡ଼ ପାଟିରେ କହିଲେ - ଆପଣଙ୍କର ଛାତ୍ର ସୁଧାକର ଆପଣଙ୍କୁ ନମସ୍କାର କରୁଛି । "ଓଃ ସୁଧାକର ଆସିଛ, କେମିତି ଅଛ ?" ମୁଁ ଯାହା ଉତ୍ତର ଦେଉଥିଲି, ସେ କଥାକୁ ମହିଳା ଜଣକ ତାଙ୍କୁ ଟିକେ ଉଚ୍ଚ ସ୍ୱରରେ କହୁଥିଲେ । ସାର୍‌ଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଅଭିଯୋଗ ଥିଲା "ମତେ ସକାଳୁ 'ଚା' ଦେଇ ନାହାଁନ୍ତି ।" ମ୍ୟାଡ଼ାମ୍ କହିଲେ "ସାର୍ ବହୁତ ଥର 'ଚା' ପିଇବାକୁ ଚାହୁଁଛନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ତାହାକୁ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟଗତ କାରଣରୁ କଟକଣା କରାଯାଇଅଛି । ମୁଁ ବିଦାୟ ନେବାବେଳେ କହିଥିଲି "ସାର୍ ଆପଣ ଖୁବ୍ ଶୀଘ୍ର ଭଲ ହୋଇ ଯିବେ ଓ ଆମେ ମିଶିକରି ବହି ଲେଖିବା ।" ସାର୍‌ଙ୍କ ଠାରୁ ବିଦାୟ ନେବାବେଳେ ମୁଁ ବହୁତ ଦୁଃଖିତ ଥିଲି । ବିଶେଷ ଦୁଃଖ ଲାଗିଲା, ଯେତେବେଳେ ମ୍ୟାଡ଼ାମ୍ କହିଲେ "ସୁଧାକର, ତମେ next time ଆସିବାବେଳକୁ ଆମେ ବୋଧେ ନଥିବୁ ।" ମୁଁ କହିଥିଲି ମ୍ୟାଡ଼ାମ୍ "ଆପଣ ସାର୍‌ଙ୍କ ସେବା କରି କରି ବହୁତ ଦୁର୍ବଳ ଓ ଅସୁସ୍ଥ ହୋଇପଡ଼ିଛନ୍ତି । ଆପଣ ଦେହର ଯତ୍ନ ନିଅନ୍ତୁ, ସାର୍ ଭଲ ହୋଇଯିବେ ।" ମୁଁ ବହୁତ ଦୁଃଖିତ ଯେ ସାର୍‌ଙ୍କୁ ଆଉଥରେ ଦେଖିବା ପୂର୍ବରୁ ସେ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି ସବୁଦିନ ପାଇଁ ଚାଲିଗଲେ ।

ସାର୍‌ଙ୍କ ପ୍ରତିଭା ବିଷୟରେ ମୁଁ ଆଗରୁ ଶୁଣିଥିଲି । ପ୍ରଥମେ ତାଙ୍କୁ ଖୁବ୍ ପାଖରୁ ଦେଖିବାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଭାଷଣ ଶୁଣିବାର ସୁଯୋଗ ମିଳିଥିଲା ଭଦ୍ରଖ କଲେଜରେ । ସାର୍ ଆମର Zoology Seminar ରେ ମୁଖ୍ୟ ଅତିଥି ତଥା ମୁଖ୍ୟବକ୍ତା ଭାବେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ । ତାପରେ ସାର୍‌ଙ୍କ ସହିତ ପରିଚିତ ଓ ସମ୍ପର୍କ ବଢ଼ିଚାଲିଲା ୧୯୭୧ ମସିହାରୁ । ମୁଁ ଓ ମୋର ସାଥି ଯେତେବେଳେ ରେଭେନ୍‌ସା କଲେଜରେ M.Sc. (Zoology) କ୍ଲାସ୍‌ରେ ନାମ ଲେଖାଇଲୁ । ଉତ୍କଳ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ ସ୍ଥାନର ଅଭାବ ଯୋଗୁ, ଆମର Zoology Department ରେଭେନ୍‌ସା କଲେଜରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେଉଥିଲା । ଆମେ ପ୍ରଫେସର ବେହୁରାଙ୍କୁ ଯେତିକି ସମ୍ମାନ ଦେଉ, ମନ ଭିତରେ ସେତିକି ଡରୁ । ତାଙ୍କର ଦୃଢ଼ ଶାସନ, ଅଦବ୍ କଟକଣା ଏବଂ ପାଠ ପଢ଼ାଇବାର ଶୈଳୀ ଭିନ୍ନ ଧରଣର ।

ଚାହୁଁ ଚାହୁଁ ରେଭେନ୍‌ସା କଲେଜରେ ଦୁଇ ବର୍ଷ କଟିଗଲା । କିନ୍ତୁ M.Sc ର ଶେଷ ବର୍ଷର କିଛିମାସ ଆମେ ଉତ୍କଳ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ବାଣୀ ବିହାର କ୍ୟାମ୍ପସ୍‌ରେ ରହି final ପରୀକ୍ଷା ଦେଇଥିଲୁ । M.Sc ପାଶ୍ କରିବା ପରେ ମୁଁ ଅଳ୍ପ କିଛି

ମାସ 'Orissa University of Agriculture and Technology (OUAT), ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ କାର୍ଯ୍ୟରତ ଥିଲି । ମଝିରେ ମଝିରେ ସାର୍‌ଙ୍କ ଘରକୁ ଆସେ ଏବଂ ମ୍ୟାଡ଼ାମ୍ ଓ ସାର୍‌ଙ୍କ ସହିତ ଦେଖାକରି ଫେରେ ।

ଏଥି ମଧ୍ୟରେ ମିଳିତ ଜାତି ସଂଘର କୃଷି ଓ ଖାଦ୍ୟ ସଂସ୍ଥା ଏବଂ ଭାରତ ସରକାରଙ୍କର ମିଳିତ ସହଯୋଗରେ ୧୯୭୫ ମସିହାରେ ଭାରତର ବିଭିନ୍ନ ରାଜ୍ୟରେ ଲୁପ୍ତ ପ୍ରାୟ କୁମ୍ଭୀର ମାନଙ୍କର ବଂଶରକ୍ଷା ଓ ବଂଶବୃଦ୍ଧି ସହିତ ଗବେଷଣା ପାଇଁ ଏକ ଯୋଜନା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେଲା । ଏହି ଯୋଜନାରେ ଓଡ଼ିଶାରେ ଦେଖାଯାଉଥିବା ତିନି ଜାତୀୟ କୁମ୍ଭୀର ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ଆବାସସ୍ଥଳୀ ଉପରେ ଗବେଷଣା କରିବା ପାଇଁ ଗବେଷଣା ରିସର୍ଚ୍ଚ ସ୍କଲାରମାନଙ୍କୁ ଚୟନ କରିବା ପାଇଁ ଓଡ଼ିଶା ବନ ବିଭାଗ ତରଫରୁ ଏକ ଚୟନ କମିଟି ଗଠନ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହି କମିଟିରେ ଅନ୍ୟ ବିଶିଷ୍ଟ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଫେସର ବସନ୍ତ କୁମାର ବେହୁରା ମୁଖ୍ୟ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । FAO/UNDP Crocodile and Seaturtle expert, Dr. H.R. Bustard, Prof. Behuraଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟ ଶୈଳୀ ଓ ଦକ୍ଷତାକୁ ଖୁବ୍ ପ୍ରଶଂସା କରିଥିଲେ ଏବଂ ଉଭୟ ଚାହୁଁଥିଲେ ଗବେଷକମାନଙ୍କ ଚୟନ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଯେପରି ଖୁବ୍ ଶୃଙ୍ଖଳିତ ଏବଂ ନିରପକ୍ଷ ହୁଏ । ଏହି ଗବେଷକଙ୍କ ଚୟନ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ମୁଁ ଜଣେ ପ୍ରାର୍ଥୀଥିଲି ଏବଂ ଭିତରକନିକାରେ ବଉଳା କୁମ୍ଭୀର ଉପରେ ଗବେଷଣା କରିବା ପାଇଁ ଚୟନ ହୋଇଥିଲି ।

ଭିତରକନିକାରେ କୁମ୍ଭୀର ଗବେଷଣକ ଭାବେ ଯୋଗଦେବା ପରେ ମୋର ସାର୍‌ଙ୍କ ସହିତ କୁମ୍ଭୀର ତଥା ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ ସଂରକ୍ଷଣ ଓ ଗବେଷଣା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଭାବର ଆଦାନ-ପ୍ରଦାନ ଖୁବ୍ ବଢ଼ିଚାଲିଲା । ଭିତରକନିକା (ଡାଙ୍ଗମାଳ)ରୁ ଆସି ସାର୍‌ଙ୍କୁ ଭେଟିବା ପରେ ମୋର Research Activity ର ସ୍ପୃହା ଖୁବ୍ ବଢ଼ିଯାଏ ।

ଏହା ମଧ୍ୟରେ Dr. H.R. Bustard ଙ୍କ ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନରେ ଉତ୍କଳ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ ପିଏଚ୍.ଡି ରେଜିଷ୍ଟ୍ରେସନ୍ କରିବା ପାଇଁ ମୁଁ ମୋର ସାଥି Dr. L.A.K. Singh ଯୋଗାଯୋଗ କଲୁ । କେତେକ କାରଣ ଯୋଗୁ ଉତ୍କଳ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ Dr. H.R. Bustard ଙ୍କୁ ପିଏଚ୍.ଡି ଗାଇଡ୍ ଭାବେ ସ୍ୱୀକୃତି ଦେଲେ ନାହିଁ । ଫଳରେ ଆମେ ଦୁଇଜଣ Prof. B.K. Behura ଙ୍କୁ ପିଏଚ୍.ଡି ଗାଇଡ୍ ଭାବେ ଗ୍ରହଣ କଲୁ ଏବଂ ତୁରନ୍ତ ପିଏଚ୍.ଡି ଡିଗ୍ରୀ ପାଇଁ ଉତ୍କଳ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ ରେଜିଷ୍ଟ୍ରେସନ୍ କଲୁ ।

ପ୍ରଫେସର ବି.କେ. ବେହୁରାଙ୍କ ଭଳି ଜଣେ ବିଦ୍ୱାନ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ପାଖରେ କାମ କରିବା ଏକ ଭାଗ୍ୟର କଥା । କିନ୍ତୁ ମନରେ ଡର ଓ ଆଂଶକା ଯେ ସାର୍ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ରାଗି ଓ ଗାଳି ମଧ କରନ୍ତି । ଯାହାହେଉ, ଭିତରକନିକା ଅଭୟାରଣ୍ୟ ତଥା ଜାତୀୟ ଉଦ୍ୟାନରେ ବଉଳା କୁମ୍ଭୀର (Estuarine Crocodile) ମାନଙ୍କ ଜୀବନଶୈଳୀ ଓ ପରିବେଶ ଉପରେ ଗବେଷଣା ଲବ୍ଧ ଜ୍ଞାନକୁ ଏକଜୁଟ କଲି ଯାହାକି ସାର୍ ଖୁବ୍ ପସନ୍ଦ କଲେ । ୧୯୮୦ ମସିହା ମଧ୍ୟ ଭାଗରେ ମୁଁ ଉତ୍କଳ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ ମୋର ପିଏଚ୍.ଡି ଥେସିସ୍ ଦାଖଲ କଲି । ଆମ ସମୟରେ ପିଏଚ୍.ଡି ଥେସିସ୍ ର ଗୋଟିଏ କପି ଖ୍ୟାତି ସମ୍ପନ୍ନ ବିଦେଶୀ examiner ପାଖକୁ ପଠାଯାଉଥିଲା ଏବଂ ଅନ୍ୟ କପିଟି ଦେଶ ଭିତରେ ଜଣେ ବିଜ୍ଞ examiner ଙ୍କ ପାଖକୁ ଯାଉଥିଲା । ଠିକ୍ ବର୍ଷେ ପରେ ଉଭୟ examiner ଙ୍କ ପାଖରୁ ରିପୋର୍ଟ ଆସିଗଲା । ତାପରେ viva voce ପାଇଁ, Burdhaman University ର Vice chanceller, Dr. D.K. Choudhuryଙ୍କୁ ମନୋନୀତ କରାଗଲା ଯେ କି ମୋର ପିଏଚ୍.ଡି ଥେସିସ୍‌ର examiner ଥିଲେ ।

ଏହା ଭିତରେ ସାର୍ ଚାକିରିରୁ ଅବସର ନେଇ ଉତ୍କଳ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର vice chanceller ଭାବେ ଯୋଗ

ଦେଇଥିଲେ । viva voce date ସ୍ଥିର କରିବା ପାଇଁ ମୁଁ ସାର୍‌ଙ୍କୁ ଭେଟୁଥାଏ । ଦୁଇ ଦୁଇଥର viva voce date ସ୍ଥିର ହେଲା । ମୁଁ ଭିତରକନିକା (ଡାଙ୍ଗମାଳ)ରୁ ଆସି ଆମ Zoology Deptt. ବାଣୀବିହାରରେ ପହଁଚୁଥିଲି, କିନ୍ତୁ ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ ବଶତଃ examiner ନଆସିପାରିବାରୁ viva voce ସ୍ଥଗିତ ହେଉଥିଲା ଏବଂ ମୁଁ ନିରାଶ ହୋଇ ଫେରୁଥିଲି ।

ଏହା ମଧ୍ୟରେ ୮ମାସ ବିତିଗଲା । ଶେଷରେ ଠିକ୍ ହେଲା ସାର୍ ଓ ମୁଁ କଲିକଲା ୟୁନିଭରସିଟି ଯିବୁ । ମୋର examiner, Prof. D.K. Choudhury Burdhaman ରୁ Calcutta University ଆସିବେ ଏବଂ ସେଠାରେ viva voce ହେବ । Ph.D viva voce ପାଇଁ ଦିନ ସ୍ଥିର ହେଲା । ସାର୍‌ଙ୍କ ପରାମର୍ଶ କ୍ରମେ ମୁଁ ଆଗରୁ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିଲି । କଲିକତାରେ ମୋର ଜଣେ ଘନିଷ୍ଠ ବନ୍ଧୁ ଯେ କି Z.S.I., Calcutta ରେ କାମ କରୁଥିଲେ ତାଙ୍କର ଲେକ୍ ଗାର୍ଡ଼େନ୍ ସ୍ଥିତ ଘରେ ରାତ୍ରିଯାପନ କଲି । ତାପର ଦିନ ଭୋରୁ Howarh Rly Station ରେ ପହଞ୍ଚି ସାର୍‌ଙ୍କ ଆଗମନକୁ ଅପେକ୍ଷା କଲି । ସାର୍ ଠିକ୍ ସମୟରେ ପହଞ୍ଚିଗଲେ । ଅଳ୍ପ କିଛି ବାର୍ତ୍ତାଳାପ ପରେ ସାର୍ ଓ ମୁଁ କଲିକତା ୟୁନିଭରସିଟି ଅଭିମୁଖେ ଯାତ୍ରା ଆରମ୍ଭ କଲୁ । କଲିକତା ୟୁନିଭରସିଟି Zoology Deptt. ରେ ପହଞ୍ଚିବା ପରେ ସାର୍‌ଙ୍କର ଜଣାଶୁଣା ବନ୍ଧୁମାନେ ସାର୍‌ଙ୍କୁ ଖୁବ୍ ସ୍ୱାଗତ ସମ୍ଭାଷଣ କଲେ । ମୋର viva voce test ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ମତେ ଟିକେ ଭୟ ଭୟ ଲାଗୁଥାଏ । ଯାହାହେଉ viva voce test ଖୁବ୍ ଭଲ ହେଲା । ସାର୍ Examiner ଏବଂ Department ର ବରିଷ୍ଠ ଅଧ୍ୟାପକଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଖୁବ୍ ସୌହାର୍ଦ୍ଦ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ ବାର୍ତ୍ତାଳାପ ହେଲା । ତା'ପରେ ଆମେ Howarh Station ଆଡ଼େ ଫେରି ଆସିଲୁ ।

ରାତିରେ ସାର୍ ଓ ମୁଁ Howarh Puri Express ରେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଅଭିମୁଖେ ଯାତ୍ରା ଆରମ୍ଭ କଲୁ । ତାପର ଦିନ ସକାଳୁ ସକାଳୁ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ । ସାର୍ ଓ ମୁଁ ଗୋଟିଏ ରିକ୍ସାରେ ବସି ତାଙ୍କ ଖାରବେଳନଗର ବାସଭବନରେ ପହଞ୍ଚିଗଲୁ । ମ୍ୟାଡ଼ାମ୍ ଆମକୁ ବଢ଼ିଆ ଚା' କପେ କପେ ଦେଲେ । ତାପରେ ମୁଁ, ସାର୍ ଓ ମ୍ୟାଡ଼ାମ୍‌ଙ୍କ ପାଖରୁ ବିଦାୟ ନେଇ ମୋର କର୍ମକ୍ଷେତ୍ର ଭିତରକନିକା କୁମ୍ଭୀର ପ୍ରୋଜେକ୍ଟକୁ ଫେରିଆସିଲି ।

୧୯୮୮ ମସିହାରେ ମୁଁ ମୁଖ୍ୟ ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ ତତ୍ତ୍ୱାବଧାରକଙ୍କ କର୍ଯ୍ୟାଳୟରେ ଅବସ୍ଥାପିତ ହେଲି । ସାର୍ ଓ ମୋ ଭିତରେ ବୈଜ୍ଞାନିକ ତଥ୍ୟ ସମ୍ବଳିତ ଜ୍ଞାନ ଓ ଲେଖାର ଆଦାନ ପ୍ରଦାନ ଖୁବ୍ ବଢ଼ିଗଲା । ସାର୍ ମଝିରେ ମଝିରେ ଆମ ଅଫିସ୍‌କୁ ଚାଲି ଆସନ୍ତି । ଆମ ଗହଣରେ କିଛି ସମୟ କଟାଇ ଆମକୁ ଉତ୍ସାହିତ କରନ୍ତି ।

ପ୍ରତ୍ୟେକ ବର୍ଷ ଅକ୍ଟୋବର ମାସରେ ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ ସପ୍ତାହ ପାଳନ ଅବସରରେ ଓଡ଼ିଶା ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ ସଂସ୍ଥା ଦ୍ୱାରା, ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀଙ୍କ ସ୍ଥିତି, ସେମାନଙ୍କର ସଂରକ୍ଷଣ ଓ ଗେବଷଣା ଉପରେ ତଥ୍ୟ ସମ୍ବଳିତ କିଛି ବହି ପ୍ରକାଶ ପାଇଥାଏ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଥର ଆମର ପ୍ରକାଶିତ ହେଉଥିବା ବହିକୁ ଆମେ ସାର୍‌ଙ୍କୁ ନେଇ ଦେଇଥାଉ । ବହିପତ୍ର ପାଇଲେ ସାର୍ ବହୁତ ଖୁସି ହୁଅନ୍ତି ଏବଂ ବହୁତ ଉପାଦେୟ ପ୍ରଶ୍ନ ମଧ ପଚାରନ୍ତି ।

ସାର୍‌ଙ୍କର ବହୁତ ଲେଖା, ଦେଶ ବିଦେଶରେ ବିଭିନ୍ନ ପତ୍ର ପତ୍ରିକା, ବହି ପ୍ରଭୃତିରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଅଛି । ତାଙ୍କ ସହିତ ମିଶିକରି ମୁଁ ଭିତରକନିକାର ବଉଳା କୁମ୍ଭୀର ଉପରେ କେତେକ ବୈଜ୍ଞାନିକ ତଥ୍ୟ ସମ୍ବଳିତ ଲେଖା ବାହାର କରିଛି । ତାଙ୍କର ସଂପାଦିତ "Bhitarkanika - The Wonderland of Orissa" ଯାହାକି Orissa Nature and wildlife conservation society ଭୁବନେଶ୍ୱର ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥିଲା । ତାହା ଖୁବ୍ ଉଚ୍ଚକୋଟୀର ହୋଇଥିଲା । ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଲେଖାଯାଇଥିବା "ଓଡ଼ିଶାର ସାପ" ବହିଟି ମୋର ଏକ ଉପାଦେୟ ରେଫରେନ୍‌ସ ବହି ଭାବେ ମୋର ନିଜର ଲାଇବ୍ରେରୀରେ ଶୋଭା ପାଉଛି ।

ଶେଷରେ ସାର୍‌ଙ୍କ ବିଷୟରେ ମୋର ଗୋଟିଏ କଥା ତାହା ମୁଁ ସ୍ପଷ୍ଟ କରିବାକୁ ଚାହେଁ । ସାର୍‌ଙ୍କ ଲେଖା ଖୁବ୍ ନିଖୁଣ, ନିର୍ଭୁଲ୍ ତଥ୍ୟ ଉପରେ ଆଧାରିତ ଏବଂ ଉଚ୍ଚକୋଟୀର । ଯେକୌଣସି ଲେଖାକୁ ସାର୍ ଏପରି ଶୈଳୀରେ ସଜାଇ ଦିଅନ୍ତି ତାହା ନିର୍ଭୁଲ ଓ ଗ୍ରହଣୀୟ ହୋଇଯାଏ । ମୁଁ ଜଣେ ଆଜ୍ଞାଧିନ ଛାତ୍ର ଏବଂ କୁମ୍ଭୀର ତଥା ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ ଗବେଷକ ଭାବେ ସାର୍‌ଙ୍କର ପ୍ରଚଣ୍ଡ ଗୁଣ ଓ ଗାରିମାକୁ "ସାଲୁଟ୍" କରୁଛି ।

ପ୍ରଫେସର୍ (ଡଃ.) ବସନ୍ତ କୁମାର ବେହୁରାଙ୍କ ଭଳି ବିରଳ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱଙ୍କୁ ଭକ୍ତିପୂତ ଶ୍ରଦ୍ଧାଞ୍ଜଳି ଅର୍ପଣ କରି ଦିବଂଗତ ଆତ୍ମାର ସଦ୍‌ଗତି ପାଇଁ ପ୍ରଭୁ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ନିକଟରେ ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଛି । ଏପରି ଏକ ଅପୂରଣୀୟ କ୍ଷତିକୁ ସହିବାକୁ ସାର୍‌ଙ୍କୁ ହରାଇଥିବା ତାଙ୍କର ପରିବାର ଏବଂ ଆତ୍ମୀୟସ୍ୱଜନଙ୍କୁ ଭଗବାନ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଓ ଶକ୍ତି ଦିଅନ୍ତୁ ।

"ସୁଭଦ୍ରା ନିବାସ"

ଦୁର୍ଗାମାଧବ ନଗର, ସାମପୁର, ଭୁବନେଶ୍ୱର

ସାପ, ବେଙ୍ଗଙ୍କ ସାଙ୍ଗ ଓ ଡକ୍ଟର ବସନ୍ତ କୁମାର ବେହୁରା

ଅବସର ବେଉରିଆ

ପିଲାବେଳେ ଆମ ପାଇଁ ସେ ଥିଲେ "ରାମ ଭାଇ" । ପରେ ଜାଣିଲି ଯେ ସେ ବି ଡକ୍ଟର ବସନ୍ତ କୁମାର ବେହୁରା - ବିଶିଷ୍ଟ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଓ ଶିକ୍ଷକ । ସୌମ୍ୟ ଚେହେରା ଓ ସବୁବେଳେ ସ୍ମିତ ହାସ୍ୟ । ଓଡ଼ିଶାରେ ଏଭଳି ସୁନ୍ଦର ଚେହେରା ଥିବା ଲୋକଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ସେତେବେଳେ କମ୍ ଥିଲା । ଯେତେଦୂର ମନେପଡୁଛି ସେ ହାଲୁକା ରଙ୍ଗର ପୋଷାକ ପରିଚ୍ଛେଦ ପସନ୍ଦ କରୁଥିଲେ ଓ କାବୁଲୀ ସ୍ୟାଣ୍ଡାଲ ପିନ୍ଧୁଥିଲେ । ଆଫଗାନୀ ଜୋତା କାବୁଲୀ ସ୍ୟାଣ୍ଡାଲ ସେତେବେଳେ ଫ୍ୟାସନ୍ ଥିଲା । ମଝିରେ ମଝିରେ ଘରକୁ ଆସନ୍ତି ଓ ବାପା, ମା'ଙ୍କ ସଂଗେ କିଛି କଥା କହି ଫେରି ଯାଆନ୍ତି । କ'ଣ କଥା ହୁଏ, କାହିଁକି ଆସନ୍ତି ଏଭଳି ପ୍ରଶ୍ନ ଗୁଡ଼ା ଆମମାନଙ୍କ ମନକୁ କେବେ ଆସୁନଥିଲା । କଟକର ସଂସ୍କୃତି ସେତେବେଳେ ଅଲଗା ଥିଲା । ଆତ୍ମୀୟତା ଥିଲା, ସଂପର୍କୀୟଙ୍କ ସହ ସମସ୍ତ ସହରବାସୀ ଥିଲେ ପ୍ରସାରିତ ପରିବାର ।

ସେ ସମୟରେ ରୋଷେଇ ପାଇଁ କାଠ ଚୁଲିର ପ୍ରଚଳନଥିଲା । କରତ ଗୁଣ୍ଡ ଚୁଲି ବଜାରକୁ ଆସିନଥିଲା । ଗ୍ୟାସତ ଦୂରର କଥା । ଆଖ ପାଖ ଜଙ୍ଗଲରୁ ଗଛକାଟି ଛୋଟ ଛୋଟ କାଠ ବିଡ଼ା ଶଗଡ଼ରେ ଆଣି ବିକାଳୀମାନେ ଘରେ ଘରେ ଜାଳେଣୀ କାଠ ବିକ୍ରି କରୁଥିଲେ । ଦିନକର କଥା - ଗଦା ହୋଇଥିବା କାଠବିଡା ଭିତରେ ଚାପିହୋଇଥିବା ଗୋଟିଏ ଜୀଅନ୍ତା ସାପକୁ ଘରେ କେହି ଦେଖିଲେ । ସଂଗେ ସଂଗେ ଚହଳ ପଡ଼ିଗଲା - ସାପ, ସାପ । ତାକୁ କିଭଳି ଆୟତ୍ତ କରିହେବ କେହି ଚିନ୍ତା କରିପାରିଲେ ନାହିଁ । କିଏ କହିଲା - ଚନ୍ଦନ ବୋଡ଼ାତ ଆଉ କାହା ମତରେ ଚିତ୍ତି ସାପ । ଆମେ ପିଲାମାନେ ସବୁ ଘର ଭିତରେ ଭୟରେ ପଶି କବାଟ କିଳିଦେଲୁ । ଦୈବାତ ସେ ଦିନ "ରାମଭାଇ" ଘରକୁ ଆସିଲେ । ଅବସ୍ଥା ଦେଖି କାଠ ଗଦା ପାଖକୁ ଯାଇ ସାପଟିକୁ ନିରୀକ୍ଷଣ ଓ ଚିହ୍ନଟ କଲେ ଏବଂ ମନ୍ତବ୍ୟ ଦେଲେ ଏହା ଏତେ ମାରାତ୍ମକ

ନୁହେଁ ।ତା'ପରେ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କୁ କହିଲେ - "ସାପ ଆମର ସାଙ୍ଗ" ।ସେ କାହାର କ୍ଷତି କରେ ନାହିଁ ଯେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତା'ର କ୍ଷତି ହେବାର ଆଶଙ୍କା ନଥାଏ । "ରାମଭାଇ" ଗଲାପରେ ଆମେ ପିଲାମାନେ ସେଦିନ ବେଦମ୍ ହସି ହସି କହିଲୁ - "ସାପ ବେଙ୍ଗଙ୍କ ସାଙ୍ଗ" ।

ରେଭେନ୍ସା କଲେଜ ଜୀବନରେ କୋରିଡ଼ରରେ କ୍ୱଚିତ୍ ଦେଖାହୁଏ । ସବୁବେଳେ ବ୍ୟସ୍ତ ଥାଆନ୍ତି । ସଂଗେ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀ ମଧ ଥାଆନ୍ତି । ବେଶୀ କିଛି କଥାବାର୍ତାର ସୁଯୋଗ ନଥାଏ । ଆମେ କେତେକ ଛାତ୍ରଥିଲୁ ଖଟୀ ପ୍ରିୟ । କଲେଜ ପରେ ସଂଧାରେ ପଛପଟ ପଡ଼ିଆ କିମ୍ବା ସାମନା ପଟ ଟେନିସ୍ ପଡ଼ିଆରେ ଆମ ଖଟୀ ଜମେ । ଲକ୍ଷ୍ୟ କରୁ ବିଜ୍ଞାନ ବ୍ଲକର ଦୁଇ ତିନିଟା ସ୍ଥାନରେ ବିଳମ୍ବିତ ରାତି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଲାଇଟ୍ ଜଳୁଥାଏ । ଭାବିଲୁ ସେଠି ବି ଆମ ଭଳି କିଛି ଲୋକ ଖଟୀରେ ବ୍ୟସ୍ତ ଥିବେ । ଦିନେ ସର୍ନ୍ତପଣରେ ଗଲୁ ଅସଲ କଥାଟା ଜାଣିବା ପାଇଁ । ପ୍ରାଣୀ ବିଜ୍ଞାନ ବିଭାଗରେ ପଶି ବାହାରୁ ଦେଖିଲୁ ଡକ୍ଟର ବସନ୍ତ ବେହୁରା କିଛି ଗବେଷକ ଓ ଛାତ୍ରଙ୍କ ସହ ଅଧୟନ ରତ । ଚାରିପଟେ ବହି ପଡ଼ିରହିଛି । ଏଭଳି ଦୃଶ୍ୟ ବହୁବାର ଦେଖିଛୁ । ତାଙ୍କ ପାଇଁ ପ୍ରାଣୀ ବିଜ୍ଞାନ ବିଭାଗ ଥିଲା ନିଜ ଘର ଓ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀମାନେ ଥିଲେ ତାଙ୍କର ସନ୍ତାନ ସଦୃଶ । ବୃତ୍ତି ଓ ବିଜ୍ଞାନ ପାଇଁ ଥିଲେ ଆଦର୍ଶ ପୁରୁଷ । ଉତ୍ସର୍ଗୀକୃତ ଜୀବନ ମାଧମରେ ସୃଷ୍ଟି କରିପାରିଥିଲେ ଜାତୀୟ ଓ ଆର୍ନ୍ତଜାତୀୟ ସ୍ତରରେ ସ୍ୱୀକୃତ ଗୋଟିଏ ପିଢ଼ି । ସେ ଯୁଗରେ ଯେଉଁ ଓଡ଼ିଆମାନେ ଉଚ୍ଚଶିକ୍ଷା ପାଇଁ ବିଦେଶ ଯାଉଥିଲେ ଏବେକାର ଭଳିବିଦେଶରେ ସୁଖ, ସ୍ୱାଛନ୍ଦ୍ର, ସୁବିଧା ପାଇଁ ବ୍ୟାକୁଳ ନଥିଲେ । ଡକ୍ଟର ବେହୁରା ଏଡ଼ିନ୍‌ବରା ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରୁ ପି.ଏଚ୍.ଡ଼ି ପ୍ରାପ୍ତପରେ ନିଜ ଭିଟାମାଟିକୁ ଫେରି ଆସିଲେ ସମାଜକୁ କିଛି ଦବା ପାଇଁ । ସେତେବେଳେ ବହୁ କମ୍ ଲେଖକ ବିଜ୍ଞାନକୁ ଜନପ୍ରିୟ କରିବା ପାଇଁ ସରଳ, ବୋଧଗମ୍ୟ ଭାଷାରେ ଲେଖିବାର ଦୁଃସାହସ ଓ ପ୍ରୟାସ କରିଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କ ମଧରୁ ଡକ୍ଟର ବେହୁରା ଥିଲେ ଅନ୍ୟତମ । ତାଙ୍କର ଉଚ୍ଚକୋଟୀର ଲେଖାମାନ ସେତେବେଳେ ସ୍ଥାନୀୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ପତ୍ର ପତ୍ରିକାରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିଲା ଏବଂ ସାରଗର୍ଭକ ସର୍ନ୍ଦଭ ସମ୍ମାନଜନକ ବିଦେଶୀ ପତ୍ରିକାରେ ମଧ ପ୍ରକାଶିତହୋଇଥିଲା । ଜନପ୍ରିୟ ପୁସ୍ତକ ରଚନା ପାଇଁ ତାଙ୍କୁ ମିଳିଥିଲା ସର୍ବଭାରତୀୟ ପୁରସ୍କାର ।ନିଖିଳ ଭାରତ ବିଜ୍ଞାନ କଂଗ୍ରେସ ୬୫ତମ ଅଧିବେଶନର ପ୍ରାଣୀ ବିଜ୍ଞାନ, କୀଟଶାସ୍ତ୍ର ଓ ମତ୍ସ୍ୟଚାଷ ବିଭାଗର ଥିଲେ ସଭାପତି । ପ୍ରାଣୀ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଗବେଷଣା, ସଂରକ୍ଷଣ ଓ ଜୀବନବ୍ୟାପୀ ଅବଦାନ ପାଇଁ ତାଙ୍କୁ ମିଳିଥିଲା ସାର୍ ଦୋରାବ୍ ଟାଟା ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣପଦକ ଏବଂ ରାଜା ଜିତେନ୍ଦ୍ର ମଲ୍ଲିକ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣପଦକ । ଡକ୍ଟର ବେହୁରାଙ୍କ ସମ୍ମାନାର୍ଥେ କେତେକ ନୂତନ ଆବିଷ୍କୃତ ପ୍ରାଣୀର ନାମ କରଣ ହୋଇଥିଲା - Ganeo Behurai, Urocleidus Behuri ଓ Dactnotous behuri.

କଲେଜ ପରେ ମୁଁ ଚାକିରୀ ଅନ୍ୱେଷଣରେ ଓଡ଼ିଶା ବାହାରକୁ ଚାଲିଯିବାରୁ ରାମଭାଇଙ୍କ ସଂଗେ ଆଉ ବେଶୀ ଘନିଷ୍ଠ ସଂପର୍କ ରଖିବା ସମ୍ଭବ ନଥିଲା । ଅବସର ଗ୍ରହଣ ପରେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ସଭାସମିତିରେ ମଝିରେ ମଝିରେ ଦେଖାହୁଏ । ତାଙ୍କ ପାଖରେ ବୟସ ହାରମାନି ଯାଇଥିଲା । ଯୁବସୁଲଭ ଉତ୍ସାହ । ନିଜ ବିଷୟ ବସ୍ତୁରେ ସବୁବେଳେ ଅଧୁନାତନ ଖବର ରଖିବାରେ ଅଗ୍ରଣୀ; ସମାଜରେ ଯାହା ସବୁ ଘଟୁଛି ସେ ବିଷୟରେ ସଚେତନ ଓ ନିର୍ଭୀକ ଭାବେ ମତାମତ ପୋଷଣ କରିବାରେ ସାହସ ମଧ ତାଙ୍କର ଥିଲା ।

୨୦୧୨ ମସିହାର କଥା । ତାଙ୍କର ବୟସ ସେତେବେଳେ ନବେ ବର୍ଷରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ । ଅବସର ଗ୍ରହଣପରେ ମୁଁ ଓଡ଼ିଶା ଫେରିଆସି ବିଭିନ୍ନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମନୋନିବେଶ କଲି । ଚିଲିକାହ୍ରଦର ଅବକ୍ଷୟ ଦେଖି ମନରେ କ୍ଷୋଭ ଆସିଲା ଏବଂ ସ୍ଥିର କଲି ଦୃଶ୍ୟମାନ ହେଉଥିବା ପକ୍ଷୀମାନଙ୍କ ବିଷୟରେ ଆଧାରିତ ଗୋଟିଏ ଉଚ୍ଚକୋଟୀର କଫି ଟେବୁଲ ବୁକ୍ ପ୍ରକାଶକରିବି ।

ସ୍ଥିର କଲୁ ବହିଟିରେ ପକ୍ଷୀ ଗୁଡ଼ିକର ଲାଟିନ୍ ଭାଷାରେ ଚିହ୍ନଟ ସହ ସ୍ଥାନୀୟ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ମଧ୍ୟ ଗବେଷକ ଓ ପର୍ଯ୍ୟଟକଙ୍କ ସୁବିଧା ପାଇଁ ପ୍ରଚଳିତ ନାମକରଣ ଗୁଡ଼ିକୁ ସ୍ଥାନ ଦେବୁ । ସେଥିପାଇଁ ବହୁ ଅଧ୍ୟୟନ କରାଗଲା, ପୁସ୍ତକ ଓ ପତ୍ରପତ୍ରିକା ଅନୁଧ୍ୟାନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ପକ୍ଷୀତତ୍ତ୍ୱ ବିଶେଷଜ୍ଞ, ଗବେଷକ, ଫରେଷ୍ଟ ଓ ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ ପ୍ରଶାସକଙ୍କ ସଂଗେ ଯୋଗାଯୋଗ କରାଗଲା । କିନ୍ତୁ ପ୍ରାୟ ୧୫ଟି ବିରଳ ଦୃଶ୍ୟମାନ ହେଉଥିବା ପକ୍ଷୀଙ୍କର ସ୍ଥାନୀୟ ନାମ ଜାଣିବା କଷ୍ଟକର ହୋଇଥିଲା । ଚିଲିକା ପାଶ୍ୱବର୍ତ୍ତୀ ସବୁ ଇଲାକା, ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କ ଯୋଗାଯୋଗ କରି ମଧ୍ୟ ବିଫଳ ହେଲୁ । ଲାଗିଲା ବହିଟି ସବୁଦିଗରୁ ଅସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ରହିଯିବ । ଆମ କଳ୍ପନାରେ ଥିବା ବହିଟିର ରୂପରେଖ ପ୍ରକାଶ ଯୋଗ୍ୟ ହେବ ନାହିଁ । ଶେଷରେ ନିରୁପ୍ରାୟ ହୋଇ ସନ୍ତର୍ପଣରେ ଦିନେ "ରାମଭାଇ"ଙ୍କ ପାଖକୁ ଗଲି ଏବଂ ବହିଟିର ଗୋଟିଏ ଡମ୍ମି ଦେଖାଇଲି ଏବଂ ସମସ୍ୟାଟିର ସମାଧାନ ଦେବା ପାଇଁ ତାଙ୍କର ପରାମର୍ଶ ଭିକ୍ଷା କଲି । ବହିଟିର ଡମ୍ମିଟକୁ ଦେଖି ସେ ଉତ୍‌ଫୁଲ୍ଲ ହୋଇଗଲେ ଏବଂ ମତେ ଉତ୍ସାହିତ କଲେ । କହିଲେ ଅତୀତରେ ସେ ପକ୍ଷୀଗୁଡ଼ିକର ପଞ୍ଜିକରଣ କରିଥିଲେ । ସେତେବେଳକାର ସ୍ଥାନୀୟ ଭାଷାରେ ନାମକରଣ ଗୁଡ଼ିକ ଥାଇପାରେ ତାଙ୍କର ଅଗଣିତ ଡାଏରୀ, ପାଣ୍ଡୁଲିପି କିମ୍ବା କମ୍ପ୍ୟୁଟରରେ ଥିବା ଫାଇଲ୍‌ରେ । "ଖୋଜି ବାହାର କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ" । ଆହୁରି କହିଲେ ମତେ ଚାରିପାଞ୍ଚ ଦିନ ସମୟ ଦିଅ । ସେତେବେଳେ ସେ ଅସୁସ୍ଥ ଥିଲେ ମୁଁ ତାଙ୍କ ଉପରେ ଚାପ ପକାଇବାକୁ ଚାହୁଁନଥିଲି । ନିରୁତ୍ତର ରହିଲି । ସପ୍ତାହେ ପରେ ଖବର ପାଇଲି ଲିଷ୍ଟ୍ ପ୍ରସ୍ତୁତ । ଦେଖାକଲି । ସେ ମତେ ଲିଷ୍ଟ ବଢ଼ାଇ ଦେଇ କହିଲେ - ସବୁ ଗୁଡ଼ିକର ସ୍ଥାନୀୟ ନାମ ଗୁଡ଼ିକ ମିଳିଯାଇଛି କେବଳ ଦୁଇଟି ପକ୍ଷୀଙ୍କ ଛଡ଼ା । ସେ ଦୁଇଟି ପକ୍ଷୀଙ୍କ ନାମକରଣ ମଧ୍ୟ ସେ କରିଛନ୍ତି ଅନ୍ୟ ଅଞ୍ଚଳର ଭାରତୀୟ ଭାଷା ସହାୟତାରେ । ଲିଷ୍ଟ୍‌ଟି ଦେଲାବେଳେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲି ତାଙ୍କ ମୁହଁରେ ଆନନ୍ଦ ପ୍ରାପ୍ତିର ଛାପ ପରିସ୍ଫୁଟ । ବୟସଟା ଯେମିତି ତାଙ୍କର କମିଯାଇଛି । ସେ ସୁସ୍ଥ ଓ ସବଳ । ଶୁଣିଲି ସେ ସପ୍ତାହେ ଖଣ୍ଡ ବିଳମ୍ବିତ ରାତି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବ୍ୟସ୍ତ ଥିଲେ ଚିଲିକା ପକ୍ଷୀ ଗୁଡ଼ିକର ନାମ ଅନୁସନ୍ଧାନରେ । "ରାମଭାଇ"ଙ୍କ ମୋ ପ୍ରତି ସ୍ନେହ ଓ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଓ ଡକ୍ଟର ବସନ୍ତ କୁମାର ବେହୁରାଙ୍କ ଅନୁସନ୍ଧିତ୍ସୁ ମନ ଓ ଗବେଷକଙ୍କ ଅଙ୍ଗୀକାରବଦ୍ଧତା ପ୍ରତିଫଳିତ ହେଉଥିଲା, ତାଙ୍କର ଚେହେରାରେ । ତାଙ୍କ ଲିଖିତ ବହି "ସାପ କଥା" ମଧ୍ୟ ଦେଲେ । ମନେ ପଡ଼ିଗଲା ପିଲାବେଳର କଥା "ସାପ ବେଙ୍ଗଙ୍କ ସାଙ୍ଗ" ।

ପ୍ରାଣୀ ବିଜ୍ଞାନର ଭୀଷ୍ମ ପିତାମହ :

୰ପ୍ରଫେସର ଡଃ ବସନ୍ତ କୁମାର ବେହୁରା

ଏକ ଅମ୍ଳାନ ସ୍ମୃତି ଅର୍ଘ୍ୟ

(ବିଜ୍ଞାନର ବରପୁତ୍ର ୰ପ୍ରଫେସର ଡଃ. ବସନ୍ତ କୁମାର ବେହୁରାଙ୍କ ଏକାଦଶାହ ଅବସରରେ)

ଡ. ଚିତ୍ତରଞ୍ଜନ ମିଶ୍ର

ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରାଣୀ ବିଜ୍ଞାନ ଶିକ୍ଷା ଓ ଗବେଷଣା କହିଲେ ପ୍ରଥମେ କୁଳବୃଦ୍ଧ ପ୍ରଫେସର ଡଃ ବସନ୍ତ କୁମାର ବେହୁରାଙ୍କ ନାମ ହିଁ ସଶ୍ରଦ୍ଧ ଉଚ୍ଚାରଣ କରାଯାଇଥାଏ । ଅଜସ୍ର ସମ୍ମାନ ଓ ଯଶରେ ଅଭିଶିକ୍ତ ହୋଇଥିବା ଏହି ବରିଷ୍ଠ ଶିକ୍ଷାବିତ୍, ନମସ୍ୟ ବିଜ୍ଞାନ ସାଧକ, ବରେଣ୍ୟ ଗବେଷକ, ଉତ୍କଳ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ପ୍ରାଣୀ ବିଜ୍ଞାନ ବିଭାଗର ପ୍ରାକ୍ତନ ପ୍ରଫେସର ଓ ବିଭାଗୀୟ ମୁଖ୍ୟ ତଥା ଉତ୍କଳ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ପ୍ରାକ୍ତନ କୁଳପତି ଏବଂ ବିଜ୍ଞାନକୁ ଲୋକପ୍ରିୟ କରିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ରାଜ୍ୟର ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ସମ୍ମାନ "କଳିଙ୍ଗ ସମ୍ମାନ"ରେ ବିଭୂଷିତ ହୋଇଥିବା ଏହି ମହାନ ମନୀଷୀ ଜଣକ ଓଡ଼ିଶାର ବିଜ୍ଞାନ ଜଗତକୁ ଶୋକ ସାଗରେ ଭସେଇଦେଇ ଫେବୃୟାରୀ ମାସ ୧୬ ତାରିଖ ଦିବା ୧୧.୩୦ ମିନିଟ୍ ସମୟରେ ୯୩ ବର୍ଷ ବୟସରେ ତାଙ୍କ ଭୁବନେଶ୍ୱରସ୍ଥ 'ଅନୁରାଗ' ବାସଭବନରେ ଇହଲୀଳା ସମ୍ବରଣ କରିଛନ୍ତି । ବହୁ ପ୍ରତିଭାର ଅମ୍ଳାନ ସ୍ୱାକ୍ଷର ବହନକରେ ତାଙ୍କ ଜୀବନର ସୁଦୀର୍ଘ ଚଲାପଥ । ବହୁ ଘାତ ପ୍ରତିଘାତ ଓ ଝଡ଼ଝଞ୍ଜା ଦେଇ ଗତିକରି ସେ ଜୀବନର ଉତ୍ତୁଙ୍ଗ ଶୀଖର ଦେଶରେ ପଦାର୍ପଣ କରିପାରିଥିଲେ । ତାଙ୍କ ଜୀବନ ଆଦର୍ଶରେ ଅନୁପ୍ରାଣିତ ହୋଇ ବହୁ ଜୀବ ବିଜ୍ଞାନ ଅଧ୍ୟାପକ ଓ ଗବେଷକ ନିଜ ନିଜ କର୍ମ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମହାନ ସଫଳତା ହାସଲ କରିପାରିଛନ୍ତି । ଓଡ଼ିଶାରେ ଏପରି କୌଣସି ଜୀବ ବିଜ୍ଞାନର ଛାତ୍ର ନାହିଁ ଶିକ୍ଷକ ନାହିଁ କି ଗବେଷକ ନାହିଁ ଯେ କି ପ୍ରଫେସର ବେହୁରାଙ୍କ ନାଁ ଜାଣିନି । ତାଙ୍କ ଗବେଷଣା ସହ ପରିଚିତ ହୋଇନି ଅବା ତାଙ୍କ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱର ସୁକୋମଳ ସ୍ପର୍ଶ ଲାଭ କରିନି । ଓଡ଼ିଶାର କୋଣ ଓ ଅନୁକୋଣରେ ତାଙ୍କ ବିଜ୍ଞାନ ପ୍ରତିଭାର ଅମ୍ଳାନ ଶୀଖା ଯାଜ୍ୱଲ୍ୟମାନ ହୋଇରହିଛି ଓ ରହିଥିବ କାଳକାଳକୁ ।

ଏହି ମହାନ୍ ବିଜ୍ଞାନ ପୁରୁଷ ଜଣକ ଜଗତ୍‌ସିଂହପୁର ଜିଲ୍ଲାର ବାଲିକୁଦା ନିକଟସ୍ଥ ବିଲିପଡ଼ା ଗ୍ରାମରେ ୧୯୨୨ ମସିହା ଜାନୁୟାରୀ ମାସ ୧୨ ତାରିଖରେ ପିତା ବନମାଳି ବେହୁରା ଓ ମାତା ଉଜ୍ଜ୍ୱଳମଣୀ ବେହୁରାଙ୍କ କୋଳ ମଣ୍ଡନକରି ଭୂମିଷ୍ଠ ହୋଇଥିଲେ । ପ୍ରଫେସର ବେହୁରା ୧୯୩୮ ମସିହାରେ ବାରିପଦା ହାଇସ୍କୁଲରୁ ମାଟ୍ରିକ୍, ୧୯୪୧ ମସିହାରେ ସ୍କଟିସ୍ ଚର୍ଚ୍ଚ କଲେଜ କଲିକତାରୁ ଆଇ.ଏସ୍.ସି., ୧୯୪୪ରେ ବଙ୍ଗବାସୀ କଲେଜ କଲିକତାରୁ ବି.ଏସ୍.ସି. ଓ ୧୯୪୬ ମସିହାରେ କଲିକତା ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରୁ ପ୍ରାଣୀ ବିଜ୍ଞାନରେ ଏମ୍.ଏସ୍.ସି. ପରୀକ୍ଷାରେ ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀରେ ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥିଲେ । ତା'ପରେ ସ୍କଟଲାଣ୍ଡର ଏଡ଼ିନବରା ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରୁ ୧୯୪୯ ମସିହାରେ ସେ ଜୀବ ବିଜ୍ଞାନରେ ପି.ଏଚ୍.ଡ଼ି. ଉପାଧି ଲାଭ କରିଥିଲେ ଓ ପ୍ରଫେସର୍ ବି.ଏମ୍.ଜୋନ୍‌ସ ତାଙ୍କ ଗବେଷଣାର ମାର୍ଗଦର୍ଶକ ଥିଲେ ।

ପ୍ରଫେସର ବେହୁରା ୧୯୪୭ ମସିହାରେ ରେଭେନ୍ସା କଲେଜରେ ତାଙ୍କ ଅଧ୍ୟାପକ ଜୀବନ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ ଓ

୧୯୫୭ ମସିହାରେ ରିଡ଼ର ପଦକୁ ପଦୋନ୍ନତି ପାଇଥିଲେ । ସେ ଉତ୍କଳ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ ପ୍ରାଣୀ ବିଜ୍ଞାନ ବିଭାଗରେ ୧୯୬୧ ରୁ ୧୯୮୨ ମସିହା ଦୀର୍ଘ ୨୧ ବର୍ଷ ଧରି ପ୍ରଫେସର ପଦବୀ ମଣ୍ଡନ କରିଥିଲେ । ସେ ପୋଷ୍ଟ ଗ୍ରାଜୁଏଟ୍ କାଉନ୍ସିଲ୍‌ର ଅଧକ୍ଷ, କଲେଜ ବିକାଶ ପରିଷଦର ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ତଥା ଉତ୍କଳ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର କୁଳପତି ଆସନରେ ଅଧିଷ୍ଠିତ ହୋଇ ବହୁ ବିକାଶ ମୂଳକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ରୂପାୟନ କରିଥିଲେ । ସେ ମିରଟ ଓ ଦିବ୍ରୁଗଡ଼ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ ମଧ ପରିଦର୍ଶନ ଅଧାପକ ଭାବେ କାର୍ଯ୍ୟ ସୁଚାରୁରୂପେ ସମ୍ପାଦନ କରିଥିଲେ । ପ୍ରଫେସର ବେହୁରା ପ୍ରାଣୀ ବିଜ୍ଞାନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ୨୪୦ରୁ ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ଗବେଷଣା ନିବନ୍ଧ ପ୍ରକାଶକରି ସମଗ୍ର ବିଶ୍ୱରେ ବେଶ୍ ସୁନାମ ଅର୍ଜନ କରିଛନ୍ତି । ବିଶ୍ୱବିଖ୍ୟାତ ବିଜ୍ଞାନ ଜର୍ନାଲ୍ "ନେଚର"ରେ ମଧ ତାଙ୍କର ୨ଟି ଗବେଷଣାତ୍ମକ ନିବନ୍ଧ ପ୍ରକାଶ ପାଇଛି । ବିଜ୍ଞାନକୁ ଲୋକପ୍ରିୟ କରିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରଫେସର ବେହୁରା ଶତାଧିକ ବୈଜ୍ଞାନିକ ନିବନ୍ଧ ବିଭିନ୍ନ ଦୈନିକ ସମ୍ବାଦପତ୍ର ଓ ପତ୍ରପତ୍ରିକାରେ ପ୍ରକାଶ କରିଛନ୍ତି । ଏକାଧିକ ଜନପ୍ରିୟ ବିଜ୍ଞାନ ପୁସ୍ତକର ସେ ମଧ ରଚନାକାର ଭାବେ ପ୍ରସିଦ୍ଧି ଲାଭ କରିଛନ୍ତି । ସେ ୧୯୭୮ ମସିହାରେ ଅହମଦାବାଦ ଠାରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଥିବା ଭାରତୀୟ ବିଜ୍ଞାନ କଂଗ୍ରେସର ୬୫ତମ ଅଧିବେଶନରେ ପ୍ରାଣୀ ବିଜ୍ଞାନ ବିଭାଗର ସଭାପତି ଆସନ ଅଳଙ୍କୃତ କରିଥିଲେ । ସେ ମଧ ୧୯୮୦ ଓ ୧୯୮୫ ମସିହାରେ ସର୍ବଭାରତୀୟ ପ୍ରାଣୀ ବିଜ୍ଞାନ କଂଗ୍ରେସର ଜେନେରାଲ ପ୍ରେସିଡେ଼ଣ୍ଟ୍ ପଦବୀରେ ଅଧିଷ୍ଠିତ ହୋଇଥିଲେ ।

ବହୁ ପୁରସ୍କାର ଓ ସମ୍ମାନରେ ବିଭୂଷିତ ହୋଇଥିବା ପ୍ରଫେସର ବେହୁରା ଓଡ଼ିଶା ବିଜ୍ଞାନ ଜଗତର ଗର୍ବ ଓ ଗୌରବର ସ୍ମାରକୀ ବହନ କରନ୍ତି । ବନ୍ୟଜନ୍ତୁ ସଂରକ୍ଷଣ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମହତ୍ତର ଅବଦାନ ପାଇଁ ୨୦୦୮ ମସିହାରେ ଓଡ଼ିଶାର ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ପୁରସ୍କାର "ବିଜୁପଟ୍ଟନାୟକ ପୁରସ୍କାର" ଲାଭ କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବିଜ୍ଞାନକୁ ଲୋକପ୍ରିୟ କରିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ୨୦୧୨ ମସିହାରେ ଓଡ଼ିଶାର ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ସମ୍ମାନ "କଳିଙ୍ଗ ସମ୍ମାନ"ରେ ମଧ ସେ ବିଭୁଷିତ ହୋଇଥିଲେ । ତାଙ୍କ ଅଧୀନରେ ଗବେଷଣାକରି ୯ ଜଣ ଛାତ୍ର ପ୍ରାଣୀ ବିଜ୍ଞାନରେ ପି.ଏଚ୍.ଡ଼ି. ଓ ୨ ଜଣ ଛାତ୍ର ଡି.ଏସ୍.ସି. ଉପାଧି ଲାଭ କରିଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ ପରି ପ୍ରଜ୍ଞାବାନ ପୁରୁଷ, ଶିକ୍ଷାବିତ୍ ଓ ପ୍ରାଣୀ ବିଜ୍ଞାନ ଗବେଷକ ଓଡ଼ିଶାରେ ବିରଳ ।

ପ୍ରଫେସର ବେହୁରାଙ୍କ ବିୟୋଗରେ ଓଡ଼ିଶା ବିଜ୍ଞାନ ଏକାଡ଼େମୀ, ଓଡ଼ିଶା ବିଜ୍ଞାନ ପ୍ରଚାର ସମିତି, କଳିଙ୍ଗ ଫାଉଣ୍ଡେସନ ଟ୍ରଷ୍ଟ, ଭାରତୀୟ ଜୀବବିଜ୍ଞାନ ସମିତି, ଓଡ଼ିଶା ଜୀବ ବିଜ୍ଞାନ ସମିତି, ଓଡ଼ିଶା ପରିବେଶ ସମିତି ତଥା ଉତ୍କଳ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ସମେତ ଏକାଧିକ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଅନୁଷ୍ଠାନ ତାଙ୍କର ଅମ୍ଳାନ କୀର୍ତ୍ତି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଆଜି ସ୍ମୃତି ତର୍ପଣ କରୁଛନ୍ତି ।

ଟ୍ରଷ୍ଟି, କଳିଙ୍ଗ ଫାଉଣ୍ଡେସନ୍ ଟ୍ରଷ୍ଟ, ଭୁବନେଶ୍ୱର
ବି/୩, ଏଚ୍.ଆଇ.ଜି କଲୋନୀ
ବରମୁଣ୍ଡା ହାଉସିଂ ବୋର୍ଡ଼, ଭୁବନେଶ୍ୱର - ୭୫୧୦୦୩
ଫୋନ ନମ୍ବର : ୯୩୩୮୨୦୪୯୯୩
E-mail : crmishra49@yahoo.in

ରାମ ଭାଇ ସ୍ମରଣେ

ଡକ୍ଟର ସୁରେନ୍ଦ୍ର କୁମାର ଷଡ଼ଙ୍ଗୀ

ଜନ୍ମ ପରେ ଯେ ମୃତ୍ୟୁ ନିଶ୍ଚିତ । ଏହା କିଛି ନୂଆ କଥା ନୁହେଁ । କୌଣସି ଦାର୍ଶନିକ ବିଚାରଧାରା ନୁହେଁ । ଏହା ନିରାଟ ସତ୍ୟ । କିନ୍ତୁ ମୃତ୍ୟୁପରେ ଯେ ଜଣେ ମାନସପଟରେ ଜୀବିତ ରହେ ସେ ହେଲେ ଆଦରର ରାମ ଭାଇ । ସେ ଜଣେ ଲବ୍ଧ ପ୍ରତିଷ୍ଠ ବିଶ୍ୱବିଖ୍ୟାତ ପ୍ରାଣୀବିଜ୍ଞାନୀ ଡକ୍ଟର ବସନ୍ତ କୁମାର ବେହୁରା ଆଉ ଆମର ରାମ ଭାଇ । ବହୁ ଦଶନ୍ଧିରୁ ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଭାବର ଆଦାନପ୍ରଦାନ । ମନେପଡ଼େ ଅତୀତର କିଛି ଭାବନା । ସ୍କୁଲ ପଢୁଥିବା ସହପାଠୀ ରହୁଥିବା ରାମ ଭାଇଙ୍କ ଘରେ ବେଳେ ବେଳେ ଆମର ଗପସପ ଚାଲୁଥାଏ । ବନ୍ଧୁତ୍ୱ ବଢ଼ିଲା ସେହି ବେଳଠୁଁ । ନାନୀର ପରସା ଖାଇ ମନ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ଥାଏ କିନ୍ତୁ ରାମଭାଇ ଘରେ ଥିଲେ ସମସ୍ତ ପରିବେଶ ସ୍ତବ୍ଧ । ସତେ ଯେପରି ସେ ଜଣେ ପ୍ରାଣୀବିଜ୍ଞାନୀ ନୁହେଁ ଜଣେ ବାଘ । ପରନ୍ତୁ ସାପ ଉପରେ ଗବେଷଣା କରି ସେ କେବଳ ଫଣା ଟେକୁଥିବା ସାପ କିନ୍ତୁ କେବେ ଦଂଶୁ ନଥିଲେ ।

ବହୁ ଶୃଙ୍ଖଳିତ ଓ କର୍ତ୍ତବ୍ୟନିଷ୍ଠ ମଣିଷ ଭାବେ ସେ ନିଜର କର୍ମମୟ ଜୀବନକୁ ଗଢ଼ିଥିଲେ । କଡ଼ା ଅନୁଶାସନ ମଧ୍ୟରେ କର୍ମକରି ଏକ ଅନାମଧେୟ ବିଲିପଡ଼ା ଗାଁ'ରୁ ଆସି ଏ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ସମ୍ମାନର ଅଧିକାରୀ ହେବା ରାମଭାଇ ଏକ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ।

ଘରେ ଥିଲା ବେଳେ ବାଘର ଭୟ କିନ୍ତୁ ଏ ବାଘର ପରାକ୍ରମ ଯୋଗେ ତାଙ୍କ ପରିବାର ଆଜି ସମାଜରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଓ ଶୃଙ୍ଖଳିତ ସଦସ୍ୟ ରୂପେ ପରିଚିତ । ନାନୀର ଅବଦାନ ବି ବହୁତ କିନ୍ତୁ ରାମଭାଇ ଯଦି ବାଘ ହୋଇ ନଥାନ୍ତେ ତା'ହେଲେ ନାନୀ ବି ଖାପ୍‌ଛଡ଼ା ହେଇଥାନ୍ତେ । କିମ୍ବଦନ୍ତୀ କହେ ରାମଭାଇ ଘରକଥା ବୁଝନ୍ତିନି କେବଳ ନିଜର ବୈଷୟିକ ବୃତ୍ତିରେ ସେ ଲିପ୍ତ । କିନ୍ତୁ ଏହା ସେ ଭୁଲ ପ୍ରମାଣିତ କରି ହୋଇଛନ୍ତି । ନିଜର ବୈଷୟିକ ଜ୍ଞାନକୌଶଳ ବଶତଃ ସେ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ସମ୍ମାନ ଅଧିକାର କରିଛନ୍ତି ଓ ନିଜର ପରିବାର ପ୍ରତି ଶୃଙ୍ଖଳିତ ଅନୁଶାସନ ନିୟମାବଳୀ ନାନୀ ମାଧ୍ୟମରେ ଦେଇ ସୁନାର ସଂସାର ଗଢ଼ି ପାରିଛନ୍ତି । ଏହା ହିଁ ଧ୍ରୁବ ସତ୍ୟ ।

ସମୟ ଗଡ଼ିଚାଲିଲା । ରାମଭାଇ ବି ବୟସ ସହ ତାଳଦେଇ ନିଜର ରୂପରେଖ ବଦଳାଇଲେ । ବୃତ୍ତିଗତ ବାଧକତା ହେତୁ ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ କିଛି ସମୟ ମିଶି ଚଳି ନଥିଲି । ବ୍ରହ୍ମପୁରରେ ଥିଲାବେଳେ ରାମଭାଇ ପରୀକ୍ଷକ ହୋଇ ଯାଇଥିଲେ ଓ ମୋର ଇଚ୍ଛା ଥିଲା ତାଙ୍କୁ ଘରକୁ ଡାକିବି । ଭାବିଲି ସେହି ବାଘ ଭାଇ ମୋ' କଥା ଶୁଣିବେ ତ ? ତଥାପି ସଙ୍କୋଚ ସହିତ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କଲି ଓ ସେ ସାଦରେ ଗ୍ରହଣ କରି ଘରକୁ ଜଳଖିଆ ଖାଇବାକୁ ଆସିଥିଲେ । ମୋ' ଗଞ୍ଜାମୀ ସ୍ତ୍ରୀ କରିଥିବା ଉପମା ଖାଇ ବହୁ ପ୍ରଶଂସା ମଧ୍ୟ କରିଥିଲେ । ଉକ୍ତିଥିଲା "ଟୋକିଟା ଉପମା ଭଲ କରିଥିଲା ।" ସେଠୁ ଆରମ୍ଭ ହେଲା ଆମର ଶଳା ଭିଣୋଇ ଉପାଖ୍ୟାନ । ମୁଁ ଆଉ ପଛାଇ ନଥିଲି । ସେତେବେଳେ ଯେଉଁ ପରିସ୍ଥିତିରେ ମିଶେ ତାଙ୍କୁ ମୁଁ ପରିହାସ

ଛଳରେ ବହୁ କଥା କହେ ଆଉ ସେ ହସି ଦିଅନ୍ତି । ବେଶୀଦିନ ଦେଖା ନ ହେଲେ ସେ ଖୋଜନ୍ତି । ପହଞ୍ଚିଲେ ଖାଇବା କଥା ବୁଝନ୍ତି । ଜଣେ ବାଘରୂପୀ ପ୍ରାଣୀବିଜ୍ଞାନୀ ଯେ ଶେଷରେ ବେଙ୍ଗ ସାପ ଗପ ଲେଖି ଆମ ସଙ୍ଗେ ସରଳ ମଣିଷ ପରି ବ୍ୟବହାର କରିବେ ତା' ଚିନ୍ତା ମଧରେ ନଥିଲା । ତାଙ୍କୁ ଘରେ ଡାକି ଖୁଆଇବାରେ ମୋର ଅପୂର ଆନନ୍ଦ ଥିଲା । ଖାଇବା ପୂର୍ବରୁ ଭାଗମାପ ସହିତ ଭଡ଼କା ପିଆଇବାରେ ଯେଉଁ ଆନନ୍ଦ ତା' ଭୁଲି ହୁଏନା । ସେ ମଧ ଭଡ଼କାର ସ୍ୱାଦ ଚାଖି ମତେ ଭୁଲି ପାରିନଥିଲେ । ଫେବୃୟାରୀ ୬ ତାରିଖ ସଂଧ୍ୟାରେ ମୁଁ ଯାଇଥାଏ, ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ କଥା ହେଲି । କିନ୍ତୁ ସେତେବେଳକୁ ସେ ଚିହ୍ନିବାର ଅବସ୍ଥାରେ ନଥିଲେ । ପରନ୍ତୁ ମୁଁ କେବଳ ପରିହାସ ଛଳରେ ତାଙ୍କୁ ଭଡ଼କା ପିଇବ କି ବୋଲି ପଚାରିଲି । ଉତ୍ତର ମିଳିଲା, "ତୋ' ଭାଗମାପ ଠିକ୍" । ନିଜକୁ ଭାଗ୍ୟବାନ ମନେକଲି ଯେ ରାମଭାଇ ଅନ୍ତତଃ ଚିହ୍ନିପାରିଲେ । ହାଏରେ ଭଡ଼କା । ସେଟା ଥିଲା ମୋର ଶେଷ ଦେଖା । କିନ୍ତୁ ବିଧିର ବିଧାନ ବିଚିତ୍ର । ରାମଭାଇଙ୍କ ପାର୍ଥିବ ଶରୀରକୁ ଶେଷଥର ପାଇଁ ମୁଁ ଦେଖିପାରିଲିନି, ତାଙ୍କର ଯେ ମୃତ୍ୟୁ ହୋଇଛି ମୁଁ ଭାବିବାକୁ ନାରାଜ । ତାଙ୍କର ଆଶୀଷଭରା ହାତ ସର୍ବଦା ମତେ ବାଟକଢ଼ାଇ ଦେବ । ରାମଭାଇଙ୍କ ଆଶୀର୍ବାଦ ସର୍ବଦା ଆମମାନଙ୍କ ଉପରେ ଥାଉ କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଆଉ କାହାକୁ ଭଡ଼କା ପରିବେଷଣ କରିବିନି । ତାଙ୍କର ଆତ୍ମାର ସଦ୍‌ଗତି ହେଉ । ଆମକୁ ତାଙ୍କ ଆଦର୍ଶରେ ଅନୁପ୍ରାଣିତ କରୁ ଏହା ହିଁ ଭଗବାନଙ୍କ ନିକଟରେ ମୋର ପ୍ରାର୍ଥନା ।

କ୍ୱାଟର ନଂ-ବି୧୦୨, ଜ୍ୟୋସ୍ନା ଏନ୍‌କ୍ଲେଭ୍
ଜୟଦେବ ବିହାର, ଭୁବନେଶ୍ୱର-୭୫୧୦୧୩

ମୋ ରାମ ଭାଇ

ଶରତ ଚନ୍ଦ୍ର ମିଶ୍ର

ପିଲାଦିନେ ନେପୋଲିୟନଙ୍କ ଜୀବନୀ ପଢି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଥିଲି। ନେପୋଲିୟନ ତାଙ୍କର ଆବଶ୍ୟକତା ଅନୁସାରେ ତାଙ୍କ ମସ୍ତିଷ୍କର ଯେକୌଣସି କୋଠରି ଖୋଲିପାରୁଥିଲେ ଏବଂ ସେହିଅନୁସାରେ ସମସ୍ତ ଶକ୍ତି ଲଗାଇ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କାମକୁ ଦକ୍ଷତାର ସହିତ କରିପାରୁଥିଲେ। ସେ ନିଦ୍ରାକୁ ଜୟ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଦରକାର ଅନୁସାରେ କିଛି ସମୟ ଘୋଡା ଉପରେ ଶୋଇ ପାରୁଥିଲେ। ଏହି ପରି ଏକ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଏକାଗ୍ରତାର ଲକ୍ଷଣ ମୁଁ ମୋର ଭିଣୋଇ ରାମଭାଇ (ବସ' କୁମାର ବେହୁରା)ଙ୍କ ପାଖରେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଥିଲି । ପିଲାଟି ଦିନରୁ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ବଡିଆସିଛି ଏବଂ ସେ ମୋର ବାପାଙ୍କ ଠାରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱରେ। ରାମଭାଇ ତାଙ୍କର ଅତିପ୍ରିୟ ପଢିବା ଟେବୁଲ ଉପରେ ଯେତେବେଳେ କାମ କରୁଥିଲେ, କୌଣସି ବାହ୍ୟ ପରିବେଶ ତାଙ୍କୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିପାରୁନଥିଲା। ତାଙ୍କ ଟେବୁଲ ପାଖରେ ମୁଁ ଠିଆ ହୋଇ ଅନେକ ସମୟ ନିରବରେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରୁଥିଲି, ସେ କିପରି ସୁନ୍ଦର ସୁନ୍ଦର ବାଇଗଣ ମି ପରି ଅକ୍ଷରରେ ଘଣ୍ଟା ଘଣ୍ଟା ଧରି ଲେଖି ପାରୁଥିଲେ ଏବଂ ଯେ କେହି ଲୋକ ସେଠି ଠିଆ ହୋଇଛି ତାହାର କୌଣସି ପ୍ରଭାବ ତାଙ୍କୁ ପକାଉନଥିଲା । ଅନେକ ସମୟରେ ଜରୁରୀ କାମନେଇ ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ଯାଉଥିଲି ଏବଂ ଅନେକ ସମୟ ଅପେକ୍ଷା କଲା ପରେ ତାଙ୍କ ସହିତ କଥା କହିବାର ସୁଯୋଗ ମୋତେ ଆସୁଥିଲା । ସେ

ଏହିପରି ଏକ ସାଧକ ଯେ କି ଏକାଗ୍ର ଚିତ୍ତରେ ବିଭିନ୍ନ ସଂର୍ଦଭ ଲେଖି ଯାଇଛନ୍ତି ଏବଂ ସେଥିପାଇଁ ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ଅନେକ ସମ୍ମାନ ଏବଂ ପୁରସ୍କାରର ଅଧିକାରୀ ହୋଇପାରିଛନ୍ତି । ଏପରି ଅନେକ କଥା ତାଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ଶଯ୍ୟାର ପାଖରେ ବସିବାବେଳେ ମନକୁ ଆସୁଥିଲା । ସେ ମୋ ସାଥିରେ ତାଙ୍କ ଜୀବନର କେତେକ ଘଟଣାବଳୀ ଅନେକ ସମୟରେ କହୁଥିଲେ। ସେ କହିଥିଲେ କଲିକତାରେ ଏମ.ଏସ୍. ସି. ପାଠ ପଢୁଥିଲା ବେଳେ ଓଡିଆ ଲୋକ ବୋଲି ତାଙ୍କ ସହପାଠୀ ଏବଂ ଶିକ୍ଷକଙ୍କର ଅନେକ ସମୟରେ କ୍ରୋଧ ଏବଂ ନ୍ୟୁନତାର ଶିକାର ହୋଇଥିଲେ । ଏପରି ଏକ ଘଟଣା .... ତାଙ୍କର ପ୍ରାକ୍ଟିକାଲ କ୍ଲାସରେ ସ୍ଲାଇଡ ସାଇତି ରଖିବାପାଇଁ ଏକ ସ୍ଲାଇଡ ବକ୍ସ ସବୁ ସହପାଠୀଙ୍କୁ ଦିଆଗଲା ରାମଭାଇଙ୍କ ପାଳି ପଡିଲାବେଳେ କୁହାଗଲା, ତମ ସହପାଠୀଙ୍କ ସହ ମିଶି ସ୍ଲାଇଡ ବକ୍ସରେ ରଖ ଯାହାକି ସେତେବେଳେ ସମ୍ଭବ ନଥିଲା । କିଛିଦିନ ପରେ ପରୀକ୍ଷା ଆସିଲା, ବାହାରୁ ଏକ୍ଷଟରନାଲ ଆସିଲେ, ସ୍ପେସିମେନ ବଣ୍ଟା ଗଲା, ରାମଭାଇଙ୍କୁ ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ଦୁର୍ବଳ ସ୍ପେସିମେନ ଦିଆଗଲା। ପରୀକ୍ଷାରେ ପ୍ରଶ୍ନ ଥିଲ, ଡିସେକ୍ସନ କରି ନର୍ଭସ ସିଷ୍ଟମ ବାହାର କରିବାପାଇଁ, ଯାହାକି ଅତ୍ୟ' କଷ୍ଟକର ଥିଲା । ଅନ୍ୟ ସହପାଠୀଙ୍କୁ ଦୁଇତିନୋଟି ସ୍ପେସିମେନ ଦେଲାବେଳେ ୟାଙ୍କୁ ଦ୍ୱିତୀୟ ସ୍ପେସିମେନ ଦିଆଯାଇ ନଥିଲା। ରାମଭାଇ ଏକାଗ୍ର ଚିତ୍ତରେ ସୁନ୍ଦର ଭାବରେ ଏପରି ଭାବରେ ଡିସେକ୍ସନ କଲେ ଯାହାକି ଏକ ଉଦାହରଣ ଥିଲା ଏବଂ ଏକଷ୍ଟରନାଲ୍ ରାମଭାଇଙ୍କ ଶିକ୍ଷକ ଏବଂ ସହପାଠୀଙ୍କୁ ଡାକି ଦେଖାଇ କହିଲେ, ଏପରି ନିର୍ମଳ ଡିସେକ୍ସନ ତାଙ୍କ ପକ୍ଷେ ବା କୌଣସି ଲୋକ ପକ୍ଷେ କରିବା ଅସମ୍ଭବ। ତାପରେ ରାମଭାଇଙ୍କର ଛାତ୍ର ହିସାବରେ ପ୍ରତିଭାକୁ ସମସ୍ତେ ପ୍ରଶଂସା କରିଥିଲେ ଏବଂ ପରବର୍ତ୍ତୀ କ୍ଷେତ୍ରରେ ତାଙ୍କୁ କଲେଜରେ ସମସ୍ତ ସୁବିଧା ଏବଂ ସାହାଯ୍ୟ ମିଳିଥିଲା।

ତାଙ୍କୁ ସାଥିରେ ଧରି ଅନେକ ସମୟରେ ତାଙ୍କ ବଡଭାଇ ୰ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଦୁର୍ଗା ମାଧବ ବେହୁରା, ଯେ କି ଆମର କୃଷି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଥିଲେ, ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ଯାଉଥିଲି। ଦୁଇଭାଇଙ୍କର କଥାବାର୍ତ୍ତାରେ ମୁଁ ସାମିଲ୍ ହୋଇଥିବାରୁ ନିଜକୁ ଧନ୍ୟ ମନେକରୁଥିଲି। ଦୁଇ ଅଦ୍ୱିତୀୟ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ ପରସ୍ପରକୁ ଏପରି ଭଲ ପାଉଥିଲେ ଏବଂ ଏଭଳି ସୁନ୍ଦର ଭାବରେ ବିଭିନ୍ନ ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ କରୁଥିଲେ, ଯାହାକୁ ଦେଖି ମୁଁ ଅଭିଭୂତ ହେଉଥିଲି ଏବଂ ନିଜକୁ ଭାଗ୍ୟବାନ ମନେ କରୁଥିଲି ।

ଏପରି ଅନେକ କଥା ମନେ ପଡୁ ଥିଲା, ରାମ ଭାଇଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ଶଯ୍ୟା ପାଖରେ ବସି ବସି। ବାହାରୁ ମାଇକ ରେ ଭାସିଆସୁଥିଲା ଅଖଣ୍ଡ ମହାମନ୍ତ୍ର -

ହରେ କୃଷ୍ଣ ହରେ କୃଷ୍ଣ,   କୃଷ୍ଣ କୃଷ୍ଣ ହରେ ହରେ ।
ହରେ ରାମ ହରେ ରାମ,   ରାମ ରାମ ହରେ ହରେ ।।

ବହୁତ କମ୍ ଲୋକଙ୍କ ଭାଗ୍ୟରେ ମହାମନ୍ତ୍ର ଉଚ୍ଚାରଣ ମୃତ୍ୟୁ ବେଳେ କାନରେ ପଡିଥାଏ । ସେହି ମହାନ୍ ଆତ୍ମା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ରୂପନେଇ ସାରିବେଣି, ମୁଁ ମୂର୍ଖ ତାଙ୍କ ପାଇଁ ମିଛଟାରେ ଦୁଃଖ କରୁଛି ।

୧୪୯୯, ମଧୁବନ, ଖଣ୍ଡଗିରୀ
ଭୁବନେଶ୍ୱର-୭୫୧୦୩୦

ଗତକାଲି ଓ ଆଜି

ଡକ୍ଟର ସନ୍ତୋଷ କୁମାର ମିଶ୍ର

ଗତକାଲି ୧୫.୦୨.୨୦୧୫ ଅଧିକାଂଶ ଦିନ ଭଳି ନାନୀଙ୍କ ପାଖରୁ ଖବର ନେଇଥିଲି । କାହାକୁ ହଇରାଣ ନକରି, କାହାକୁ ଅସୁବିଧାରେ ନ ପକାଇ ଦୀର୍ଘଦିନ ଧରି ବାର୍ଦ୍ଧକ୍ୟଜନୀତ ଶାରିରୀକ ଅସୁସ୍ଥତାରେ ଶଯ୍ୟାଶାୟୀ ହୋଇଥିବାର ଅବସ୍ଥା ନାନୀଙ୍କୁ ବହୁତ ବାଧୁଥିଲା । ମୃତ୍ୟୁ ପୂର୍ବରୁ ଯନ୍ତ୍ରଣା ପାଇବାର ସତ୍ୟ ସହିତ ବ୍ୟକ୍ତିର ଭଲ-ମନ୍ଦ କର୍ତ୍ତବ୍ୟର କୌଣସି ତୁଳନା କେବଳ 'କାକତାଳ' ସଂପର୍କ ବୋଲି ବୁଝାଇ କହିଲି । ମୃତ୍ୟୁର ପୂର୍ବାବସ୍ଥା ଗୁଣାତ୍ମକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟର ମାପକାଠି ନୁହେଁ । ଏହା ଜୀବନ୍ତ ଜୈବିକ ଦ୍ରବ୍ୟରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଯନ୍ତ୍ରଗୁଡ଼ିକର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମତାର ଅବସ୍ଥା ମାତ୍ର ।

ପରିଣତ ବୟସରେ ଜଣେ ପ୍ରାଣୀ ତତ୍ତ୍ୱବିତ୍‌ଙ୍କ ପତ୍ନୀ ହିସାବରେ ଏଭଳି ଏକ ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସର ବଶବର୍ତ୍ତୀ ହେବା ତାଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ଶୋଭା ପାଉନାହିଁ ବୋଲି ବୁଝାଇ କହିଥିଲି । କେତେ ବୁଝିଲେ କି ନ ବୁଝିଲେ ମୁଁ ଜାଣିପାରିଲି ନାହିଁ ।

ଆଜି ୧୬-୦୨-୨୦୧୫ ଦିନ ବାରଟାରେ ବୁବାଇଠାରୁ ଟେଲିଫୋନ୍‌ରେ ଖବର ପାଇ ଖାରବେଳ ନଗର 'ଅନୁରାଗ' ବାସଭବନରେ ତାଦ୍ୱାରା ପ୍ରେରିତ ଗାଡ଼ିରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ଶୁଣିଲି ପୂର୍ବାହ୍ନ ୧୧.୩୦ ମିନିଟ୍ ସମୟରେ ସମସ୍ତ ଦ୍ୱନ୍ଦ ଓ ଆଶଙ୍କାର ଅନ୍ତ କରିଦେଇ ପାର୍ଥିବ ଶରୀରକୁ ତ୍ୟାଗ କରି ବସନ୍ତ କୁମାର ବେହୁରା ଇହଲୀଳା ସମ୍ବରଣ କରିଛନ୍ତି । ଆଜି ଭୁବନେଶ୍ୱର ଶୈବପୀଠର ସୋମବାର କୁମ୍ଭ ୪ ମାଘ ୨୭ ଦିନ, ଶରଣ ଆରମ୍ଭ କାଳରେ, ନିକଟ ଅତୀତରେ ନାତୁଣୀ 'ଇସା'ର ବିବାହ କାର୍ଯ୍ୟ ସମାପନ ପରେ ପରିବାରର ସମସ୍ତ ସଦସ୍ୟମାନଙ୍କର ସାକ୍ଷାତର ଗୋଟିଏ ପକ୍ଷ ପରେ କାହାକୁ କିଛି ଅସୁବିଧାରେ ନ ପକାଇ, ସାମାନ୍ୟ ଇଙ୍ଗିତ ଦେଇ ସ୍ୱର୍ଗାରୋହଣ କଲେ । ରାତି ପାଇଲେ ଶିବରାତ୍ରି । ପ୍ରାଣୀ ବିଜ୍ଞାନ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଓଡ଼ିଶାରେ ଓଡ଼ିଆ ଭାବରେ ସରଳ ଭାଷାରେ ବୁଝାଇ ଦେବାର ପ୍ରଥମ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ଜୀବନ ଶେଷ ହେଲା । ବିବାଦୀୟ ପ୍ରଶ୍ନ-ଉତ୍ତର ଶେଷହେଲା ।

ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ବସନ୍ତ କୁମାର ବେହୁରା (ରାମଭାଇ)ଙ୍କ ବିଷୟରେ କିଛି ଲେଖିବାର ଧୃଷ୍ଟତା ମୋ' ପରିସର ବାହାରେ । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ କର୍ମମୟ ଜୀବନ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କିଛି ଅନୁଭୂତିର ମତାମତ ରଖିବା ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ହେବ ।

ଏକଧାରରେ ସେ ମୋର ଭିଣୋଇ, ପ୍ରଯୋକ୍ତା, ସୁ-ଚିନ୍ତକ, ଶୁଭାକାଂକ୍ଷୀ ବନ୍ଧୁ ହିସାବରେ ଅତି ନିକଟରୁ ନିରୀକ୍ଷଣ କରି, ମନରେ ତଉଲି ତାଙ୍କ କଥା ମନରେ ଛାପି ରଖିବାର ଅନେକ ସୁଯୋଗ ପାଇଛି । ତାଙ୍କଠାରୁ ଆହରଣ କରିଥିବା ଜ୍ଞାନର ଉପଯୋଗ କରିପାରିନାହିଁ ବୋଲି ଯନ୍ତ୍ରଣା ପାଇଛି । ମୋର ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ପିତା ମହେଶ୍ୱର ମିଶ୍ରଙ୍କୁ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଉଦୟ ପରେ କେବେ ବିଛଣା ଛାଡ଼ିବାର ଦେଖିନାହିଁ । କର୍ମମୟ ଜୀବନ ପାଇଁ ସକାଳୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ । ୰ବସନ୍ତ କୁମାର ବେହୁରାଙ୍କୁ ଦିନ ଭିତରେ କେବେ ଚୁପ୍ ହୋଇ ବସିବା ବା ଅଯଥାରେ ସମୟ ନଷ୍ଟ କରିବାର ଦେଖିନାହିଁ । ତାଙ୍କର ଏହିସବୁ ଗୁଣର କୌଣସି ଗୋଟିକୁ ନିଷ୍ଠାର ସହ ଆପଣେଇ ପାରିଲି ନାହିଁ । ତାହା ହିଁ ମୋର ଯନ୍ତ୍ରଣା, ଅନ୍ତର୍ଦାହ । ସେଇଥିପାଇଁ ମୁଁ

ବୋଧହୁଏ ତାଙ୍କ ମତରେ 'ଇଡିଅଟ ଶଳା' । ସେ ଥିଲେ ଯଥାର୍ଥ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନର ଅଧିକାରୀ ।

ସଂପର୍କରେ ବଡ଼ ଭିଣୋଇ 'ରାମଭାଇ' ଓ ପିତୃତୁଲ୍ୟ । ପିତୃତୁଲ୍ୟ ଏଇଥି ପାଇଁ ଯେ ଆମ ପରିବାରର ବଡ଼ନାନୀ, ସଂକ୍ଷେପରେ ନାନୀ ମୋର ମାତୃତୁଲ୍ୟ । ନାନୀଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଚଳିଛି ଚାଟଶାଳୀରୁ ଜୀବନର ଚଉହଦିକୁ ମୁକ୍ତ ଭାବରେ ଅନୁଭବ କରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ । କର୍ତ୍ତବ୍ୟରେ ଅଭିଭାବକ ଅଷ୍ଟମ ଶ୍ରେଣୀରୁ କଲେଜ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ । ମୋର ପ୍ରଥମ ପ୍ରଯୋକ୍ତା ହିସାବରେ ପ୍ରଫେସର ଆଣ୍ଡ ହେଡ୍ ।

ରାଣୀହାଟ ହାଇସ୍କୁଲରେ ତତ୍କାଳୀନ ହେଡ୍‌ସାର୍ ୰ବାଞ୍ଛାନିଧି ଶତପଥିଙ୍କ ପାଖକୁ ନେଇଥିଲେ ସ୍କୁଲରେ ନାମ ଲେଖାଇବା ପାଇଁ । ହେଡ୍ ସାର୍ ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ଭଲମନ୍ଦ କଥାବାର୍ତ୍ତା ସରିଲା ପରେ ତାଙ୍କୁ କହିଥିବାର ମନେଅଛି – "ତୁ ତୋର ସମୟ ନଷ୍ଟକରି ଏଇଥି ପାଇଁ କାହିଁକି ଆସିଲୁ ? ତୋର କାମଦାମରେ ବେଶୀ ନଜର ଦେବୁ" । ସେହିଦିନଠାରୁ ମୋର ବୁଝିବାର ଉଚିତ ଥିଲା ସମୟର ମୂଲ୍ୟ କ'ଣ ଓ ବଡ଼ ଭିଣୋଇ ବସନ୍ତ କୁମାର ବେହୁରାଙ୍କ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ ପିଲାଦିନୁ କେମିତି ଗଢ଼ାହାଇଛି । ମୋର ତାଙ୍କଠାରୁ କ'ଣ କ'ଣ ଶିକ୍ଷା କରିବାର ଅଛି ।

ରେଭେନ୍‌ସା କଲେଜ୍ ପଢ଼ିଆରୁ ବେଙ୍ଗଧରି ଦେବାଠାରୁ, ଜୀଅଁନ୍ତା ସାପମାନଙ୍କର ବିଭିନ୍ନ ଅବସ୍ଥାର ଫଟୋ ଉଠାଇବା ଓ ତାଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶରେ ତତ୍କାଳୀନ ଅଧ୍ୟାପକ ୰ପି.କେ. ଏସ୍ ତାଇତ୍ରଙ୍କ ପାଖରୁ ଫଟୋଗ୍ରାଫି ବିଷୟରେ ଜ୍ଞାନ ଆହରଣ କରିବା ମୋ' ପାଇଁ ସ୍ମୃତିର ସାଉଁଟା ଫୁଲ । ଏସ୍.ସି.ବି. ମେଡ଼ିକାଲ କଲେଜର ଜଣେ ଅଧ୍ୟାପକଙ୍କ ପାଇଁ ତାଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶରେ ପ୍ରଥମ ଫଟୋ ମାଇକ୍ରୋଗ୍ରାଫ୍‌ଟିଏ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ତାଙ୍କଠାରୁ ଯେଉଁ ପ୍ରଶଂସାର ପାତ୍ର ହୋଇଥିଲି ତାହା ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ମତେ ବୃତ୍ତିଗତ ପେଶା ଭାବରେ ପରିଚିତ କରିଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଫଟୋଗ୍ରାଫି ବିଷୟରେ କିଛି ପ୍ରବୀଣତା ହାସଲ କରି ପାରିଲି ନାହିଁ । ବୋଧହୁଏ ଜଣେ 'ଇଡ଼ିଅଟ୍' ବୋଲି ।

ଚାକିରୀ ଆରମ୍ଭରେ ପାଇଛି ତାଙ୍କ ନିଷ୍ଠା, ସ୍ୱଚ୍ଛତା ଓ ସମୟାନୁବର୍ତ୍ତୀତା କର୍ତ୍ତବ୍ୟର ଉଦାହରଣ । ତ୍ରୁଟିହୀନ କାର୍ଯ୍ୟକରିବା ପାଇଁ ତାଙ୍କଠାରୁ ଯେତିକି ଅନୁଶାସନର ମାଠଣ ମିଳିଥିଲା ସେତିକି ଯୋଗୁ ଜୀବନରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଲାଭ କରିବାର ଶକ୍ତି ମିଳିଲା । ସେସବୁର ଘଟଣା ବର୍ଣ୍ଣନା କଲେ ଅନେକ ଉଦାହରଣ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ । ତେବେ ଏତିକି ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇ ପାରିବ ଯେ ଓଡ଼ିଶାର କୋଇଲା ପଥର ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଓଡ଼ିଶା ଭିତରେ ମାଇକ୍ରୋସ୍କୋପରେ ଅନ୍ୱେଷଣ କରିଥିବା ତଥ୍ୟଭିତ୍ତିକ ଗବେଷଣା ସନ୍ଦର୍ଭ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାରେ ପ୍ରଥମ ବ୍ୟକ୍ତି ହିସାବରେ ଯେଉଁ ସ୍ୱୀକୃତି ମିଳିଛି ତାହା ତାଙ୍କରି ଅନୁଶାସନର ପ୍ରଚ୍ଛଦପଟ । ବାକି ରହିଗଲା 'ଓଡ଼ିଶାର ପ୍ରଥମ' ବିଷୟରେ ଖବର ସଂଗ୍ରହ କରି ପୁସ୍ତକ ରୂପକୁ ଆଣିବା । ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ତାହା ପ୍ରେରଣା ଯୋଗାଇ ଥାଆନ୍ତା ବୋଲି ତାଙ୍କର ଅଭିମତ ଥିଲା ।

କାଲିର କଥା ସରି ଯାଇଛି । ଆଜିର ସତ୍ୟ, ସେ ଆଉ ନାହାନ୍ତି । ଅନୁଶାସନ, କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବିଷୟରେ ଉପଦେଶ ଦେବା ପାଇଁ ଶୃଙ୍ଖଳିତ କଥାଟିକୁ କଠିନ ଭାବରେ ପ୍ରକାଶ କରି ବଦ୍‌ରାଗୀ ନାମରେ ନାମିତ ହେବା ପାଇଁ ।

ଆଜି ମୁଁ ଯେଉଁ ଯାଗାରେ ପହଞ୍ଚିଛି, ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଆଗରେ ଯେଉଁଭଳି ଭାବରେ ପରିଚିତ ହୋଇଛି ସେ ସମସ୍ତ କାରଣର ଅଧିକାରୀ ଦୁଇ ବ୍ୟକ୍ତି 'ନାନୀ' ଓ 'ରାମଭାଇ' । ସ୍ୱାମୀ ଓ ସ୍ତ୍ରୀର ପରିପୂରକ ସଂପର୍କରେ ଏକ ଜ୍ୱଳନ୍ତ ଉଦାହରଣ, ରାମଚନ୍ଦ୍ର । ସେମାନଙ୍କ ଭିତରୁ ଜଣେ 'ରାମ' ସ୍ୱର୍ଗକୁ ଚାଲିଗଲେ । ପତ୍ନୀ ରହିଗଲେ ଚନ୍ଦ୍ର ଯିଏ ପତିଙ୍କର ସମସ୍ତ ରାଗକୁ ସହ୍ୟକରି ପତିଙ୍କର କର୍ମମୟ ଜୀବନରେ ଆଗକୁ ଉତ୍ତୋରତ୍ତର ଉନ୍ନତି କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରେରଣା ଯୋଗାଉଥିଲେ ଏବଂ ଯିଏ ଏକ ଶୃଙ୍ଖଳିତ ପରିବାର ଗଠନ କରିବାରେ ଦାୟିତ୍ୱ ନେଇଥିଲେ ସେହି ଜଣଙ୍କ ମୋ' 'ନାନୀ' ଚନ୍ଦ୍ରନାନୀ । ସେ ରହିଗଲେ ବେହୁରା ପରିବାରର ଏକ ନୂଆ ପରିଚ୍ଛେଦ ସୃଷ୍ଟି କରିବାର ଦିଗ୍‌ଦର୍ଶନ ଦେବା ପାଇଁ ।

ଭଗବାନ୍ ତାଙ୍କୁ ସହାୟ ହୁଅନ୍ତୁ । ମୋ' 'ନାନୀ', ୰ବସନ୍ତ କୁମାର ବେହୁରାଙ୍କ ଧର୍ମପତ୍ନୀଙ୍କ ଚିନ୍ତାଧାରା ବିଚ୍ୟୁତ ନହେଉ ଶେଷ ଜୀବନର ଅବସ୍ଥା ସହିତ ନିଜ କର୍ତ୍ତବ୍ୟର ବିଚାର ଅବିଚାରକୁ 'ମାପକାଠି' କରିବା ପାଇଁ ।

ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।

ଏଚ୍.ଆଇ.ଜି. ୨୧/୪, ହାଉସିଂ ବୋର୍ଡ଼ କଲୋନୀ
ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖରପୁର, ଭୁବନେଶ୍ୱର-୭୫୧୦୧୬

'ରାମ ମାମୁଁ'

ଅଜନ୍ତା ପାଲ (ମିନି)

ବିଶିଷ୍ଟ ପ୍ରାଣୀବିଜ୍ଞାନୀ ବୈଜ୍ଞାନିକ ପ୍ରଫେସର ଡଃ ବସନ୍ତ କୁମାର ବେହୁରା ହେଉଛନ୍ତି ଆମ ଭଣଜା, ଭାଣିଜୀଙ୍କର "ରାମ ମାମୁଁ" । ସେ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଫେବୃୟାରୀ ୧୬ ତାରିଖ ୨୦୧୫ରେ ଛାଡ଼ି ଇହଧାମ ତ୍ୟାଗ କଲେ । ମାମୁଁ ବହୁତ କଷ୍ଟ ପାଉଥିଲେ, ହେଲେ କୁନିଅପାଙ୍କ ପାଖରୁ ଫୋନ୍ ପାଇ ଲାଗିଲା ଯେପରି ଆଶୀର୍ବାଦ ପାଇଁ ଥିବା କେତୋଟି ହାତରୁ ଗୋଟିଏ ହାତ ଚାଲିଗଲା ।

ମୋର ଛୋଟବେଳୁ ବାପା ଚାଲିଯାଇଥିଲେ, ମା' ତାର ସବୁ ସମୟରେ ରାମମାମୁଁ, ମାଇଁଙ୍କର ପରାମର୍ଶ ନେଇ କାମ କରୁଥିଲା । ଏପରିକି ମୋ ବଡ଼ ଭଉଣୀ ବିଭାଘରେ ପାଟଶଢ଼ୀ କେଉଁ ରଙ୍ଗର କିଣା ହେବ, ମାମୁଁଙ୍କୁ ପଚାରି କିଣୁଥିଲା । ଅପା ବିଭାଘରର ଗୋଟିଏ ଘଟଣା ମନେପଡ଼େ । ସେତେବେଳେ ମା' ତା ନିଜ ନାମରେ ବ୍ୟାଙ୍କରେ ଲକର କରିନଥିଲା । ସେ ଝିଅ ବିଭାଘର ପାଇଁ କରିଥିବା ଗହଣା ସବୁ ମୁମୁଁଙ୍କର ଲକରରେ ରଖିଥିଲା । ମାମୁଁ ତାଙ୍କର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ କାର୍ଯ୍ୟରେ ବାହାରକୁ ଯାଇଥାନ୍ତି । ବିଭାଘର ଦିନ ସକାଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଫେରି ନଥାଆନ୍ତି । ମାଇଁ ସେତେବେଳକୁ ଭୀଷଣ ବ୍ୟସ୍ତ କିନ୍ତୁ ମା' ତାର ରାମଭାଇ ଉପରେ ପୁରା ବିଶ୍ୱାସ ଥାଏ । ରାମମାମୁଁ ମଧ୍ୟ ଅପରାହ୍ନ ସୁଦ୍ଧା ଗହଣା ସହ ଘରେ ପହଞ୍ଚିଥିଲେ । ଏହା ତାଙ୍କର ଦାୟିତ୍ୱବୋଧର ପରିଚୟ ଦିଏ ।

ବାପା ଛୋଟବେଳୁ ନଥିବାରୁ ମୋ ବାହାଘର ରାମ ମାମୁଁ କରିଥିଲେ । ମୋର ଝିଅ ଜନ୍ମ ହେବା ପରେ ମାମୁଁ ମାଇଁଙ୍କୁ ପଚାରିଥିଲେ ମୁଁ ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ କନ୍ୟାଦାନ କରୁଛି ସେମାନଙ୍କର ଝିଅ ହେଉଛି, ସେଇଟା ଭଲ ନାଁ ଖରାପ ? କାରଣ ସେତେବେଳକୁ ମାମୁଁ କନ୍ୟାଦାନ କରିଥିବା ଶିଖା ଅପା ଓ ଟୁକୁନି ଅପାଙ୍କର ଝିଅ ଜନ୍ମ ହୋଇଥିଲେ । ମାଇଁଙ୍କର ଉତ୍ତର ଥିଲା "ଝିଅ ହେବା ଭଲ" । ମାମୁଁ କେବଳ ମୁଣ୍ଡ ହଲାଇ ହସିଥିଲେ । ମୋ ଝିଅ ମାମା ବିବାହ ପରେ ଆମେରିକାରେ ରହେ । ଯେବେ ଆସେ ସେ ନିଶ୍ଚୟ ତାର ରାମଅଜା ଓ ଆଇଙ୍କୁ ଦେଖା କରିବାକୁ ଯାଏ । ମାମୁଁ ପାଖରେ ବସି କଥା

ହୁଅନ୍ତି । ଗତ ୨୦୧୩ ସେପ୍ଟେମ୍ବରରେ ଆସିଥିଲା ରାମମାମୁଁ ଓ ମାଇଁଙ୍କର ଫଟୋ ଉଠାଇ ତାର ଫେସ୍‌ବୁକ୍‌ରେ ଦେଇଥିଲା ଯାହାକୁ ବହୁତ ଲୋକ ପସନ୍ଦ କରିଥିଲେ ଏବଂ ପର୍‌ଫେକ୍ଟ ଯୋଡ଼ିର କମେଣ୍ଟ ମଧ୍ୟ କରିଥିଲେ ।

ମାସେ ତଳର କଥା ମନେ ପଡ଼େ । ଯାଇଥିଲି ମାମୁଁ, ମାଇଁଙ୍କୁ ଦେଖା କରିବାକୁ । ମାମୁଁ ତ ଉଠିପାରୁ ନଥାନ୍ତି ବିଛଣାରେ ଶୋଇଥାଆନ୍ତି, ପାଇପରେ ଖାଇବାକୁ ଦିଆଯାଉଥିଲା । ଜୁହାର କରିଲି ମାମୁଁଙ୍କୁ ଏବଂ କାନ ପାଖରେ କହିଲି "ମାମୁଁ, ମୁଁ ପ୍ରେମ ଝିଅ ମିନି, ଜୁହାର କରୁଛି", କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କୁ ମିନି ବଦଳରେ ବିନି ଶୁଣାଗଲା, କହିଲେ "ପ୍ରେମ ଝିଅ ବିନି, ନାଁ, ନାଁ" ମୁଁ କହିଲି "ମାମୁଁ ମିନି, ବିନି ନୁହେଁ", କହିଲେ "ହଁ ମା' ମିନି, ମିନି, ଭଲରେ ଥାଆ" । ବହୁତ ଖୁସି ଲାଗିଲା ଯେ, ଏପରି ଅବସ୍ଥାରେ ବି ମୋତେ ମନେ ରଖିଛନ୍ତି ।

ବାପୁ ଭାଇର ଝିଅ 'ଇସୁ'ର ବିଭାଘର ଭୋଜି ଫେବୃୟାରୀ ୪ ତାରିଖରେ ଥିଲା । ଆମେ ସମସ୍ତେ କଥା ହେଉଥିଲୁ ଯେ ଯଦି ଚଳଚଞ୍ଚଳ ଥାଆନ୍ତେ କେତେ ଖୁସିରେ ଉପଭୋଗ କରି ଥାଆନ୍ତେ । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କର ହୁଏତ ଅଲଗା ଇଚ୍ଛା ଥିଲା । ବିଭାଘର ଭଲରେ ହୋଇଗଲା ତା'ପରେ ସେ ଚାଲି ଗଲେ ।

ମାମୁଁ ମାଇଁଙ୍କର ସମ୍ପର୍କ ଉଦାହରଣ ଦେବା ପରି । ଯେପରିକି ଜଣେ ଆରଜଣଙ୍କର ପରିପୂରକ । ଦୁଇଜଣ ଆମମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ ।

ମୁଁ ତାଙ୍କ କଲିକତିଆ ବନ୍ଧୁ

ନରହରି ଦାଶ

ମତେ ଆଗରୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ମିଳିଥିଲା ଯେ ହାୱଡ଼ା ଷ୍ଟେସନରୁ ପ୍ରଫେସର ବେହୁରାଙ୍କୁ ଆଣି କଲିକତା ବିମାନ ବନ୍ଦରରେ ଛାଡ଼ିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ମୁଁ ତାଙ୍କର କଲିକତିଆ ବନ୍ଧୁ । ମୋର କଲିକତାରେ ମଣିଷ ହେବା ଓ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ରାଣିହାଟ ହାଇସ୍କୁଲରେ ମାଟ୍ରିକ୍ ପରୀକ୍ଷା ଦେଲାବେଳେ ତାଙ୍କ ଶାଳକଙ୍କ ସହିତ ଚିହ୍ନା ପରିଚୟ । ସେହି ହିସାବରେ ସେ ମୋର ଭଗ୍ନୀପତି ଓ ଚନ୍ଦ୍ରମଣୀ ବେହୁରା ମୋର ନିଜର ବଡ଼ଭଉଣୀ ସଦୃଶ ।

ଆଦେଶ ଅନୁସାରେ ୧୩ ନମ୍ବର ପ୍ଲାଟ୍‌ଫର୍ମରେ ଅପେକ୍ଷା କରି ନିରାଶ ହେଲି ପ୍ରଫେସର ଆସି ନାହାନ୍ତି ବୋଲି । ଯେଉଁଟା କି ମୁଁ କେବେ ବିଶ୍ୱାସ କରିପାରିଲିନି । ହଠାତ୍ ମୋ' ପଛରେ ଆସି ମତେ ଚମକାଇ କହିଲେ, "ଯଦି ମୁଁ ଆଜି ଆସି ପାରିନଥାନ୍ତି ତେବେ ଏ ଉଡ଼ାଜାହାଜ ଟିକଟ କ'ଣ କରିଥାନ୍ତ କଲିକତା ବନ୍ଧୁ ? ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ଥିଲେ ପୂର୍ବତନ ହାଉସିଂ ବୋର୍ଡ଼ର ହୃଦାନନ୍ଦ ମଲ୍ଲିକ ଯେ କି ଗ୍ରେଟର କଲିକତାର ଓଡ଼ିଆ ସମାଜର କ୍ୟାସିୟର । ମୁଁ ତାଙ୍କ କଲିକତାସ୍ଥ 'ଅଗ୍ରଣୀ ପ୍ରେସ୍‌ରେ କାମ କରୁଥାଏ । ସ୍ୱର୍ଗତ ଆକୁଳି ମିଶ୍ର ଓ ଚିତ୍ତ ରଂଜନ ନାଏକ ଯଥାକ୍ରମେ ସଭାପତି ଓ ସମ୍ପାଦକ ।

ପ୍ରଫେସରଙ୍କୁ ପଚାରିଲେ ହୃଦୟାନନ୍ଦ ବାବୁ – "ଆପଣ ନରହରିକୁ କେମିତି ଚିହ୍ନିଲେ ?"

– "ସେ ପରା ମୋର କଲିକତା ବନ୍ଧୁ ।" – ପ୍ରଫେସର ବେହୁରା କହିଲେ ।

ଆଳାପ ଭିତରେ କେମିତି କେଜାଣି ମୋର ହାଉସିଂ ବୋର୍ଡ଼ର ବୀର ସୁରେନ୍ଦ୍ର ସାଏ ନିଜ ଘର ପାଇଁ ଦରଖାସ୍ତଟିଏ

କରିଥିବାର କଥାଟି ଉଠିଥିଲା ଅବଶ୍ୟ ମୋ' ନାନୀ ସେ କଥା ବତାଇ ଦେଇଥିଲେ ।

'ରାମଭାଇ' ତାଙ୍କୁ କହିଲେ ସେ କଥାଟି ବୁଝିବା ପାଇଁ ।

ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ମୁଁ ଯାଇ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ହୃଦୟାନନ୍ଦ ବାବୁଙ୍କୁ ଦେଖାକଲି । ଘର ମିଳିଲା । ମୋର ଭୁବନେଶ୍ୱରସ୍ଥିତ ବୀରସୁରେନ୍ଦ୍ର ସାଏ ନଗରରେ ଥିବା ଆଜିର ବାସଗୃହ 'ରାମଭାଇ' ନାନୀଙ୍କ ପାଇଁ ବୋଲି ମୁଁ ଅନୁଭବ କରେ ।

କଲିକତାରେ ତାଙ୍କୁ ଭୀମନଗର ସନ୍ଦେଶ ପ୍ୟାକେଟ୍‌ଟିଏ ଦେଇ ବିମାନଘାଟରେ ଛାଡ଼ି ଦେଇଥିଲି । ତାଙ୍କୁ ସନ୍ଦେଶ ଭଲ ଲାଗେ ବୋଲି କଟକ କିମ୍ବା ଭୁବନେଶ୍ୱର ଗଲାବେଳେ ମୋ' ହାତରେ ଥାଏ ସନ୍ଦେଶ ପ୍ୟାକେଟଟିଏ । ଅନେକ ଅନେକ ସ୍ମୃତି, ଉପଦେଶ, ସାହାଯ୍ୟ, ଆନ୍ତରିକ କଥାବାର୍ତ୍ତା କଲିକତା ସମ୍ବନ୍ଧରେ, ଓଡ଼ିଆ ଲୋକଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଇତ୍ୟାଦି ଇତ୍ୟାଦି ତାହା ବଖାଣିଲେ ବହି ହେବ ।

ମୋର ଏ ଶେଷ ସମୟରେ ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ଦେଖା ହୋଇପାରିଲା ନାହିଁ । ମୋର ବନ୍ଧୁଙ୍କ ଠାରୁ ସେହି ଦିନ ମୃତ୍ୟୁ ଖବର ପାଇ ମନେହେଲା, ମୋର ଆଉ ଅଭିଭାବକ ବୋଲି କେହି ନାହାନ୍ତି ।

ଭଗବାନଙ୍କ ପାଖରେ ପ୍ରାର୍ଥନା ନାନୀଙ୍କୁ ସଦୟ ହୁଅନ୍ତୁ ।

ଭୂମିଷ୍ଠ ପ୍ରଣାମ ମୋର ଭଗ୍ନିପତି ପ୍ରଫେସର ବସନ୍ତ କୁମାର ବେହୁରାଙ୍କୁ ।

ପ୍ରତିଷ୍ଠାତା ଉତ୍କଳ ଆର୍ଟ ପ୍ରେସ୍
ରାଜକନିକା, କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ା

କଲେଜ ବାପା

ଶ୍ରଦ୍ଧା ବେହୁରା

ହେ ପରମେଶ୍ୱର ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଈଶ୍ୱର
ପରମାତ୍ମା ପରାତ୍ପର,
ତୁମରି ଇଙ୍ଗିତେ ସୃଷ୍ଟି ଆତଯାତ
ବିଶ୍ୱପତି ବିଶ୍ୱେଶ୍ୱର ।

ଜନ୍ମ ପରେ ମୃତ୍ୟୁ ଦିବସ ରଜନୀ
ଏ ତ ନିୟତିର ଖେଳ,
ଶାନ୍ତି ବନେ ଶାନ୍ତି କୁଞ୍ଜରେ ଶୟନ
ହୋଇଗଲା ବୋଧେ ବେଳ ।

ବିଲିପଡ଼ା ମାଟି ମାଆର ସନ୍ତାନ
ଥୋରିଆ ସାହିର ସୂର୍ଯ୍ୟ,
ଖାରବେଳ ନଗରରେ ଅସ୍ତମିତ
ବାଣୀବିହାରର ପୂଜ୍ୟ ।

ଫାଲଗୁନ୍ ମାସର ଦ୍ୱାଦଶୀ ତିଥିରେ
(ଆମ) ପୂଜ୍ୟ କଲେଜ ବାପା,
ଚିରଦିନ ପାଇଁ ଅମର ହୋଇଲେ
ଲିଭିଗଲା ଦ୍ୱୀପଶିଖା ।

ଅର୍ନ୍ତନିହିତ ଶକ୍ତି ତାଙ୍କର
ଉଚ୍ଚକୋଟୀର ବିଜ୍ଞାନ,
ସୁଯୋଗ୍ୟ ସନ୍ତାନ ଉତ୍କଳ ମାଟିର
ପ୍ରାପ୍ତ କଳିଙ୍ଗ ସମ୍ମାନ ।

ବେହୁରା ବଂଶର ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ପ୍ରଦୀପ
ମାନ ଜ୍ଞାନ ଗନ୍ତାଘର,
ଓଁ ନମଃ ନାରାୟଣ ତୁଣ୍ଡେ ଗାଇ
ତେଜିଲେ ମର ଶରୀର ।

ଥୋରିଆ ସାହି, କଟକ

ଫଗୁଣ ଆସିଛି ବସନ୍ତ ହଜିଛି

ଭାଗୀରଥି ଷଡ଼ଙ୍ଗୀ

୧୭।୨।୨୦୧୫ ସକାଳ ପେପରରୁ ଜାଣିଲି ବେହୁରା ସାହେବ ଆମ ପ୍ରିୟ 'ରାମଭାଇ' ଇହ ଜଗତରେ ଆଉ ନାହାନ୍ତି । ପରେ ପରେ ସନ୍ତୋଷଙ୍କ ମୋବାଇଲ୍ ଏହି ଦୁଃଖୀ ସନ୍ଦେଶ ମଧ୍ୟ ଜଣାଇଲା । ସମସ୍ତେ ଦୁଃଖରେ ଭାଙ୍ଗିପଡ଼ିଲୁ । ନାନୀଙ୍କ ସହ ସମସ୍ତେ ଫୋନ୍‌ରେ କଥା ହେଲୁ । ମୋ' ସ୍ତ୍ରୀ ନାନୀଙ୍କ ବାପଘର ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ ଦାଣ୍ଡଦୁଆରେ ଭୋ... ଭୋ... ହୋଇ ଢେର କାନ୍ଦିଲେ । ଆମେ ମଫସଲରେ ଥିବାରୁ ଯିବା ଆସିବା ବେଶୀ ନଥାଏ । ବେଳେ ବେଳେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଗଲେ ନାନୀ ଘରକୁ ଯାଉ । ଅଯଥା ମୋବାଇଲ୍‌ରେ ଗପିବାକୁ ମୁଁ ସପନ୍ଦ କରେ ନାହିଁ ।

ବହୁତ ସ୍ନେହ ମୁଁ ତାଙ୍କଠୁ ପାଇଛି କିନ୍ତୁ କିଛି ବି ଋଣ ଶୁଝିପାରିଲିନି । ଅନ୍ତିମ ଦର୍ଶନ ବି ପାଇପାରିଲିନି । ଦୁଇବର୍ଷ ପୂର୍ବେ ମୋ' ବଡ଼ପୁଅ ବସାରେ ତାଙ୍କୁ ସାକ୍ଷାତ କରିଥିଲା । ସେ ପଚାରିଥିଲେ, "ତୁମେ ଭାଇପର ପୁଅ, ସେ କିପରି ଅଛି ?" ଏବେ ନିକଟରେ ଦିନେ ଦେଖା ହେବା ପାଇଁ ଯାଇଥିଲି । ମାତ୍ର ରାମଭାଇ ଶଯ୍ୟାଶାୟୀ ଥିଲେ । ନାନୀ କହିଲେ, "ତାଙ୍କ ପାଖକୁ କେହି ଗଲେ, ବିରକ୍ତ ହେଉଛନ୍ତି । କେବଳ ସ୍କ୍ରିନ୍ ଖୋଲି ମୋତେ ତାଙ୍କୁ ଦେଖାଇ ଦେଇଥିଲେ ।

ବସନ୍ତ ବାବୁ ଏମ୍.ଏସ୍.ସି. ପାସ୍ କଲା ପରେ ପ୍ରଥମେ ପାରଳାଖେମୁଣ୍ଡି ଗଜପତି ମହାରାଜା କଲେଜରେ ଅଧ୍ୟାପକ ରୂପେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ । ସେଠାରୁ ସେ ଡକ୍‌ଟରେଟ୍ ପାଇଁ ବିଲାତ ଯାଇଥିଲେ । ବିଲାତରୁ ପଢ଼ା ସାରି ଫେରିଲା ପରେ ନିରନ୍ତର ଭାବେ ରେଭେନ୍‌ସା ମହାବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଅଧ୍ୟାପକ ଭାବେ କାର୍ଯ୍ୟରତ ଥିଲେ । ପରେ ଉତ୍କଳ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ ବାଣୀବିହାର ଠାରେ ନିଯୁକ୍ତି ପାଇଥିଲେ । ଶେଷରେ ସେ ଉତ୍କଳ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର କୁଳପତି ଆସନ ଅଳଙ୍କୃତ କରି କର୍ମମୟ ଜୀବନରୁ ଅବସର ନେଇଥିଲେ ।

ସେ କେବଳ ଅଧ୍ୟାପକ ନୁହନ୍ତି । ଅନେକ ପୁସ୍ତକ ମଧ୍ୟ ରଚନା କରିଛନ୍ତି । ସେ ଜଣେ ଗବେଷକ ଓ ବୈଜ୍ଞାନିକ, ଓଡ଼ିଶା ସରକାର ତାଙ୍କୁ ଅନେକ ମାନପତ୍ର ପ୍ରଦାନ କରି ସମ୍ମାନିତ କରିଛନ୍ତି । ସେ ସର୍ବଦା ତାଙ୍କ ପଢ଼ାଘରେ କିଛି ପଢୁଥାନ୍ତି ବା ଲେଖୁଥାନ୍ତି । ସେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ମେଳାପି, ମିଷ୍ଟଭାଷି ଓ କର୍ମଯୋଗୀ ସେ ସର୍ବଦା ଧଳା ପୋଷାକ ପରିଧାନ କରିବାକୁ ଭଲ ପାଆନ୍ତି । ସେ ଅଫିସ୍ ବା କଲେଜ ଗଲାବେଳେ, ପଛକୁ କେବେ ଚାହାନ୍ତିନାହିଁ । ଇଷ୍ଟ ହଷ୍ଟେଲ ଗଳିରୁ ଯେତେବେଳେ ରେଭେନ୍ସା ମହାବିଦ୍ୟାଳୟକୁ ସେ ଯାଆନ୍ତି, ସେ ଦୃଶ୍ୟ ଏବେ ବି ମୋ' ଆଖିରେ ନାଚିଯାଉଛି ।

ତାଙ୍କର ବିୟୋଗରେ ଅଗଣିତ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀ ଓ କର୍ମଚାରୀ ମ୍ରିୟମାଣ ହୋଇପଡ଼ିଛନ୍ତି । ଆଜି ଶିକ୍ଷା ଜଗତରେ ଏକ ଅପୂରଣୀୟ କ୍ଷତ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି । ତାଙ୍କ ସ୍ଥାନ ପୂରଣ କରିବା ପାଇଁ ବହୁଦିନ ଲାଗିଯିବ । ପ୍ରତ୍ୟେକ କଲେଜ ଓ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ହତାରେ ପ୍ରଫେସର ବସନ୍ତ ବେହୁରାଙ୍କ ନିଧନର ଚର୍ଚ୍ଚା ଶୁଣିବାକୁ ମିଳେ । ସେ ଥିଲେ ଏକ ଯୋଗଜନ୍ମା ଓ ଶିକ୍ଷା ଜଗତର ମହାନ ବିନ୍ଧାଣୀ ।

ଏବେ ଆସିଛି ଫଗୁଣ । କିନ୍ତୁ ହଜିଯାଇଛି ବସନ୍ତ । ଶିକ୍ଷା ନିକେତନ କାନ୍ଦୁଛି ତାଙ୍କର ଅଭାବରେ । ନିୟତିର ଗତିକୁ କେହି ଅଟକାଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ଆଉ ସେ ମହାନ ପ୍ରଫେସର ଫେରିବେ ନାହିଁ । ତାଙ୍କର ସ୍ମୃତି ଚାରଣ କରି ତାଙ୍କ ଆତ୍ମାର ସଦ୍‌ଗତି କାମନା କରିବା ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ।

ଆସ, ଆଜି ଆମେ ତାଙ୍କୁ ଅଶ୍ରୁ ତର୍ପଣରେ ବିଦାୟ ଦେବା । ଭଗବାନଙ୍କୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବା ତାଙ୍କର ଆତ୍ମାର ସଦ୍‌ଗତି ହେଉ ଓ ତାଙ୍କ ଆତ୍ମା ଶାନ୍ତିରେ ରହୁ ।

ନୃସିଂହପୁର ଶାସନ ସାହି, ରାଜସୁନାଖଳା, ନୟାଗଡ଼

ରାମ

✓ ହେମଲତା ମାନସିଂହ

ବସନ୍ତର ଡାକ ନାମ ରାମ । ପୂର୍ବ କାଳରେ ପୁତ୍ର କନ୍ୟାଙ୍କର ନାମ ଦେବ ଦେବୀଙ୍କ ନାମାନୁସାରେ ନାମକରଣ କରା ହେଉଥିଲା ଯେପରିକି ପୁତ୍ର କନ୍ୟାଙ୍କୁ ଡାକିବା ସମୟରେ ଦେବଦେବୀଙ୍କ ନାମ ଉଚ୍ଚାରିତ ହେଇ ପୁଣ୍ୟଲାଭ ହେବ ।

କଟକର କାଠଯୋଡ଼ି ନଈ ଆମ ଗାଁ'ର ଦେବୀ ନଦୀ । ଘାଟ ନାମ ଶିଖର ଘାଟ । ଏଇ ଶିଖର ଘାଟ ବିଷୟରେ ଓଡ଼ିଶାର ବିଶିଷ୍ଟ କବି ଶ୍ରୀ ରାଧାମୋହନ ଗଡ଼ନାୟକ ଏକ ସୁନ୍ଦର କବିତା ଲେଖିଛନ୍ତି । ଗ୍ରାମ ନାମ ବିଲିପଡ଼ା । ବିଲିପଡ଼ା ଜଗତ୍‌ସିଂହପୁର ଠାରୁ ୪୦ ମାଇଲ ଦୂର । ବିଲିପଡ଼ା ଗ୍ରାମକୁ ଯାନବାହାନ ଗତାଗତ ନିମନ୍ତେ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରାସ୍ତା ତିଆରି ହେଇଛି କି ନାହିଁ ସନ୍ଦେହ । ଆମେ ଯେତେବେଳେ ଗାଁ'କୁ ଯିବା ଆସିବା କରୁଥିଲୁ ବଳଦ ଗାଡ଼ି କିମ୍ବା ସବାରୀରେ ବସି ଯାତାୟାତ କରୁଥିଲୁ । ଏଇ ଗାଁ'ରେ ରାମର ଜନ୍ମ । ଦେବୀ ନଦୀ ଗଣ୍ଡରେ ସେତେବେଳେ କୁମ୍ଭୀର ମାଳ ମାଳ । ପ୍ରତିବର୍ଷ ରଜକୁ ଗ୍ରାମବାସୀଏ ଥୋପ ପକାଇ କୁମ୍ଭୀର ମାରୁଥିଲେ । ଦିନେ ଛୁଆ ରାମକୁ ଘରେ ଶୁଆଇ ଦେଇ ଦୁଆର ମୁହଁରେ ଛାଞ୍ଚୁଣି ପକାଇ ବୋଉ ନଈକୁ ଯାଇଥିଲା । ଫେରିଲା ବେଳକୁ ଦେଖିଲା ପିଲା ରାମ ପାଖରେ ନାଗସାପ ଫଣାଟେକି ଖେଳୁଛି । ଆମର ନାଗସ୍ୟ ଗୋତ୍ର । ଆମର ନାଗସାପ ପୂଜା କରାଯାଏ । ନାଗ ସାପକୁ ଦୁଧ ଦେଇ ବେକରେ ପଣତ କାନି ପକାଇ ମୁଣ୍ଡିଆ ମାରିଲେ । ସାପ ଧୀରେ ଧୀରେ ବାହାରିଗଲା ।

ମୋ' ତଳଭାଇ ରାମ ମୋ'ଠାରୁ ତିନିବର୍ଷ ସାନ । ମୁଁ ମୋ' ବୋଉର ପ୍ରଥମ ସନ୍ତାନ । ଆମ ବାପା ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବନମାଳି ବେହୁରା ମୟୂରଭଞ୍ଜରେ ପୋଲିସ୍ ଇନ୍‌ସପେକ୍ଟର ହୋଇଥିଲେ । ସେ ସୁଦକ୍ଷ ବିଚକ୍ଷଣ ପୋଲିସ୍ ଅଫିସର । ମୟୂରଭଞ୍ଜର ଆଦିବାସୀ ମେଳି, ଥାନା ଘର ପୋଡ଼ି, ଡକାୟତି, ଖଣ୍ଡ ଆଦି କେଶ୍‌ରେ ସେ ଚତୁରତାର ସହ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିବାରୁ ବହୁ ପୁରସ୍କାର ପାଇଥିଲେ ଏବଂ ସବ୍‌ଇନିସ୍‌ପେକ୍ଟରରୁ ଇନ୍‌ସପେକ୍ଟର ଭାବରେ ପ୍ରମୋଶନ ପାଇଥିଲେ ।

ପିଲାବେଳେ ରାମ ବଡ଼ ଏକଜିଦିଆ ଥିଲା । ଖାଇବାକୁ ମାଗିବା ସାଥେ ସାଥେ ଭାତ ଥୁଆ ନ ହେଲେ ନ ଖାଇ ସ୍କୁଲକୁ ଚାଲିଯାଉଥିଲା । କ୍ଷଣକୋପୀ ମଧ୍ୟ । ବାପା ତାକୁ ଭଗ୍ନୀପତି ସ୍ୱର୍ଗତ ଠକ୍କୁର ମାୟାଧର ମାନସିଂହଙ୍କ ପାଖରେ ଛାଡ଼ିଥିଲେ ଭଲ ପଢ଼ାପଢ଼ି କରିବା ପାଇଁ । ମାନସିଂହ କଳାହାଣ୍ଡିରେ ଭବାନୀପାଟଣା ହାଇସ୍କୁଲରେ ଆସିଷ୍ଟାଣ୍ଟ ହେଡ୍‌ମାଷ୍ଟର ଥାନ୍ତି । ରାମ ମାନସିଂହଙ୍କର ବଡ଼ ଭକ୍ତ । ମାନସିଂହ ମଧ୍ୟ ରାମକୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ନେହ କରୁଥିଲେ । ରାମ ବେଳେବେଳେ ମୋ' ସହିତ କଳିକରି ଆମ ଟ୍ରଙ୍କ ବାକ୍‌ସ ଜିନିଷପତ୍ର ଘର ଭିତରୁ ପଦାକୁ ଫୋପାଡ଼ି ଦେଉଥିଲା । ମାନସିଂହ କିଛି କହୁନଥିଲେ । ଅତି ପିଲାବେଳେ ସେ 'ପରିବାର' ନାମରେ ଗୋଟାଏ ହାତଲେଖା ପତ୍ରିକା ବାହାର କରୁଥିଲା । ସବୁବେଳେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଲେଖା ପାଇଁ ଅନୁରୋଧ କରୁଥାଏ । ପଢ଼ିଲା ବେଳେ କ୍ଷୁଦ୍ରଗଳ୍ପ ପ୍ରତିଯୋଗିତାରେ ପ୍ରଥମ ପୁରସ୍କାର ପାଇଥିଲା । 'ପ୍ରଜାତନ୍ତ୍ର' ଜ୍ଞାନ ବିଜ୍ଞାନ ବିଭାଗର ସେ ଅନେକ ଦିନ ସମ୍ପାଦକ ଥିଲା । ସେ ପିଲାବେଳେ ମେଧାବୀ ନଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଅତ୍ୟନ୍ତ ପରିଶ୍ରମୀ ଥିଲା । ଉଦୁଉଦିଆ ଦ୍ୱିପ୍ରହର ବେଳେ ସମସ୍ତେ ଯେତେବେଳେ ଅତିଶୟ ଗ୍ରୀଷ୍ମ ତାପରେ ଦଗ୍ଧ ହେଇ

ପଙ୍ଖାଧରି ବିଞ୍ଚି ହେଉଥିବେ, ସେଇ ଉତ୍ତପ୍ତ ମଧ୍ୟାହ୍ନରେ ରାମ ବସି ଲେଖୁଥିଲା । ଆଉ ମାନସିଂହଙ୍କୁ ସଂଶୋଧନ କରିବାକୁ ଦେଉଥିଲା । ଏହି ଏକାଗ୍ରତା ହିଁ ଆଜି ତାକୁ ସାଫଲ୍ୟ ଆଣିଦେଇଛି ।

ରାମ ଓରଫ୍ ବସନ୍ତ ଜୀବନର ଏକ ସଫଳତା ପାଇଁ ଆମ ବଡ଼ ଭାଇଙ୍କର ଦାନ ମଧ କମ୍ ନୁହେଁ । ପ୍ରଥମରୁ କହିଛି ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ନାନା କାର୍ଯ୍ୟରେ ହାତ ଦେଇ ସେ ପାଠ୍ୟପୁସ୍ତକ ପ୍ରତି ଆଗ୍ରହୀ ନଥିଲା । ଆମ ବଡ଼ଭାଇ ଶ୍ରୀ ଦୁର୍ଗା ମାଧବ ବେହୁରା ଅବସର ପ୍ରାପ୍ତ କୃଷି ବିଭାଗ ଡାଇରେକ୍ଟର ତା' ସହିତ ଘଣ୍ଟା ଘଣ୍ଟା ବସି ତାକୁ ପଢ଼ାଇଛନ୍ତି । ତେଣୁ ଏମ୍.ଏସ୍.ସି.ରେ ସେ ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀ ପାଇ ପାରିଥିଲା । ଆଉ ଆମ ବାପା ଯେ କି ସେତେବେଳେ ଗଡ଼ଜାତର ସାମାନ୍ୟ ପୋଲିସ୍ କର୍ମଚାରୀ ହେଇ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖୁଥିଲେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ବିଲାତରେ ପଢ଼ାଇବେ ତାଙ୍କ ସ୍ୱପ୍ନ ସଫଳ ହେଇଛି । ଆମ ବୋଉ ସାମାନ୍ୟ ଅକ୍ଷର ପରିଚୟ ଥିବା ବାଲ୍ୟକାଳୁ ପିତୃହୀନା ଉଜ୍ଜ୍ୱଳମଣି । କେଉଁ କାଳୁ ଅକ୍ଷର ସେ ଭୁଲିଗଲାଣି । ଉଜ୍ଜ୍ୱଳମଣିଙ୍କ ଦ୍ୱିତୀୟ ସନ୍ତାନ ବସନ୍ତ । ରାମର ପାଣ୍ଡିତ୍ୟ ବିଷୟରେ ପଣ୍ଡିତ ଜନମାନେ କହିଛନ୍ତି । ମୁଁ ଏଠି ତା'ର ଘରୋଇ ବିଷୟରେ କିଛି କହିଲି । ରାମ ପିଲାବେଳୁ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଜିନିଷ ସଂଗ୍ରହ କରୁ କରୁ ପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କ ଜୀବନ ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କରିବାରେ ଲାଗିପଡ଼ିଲା । ସାପ ବେଙ୍ଗ ବିଷୟରେ ବହି ଲେଖି ପୁରସ୍କୃତ ହେଲା ।

ଆମ ଭଉଣୀ ଜ୍ୱାଇଁ ସ୍ୱର୍ଗତ ଗୋଲେକ ବିହାରୀ ଧଳଙ୍କ ଭାଷାରେ, "ଆମ ଦେଶରେ ଶାଗ ଖିଆକୁ ପେଜଖିଆ ଦେଖି ସହିପାରନ୍ତି ନାହିଁ ।" ନାନା ପ୍ରତିକୂଳ ପରିସ୍ଥିତି ମଧରେ ରାମ କିଛି ଗବେଷଣା କରି ପାରିଛି, ତାହାହିଁ ପରମ ସୌଭାଗ୍ୟ ।

ଓଣ୍ଟାରିଓ, କାନାଡ଼ା

** ପ୍ରଫେସର ବେହୁରାଙ୍କ ଷଷ୍ଠିପୂର୍ତ୍ତି ଅବସରରେ ୧୯୮୨ ମସିହାରେ 'ପ୍ରାଣିକି' ବିଶେଷ ସଂଖ୍ୟାରୁ ଆନୀତ ।*

ଡକ୍‌ଟର ବସନ୍ତ କୁମାର

୰ ଚକ୍ରଧର ମହାପାତ୍ର

"ଛାତ୍ର ସମାଜ ସେପରି ଚକ୍ରାନ୍ତ ଧରି ଏହି ଗ୍ରାମ୍ୟବଧୂଙ୍କ ବକ୍ତବ୍ୟର ବିରୁଦ୍ଧ ଆଲୋଚନା କରି ତାଙ୍କୁ ଲାଞ୍ଛିତ କରିବାକୁ ଏଠାକୁ ଆସି ନାହାନ୍ତି । ପରମ ସୌଭାଗ୍ୟ ଯେ ଜଣେ ବାଳିକା ବଧୂ କୁଳବାଳା କଟକର ବିଜ୍ଞ ସମାରୋହରେ କିପରି ସାହସିକତା ଧରି ତାଙ୍କ ରଚନା ଆବୃତ୍ତି ଦ୍ୱାରା ଶୀର୍ଷୋତ୍ତମ ବିଜ୍ଞ ସମାଜକୁ ମୁଗ୍ଧ କରିପାରିବେ ସେ ଅତ୍ୟାଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଘଟଣାଟି ଦେଖିବାକୁ ଉପସ୍ଥିତ ଅଛନ୍ତି । ତେଣୁ ଭଗିନୀ ନିର୍ଭୟରେ ତାଙ୍କ ଭାଇମାନଙ୍କୁ ଏବଂ ବିଜ୍ଞ ମନସ୍ୱୀ ସମାଜକୁ ସ୍ୱମନସ୍ୱୀତାର ଉଦ୍‌ବୋଧନ ଦାନ କରନ୍ତୁ ।" (ବାରମ୍ବାର କରତାଳି ଧ୍ୱନି)

ସତର ଅଠର ବର୍ଷର ତରୁଣ ଛାତ୍ର ବସନ୍ତ କୁମାର ଶତାଧିକ ଛାତ୍ରମାନଙ୍କ ମଧରେ ଅଗ୍ରଣୀ ଥାଇ ଏହା କହିପାରିଲେ । ସେ ଥିଲେ ରେଭେନ୍‌ସା କଲେଜର ପ୍ରଥମ ବାର୍ଷିକ ବିଜ୍ଞାନ ଛାତ୍ର । ସୁଗଠିତ ସୁନ୍ଦର ମୂର୍ତ୍ତି । ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଭବନରେ ଅଧ୍ୟାପକ ଲକ୍ଷ୍ମୀକାନ୍ତ ଚୌଧୁରୀଙ୍କ ସଂଗୀତ ସମାଜ ତରଫରୁ ପୂଜ୍ୟ ଶ୍ରୀ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ନାରାୟଣ ସାହୁ ଏବଂ ଶ୍ରୀ ବିଚ୍ଛିନ୍ଦ ପଟ୍ଟନାୟକ ସାହିତ୍ୟ

ସମାଜ ସଂପାଦକ ଏହି ସଭା କରାଉଥିଲେ । ସଭାପତି ସ୍ୱର୍ଗତ ମୁକୁର ସମ୍ପାଦକ ବ୍ରଜସୁନ୍ଦର ଦାସ । ତା ୯।୧।୩୯ ଘଟଣା । ବକ୍ତା ଓ ରଚନାର ଲେଖକ ଚକ୍ରଧର ମହାପାତ୍ର ଏବଂ ତାଙ୍କ ପତ୍ନୀ କନକ ମଞ୍ଜରୀ ମହାପାତ୍ର । 'ଗ୍ରାମ୍ୟଜୀବନରେ କରୁଣ ରସ' ଏବଂ 'ଗ୍ରାମ୍ୟ ସଂଗୀତ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ପଦେ' ଥାଏ ବିଷୟବସ୍ତୁ । ଆର୍ତ୍ତବାବୁଙ୍କ ଝିଅ ବୀଣାପାଣି, ଭାସ୍କର ଭୂୟାଁଙ୍କ ଝିଅ ବାସନ୍ତୀ ଏବଂ ଲକ୍ଷ୍ମୀକାନ୍ତଙ୍କ ଝିଅ ସ୍ନେହଲତା ବକ୍ତାଦୁହିଁଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶରେ ଗ୍ରାମ୍ୟ ସଂଗୀତର କିୟଦଂଶ ଗାନ କରନ୍ତି ଯତ୍ନ ସହିତ ।

କନକ ମଞ୍ଜରୀଙ୍କ ବକ୍ତବ୍ୟ ପୂର୍ବରୁ ତାଙ୍କ ପ୍ରତି କାଳେ ଛାତ୍ରସମାଜ ଅସହିଷ୍ଣୁତା ଆଣିବେ ତେଣୁ କହିଥିଲି –

'କଟକର ମାଟି କଥା କୁହେ । ଏହାର ଅର୍ଥ କେବେ ନୁହେଁ ଯେ କୌଣସି ଆଲୋଚନାକୁ ପସନ୍ଦ ନକରି କଟକ ପରିହାସ କରେ । ବୀରରକ୍ତ ପିଣ୍ଡେ ଗଢ଼ାଯା'ର ମାଟି- ସେହି କଟକ ଦୁର୍ବାର ବୀରତ୍ୱ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରି ଶତ୍ରୁକୁ ହଟାଏ । ସଜ୍ଜନ୍ନପରି ସଦ୍‌ଗୁଣର । ସମାଦର କରେ । ତେଣୁ ଏହି ବାଳିକା ବଧୂଙ୍କ ସତ୍‌ସାହସ ପ୍ରତି ବ୍ୟାଙ୍ଗୋକ୍ତି ସମର୍ଥିତ ନ ହେଉ ।'

କନକ ମଞ୍ଜରୀ ସତରେ ଯଶସ୍ୱୀ ହେଲେ । ଏହି ମୁଖ୍ୟ ସାହିତ୍ୟିକ ପରିବେଶରେ ତାଙ୍କ ପୂର୍ବରୁ କେହି ନାରୀ ଆବିର୍ଭୂତ ହୋଇପାରି ନ ଥିଲେ ।

ପୂର୍ବୋକ୍ତ ଘଟଣା ଘେନି ଆମ ପରିବାର ସହିତ ବସନ୍ତଙ୍କର ପତ୍ର ବିନିମୟ ଆନନ୍ଦ ଦେଉଥିଲା । ଘନିଷ୍ଠ ବନ୍ଧୁତା ଦୀର୍ଘ ୪୦ ବର୍ଷ ଧରି ଚାଲିଛି । ୧୯୪୭ ନଭେମ୍ବର ୯ ତାରିଖରେ ପାରଳା କଲେଜ ହଲରେ ମୁଁ ଉଦ୍‌ବୋଧନ ଦେଲି । ବିଷୟ ବୁଦ୍ଧ ଉତ୍କଳରେ ଜନ୍ମିଥିଲେ । ବସନ୍ତ କୁମାର ସେଠି ଅଧ୍ୟାପକ ଥିଲେ । ସେ ସେ ସଭାରେ ମୋର ବକ୍ତବ୍ୟର ସମର୍ଥନରେ କହିଥିଲେ – ମୁଁ ଐତିହାସିକ ନ ହେଲେ ହେଁ ତତ୍ ପ୍ରତି ମମତାଗ୍ରସ୍ତ । ଏସବୁ ତର୍କ ଯେବେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ପ୍ରମାଣ କରାଯାଏ ତେବେ ପୂର୍ବସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଚକ ନିଶ୍ଚୟ ଘୂରିବ । ଅବଶ୍ୟ ତାଙ୍କ ଭବିଷ୍ୟତ ଉକ୍ତି ସାର୍ଥକ ହୋଇଛି । ମୁଁ The real birth place of Buddha ବହି ପ୍ରକାଶିତ କରି ସାରିଛି । ଟିକିଲି ଜଗନ୍ନାଥ ଦେବଙ୍କ ସମ୍ପାଦିତ ମାସିକରେ ବସନ୍ତ ମୋର ଏକ ଜୀବନଚିତ୍ର ଦେଇ ମୋତେ ପ୍ରଶଂସିତ କରିଥିଲେ ।

ସେ ଅନନ୍ତର ବିଲାତ ଗଲେ । ଏଡ଼ିନ୍‌ବରାରୁ ସେ ବହୁ ଚିଠି ଲେଖିଛନ୍ତି । ସବୁକିଛି ପ୍ରୟୋଜନୀୟ ସମସ୍ୟାରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ । ସେଥିରେ ସାମାଜିକ ରାଜନୈତିକ ଚିତ୍ର ଦେଇଛନ୍ତି ପ୍ରାଚ୍ୟପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟିରେ । ଫେରିବା ପରେ ୫।୫।୫୨ ରେ ମୋତେ କଟକରୁ ଲେଖିଥିଲେ –

ମୁଁ ଆପଣଙ୍କ ମନରେ ପଡ଼ିଛି ଏହା ମୋ' ପକ୍ଷରେ ପରମ ସୌଭାଗ୍ୟର ବିଷୟ । x x x ବିଲାତ ପ୍ରବାସ କାଳରେ ମୁଁ ବହୁ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖିଥିଲି । ଦେଶକୁ ଫେରି ଚାକେରୀର ସ୍ୱାଦ ଚାଖିଲା ପରେ ସେ ସବୁ ମିଳେଇ ଯାଇଛି । ମୁଁ ଦେଖୁଛି ଆମ ଦେଶରେ ଦୁଇଟି ପଥ ଉନ୍ମୁକ୍ତ । ଗୋଟିଏ ଗତାନୁଗତିକ ପନ୍ଥା – କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ନ କରିବା; କିନ୍ତୁ ତୋଷାମଦରେ ଧୁରନ୍ଧର ହେବା । ତଦ୍ୱାରା ଉନ୍ନତି ଅବଶ୍ୟମ୍ଭାବୀ । ଅନ୍ୟଟି କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସଂପାଦନ କରିବା ଓ ସମସ୍ତ ଦୁଃଖଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବା । ଏହା ପ୍ରତି ମୁଁ ଆଗ୍ରହୀ । ଏହି ରୀତିରେ ଦେଶକୁ ଫେରି ଦୁଇବର୍ଷ କଟାଇ ଦେଲିଣି । କିନ୍ତୁ ଏ ସମସ୍ତ ଭିତରେ ମୁଁ ମୋର ଦେଶକୁ ଭୁଲିନାହିଁ । x x x ଦେଶର ସର୍ବାଙ୍ଗୀନ ଉନ୍ନତି ଆକାଶ କୁସୁମ । କାରଣ ଯେଉଁ ଦେଶରେ ଅର୍ଦ୍ଧଶିକ୍ଷିତ ଏବଂ ଅଶିକ୍ଷିତ ଲୋକ ଚିରକାଳ ପୂରି ରହିଥିବେ, ତା'ରି ଭିତରୁ ତ ଦେଶର ନାୟକ ବଛା ହେବେ ?

ତାଙ୍କ ବିବାହ ଚନ୍ଦ୍ରମଣିଙ୍କ ସହିତ ହେବା ପରେ ସେ ୧୬୨୫ ୨ ରେ ଯେଉଁ ଚିଠିଟି ଲେଖିଥିଲେ ତାହା ଏକ ପ୍ରବନ୍ଧ । ଲେଖିଥିଲେ – 'ଆପଣ ଏବଂ ଆପଣଙ୍କ ପରିବାରର ସମର୍ଥନ ଓ ସହାନୁଭୂତି ମୋର ବିବାହ ସଂପର୍କରେ ଜାଣି କୃତଜ୍ଞତା ଜଣାଉଛି । ତା'ପରେ ସେ ତାଙ୍କ ପାରିବାରିକ ବାସନ୍ଦ ଜୀବନର ଚିତ୍ର ଦେଇଥିଲେ ।

ତାଙ୍କ ଲିଖିତ ଅସଂଖ୍ୟ ଚିତ୍ର ତାଙ୍କ ପ୍ରତିଭା ବିଶ୍ଳେଷିତ କରିଥାଏ । ସେ ଜଣେ ଗବେଷକ, ଲେଖକ, ସାଧକ ଭାବେ ଅଧ୍ୟାପନା ମଧ୍ୟରେ ସୁପ୍ରସିଦ୍ଧ ଅଛନ୍ତି । ତାଙ୍କର ଜୀବନାଲେଖ୍ୟ ଭବିଷ୍ୟତ ବଂଶଧରଙ୍କୁ ପ୍ରେରଣା ଯୋଗାଇବ ଏହା ନିଶ୍ଚିତ ଅଟେ । ତାଙ୍କୁ ଉତ୍କଳ ଜନନୀଙ୍କର ଏକ ଅନର୍ଘ ଯୋଗ୍ୟ ସନ୍ତାନ କୁହାଯିବ ଇତିହାସ ପୃଷ୍ଠାରେ ।

** ପ୍ରଫେସର ବେହୁରାଙ୍କ ଷଷ୍ଠିପୂର୍ତ୍ତି ଅବସରରେ ୧୯୮୨ ମସିହାରେ 'ପ୍ରାଣିକି' ବିଶେଷ ସଂଖ୍ୟାରୁ ଆନୀତ ।*

ଡକ୍ଟର ବେହୁରା

୰ରାଧାମୋହନ ଗଡ଼ନାୟକ

ଶୁଣିଚି, ତୁମକୁ ଏବେ ଷାଠିଏ ବରଷ,
ସ୍ନେହାସ୍ପଦ ଡକ୍‌ଟର ବେହୁରା ।
କେଡ଼େ ତରବର ହୋଇ ପଳାଉଚି କାଳ,
ଟିକିଏ ବି ଚାହୁଁନି କାହାକୁ ।
କାଲିର ସବୁଜ ତୁମେ
ଛୁଇଁଲଣି ଧୂସର ବୟସ ।
ଜୀବନ-ରାଗିଣୀ ତବ
ତଥାପି ତ
ହୋଇନି ବେସୁରା,
ହେ ସୁହୃଦ୍ ଡକ୍ଟର ବେହୁରା ।

।୨।

ୟା' ଭିତରେ ତୁମେ ବନ୍ଧୁ,
ବଡ଼ ହେଲ, ବେଶ୍ ବଡ଼ ହେଲ,
ବିଭାଗର ମୁଖ୍ୟ ହେଲ,
କେତେ ଦିନ କୁଳପତି ହେଲ,
ମୁଉଁ କିନ୍ତୁ
ଧୂସର ଜୀବନ ମୋର
ଚାହିଁଥିଲି କରିବାକୁ ପୁନଶ୍ଚ ଶ୍ୟାମଳ,
ସେ ବାସନା
ଜୀବନରେ ହୋଇନି ସଫଳ;
ତଥାପି ତ ରହିଛି ମୁଁ
ବ୍ୟଗ୍ର, ଯୁଯଧାନ
ଦେଖୁଚି ତୁମର ଶ୍ରଦ୍ଧା ମୋ' ପାଇଁ
ରହିଅଛି ଅତୁଟ, ଅମ୍ଳାନ ।

।୩।

ମାୟାଧର ମାନସିଂହ –
ମୋ' ଦେଶର ଅନୁପମ କବି,
ନିକଟରେ ବନ୍ଧୁଥିଲେ ମୋର
ତୁମର ସେ ମଧୁର ସମ୍ପର୍କ
ବେଳେ ବେଳେ ଯାଉଥିଲି
ମୁଁ ତାଙ୍କ ଘରକୁ ।
ସେ ପାଖକୁ ତୁମ ଘର

ତୁମ ତୁଳେ ହେଉଥିଲା ଦେଖା ।
ତୁମେ ପୁଣି ବେଳେ ବେଳେ
ଆସୁଥିଲ ମୋହରି ପାଖକୁ ।
ଏକାନ୍ତରେ ବସି ଆମେ
କରୁଥିଲେ କେତେ ଆଲୋଚନା,
ତୁମ ଅଧ୍ୟୟନ ପର୍ବ,
ତୁମର ସେ
ନବ ଅଧ୍ୟାପନା ।
ପ୍ରାଣୀତତ୍ତ୍ୱ ବିଭାଗରେ ଅଧ୍ୟାପନା ଘେନି
ସନ୍ଧାନିଲ କେତେ ଜୀବଜନ୍ତୁ,
ବାଘ, ଭାଲୁ, ମୃଗ, ଶଶା
ଡାଇନୋସରସ୍‌,
ମୟୂର, ଶକୁନି, ହଂସ, ବଜରକାବତା,
କଇଁଚ, ମାଛ ଓ ବେଙ୍ଗ
ସାପ, ସରୀସୃପ
କେତେ କୀଟ, କେତେ ପଙ୍ଗପାଳ,
କେତେ ପୁଣି ବିଶ୍ଳେଷଣ,
ବ୍ୟବଚ୍ଛେଦ
କରିଅଛ ଅଭିନିବେଶରେ
ସାହିତ୍ୟ ଲେଖିଚ ତା'ର
ବିର୍ଗ ବିଶେଷରେ ।
ପୁଷ୍ପ ତୁମେ ବିଶ୍ଳେଷଣ ବ୍ୟବଚ୍ଛେଦ
କରିଚ ବିଜ୍ଞାନୀ
ମୁଁ ଦେଖିଚି ପୁଷ୍ପଶୋଭା
ମୁଁ ପାଇଛି ପୁଷ୍ପ ସଉରଭ,
ତେଣୁ ମୁଁ ଲେଖିଚି କାବ୍ୟ
ପଶୁ ପକ୍ଷୀ ଘେନି
ମୁଁ ପୁଣି ଲେଖିଚି କାବ୍ୟ
ସାପ ବଂଶ ଘେନି ।
ମୁଁ ପଢ଼ିଚି ତୁମ ବହି,
ତୁମେ ମଧ୍ୟ ପଢ଼ିଚ ମୋ' ବହି
ବିଜ୍ଞାନର ତତ୍ତ୍ୱ ସତ୍ତ୍ୱେ
କାବ୍ୟ ତତ୍ତ୍ୱ ପାଇଅଛ ତହିଁ ॥

।୪।

ମନରେ ଅଛି କି ବନ୍ଧୁ
ହେ ବସନ୍ତ
ମନରେ ଅଛି କି ?
ସେତେବେଳେ ତୁମର ତ
ବସନ୍ତ ସମୟ
ପ୍ରଣୟ ଓ ପରିଣୟ ଲଗ୍ନ,
ଡକ୍‌ଟର ପରଶୁରାମ
ଆଉ ଜଣେ କନ୍ୟାଘର ଲୋକ
ମୁଁଉଁ, ତିନିଜଣ
ଯାଇଥିଲୁ ତୁମ ଘରେ
ତୁମ ପାଇଁ ଘେନି ଏକ ବିବାହ ପ୍ରସ୍ତାବ
ସେତେବେଳେ
ତୁମେ ତାହା ଏଡ଼ି ଦେଇଥିଲ,
ବିସ୍ମିତ ମୁଁ ହୋଇଥିଲି
ଦେଖି ତୁମ ଭାବ ।
ପରେ ପରେ ଜାଣିଲି ମୁଁ
କିଛି ଦିନ ପରେ
ବେଲା ନଗରୀର ଏକ
କନ୍ୟା ସଂଗତରେ
ତୁମ ବିଭାଘର ହେଲା
କଟକ ସହରେ ।
ମୁଁ ତହିଁରେ ଯୋଗ ଦେଇ ପାରିଲାନି,
ଭୋଜି ଖାଇ ପାରିଲିନି,
ରହିଗଲି ଆମର ଇଆଡ଼େ
ତୁମ ସାନ ଭଉଣୀର ବିଭାଘର
ସେଇଦିନ ହେଲା ତେଣୁ
ଅନଗୁଳ ଠାରେ ।
କିଛିଦିନ ଅନ୍ତେ
ଭୋଜି ଖାଇବାକୁ ପୁଣି ଡାକିଥିଲା ମତେ
ଦେଖୁଚି ସଂସାର ତବ
ପ୍ରସାରିତ ଆଜି,

ବାସଭବନରୁ ତବ
ଶିକ୍ଷା ଆୟତନେ
ତୁମ ସ୍ନେହ ପ୍ରସାରିତ
ପୁଅ, ଝିଅ
ଛାତ୍ର ମହଲରେ ।
ଶୁଣୁଚି ତୁମର ପୁଣି
ଆସିଲାଣି ଅବସର ବେଳ
ଜୀବନ ଏଣିକି ଏବେ
ସ୍ଥିର ଅନୁବେଳ
କିଏ କହୁ,
ମୁଁ କହୁଛି –

ହେ ବସନ୍ତ ତୁମେ,
ନିର୍ଝର ବସନ୍ତ ଘେନି
ରୁହ କାଂତିଶୀଳ
ଜୀବନର ଯାତ୍ରାପଥେ
ସୃଜି ଯାଅ ସୁନାମ, ସୁଚିର,
ଜଣାଉଛି ମୋର ଏ କାମନା
ଷାଠିଏର ଛାୟା ଲୋକେ
ପ୍ରୀତି ସଂବର୍ଦ୍ଧନା ।

ଅନୁଗୁଳ
ତା ୨୫-୧୧-୧୯୮୧

** ପ୍ରଫେସର ବେହୁରାଙ୍କ ଷଷ୍ଠିପୂର୍ତ୍ତି ଅବସରରେ ୧୯୮୨ ମସିହାରେ 'ପ୍ରାଣିକି' ବିଶେଷ ସଂଖ୍ୟାରୁ ଆନୀତ ।*

PROF BEHURA AND SMALL PESTS AND INSECTS

Dr. B.M. Faruque

I had developed an impression of this dedicated academician through my cousins who were taught by Prof Behura during their graduation days at Ravenshaw College. I am now trying to paint an image of Prof Behura with strokes of hues taken from the spectrum of anecdotes and frame it within the defined boundaries of his curriculum vitae.

The surname Behura has been the legacy of the martial title Bahudia meaning 'the warrior' who led the procession of the then king armed with knife, sword, shield and armours. During Paika revolution the Utkal sena warriors, tortured and hounded by British Army, ran helter skelter and took refuge hiding here and there and ultimately settled in a village named Odisa. Prof Behura's ancestors settled at Alka in Odisa, on the bank of a river, known then as Anantapura and subsequently the village came to be known as Bilipada. Basanta Kumar Behura was born on the 20th February 1922 at Bilipada of present Jagatsinghpur district. He was cast in the mould of a disciplinarian, and grew up enriched with integrity and sense of dispassionate justice. Having mastered in zoology from Calcutta University, his insatiable quest for knowledge took him to Edinburgh University in Scotland in pursuit of his Ph.D. degree.

He earned the distinction of being the first head of the department of zoology under the Utkal University and a professor at the age of thirty nine years only. The north eastern lawn of the over-century old Ravenshaw College, the long corridors and the lecture theatre of the zoology department echo the many stories of integrity of this upright teacher. He never misused any authority that he was entrusted with. His own brother-in-law endured the wrath of his idiosyncrasies due to his obsession about protection of public property and displayed no trace of discrimination in application of government rules.

Dr. Behura's passion for his subject was an anathema to some members in the extended family. Not everybody was comfortable when he courted the company of swarming snakes, hopping frogs, crawling and stinging scorpions and countless species of moths, dragon flies and insects. As he kept teaching he pursued his research on

the endemic fauna of the state. His studies are reflected in various publications, like Annotated list of crop pests in Orissa; Aphids; Bhitarkanika the wonderland of nature; Frogs and toads of Orissa and Snakes of Orissa, to name a few. Some of his family members have seen him taking pictures of snakes and frogs in the swampy and bushy corners of this city. He had become possessive of his subjects like snakes and frogs and had issued ordinances for his kith and kins against killing of snakes.

He was a perfectionist and anything less than perfection enraged him. Adherence to precision and punctuality in a world, bereft of these values, made him the angry young man. In the words of his nephew Shri Lalit Mansingh, the then Indian Ambassador to USA, "the only thing intemperate about him was his temper".

The scientific analysis was ingrained in his gene which he applied on archaic social systems and became a symbol of rational thinking by tying nuptial knots with Chandramani Misra on 3rd March 1951, in an intercaste marriage. This was, of course, possible since Chandramani's father, Late Maheshwar Misra, belonged to a rebellious family himself, was a Gandhian, progressive thinker and social activist, who had spurned his sacred thread in his youth to work with Malati Devi and Acharya Harihar.

Professor Behura had a flair for writing, scientific literature in particular and kept scribbling popular science articles in Jhankar and Sansar, Odiya journals of reckoning in those days. Banya Prani (Wild Animals), as a co-author for Prani-vigyana Parichaya for Orissa State Bureau of Text Books; co-author of Manushya eka abhinav Prani; and authored Orissara Kaincha or Turtles and Tortoises of Orissa for the National Book Trust, are some of the books which earned him laurels and prestigious awards. He undertook a lot of efforts to translate some books from English to Odiya, like: Bharatara sap; Salim Ali's Common Birds; Threatened animals of Odisha; Jaiba Bibhinnata or Biodiversity published by M.S.Swaminathan Foundation and last but not the least The Dinosaur for the CSIR.

He presided as the Sectional President of the Section of Zoology, Entomology and Fisheries in the Indian Science Congress, 1978.

He was decorated with several awards for contribution to the works in zoology: Raja Jitendro Mullik Gold Medal of Zoological Society of India for contribution in the field of wild life; Sir Dorab Tata Gold Medal of the Zoological Society of India for research in Zoology; Utkal University Gold Medal for best popular science writer in Odiya language; The Samanta Chandrasekhar Award in Life Sciences for the most outstanding among all contributions made by the scientists in the state of Orissa

during the five years preceding 1987 by Orissa Science Academy and Department of Science and Technology. He was felicitated by Orissa Bigyan Academy in 1998 and decorated with Prof Pranakrushna Parija Award for contribution to science in the year 2000; felicitated by the Tenth Orissa Bigyan Congress (ISCA, Bhubaneswar Chapter) in 2006 and Biju Patnaik Award for Wild Life Conservation in 2008 by the Government of Odisha, Department of Forest.

From the year 1975 onward he was coronated with greater responsibilities like: He took over as Chairman of the Post graduate Council. He was the Director, College Development Council and also had a short stint as Vice Chancellor of Utkal University. He held the post of President of Zoological Society of India in 1982 and again in 1992; President, Nature and Wildlife Conservation Society of Orissa 1982-2003; President, Aphidological Society, India, 1979-1983.

Professor Behura is acclaimed as a pioneer worker on aphids of India and an eminent entomologist. His research activities, scientific organisation and popularisation of science have not only contributed to the advancement of the frontiers of knowledge on the fauna of Odisha particularly crop pests, insects, amphibian, reptiles and mammals, organisation of scientific societies for the pursuit of knowledge and conservation of wildlife and environment, but have gone beyond the state. The ultimate among the recognitions, lies in his receiving the Kalinga Samman, from the Kalinga Foundation in the year 2013.

Geology, the subject I have been trying to learn, deals with inanimate rocks, while zoology explains the existence of life. That is the difference in the subject I studied and zoology, the subject, Prof Behura pursued. Every day in the morning on reaching office, I used to park my car in front of 'Anurag' - the abode of Dr. Basanta Kumar Behura, where he spent last decades of his life and shed his mortal remains on the 16th February 2015. As I locked my car and walked the crammed space between my car and the wall, I used to notice frogs and grass hoppers hovering around Prof Behura's cottage, not knowing how important subject they made for him. Only now these creatures of God may feel neglected..............

Former Director,
Geological Survey of India,
Zahirland, Tinkonia Bagicha,
Cuttack-753001

REMEMBERING MY MENTOR PROFESSOR BEHURA

Priyambada Mohanty Hejmadi

It is not easy to write about someone you knew for more than six decades and who played a significant role directly and indirectly, in my life and to whom I looked up to and sought advise throughout this period.

My association with Professor Behura goes back to the late 1940's when they came to live near our house in Rajabagicha. There were very few people in our neighbourhood and therefore, everyone knew everyone else. His youngest sister Kani was my age and we became friends. I used to visit them, barely 100 meters from our house, when I met Ram Bhai (Prof. Behura) for the first time. At that time he was doing his M.Sc.in Calcutta University. He used to come during vacations. He loved reading and we had a library in our house. Kani used to take books for him to read during this time.

They moved away after a while when his father Srijukta Banamali Behura was transferred from here. I lost track of them and it was quite a surprise for me when he recognised me when I took admission in Ravenshaw College. I used to see Kani from time to time but never saw him until my admission in the college. He was very happy to see me take admission in science stream as very few girls opted for science in those days; and offered his help as and when I needed it. Being from Ravenshaw Girls' High School and that's too with music optional which made me nervous, this really helped. Soon I was invited to his house, a spic and span well maintained quarters of Ravenshaw College where I met Mrs. Behura for the first time-a very fair good looking lady whose beauty was also from within. She welcomed me into their house and extended such warm hospitality that my visits to the Behura's became a regular feature till today. I have watched his children grow up and even his children treat me as a member of their extended family. One remarkable feature was that Dr. Behura and Mrs. Behura's marriage was an inter-caste marriage, a rarity at that time. The romance that led to the marriage stayed till the end! One never missed the teasing between them and occasional barbs that goes with true romance. It was touchy to hear them address each other "mother" and "father" as they aged.

After I passed my I. Sc. I could not get into the Medical College as I was below the eligible age, although I wanted to become a doctor. Hence, I got admitted to B. Sc. With honours in Zoology. Although I am not sure why I chose this subject I am sure that the blessings of Dr. Behura was part of the reason. This gave me an opportunity to know the Behura's even more and it was a pleasure to see Kani and Hemalata Mansingh (his eldest sister and wife of legendary poet Dr. Mayadhar Mansingh) from time to time. After my B.Sc. Honours, I did not want to go to the medical college and decided to continue M.Sc. in Zoology. He was very frank with me and said that there is very little scope in future as very few colleges offered the subject and I have to go study outside Orissa as we did not have M.Sc. Zoology here. But, he added that ultimately I should decide what to do. This was a typical Behura feature which I came to admire all my life. I always sought his advice whenever I faced problems and dilemmas and he used to discuss all the pros and cons and leave it to me to decide!

After my M.Sc. from Lucknow, I joined Raenshaw College as a Lecturer and got to work with him as a colleague. By that time Dr. Behura has become very well known throughout Orissa as for the first time he started writing popular articles and books on animals. He took it up as a mission to spread knowledge about animals and their remarkable lives. He took the leadership in the efforts to open M.Sc. In Zoology in Orissa and finally succeeded in establishing it under Utkal University in 1960 during the tenure of Dr. Parija as Vice-Chancellor. He was appointed as the first Professor and Head of the department. Thus, he opened up a facility by which several generations have benefitted. Being the pioneer he is rightfully referred to as the "Bhishma Pitamahah" of Zoology in Orissa. I joined the department as a lecturer in 1961.

He was a Ph.D. from Edinburgh University and used to tell us about the quality of education and research abroad. This again was a reason why I applied for research fellowship to go abroad. Being a true well wisher he was very happy when I got scholarships to go to USA. The University Department moved to the Vani Vihar campus in the early 70's. It was due to his blessings that I returned to Utkal University in 1975 which surprised many people. But, he never bothered about it, instead he gave me a free hand to reorganise the courses as per my experience in USA and encouraged me for research. This was the time the first Ph.D. has been awarded under his guidance. He was very happy when our graduating students started showing interest in research. It was with his help that I could establish a laboratory for amphibians and reptiles which became known internationally.

The department was bursting with activities. Seminars, workshops and conference were a regular affair. He was the first Head of the Department in the University to introduce

regular seminars for students which prepared the students for public speaking as well as handling questions from teachers and their classmates. This was a hands-on training as they studies.

He is the founder member of the Zoological Society of Orissa and started the journal which he named PRANIKEE. This encouraged paper publication on work going on in our state. Thus, there is no aspect of development in the field of Zoology which did not have a "B.K.Behura stamp"

He was a Karmayogi and he continued writing on different aspects and even wrote a very informative book on snakes which won an award in the Book Fair; even after his brain operation. He encouraged me write popular articles and was very happy with my occasional ones. He was a source of inspiration and was a true mentor for me. He was delighted when I was appointed as the first Lady Vice-Chancellor (Sambalpur University) of Orissa. He was very happy when I was awarded Padma Shri in Science and Technology in 1998. He was disappointed that I was not awarded the highest award in Wild Life in the state, the Biju Patnaik Award in Wild Life inspite of my contributions and research on the olive ridleys but was delighted that I have been awarded the same for 2014!

Behura's have been very special to my daughter Ahalya who came to live in Orissa as a young girl. Adjusting to our ways was not easy and the Behura's went out of their way to see that she is comfortable. They were unusual that they treated their children as equals and treated Ahalya the same way. Mrs. Behura went out of her way to prepare dishes which she liked and Prof. Behura will talk about animals. In the process Ahalya became a very good friend of their youngest daughter Kaushika. When I informed Ahalya that Prof. Behura is no more, she wrote only one line "He was a great soul"-I think which is very apt.

It is difficult to condense the long years of association in a few words, but I feel blessed that he could recognise me almost till his end. I am also blessed that I was in Bhubaneswar when he left us-a void for me as I lost my Mentor and in Ahalya's words "A great soul"

I pray to God that his soul rests in peace and to give enough strength to the Family specially Mrs. Behura to bear this loss.

Remembering Professor B.K.Behura: Legendary Zoologist of Odisha

~~Priyambada Mohanty Hejmadi~~

Professor Basanta Kumar Behura taught us Zoology in B.Sc. (Honours) and in M.Sc. Zoology class from 1959 to 1963 at Ravenshaw College, Cuttack. Professor Behura, being a tall, fair skinned, handsome man with a Ph.D. degree from the University of Edinburg, U.K., always holding an attaché while coming to the Department and having a pleasant personality with a neat handwriting, and drawing skill impressed the Honoursstudents very much.

There was no post graduate teaching in Utkal University till 1960. M.Sc. classes in Zoology opened in 1960 and classes were held at Ravenshaw College. Dr.B.K. Behura and Dr.M.S.Kanungo, Ph.D.(Illinois) joined as the Professor and Reader respectively of the Post Graduate Department of Zoology and there was huge excitement among the zoology students.

After graduating from Ravenshaw College, We took admission into the P.G.classes in 1961 with lot of expectations. However, the P.G., Department was opened with the then existing infrastructure, with no additional space, without any furnished laboratory and without a good seminar library. Students were not unhappy because they had experienced and qualified teachers with Prof.B.K.Behura as the Head. Gradually the situation changed and the academic ambience was far from the desired level because of many reasons. Dr.M.SKanungo left for Benaras Hindu University and Professor Behura was the only teacher with a Ph.D. Degree.

We passed M.Sc. in 1963(second M.Sc. batch) with very uneasy feeling because some of us securing first class in M.Sc.part-I and 65% of marks in two theory papers in the final examination, lost first class because of securing less than 50% marks in the two practical examinations. In some of the science departments the situation was just the reverse. This could happen because of the deterioration of academic ambience in the department.

I approached Dr.Behura in 1963 for a testimonial and he wrote one for me mentioning that I had avery good dissection hand and wished me all the best for the future. In September 1976, I joined as Professor in Biological Science Department of Sambalpur University and attended the Indian Science Congress held in Utkal University Campus at Bhubaneswar in January, 1977. I was happy to observe that he announced in the Zoology

sectional meeting of the Indian Science Congress that the first zoology student of his department has become a professor in the university and he was very happy and proud for the achievement of his student. Berhampur University invited him along with Dr.B.S.Chauhan to conduct doctoral viva voce of one of my research scholar (Dr.U.C.Patra). He was very happy with the thesis work and openly appreciated it and told many people.

I invited him to conduct M.Sc. Practical examination at Sambalpur University. He stayed one night in my quarter and we had useful discussions on progress of Zoology teaching and research in Odisha and the details of the Bio-science courses of study etc. This helped my students at Sambalpur passing M.Sc.in Bioscience with Zoology stream for getting teaching jobs in Government colleges and later he appointed one of my doctoral students in his department as a faculty member.

He was happy with my progress as a biologist. I was working as Chairman of State Pollution Control Board from December, 1997 to July, 2001, beforeI was appointed as Vice Chancellor of Sambalpur University (2001-2004).He visited my house at Bhubaneswar with one of his students and asked me to read his student's curriculum vitae and suggested to me to write a testimonial for him to get a prestigious fellowship to visit USA. His studentvisited USA and he is now working as Inspector General of Wildlife of Eastern Zone of India.We also discussedon inclusion of recent topics of ecology in the syllabus of B.Sc., M.Sc., and M.Phildegrees ofUtkal University.

In 2011, I received a phone call from Mrs. Behura. She said that Professor Behura desires that you should write a preface of the popular science book, he has written in Odia on' Turtles of Odisha' and further added that the manuscript will be sent to you if you agree. I read the manuscript of the book and wrote the preface. The book has been published by the 'Book Trust of India', New Delhi. I have also visited their house on few occasions with my family members and enjoyed the most cordial hospitality of Mrs. Behura and Dr.Behura.

Professor Behura happened not only to become the first professor of Zoology in Odisha but he was outstanding in popularizing the subject in Odia. He is respected by the scientists and he is considered as legendary Zoologist of Odisha, being a teacher of most of the zoology teachers of Odisha. He will be remembered for his research work on aphids and books on wildlife, written in Odia. Some of his students have excelledin wildlife research. I am sure he had a full life as a scientist and as a person due to loving support of Madam Behura, who is always very graceful as a host.

I pray Lord Jagannath to permit Professor Behura's soul to live in peace in the heaven.

Madhab Chandra Dash
M.Sc (Utkal), Ph.D. (Calgary), FNASc
mcdash1939@gmail.com

B.K.Behura: A Person of Rare Achievements

Dr. Sundara Narayana Patro

I record my condolences at the passing away of Prof. Basant Kumar Behura on February 16, 2015 at the age of 93. He was a person of continence, prudence, wisdom and intelligence. In his passing away we have lost not just the brilliant mind, but a compassionate and visionary teacher, researcher, administrator, writer, indefatigable crusader, committed social worker and a true human being. It leaves behind a void which is difficult to fill. A brilliant scholar, and the doyen of life science, Prof Behura will ever be remembered as one of the country's finest teachers. He taught animal science, conducted research and guided students for research work for about four decades and more till his last breath. He was one of those who continued to write popular articles and books for college courses as well as popular science both in Odia and English language for many years even after retirement form active service. His contemporizes were Gadadhara Mishra, Bidyadhara Padhi, Gokulananda Mohapatra, tapas Kabi, Basant Nanda. They contributed immensely to enrich literature with science in lucid language. Prof. Behura's name would first come if any one tries to enquire about a person's contribution to popularization of life science in Odisha State. Prof. Behura was Vice Chancellor of the Prestigious Utkal University and had ably managed the affairs attaching importance to academic purist and never compromised to buy peace in the campus.

It was in 1982 even before the Department of Environment was created in Odisha State two state level voluntary organizations were founded by some intellectuals expressing concern for nature conservation, namely 'Orissa Environmental Society' (OES), and 'Nature and Wildlife 'Conservation Society of Orissa' (NWCSO) The former was headed by Prasanna Kumar Dash, former Speaker and Minister; and the later was headed by Basanta Kumar Behura. I am the Founder Secretary of OES, and member of NWCSO. Together both the Societies did some activities that influenced the Government of Odisha in matters related to conservation of environment, nature and wildlife in the State.

Prof. is the recipient of many awards, felicitations and appreciations. But I would like mention that he was the first person to receive the Biju Patnaik Award for Wildlife Conservation in 2008 as an individual in 2008. The award was instituted by Government of Odisha in 2005. Prior to him three organizations received the same.

Happily married according his choice during his young age when the society was highly conservative. He left behind Madam Behura and his children; lucky enough to enjoy and their affection and service till the last breath of life which I consider a rare privilege and achievement.

May His Soul rest in Peace in the heavenly abode. May Lord give strength and courage to the bereaved family. Prof. Behura remains an inspiration to all those who know him and do not know him.

Working President
Orissa Environmental Society

I can't forget him

Prof. Satyananda Acharya

Prof. Dr. Basanta Kumar Behura passed a few days back. He lived a full decent life of 94 years although at the end he suffered for sometime.

I knew him for the last fifty five years since when he was a teacher in zoology in Ravenshaw College, A simplicity with professional grace was his nature and with this he had a good sense of humour and the total effect was befitting to his loving personality.

For a long time he was the head of the P.G. Dept. of Zoology and he knew so well how to run a department. As a short time V.C he administered the University as well.

I have all praise for him for his professional and personal life. I learnt many good things form him and others have opined the same way.

He has an unforgettable character.

Former Vice Chancellor, Utkal University
155, VIP colony
Bhubaneswar-751 015

PROFESSOR BEHURA: A HUGE PERSONALITY

A. P. DASH

It was 16th February 2015. I was preparing to proceed to the airport. I was shocked to hear the sad demise of Professor B.K. Behura, who was a beautiful example of how to live a disciplined life and was an inspiration for his students and colleagues. Immediately I rushed to his residence. I saw my beloved Professor lying on the bed peacefully, sleeping for ever, with a face as fresh as I had seen him earlier, as if he was saying " you are late Aditya". There were many people around. I was in the room for quite some time - silently conversing with him. As I was there, my association with him came to my mind like a movie.

It was mid- 1971, when I took admission in Zoology Department of Utkal University, which was functioning at Ravenshaw College at that time. I saw the highly respected 49 year old Professor Behura from a distance. His presence was huge, not many people give that impact like him. His classes were interesting and his teachings were imprinted in one's mind.

Later I joined the Zoology Department as a research scholar in 1974 and registered for Ph.D under Professor Behura. Gradually and gradually I became very close to him and his entire family. His youngest daughter Kaushika used to tie 'Rakhi' and in course of time probably I became a member of the family.

I was doing Ph.D at a time when there was no calculator, no computer, no electronic type machine. Prof Behura insisted that I learn photo-micrography, typing and he himself taught me how to do camera Lucida drawing. Learning typing was a bit difficult job for me, but later in my life it gave me fabulous dividends, which is being mentioned later in the write up. I completed my Ph. D in time, my thesis was meticulously corrected by Prof Behura. He had tremendous command over English. At that time, examination of thesis by a foreign examiner was compulsory. It took some time, but the thesis got wonderful comments. Thus I was with him for a period of half a decade and my interaction was very intense. After submitting the thesis, I got a job in the Indian Council of Medical Research (ICMR) and therefore left the department before the Ph.D. Viva. But I was a regular visitor to Prof Behura's residence. Often I used to seek advice from him. I was handling nearly 75 staff members and officers when I was in the ICMR project. Prof Behura taught me how to write the annual confidential reports of officers and staff.

Looking at my publications in late 1980s, Prof Behura inspired me to do my D.Sc and I was indeed interested. I got D.Sc in early 1990s under his guidance. I continued to discuss with him on various matters even after I completed all my educational degrees and he continued to guide me with unconditional love and affection. Prof Behura had incomparable range of knowledge. He was very much fond of generously discussing ideas, history, people and science. His greatest gift to all of us was to be amazed at the wonders of life around us. Prof Behura lives in the heart of all. He leaves a void that no one can fill.

After Prof. M.S. Kanungo left the Institute of Life Sciences (ILS), Bhubaneswar in 1997, I took over as Director. Prof. Behura was visibly happy. Later ILS was taken over by Government of India in 2002 and the central government constituted the new Governing Body and Society of ILS. Prof. Behura was taken in these newly constituted bodies as a nominee of the Chief Minister, Mr Naveen Pattanayak. He served as a member of the Governing Body and the Society of ILS from 2002 to 2014, with the chairmanship of the Union Minister of Science and Technology like: Prof Murli Manohar Joshi, Mr Kapil Sibbal, Mr Prithwiraj Chauhan, Mr Deshmukh etc; and contributed significantly to the functioning of ILS. Upon completion of my tenure in ILS, I left Orissa to become Director in ICMR in 2003 with addition charge of three other national research institutes at a time. I shifted to Delhi with family. Gradually I lost contact with Orissa and was able to meet with Prof Behura rarely. In those days, during our brief meetings also we use to discuss many things.

The turning point came in 2008, when I was selected in the World Health Organisation (WHO) in a senior position. The selection process in WHO is quite tough. Applications invited globally are screened and the short listed candidates are called for a written test. They are supposed to answer four questions in 2 hours on line. This is where, Prof Behura's training helped me significantly. Since he forced me to learn typing, I had developed an excellent typing speed and I completed all answers well in time and also arranged my answers with italics highlighting the keywords. This did help me a lot and after the final round I was selected for the positon. I came to Orissa before joining WHO in February 2009 and met Sir. After joining WHO, I lost contact with Orissa due to the nature of the job and hardly came to Bhubaneswar.

After 16th February 2015, I feel that his presence was huge, there is not anything that can ever replace this void. He will be very much missed by all the lives he touched.

Adviser, World Health Organisation,

former Director in Indian Council of Medical Research and

Ex-Director of the Institute of Life Sciences

(E.mail: apdash@gmail.com)

MY Beloved Professor

Dr Saroj Kumar Mishra

Dr Basanta kumar Behera is no more. With him an era comes to an end. He was not born with a silver spoon in his mouth . His determination , perseverance and industry made him reach great heights in the academic world of the state of Odisha as well as India. Beginning as a lecturer in zoology of the department of zoology of utkal university located in Ravenshaw college , he eventually assumed the position of Professor (youngest) and Head of the post graduate Department giving new direction for the growth of the subject in undergraduate and P.G level. He climbed over to the position of vice Chancellor of Utkal University and had a commendable role in managing the affairs of the university . He led from the front and had a gloriou stint vice- chancellorship.

He loved and studied thoroughly the wild life of Odisha. No body can forget his role of setting up of the zoological park at Nandan Kanan near Bhubaneswar which now occupied an important place in the tourism map of India. His insightful study of the reptiles have thrown new light on this group hitherto almost unknown . The Zoological society of Odisha, Zoological Society of India, and Entomological Society Of India are some of his dream children. "Praniki" still bears his fragrance. He was a loving teacher, a philosopher, a friend and a guide to all his students.

He has occupied several important global positions as a zoological scientist making Odisha and India proud. Among his innumerable awards, Kalinga award, Chandra sekhar award has a special mention. He has been awarded 'Padmashri' , one of the highest civilian awards for his immense contribution to the society.

His loss is irreparable . May his soul rest in peace . May God give strength to his inconsolable family members to combat the sorrow of such a huge loss.

May the next generation imbibe his virtue to significantly contribute to the society . Let us pay homage to the great soul.

Retd. Principal,

N.S.M City College, Rajabagicha, Cuttack

PROFESSOR BEHURA: MY MENTOR

Dr Vijaylakshmi Swain

" I am a miser and I don't want competitors" this was the comment I received for my M.Sc. seminar writing, as I had left no space for margin, when Professor Behura was my guide. I mused to myself that this person must be really interesting. After my post graduation, I again chanced to be associated with him. I had registered for my Ph.D. with him as a guide. Every Saturday, I made it a point to barge into his room and relate my research findings. He listened attentively as eager as I was, coming to exciting conclusions. I looked forward to these meetings and almost cherished them. When you entered his room, he would be busy and my eyes would wander to the tab, above " Work and Despair not". This was etched in my memory. For years to come, I followed this.

I remember, during the course of research, he once telephoned me at 10 PM. I was rather surprised. He has done so only to congratulate me on my first scientific paper, which he had just corrected. He was proud of me, saying he could not find a single error and advised to go ahead and publish the same. I could not sleep that night, overwhelmed with happiness.

Often, I used to bother him, by calling him upstairs to the laboratory to see something interesting that I came across in the course of my research. He always obliged. He was open to everything new, meticulous in his work, jovial and yes at times he used to flare up. It was often discussed that a person who works under Prof Behura becomes thoroughly independent and can face any sort of challenges. The Ph.D student had not only to suggest the topic but also to find out ways and means to carry out the research work. He was a very good judge of who could and who couldn't succeed.

My husband 'Aditya' and myself have been groomed by him and we have succeeded in facing all life's most difficult challenges successfully.

My only regret is he has often persuaded me to do my D. Sc., which I could not pursue due to various obligations.

I wish only to cherish all that I had learnt from him. May his soul rest in peace.

190- Dharma Vihar,
Bhubaneswar 751030

Reminiscences of my Sir Prof. Basant Kumar Behura

Dr. Kshira Sagara Behera

Dr. Basant Kumar Behura lovingly called as Professor Behura by his students and colleagues was a rare combination of great scholar and teacher par excellence. He was respected and feared, yet loved by all. Prof Behura stood by the students always. Students were the 'pillars of strength' for him. He was never shy to praise the good work and criticize the shortcomings. His constructive remarks always inspired the students to improve. As students we made many mistakes in our daily activities. Sometimes Sir would become temperamental and emotional. He would call us to his room to reprimand. We would enter his room with great nervousness and simply repeat 'sorry' by each one of us and promise not to repeat the mistake again. That's all and our ordeal was over. He would smile at us and his love for the students at last would win over him. He would warn us saying that walls and fences in the Department have eyes and ears. If anybody created any problem it would be detected easily. When I joined the Department as a Lecturer, Sir called me to his room and as usual with apprehension I entered the room. He asked me to take a seat and told "Look, you belong to the younger generation. You can pulse the feelings of the students better. So you take care of the Departmental Seminar and other activities of the students and in case any student was facing any problem I should be informed immediately". I could again feel the affection he had for the students

Prof. Behura was a naturalist by nature. He instilled the habit of exploring the joys of nature by exploring the faunal diversity for which he was well known in Odisha as the 'Snake Professor or Frog Professor'. In those days when Eucalyptus trees were planted on a large scale, he was apprehensive of the nesting problem by birds as the branching pattern of that tree was not favourable for nest building. He asked all his students spread over Odisha to inform him, whenever they sighted any bird's nest on Eucalyptus tree. During my BSc (Hons.) practical Prof. Behura came as external to BJB College and questioned about amphibian specimens I had seen. When I mentioned about Rhacophorus he wanted me to bring the specimen from the museum and show him and then he went on explaining the details about that frog. After the examination when we went to see him off and wanted to take his handbag to the boarding point, he replied with smile that

he was strong enough to carry the bag. We were just looking at each other, that such a towering personality of Odisha who had no airs about him.

Whenever, we went for picnic he would enquire about the suitability of the place for all. He would point out that picnic may be source of entertainment for us but at the same time it was helpful for the livelihood of several persons like the vehicle owner, cook, local shop owners etc. During the feasts in the Departments there was an unannounced competition with the sister Department of Botany as regards variety of dishes prepared. Professor Behura would advise us to make small quantities of different dishes to make up the number for competition, but for the most liked dish, obviously mutton or chicken, he advised to prepare in sufficient quantity so that everybody is satisfied. He would volunteer to write to his student in the Central Poultry Farm, Nayapally to generously help us in getting the birds.

Prof. Behura was a good manager of time and made the best use of it. He used to correct the research manuscripts and project reports while travelling in train. In the beginning of my service career when I joined GM College, Sambalpur, HoD of Zoology has happy to welcome me as I was the student of Prof. Behura with specialization in Entomology. He immediately entrusted me to teach taxonomy and arthropoda which others were reluctant to take. I feel myself privileged and proud that I was a student of Prof. Behura. Teachers like Prof. Behura are rare whose lives would inspire the students like me forever.

Ex-Pricipal Scientist
Central Rice Research Institute
Cuttack-753006

IN MEMORY OF MY PROFESSOR

Lala Aswini Kumar Singh

Grief can be so hard, but our special memories help us cope. My "Professor" was an extraordinary person and he knew who can do what at his best.

Towards later part of 1974 I was yet to get my MSc results. Professor Behura asked me to extend my research of PG-Dissertation to seven species of Aphids as that could lead me to a PhD degree. That was the time when with Dr Murari Mohan Dash we gave my dissertation to five joint research papers. Professor Behura said, without publication results meant nothing for the education system. This exposure and training made me a full time researcher for rest of my life.

Early 1975, Professor Behura motivated me for research on crocodiles, saying that it was a new field of studies, and that I will have the opportunity of working with a "Gora Sahiba" (foreigner). Here he mentioned about his own trip out of the country to Edinburgh for higher studies and that I was getting the scope of 'overseas guidance within my state'.

Because of problems in getting Dr H R Bustard recognized as a Guide in Utkal University, Professor Behura rescued me by agreeing to be the official PhD guide. It is also very unusual of a PhD guide who allowed all my joint papers on crocodiles to be published with Dr Bustard as I was doing all field work with Dr Bustard. Although I have a range of non-entomological publications, there is just one review article on crocodile farming with Professor Behura. Very few PhD supervisors may fit to the mettle which I have experienced in Prof Behura!

For me, Professor Behura is an untiring speaker and also a patient listener. Sometimes he appreciates me lavishly and at other times releases for me a sense of protective-warning. I have never forgotten the foundation he gave and his presence in my conscience whether I was working in Satkosia, or in Chambal or in Similipal.

One would never like a mentor like Professor Behura to physically disappear from us anytime ever. If any day I will want to see him again I will search him in my heart, I will look at my book-shelves, the CDs and the hard-disks, -all those places where I embrace his memories, where I store his work, citations and photographs.

Professor and Madam Behura came to us in Baripada and knew my family closely. My son and daughter came closer to the eldest couple they had experienced ever, when

we shifted to Bhubaneswar after my wife's death during our stay in Similipal. If not at any other time, on days of Kumar Purnima 'Chanda Chakta' or 'Makara Chaula' we meet the eldest couple whom we admire and revere the most.

Respected Professor!, that is how I used to address him in letters; you are gone to a different world. You and Madam Behura have given me and my children enough consolation and courage when we needed these the most. We will remember this always.

May YOU rest in peace in your chosen abode in the heaven!

1830, Mahatab Road,
Friend Colony, Old Town Bhubanewswar, 751 002
Mob.: 9861092928

Behura Sir

Prof. Pravati Kumari Mahapatra

I could not get an opportunity to be taught by Behura Sir as a post graduate student. For the first time, I met him in the year 1985 as an external examiner in one of my practical papers. In viva, which is an integral part of the examination, he asked very easy questions about snakes drawn in the practical record. While he was examining the most crucial part which for me is the dissection, I was very nervous. It was not only because I am very poor in that part of the practical but also unfortunately that day few nerves of the given preserved fish were missing. While examining the display he once again asked few dissection related questions and I was instructed to leave the examination hall. While leaving the hall I overheard him saying that students should be evaluated on the basis of their overall performance. Still, that night I could not sleep well as the missing nerves kept on disturbing me. Even though, it was many a time a matter of discussion that how students, teachers and staff member faced a very angry Prof. Behura, I have never encountered him in that mood. He always was very happy to interact and discuss matters not necessarily related to the department. After joining Sir's department as a faculty, it was always a desirable as well as a pleasurable event for me to meet Sir and invite him to attend some functions in the department. In fact, I used to wait for such occasions so that I can meet Sir and Madam and share a cup of tea with them. It was a remarkable day for me when the responsibility of his brain child, "The Zoological Society of Orissa" was

handed over to us in the department. I also consider myself very lucky to be associated with the journal of the Society, "Pranikee" where a review article entitled "Biology in ancient India" contributed by Behura Sir was published and importantly the volume (XXV, 2013) was dedicated to Prof. Behura, the founder President of the Society for his pivotal role in the growth, development and ramification of Zoology in the state of Odisha. I hope, with his divine blessings the Post Graduate Department of Zoology, Utkal University will flourish and nurture future Zoologists.

P.G. Departemnt of Zoology
Utkal University

In remembrance of Mausa

Madhumita Ray

Bubai and I have been friends since we started going to school..so I have Mausi and Mausa since I was 5-6 years old. My memories of them go back to our fun childhood days spent in the sprawling quarters of the Ravenshaw College campus !

To me Mausa was a dedicated academician and though my interactions with him would be brief, his dignified carriage made an impression very early in my life. Mausi used to be the more engaging parent and involved in our activities.

It was much later in my life that I came to understand the icon Mausa was in his field of work. By then he had retired from his job, as VC but no, not from his work and passion. They were residing in their own serene home at Kharavela nagar and every time I visited them I would see him as busy at work as ever, This was what had captivated my mind. Mausa loved his work so much that there was no greater joy in doing anything else. He remained immersed in his passion for books, and the world of his chosen subject. He was now reversing the process. He passed his every living moment in joy, writing books on Zoology bringing clarity and purpose in the subject he so loved!

To me Mausa remains an inspiration as someone who spent his life doing what he loved best. Such privileges are rare and only the God blessed can do it ! His passion has been duly recognised and earned him several prestigious awards and the highest place in the field of academia . From what I know of him, he would have been a fulfilled man irrespective! May his soul rest in peace!

In loving memories of TalaAja

SiddhantDas(Sonu)

One morning I got to a pond and saw a beautiful lotus there, basking in the light. It ruled the reign of inspiration and impelled any immovable that passed by. I wondered, who on Earth will learn about this flower shrouded in an impenetrable maze of deceased leafs, dirt and insects? My curiosity evolved and at times I made my way through the stack of leaves to see the flower closely. That intense orbit of concentration and thought is contagious. I wish I had been a lotus too.

But, beauty is ephemeral. Time flows and the flower sheds petal by petal. Every petal that kisses the floor of water adds to the system, its nutrients (knowledge), from which are fed the seeds of hope. Today no petal is left; what remains is the legacy and a forest of young buds (students and grandchildren) that tell my searching eyes: 'Look at us. Do you not see a form of his in us?'

The remains of that flower are no fonder than the shroud of dead leaves. This tells me that many lotuses had marked different moments in the life of this pond. These leafs speak to us of great discoveries that the flower made in its pensive moments and every leaf adds to the book of history, a page that narrates the story of a man, who was nothing but a true pursuer. I wish I had been a lotus too!

C/O-GokulCh Das

A-212, RajendraVihar

Forest Park, Bhubaneswar-751009

AJA

Aarav Vijay Sahu

I cannot remember when it happened, when I moved out of my shell from hardly talking to my grandfather, Aja, as I fondly called him, to having long conversations with him which would overlap our dinner time. My cousin, Raghuvir, and I knew we had to play away from the television room, lest our grandfather would be disturbed while watching his movie. "Cinema time" as we would call it. It must have started after a time when my Aja stopped watching movies. What must have started you ask? My fondest memories of my childhood and teenage, to listen to Aja whilst he spoke of his old days. Aja spoke to me at length of his days as a Zoology professor at Ravenshaw College Cuttack and Utkal University Vani Vihar, Bhubaneswar. I would listen for hours, my mouth half open in amazement and wonder when my Aja would talk about his childhood. A childhood that seemed so different from mine. When I talk about my Aja, there is something that I would like you to know. My grandmother thinks that I am just like my grandfather, both in flesh and in spirit. Once can see the similarity with me in flesh when glances at a photograph of Aja in the dining room with his spring curly hair. Even in spirit, my grandmother says so. She says I inherited my short temper from my mother, my mother in turn had inherited it from my grandfather. People say I have my Aja's uprightness. My Aja had fondly nick-named me as Bichuati, a plant with leaves which cause irritation and itching when it touches the human body, in a subtle way it is an oriya way of conveying that I was a mischievous brat of the first order. I had once asked Aja if he was mischievous when he was of my age. "Mischievous?" he replied amazed, "I was thrown out of school for my mischief," he winked at me. I was utterly shocked. I enquired as to why would a disciplined and strict person as my Aja be removed from school, and much less be proud of it. Those days, in the British Empire, it was forbidden to hoist the flag of the Indian National Congress (the nag of India then). Aja, with his two accomplices, had run up to the rooftop, brought down the flag of the Union Jack, and raised the flag of India to its full glory. My grandfather is remembered for his discipline, his enthusiasm for wildlife sciences and his integrity. You can call it a sort of tradition, Aja always made it a point to spend the month of the board exams of his grandchildren with them. He would not ask us if we needed his help or support, but would only call up and ask when he could come. I always felt that extra confidence when Aja would be around while I would prepare for my upcoming exams. Sometimes, I would think that his reason

behind coming was to help me focus better. Maybe he was right, I did cut down on television during those preparatory months. Refusing his age, the exhaustion of travel and the weather, Aja would always be there to support me for those months. The mere thought of his care despite his troubles willed me to study harder. There is one more quality that I must say I have inherited from Aja, through my mother of course, is the habit of reading. I write this article when I am reading Hermann Hesses's Siddhartha, the last book my grandfather had recommended me to read. It was one of his favorites. At any point of time Aja would always have a notepad and a pencil with him, which he carried in his sling bag all the time. He would read anything and everything he could get his hands on and make notes from them. He was very sustainable when it came to using paper. Used envelopes, spare pages from a half-used notebook would suffice as a notepad for him. He would always gather scientific facts here and there and compose them into a relevant article. He believed in sharing knowledge about science, in a scientific manner. He received the Kalinga Prize presented by the UNESCO for the popularization of science amongst masses. My grandfather was 92 years old when he received his prize from the Chief Minister of Odisha, Sj. Naveen Patnaik. I will always cherish those days when I would sit for hours listen to my Aja talk by the balcony, in the evening when he would have his evening tea and while I would have my Bournvita. It seems like yesterday.

A-11, 2nd Floor,
Lord Gunjam Palace, Rasulgarh, BBSR-10

RECOLLECTIONS OF A SCIENTIST UNCLE

Lalit Mansingh, IFS

He had none of the madness which successful scientists are said to be afflicted with, but he had immense curiosity and a love for learning. My recollections of my uncle, Dr B. K. Behura, go back to my childhood in the early fifties. Tall, fair, strikingly handsome, with a clear chiselled face, he was a dashing figure for his young nephews and nieces. The most remarkable quality about him was his passion for neatness and order. His meticulous handwriting had the quality of calligraphy. His clothes were elegant without a trace of flamboyance. His possessions, especially his books and notes, were always in perfect order. The only thing intemperate about him - in those days- was his temper. And some temper it was.

Being a stickler for precision, discipline and punctuality, he would explode in fury if things were not done properly or on time. In fact, most of my uncles had volatile temperaments and we grew up to accept them as angry young men. The "Behura temper" is still talked about in family circles. These days when one of my children throws a tantrum, I tell my wife confidently that it must be the Behura genes. In fairness to Dr Behura, however, his famous rage was just a passing phase, the credit for which I give whole-heartedly to the sobering, cooling influence of my aunt.

When Dr Behura was in England for his higher studies we all looked forward to his letters and picture postcards from Edinburgh. Landmarks around Edinburgh - like the War Memorial or the Firth of Forth became as familiar to us as local monuments. I recall a phonograph of his own voice sent from England in which he vividly described his life in Edinburgh. I can still remember his amusing observation that because of the cold climate, the English people did not sleep on their beds but inside them, i.e. underneath heavy layers of blankets.

Dr Behura returned from England armed with a doctorate in Zoology. Seeing him in his well-cut English suits, we thought he had turned into a Sahib. I remember being disappointed, however, that he had not become as pink in complexion as the English Principal of our school.

Dr Behura's passion for zoology was all consuming, and soon became infectious in family circles. Around the time of his return from England, my grandfather was building

a house in Cuttack in a marshy stretch of land covered with wild vegetation. What was for the rest of the family a nightmarish co-existence with hostile flora and fauna - appeared to Dr Behura as paradise - a vast, natural zoological observatory. The place was swarming with snakes, frogs, scorpions and countless species of butterflies, dragon-flies, moths and insects, all of which he found to be terribly exciting. He had issued strict instructions that snakes should be captured alive as far as possible. If killing them was unavoidable, they should not be crushed or smashed. The more interesting specimens were put in glass jars and sent to the Zoology Laboratory at Ravenshaw College. The common snakes were used for dissecting. One of the memories I have of those days is that of my uncle pressing a common rat snake (Dhamna) with brick at either end and dissecting its internal organs. He also used to keep detailed records of frogs and insects - which provided material for his books and scientific articles later on.

One of the by-products of this zoological spirit was a project which Dr Behura undertook for translating scientific terms from English to Oriya. There was a lot of work involved in arranging the names in alphabetical order and the services of the children in the family were promptly requisitioned. It was tedious work, for which, there was little enthusiasm among us. I suspect he exploited our mercenary instincts and got us to work on steamy summer afternoons on the promise of baksheesh. A scrap of scientific knowledge that has stuck in my mind from that exercise is the word "aardvark", the name of an ant eating creature, which was perhaps the first word in the dictionary.

I had been categorised from childhood as "non-scientific" by the family elders. I nevertheless retained a passive interest in birds and beasts which I have sought to pass on to my children. It will please Dr Behura to know that my little daughter, Komal Pallavi eagerly mastered the children's encyclopaedia when she was barely two years old, and would occasionally astonish visitors by correctly identifying scores of different species of animals, birds and reptiles. Behura genes at work again, I thought! The praises Pallavi received soon went to her little head. When she saw a rhinoceros for the first time in the Delhi Zoo, she argued with me and insisted it was a hippopotamus!

And my son, Vikram Aditya inherited his curiosity for snakes and lizards, picking them up by their tails as a student in Rishi Valley School. It is another matter that one such snake went erect and bit him on his head. Thankfully a harmless one...**

Dr Behura's scientific approach went well beyond the narrow confines of zoology. More than a scientist, he was an advocate of rational thinking. He created a sensation by his inter-caste marriage, braving family and social disapproval. He experimented with the concept of a balanced diet which would give optimum nutrition with minimal waste - and practiced it on his family at home. How many people, even today, would pause to

think of the wastage of vital nutrition in an undernourished society, caused by discarding the skins of fruits and vegetables?

Dr Behura has attained the highest honours in the academic and professional fields. He stands out for his dedicated pursuit of science, unaffected by the cross currents of conflicting human interests around him. The generations of students, inspired and trained by him, will testify to this personal qualities, which are becoming increasingly rare today.

As a nephew who is proud of Dr Behura's accomplishments, I am happy to be associated with the Zoological Society of Orissa's programme for honouring him on his sixtieth birthday.

Ambassador of India to the United Arab Emirates

Abu Dhabi

(Reproduced from 'Pranikee, Journal of the Zoological Society of Orissa, Volume III, 20 February, 1982)

***Added Feb 19, 2015

RAM MAMU - UNIQUE IN SO MANY WAYS

ARIJIT PASAYAT (JITU)

Dr. B.K. BEHURA (Ram Mamu to us) was different from others in so many ways. Firstly his names - Rama & Basanta. Why he had two names with a nickname like "Rama" is a mystery to me. May be that is not uncommon for Behuras as his younger brother was Prafulla with a nick name Gopal. Something unusual. Secondly he was a man of learning with probably not many other interests. Whenever I have seen him from my child-hood, either it is in his reading room or reading something wherever he was sitting. One other remarkable thing was his hand-writing. It is one of the best I have ever seen. My mother who had a great quality of preserving letters, photographs had a large number of letters written by Rama Mamu (from Edinburg, Calcutta and several other places). Some of these were immediately after my parents got married.

Two turning points in life relate to Rama Mamu and College Main. (the name given to Main probably because Rama Mamu symbolized Education-College.

I do not know how and when I became a devotee of Lord Ganesh. But one thing is sure, I was a regular at Ganesh Puja which was observed with devotion serenity and holiness at Rama Mamu's quarters in Ravenshaw College Compounds under Main's supervision. She had sown seeds of surrender before Lord Ganesha in me.

The other is my entry into Chartered Accountancy. After I graduated with Honours in English Language, like so many youngsters who over estimate their talents and capabilities, I thought of doing Post Graduate in English, write some great (!) works of fiction and ultimately aim for getting a Nobel Prize for literature.

Destiny had other ideas. A few days after my results were declared, Sri. H.Naik, a friend of my departed father (later he became my father-in-law) was a legendary figure. H.Naik & Co. was considered to be the most respected firm of Chartered Accountants. He asked me to join Chartered Accountancy. In those days profession of Chartered Accountants was considered to be most prestigious. My relatives (including Rama Mamu) came to know of it.

On a morning proved to be a turning point in my life I went to Ravenshaw College to get forms for studying M.A. in English. While I was standing in front of the counter Rama Mamu came and saw me. He enquired as to what I was doing there. When I told him the purpose, he told me with unusual frown that I am a fool thinking of M.A. when a

seat for Articleship was offered by none else than Sr H.Naik. After he left, the clerk Kartik (who belonged to our locality) plainly refused to give form saying that when the Vice-Chancellor (Ramu Mamu) of Utkal University has said no, he would not risk his job by giving me a form. I went and joined M. S .Law College and Chartered Accountancy That is how I studied Law (which was my father's desire) and Chartered Accountancy (which was my father-in-law's mandate). Rama Mamu was responsible (probably that was divine desire) for my professional career.

His dedication to work was exemplary. I used to wonder how somebody in his eighties would be so studious. Though many say he was intolerant to even small wrongs, I used to wonder why he was so indulgent forwards me. For many years (probably after being convinced that I was not totally useless which many believed) he used to fondly call me "Jitu Babu" an improvement from the loving "Jitu".

He was not only a Scientist (his name was synonymous with Zoology) but also a model teacher. He did not merely teach Zoology, he taught his students how to be good human being. That to him was more important,

Men like him do not die - they continue as role models (Let his tribe grow)

SIKHA MA

Tanuja Samal

"Sikha Ma" that he how he addressed me for the last couple of months and he would call me every few minutes when I was there with him at Bhubaneswar. He had lots of requests to be carried out. That dependence on us from a person who never asked for a glass of water from any of us was difficult for us to digest. Some of his requests could be fulfilled while some could not because they were sketchy and unrealistic. One day he called me and asked me whether he could ask me to do a couple of things for him. When I answered in the positive he gave me a list of three things. The first was that he wanted a pair of scissors so that he could trim his finger nails. He was not allowing anyone to trim them as the flesh had grown inwards. The second was to get him a small torch which would fit into his hands so that he could use it so that the light would not bother others. The third was to get him a small photograph of Goddess Kali. There was a pair of scissors at home so I gave it to him. It was not a very sharp one. I did not wish to give him a sharp one lest he hurt himself. I also found a small torch which I handed over to him. I got him the picture of Goddess Kali from Kolkata and took it when I went home the next time. I showed him the picture and wanted to leave it on the bedside table. He told me that I should put it away somewhere else as the bedside table was being used for various activities and he did not want the photo to be put there. He wanted it to be put in a nice clean place. Even though he was bedridden for 2 years and 4 months he was conscious of some vital things. The voice calling me "Sikha Ma" was drowned by the chanting of " Bola Hari Hari Bol" on Monday the 16th of February 2015. His last journey included a visit to the Department of Zoology of Utkal University which for him was a temple of learning. There numerous students waited to pay their last respects to a beloved teacher.

His study table was always full of books and papers. We had a tough time finding a document from his table when he initially fell sick. When any document was talked about he would say. Give me some time and when I can get up I will find the document. That was not to happen. However he did remember where he had kept documents close to his heart. I remember the day when Prabhati madam came to show him the proof of an article he had written. He asked me to go through the article and also talked about the publication of another article on snakes that he had written which was ready for publication

as it was already in a CD. He told me to open the wooden inbuilt almirah in his room and asked me to look on the right hand corner on the top shelf. My mother who was sitting there told me nothing would be found there as she had arranged the papers there. Being my father's daughter I told my mother that it would be best to look. Sure enough we found the CD in the place that he told us.

The visit of one of my favorite teachers Dr Digambar Mahapatra during those days of mourning brought back numerous memories. He was one of my Chemistry teachers in college. He said he remembered Anjana and me and could also tell which seats we occupied in college. I would not have been in college if not for my father. I had done quite well in the tests prior to my Senior Cambridge exams but unfortunately fell short of a first class when the Board results were declared. I was very upset infact to be frank I had contemplated suicide . I was crying when my father came back from the Department that day. He told me there was no point crying. I had a better option. My friends having done well had not started studying as the results had been published only that day. I could go with him to the market that day , get the books and start studying, and try to do well in my first year at college so that the past would be blotted out . I did exactly that. I went with him, got the books and started studying in earnest. I did quite well in the First year examination. I came 7th in the university. My name was in the Newspaper. I won a scholarship and marched ahead in life for there was no looking back from then on. That was the first turning point in my life. Like always my father had a hand in it.

CA 193, Sector-1, Salt Lake,
Kolkata-700064

Thwarted Desires

Priyadarshan Behura

A towering figure as a scientist, writer and teacher was laid to rest on 16.02.15 at 11.30Am in his residence Anurag at Bhubaneswar.

The news of demies of my father Professor Basanta Kumar Behura caught me unawares at Kharagpur to where I had returned on the 10th to settle the bills of the recently solemnised marriage of my eldest daughter. I immediately realised that he had been waiting so long to bless the newly weds who had visited him from 4-6th Feb, after their wedding on 30th January.

Bed ridden from Oct. 2013, after receiving the Kalinga Sanman Awana in Aug, 2013 the medical supervision had entirely been mine, being a doctor son. Least I had expected was that this trip away from Bhubaneswar would be the last time I would be adminstering the monthly vitamins, Aminoacids and supplements.

Rushing from Kharagpur by the first available train, I had a great desire to spend 2 mins alone with him. Alas! he had been surrounded by so many known and unknown faces, who had came to pay their last respects, that I neither had the courage nor the heart to express my desire Clanstrophobia had taken its toll.

I accompained him is his last Journey to the Zoology department, Utkal University which being in a dilapidated condition pained me, as he had spent all his lifetime building nourishing and cherishing it, an institution he had always been very proud of.

The funeral procedures had been ably taken care of by my youngest sister offen referred to as the second son. After lighting the funeral fire, I was pushed out of the premises as per the ritual.

I had an intense desire to stay back, as I felt as if I was abandoning him to suffer alone because for the last 1½ yrs all that I was doing was only nourishing him. The second desire of the day had run against a stone wall and it daunted on me. I had lost forever not only my father, but the only person who would have cherished to fulfil all my desires trivial or large. My son Babani always slept, with his grand father, and all throughout my life I had been jealous of my father for it.

Anurag, 300,

Kharvelnagar, Bhubaneswar-751001

My Father

Kaushika Behura (Bubai)

What can I write about my father who practiced what he preached.

Many of you who have visited our house both in Ravenshaw, Vani vihar and then Anurag might have noticed at the entrance which said "Work is Worship" and 'Work and Despair Not". This must have been there since the last 75 years. That is what he believed and that is what he practiced.

Our house did not have the modern day decor as it was full of books everywhere.....books and paper cuttings marked everyday from the newspapers with different shades of pens. Could anybody have a chance to get hold of the paper before he was done with it

My early memories about my father was Maa telling me not to make noise as Bapa was studying. His study room was the corner most of the massive Ravenshaw college quarters. However being the youngest of his four children I could get away with a lot things that my siblings would not dare to do. I would slip in quietly and stand next to him and do you know what I would do? I would pull the hair in his arms and watch the goose pimples!!! I would stand there for long and he would continue doing his writing as if I did not exist. Sometimes he would say go fetch your mother and then I would say you are asking me to call her so that she can take me away ?

My parents shared an amazing relationship, They complimented each other by balancing each other's temperaments. They were parents to many of his students.

As the youngest child I have been spoilt thoroughly not as regards to discipline, there was no compromise with that with any one us nor others who he felt responsible for. Just that I could be mischievous and get away.

By the time I grew up the financial standing of my parents had improved and so my brother often says that my other three siblings were lecturer's children and I am a Professor's daughter.

I had once stolen a 25 paise from Maa's purse to buy a sunglass made of red transparent paper which I denied to have done. When Bapa returned from office and was sitting on the armchair reading the newspaper she mentioned about it. I was called by him and was told not to do my evening prayers. He said there is a line in the prayers which said "sata kahiba ku kiyan daribi ,sata kahi pache male maribi". and if I could not

admit that not only did I steal the money but also deny it what was the point of sitting for my prayers and sing for the sake of it What a shameful day it was !!

I was given the nails of all the family members to eat for the whole day because I would not heed to his instructions not to bite nails....oh I gave it up the very same day.

As I grew up I always saw him studying , any time of the night I would see his study room lights on. His quest for knowledge and learning was just not satiable. Any kind of book or paper with any writing would catch his attention like a predator looking for its prey.

His awards, recognition held little meaning for him. While we would feel proud of his achievements he would be seen in these award functions sitting at one corner making notes or reading something.

My son Aarav as a child would often say tell Aja not to come to our house. He is taking all my books away!!! Such was his quest for knowledge and books. Our children would be picked up from the bus stop after school and there he would be waiting at the bus stop standing under a tree reading his book. Even 5 minutes was precious and could not be wasted.

Long after his retirement people would visit him for advise and soon after discussions while the same people stayed on for some more time he would quietly slip away to his study room and back to his writing. He found his solace and peace in his books and writings.

While we are here discussing what rituals we should follow and what to do on the 11th day of his passing away, he is up there smiling and saying you all are wasting your precious time for an old man like me I am at peace with no disturbance doing my studies and writing. I felt I saw a frown on his face when people flowed in pay their last respects....he did not want all this attention

He hated weakness.Perhaps that is why he wanted the day after his death to be a normal day, go to work, do your duties and let the mourning be personal. How can his death be a cause to effect daily chores. How can his children waste their time such were his thoughts. His request to be cremated by in an electric crematorium was because there would be wastage of wood.

True he will not be around to share the happiness of the achievements of our children, we cant pick up the phone and tell Maa, to inform Bapa but he will always be there somewhere to protect us as he always did. He was our pillar of strength which has now become invisible to the eyes.

A-11, 2nd Floor,

Lord Gunjam Palace, Rasulgarh, BBSR-10

CONDOLENCE MESSAGES
ଶୋକବାର୍ତ୍ତା

୧୬ ତାରିଖ ଫେବୃୟାରୀ ଦିନ 'ଅନୁରାଗ' ବାସଭବନରେ...

- ଓଡ଼ିଶାର ପ୍ରାଣୀ ବିଜ୍ଞାନ ବିଭାଗର ପିତାମହ ଭୀଷ୍ମ ଆଉ ନାହାନ୍ତି । ଏ ସତ୍ୟକୁ ଆମକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ହେବ । ଏ ଦୁଃଖ ସମୟରେ ପରିବାରଙ୍କୁ ଭଗବାନ ଶକ୍ତି ଦିଅନ୍ତୁ ।

– ଶ୍ରୀନିବାସ ଦାଶ

- ଆମେ ଆଜି ଓଡ଼ିଶାର ପ୍ରାଣୀ ବିଜ୍ଞାନର ଜନକଙ୍କୁ ହରାଇଲୁ ।

– ବନବିହାରୀ ମହାପାତ୍ର

- ରାମଭାଇ
  ତୁମର ସମସ୍ତ କଥା ରେଭେନ୍ସା କଲେଜ୍ କ୍ୱାଟରରୁ ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତୁମର ସାନ୍ନିଧ ମନେପଡ଼େ । ଆଜି ବି ତୁମର ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱକୁ ମୁଁ ଅନୁଭବ କରୁଛି ।

– ଶରତ ଚନ୍ଦ୍ର ମିଶ୍ର

- ଏକ ସାର୍ଥକ ଜୀବନ । ଈଶ୍ୱର ତାଙ୍କୁ ଶାନ୍ତି ପ୍ରଦାନ କରନ୍ତୁ ।

– ଗୋବିନ୍ଦ ଚନ୍ଦ୍ର ସେନାପତି

- ଜୀବନରେ ବହୁତ କିଛି ମିଳିପାରେ । କିନ୍ତୁ ଆପଣଙ୍କ ପରି ଉତ୍ସର୍ଗୀକୃତ ମଣିଷର ସାନ୍ନିଧ ପାଇବା ଆଉ ସମ୍ଭବପର ନୁହେଁ । ଭଗବାନ୍‌ଙ୍କ ପାଖରେ ପ୍ରାର୍ଥନା ଆପଣଙ୍କ ପବିତ୍ର ଆତ୍ମାକୁ ମୁକ୍ତି ଓ ଶାନ୍ତି ଦିଅନ୍ତୁ । ଆପଣ ତାଙ୍କ ଦେହରେ ଲୀନ ହୋଇଯାଆନ୍ତୁ ।

– ନାରାୟଣ ଚନ୍ଦ୍ର ଶତପଥି

- ଡ. ବି.କେ. ବେହୁରା ଆମ ସମୟର ଜଣେ ସଫଳ ମଣିଷ, ଯିଏ ସମାଜ ପାଇଁ ଅନେକ ଅବଦାନର ସ୍ମୃତି ଛାଡ଼ି ଯାଇଛନ୍ତି । ଜଣେ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଭାବରେ ତାଙ୍କର ବୃତ୍ତିର ସଫଳ ପରିପ୍ରକାଶ ଘଟେ, ଲୋକଙ୍କ ଭିତରେ ବିଜ୍ଞାନ ସମ୍ମତ ଧ୍ୟାନଧାରଣାର ପ୍ରସାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ।ଓଡ଼ିଶାର ସାରସ୍ୱତ ଜଗତକୁ ତାଙ୍କର ଅବଦାନ ଓଡ଼ିଶାର ସାହିତ୍ୟକୁ ଋଦ୍ଧିମନ୍ତ କରିଛି । ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ପ୍ରତି ତାଙ୍କର ଅବଦାନକୁ ମଧ୍ୟ ଭୁଲି ହେବ ନାହିଁ । ସର୍ବୋପରି ଜଣେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଭଲ ମଣିଷ ଭାବରେ ଅନେକଙ୍କ ଭିତରେ ସେ ଅମର ହୋଇ ରହିବେ ।ତାଙ୍କର ଆବର୍ତ୍ତମାନରେ ଓଡ଼ିଶା ଜଣେ କୃତି ସନ୍ତାନକୁ ହରାଇଲା । ତାଙ୍କର ସ୍ମୃତି ପ୍ରତି ମୋର ଶ୍ରଦ୍ଧାଞ୍ଜଳି ।

– ସୁଦର୍ଶନ ଦାସ, ସ୍ତମ୍ଭକାର ଓ ସମାଜସେବୀ

- ମୋର ଦିଗ୍‌ଦର୍ଶକ, ଶୁଭାକାଂକ୍ଷୀ ପରମ ପୂଜ୍ୟ ସାର୍ ନଳୀନୀଦେବୀ ମହିଳା ମହାବିଦ୍ୟାଳୟର ପ୍ରଥମ ସଭାପତି ଭାବରେ ପଦ ଅଳଙ୍କୃତ କରିଥିଲେ ଓ ମୋତେ ପ୍ରତିଷ୍ଠାତା ସେକ୍ରେଟେରୀ ଭାବରେ ବହୁତ ଦିଗ୍‌ଦର୍ଶନ ଦେଇଥିଲେ । ତାଙ୍କ ଆଶୀର୍ବାଦର ଭଡ଼ା ଗୃହରୁ କଲେଜଟି ନିଜସ୍ୱ ଘରକୁ ଯାଇ ଏକ ବଡ଼ ଆକାରରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇଛି ।

– ବ୍ରଜ କିଶୋର ପଟ୍ଟନାୟକ

- କଳିଙ୍ଗ ଫାଉଣ୍ଡେସନ ଟ୍ରଷ୍ଟ ଓ ବିଜ୍ଞାନ ପ୍ରଚାର ସମିତି, କଟକ ଓ ଭୁବନେଶ୍ୱର ତରଫରୁ ମୁଁ ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରି ସାର୍‌ଙ୍କୁ ଅନ୍ତିମ ପ୍ରଣାମ କରିବାକୁ ଆସିଲି । ପ୍ରଫେସର ଭାରତୀ ବେହୁରାଙ୍କ ଠାରୁ ଖବର ପାଇ ଅତ୍ୟନ୍ତ ମ୍ରିୟମାଣ ହୋଇପଡ଼ିଲି । ବିଜ୍ଞାନ ଦିଗନ୍ତରେ ସାର୍‌ଙ୍କ ଶେଷ ସାକ୍ଷାତକାର ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିଲା । ମୁଁ ବହୁବାର ସାର୍‌ଙ୍କ ଇଣ୍ଟରଭିଉ ନେବା ପାଇଁ ଘରକୁ ଆସିଛି । ତାଙ୍କର ସ୍ନେହ ମମତା ଭୁଲିବାର ନୁହେଁ । ମ୍ୟାଡ଼ାମଙ୍କ ସହ ମୋର ଖୁବ୍ ଭଲ ସଂପର୍କ ଉଭୟେ ମତେ ଖୁବ୍ ଭଲ ପାଆନ୍ତି । କଳିଙ୍ଗ ଫାଉଣ୍ଡେସନର ମାନପତ୍ର ଓ ମୋମେଣ୍ଟୋ ମୁଁ ତିଆରି କରିଥିଲି । ସାର୍‌ଙ୍କ ବାଇଓଗ୍ରାଫି ମୁଁ ଏବେ ଇଂରାଜୀରେ ଲେଖୁଛି । ସାର୍‌ଙ୍କ ବାୟୋଡ଼ାଟା ଓ ଲିଷ୍ଟ ଅଫ୍ ରିସର୍ଚ୍ଚ ପବ୍ଲିକେଶନ ମୋ' ପାଖରେ ଅଛି । ବିଜ୍ଞାନ ଜଗତ ପାଇଁ ଏକ ଦୁଃଖଦ ଘଟଣା । ଭଗବାନ ତାଙ୍କ ଆତ୍ମାକୁ ସଦ୍‌ଗତି ଦିଅନ୍ତୁ ।

– ଡ. ଚିତ୍ତରଂଜନ ମିଶ୍ର, ଟ୍ରଷ୍ଟ-କଳିଙ୍ଗ ଫାଉଣ୍ଡେସନ୍ ଟ୍ରଷ୍ଟ, ବିଜ୍ଞାନ ପ୍ରଚାର ସମିତି

- ଡ. ବସନ୍ତ କୁମାର ବେହୁରାଙ୍କ ଦେହାନ୍ତ ଆମ ରାଜ୍ୟ ବିଜ୍ଞାନ ଶିକ୍ଷା ପାଇଁ ଏକ ଅପୂରଣୀୟ କ୍ଷତି । ଭଗବାନ ସେ ସ୍ୱର୍ଗତ ଆତ୍ମାର ସଦ୍‌ଗତି କରନ୍ତୁ ।

– ବିଭୂତି ଭୂଷଣ ସ୍ୱାଇଁ, ଉପସଭାପତି ବାଲିକୁଦା ପିପୁଲସ୍ ଆସୋସିଏସନ୍, ଭୁବନେଶ୍ୱର

– ପ୍ରମୋଦ କୁମାର ବିଶ୍ୱାଳ, ସମ୍ପାଦକ

– ଶରତ କୁମାର ନାୟକ

- ପିଉସା ଆପଣଙ୍କ ଆର୍ଶିବାଦ ମୋ' ଜୀବନର ଗତିପଥ ଗୁରୁ । ମୁଁ ଆପଣଙ୍କର ଚିରଋଣୀ ।

– ବିଭୁଦେନ୍ଦୁ ଦାଶ (ବୁଲୁ)

- ପ୍ରାଣୀ ବିଜ୍ଞାନ ଗବେଷଣା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅନନ୍ୟ ସଫଳତାର ଅଧିକାରୀ, ଛାତ୍ରବତ୍ସଳ ଅଧ୍ୟାପକ, ପ୍ରବୀଣ ଶିକ୍ଷାବିତ୍ ତଥା ଖ୍ୟାତନାମା ଜନପ୍ରିୟ ବିଜ୍ଞାନ ଲେଖକ ପ୍ରଫେସର ବସନ୍ତ କୁମାର ବେହୁରାଙ୍କ ବିୟୋଗ ଯେଉଁ ଶୂନ୍ୟସ୍ଥାନ ସୃଷ୍ଟି କରିଛି, ତାହା ଅପୂରଣୀୟ । ତାଙ୍କର ବିରଳ ଜୀବନଚର୍ଯ୍ୟା, ସାଧନା ଓ ସିଦ୍ଧିର ଆଲେଖ୍ୟ ଚିରକାଳ ଅମ୍ଳାନ ହୋଇ ରହିବ । ତାଙ୍କ ସ୍ମୃତି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ମୋର ବିନମ୍ର ଓ ଶ୍ରଦ୍ଧାଞ୍ଜଳି ଓ ପ୍ରଣିପାତ ।

– ଆଶୁତୋଷ ପରିଡ଼ା, ୧୩୬୪, ଶାସ୍ତ୍ରୀ ନଗର, ଭୁବନେଶ୍ୱର-୧

on 16th Feb 2015 at Anurag

- Mr. Behura (Mousa) was one of the finest human being who had tremendous talent in the field of Education. He was an icon for Odisa has ever produced. May God keep his soul in piece in the abode of God.

  – Prabodha Kumar Bhuyan

- Excellent human being

  – Dr. K.L. Narayanan

- A life dedicated to teaching and research in science (Zoology) is lost for ever.

  – Atul Chandra Pradhan

- I was a student and colleaque of Prof Behura who had is his life time achieved all that possible both professionally and otherwise in the prevailing context in our state. A full and complete life very few can aspire and achieve. His legacy left behind shall continue to inspire all concerned near and dear ones.

  – Chandi Charan Das

- Dr. Basanta Kumar Behura has been an outstanding scientist, a quest personality with significant contribution to odia language. His personality and scientific contribution has been remarkable and he has been looked upon as an icon in academic and scientific community. His death is a great loss.

  – Dhiren Kumar Ray

- I express my deep condolence at the sad demise of beloved dear "Mousa" whose affection warm welcome and humorous chat will remain as sweet memories . May his great soul remain in peace.

  – Shashi Sekhar Samal

- My wife joins me to condole deeply the demise of Prof. B.K. Beura, my respected teacher and teacher of every Zoologists of Odisha, a towering personality, lovable and very much respected, We loved him.

  – Prof. Madhab Chandra Dash

- The Academician par excellent who created so many Zoologists and wildlife specialists across the state of Odisha and many outside is no more with us. We have lost the Father of Zoology of Odisha but his teaching and guidance will always remain with us.

  – Lala Aswini Kumar Singh

Heartfelt Tributes To a Beloved Uncle

Lalit Mansingh

A Scientist, Scholar, Writer and Educationist - Dr. Basanta Kumar Behura reached the pinnacle of success in all these fields. He was in fact a one-man institution, who inspired generations of students to pursue the cause of science and scholarship.

As members of the family, we were privileged to see him at close quarters and viewed his achievements with love and reverence. Although, he was an uncle, we called him 'bhai', more precisely Rambhai, since 'Rama' was his nickname within the family. The name was apt, because I feel he shared many of the superb qualities of the hero of the Ramayana. Like his namesake, he was upright, honest, disciplined and multitalented. He did not suffer fools, nor did he have any tolerance for slipshod performances or unethical behaviour.

In his younger days, he was known for his explosive outbursts - which we called the 'Behura temper'. His impatience, however, was frankly justified because it arose out of a frustration that people around him were not measuring up to the bench marks he had set for himself. Amongst all my maternal uncles, he was the closest to my father, Dr Mayadhar Mansingh. More than a brother-in-law, he was a friend, admirer and confidant.

Dr Behura treated us less as nephews and nieces and more as his children. In fact, after both our parents died, he was our surrogate father, whom we always approached with the deepest love and respect. With his sharp memory he would regale us with countless stories and nuggets of information about our parents.

His intense curiosity and love for life and learning never failed him.

Dr Behura has left us for a happier place, relieved from the bondage and suffering of life. My aunt, Smt Chandramani Behura, was his life-companion and soul-mate - who remained as a shadow does, always beside him, nursing him with loving care during his long illness. To her, and to my cousins, nephews and nieces, I offer my heartfelt condolences and join them in their grief.

Dr Behura lived life by his own principles and also died on his own terms - with courage and dignity, his pride intact. As we struggle to come to terms with his departure, we also need to remember that he lived a long and productive life, a life worthy of celebration.

I had written an article in 1982 entitled "Recollections of a Scientist Uncle", on occasion of his 60th birthday. A copy is attached.

Former Foreign Secretary,
Ambassador to the USA and High Commissioner to UK,
N-38, Panch Sheel Park, New Delhi 110017

ଶୋକ ପ୍ରସ୍ତାବ

ତାରିଖ – ୧୯.୦୨.୨୦୧୫

ଟାଗୋର ଗ୍ରାମ୍ୟ ଉନ୍ନୟନ ସମିତି, ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରକଳ୍ପର ପରିଚାଳନା ସମିତିର ସଦସ୍ୟ ମଣ୍ଡଳୀ ଓ ଏହାର ସମସ୍ତ କର୍ମୀ ଆମ ପରିଚାଳନା ସମିତିର ଅନ୍ୟତମ ବିଶିଷ୍ଟ ବରିଷ୍ଠ ସଦସ୍ୟ ଓ ପରାମର୍ଶଦାତା ଡଃ ବସନ୍ତ କୁମାର ବେହୁରାଙ୍କ ବିୟୋଗରେ ଅତୀବ ମର୍ମାହତ ଓ ଦୁଃଖିତ। ଆମେ ସମସ୍ତେ ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ନିକଟରେ ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଛୁ ଯେ ତାଙ୍କ ଉତ୍ସର୍ଗୀକୃତ ଆତ୍ମାର ସଦ୍‌ଗତି ହେଉ ଏବଂ ତାଙ୍କର କୃତି ଓ ତ୍ୟାଗପୂତ ଜୀବନ ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ପ୍ରେରଣାର ଉତ୍ସ ହୋଇ ରହୁ।

ଏହି ଶୋକ ପ୍ରସ୍ତାବର ଏକ କିତା ନକଲ ତାଙ୍କର ପ୍ରିୟ ପତ୍ନୀ ଶ୍ରୀମତୀ ଚନ୍ଦ୍ରମଣି ବେହୁରାଙ୍କୁ ପ୍ରେରଣ କରାଗଲା। ଭଗବାନ ଶ୍ରୀମତୀ ବେହୁରା ଓ ତାଙ୍କ ପରିବାର ବର୍ଗଙ୍କୁ ଏହି ଦୁଃଖ ଅତିକ୍ରାନ୍ତ କରିବାକୁ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଓ ସାହସ ଦିଅନ୍ତୁ।

ଧର୍ମେନ୍ଦ୍ର ... ପ୍ରେମାନନ୍ଦ ...

ରାଧାମୋହନ ... ମହେନ୍ଦ୍ର ...

S.S. Srivastava, IFS
Principal CCF (WL) &
Chief Wildlife Warden, Odisha

Prakruti Bhawan, Nilakantha Nagar
5th Floor, BDA Apartment
Bhubaneswar-751012
Phone : 0674-2564587
Fax : 0674-2565062
(Website: odishawildlife.org,
E mail: odishawildlife@gmail.com)

Memo No. 1922 20.02.2015

To

Dr. P. Behura
300,Kharabela Nagar, Bhubaneswar
(Phone 9937014949)

Condolence Message

We are sad to learn about the demise of your father Professor Basanta Kumar Behura on 16 February 2015. Professor Behura has contributed in various ways to the cause of knowledge, literature and conservation of wildlife in Odisha. As a token of recognition of his work and deliberations as members of various wildlife-related boards and societies, in 2007-08 the Government presented him the State Award namely, Biju Patnaik Award for Wildlife Conservation. The seat which Prof Behura occupied and the aura he created is vacant at the moment.

The Wildlife Organisation conveys its deep condolences, and pray that while you, Madam Behura and other members of family get the strength to bear the tragedy, the soul of the senior-most Zoologist of Odisha may rest in peace in his heavenly abode.

(S. S. Srivastava) 20.02.2015
PCCF and CWLW, Odisha

NATURE & WILDLIFE CONSERVATION SOCIETY OF ODISHA
(Regd. No.18864/4 of 1982-83)
Mayur Bhawan, Sahid Nagar, Bhubaneswar – 751 007.
Phone : 0674 – 2547850 (Office), 2547840 (Fax)

Bhubaneswar
18th February, 2015.

Condolence Message

We, the members of the 'Nature and Wildlife Conservation Society of Orissa' (NWCSO) are shocked to hear the news of the sad demise of our respected Founder Member Late Professor Dr. Basanta Kumar Behura, who left for heavenly abode in the evening of 16th February, 2015. He had been actively associated with important activities of the Society. His valuable contribution to the Society is highly acknowledged by the members.

The Members of the Society deeply mourn the sad demise of Professor Dr. Basanta Kumar Behura and pray for the departed soul to rest in peace. We pray the Almighty to provide enough strength and courage to the bereaved family to bear the loss.

18/02/15
SECRETARY

HERPETOLOGICAL PROFILE OF PROFESSOR B. K. BEHURA

It becomes difficult to get the right words to describe a towering personality whose singular presence can be felt when one looks into the past and present of zoology of an area like Orissa.

Only since 1970s herpetological stuidies in India have gained momentum. In its special issues Zoos' Print have stressed upon these lesser known animals and have pleaded for their exhibition, popularisation and scientific exploration. However, it is nearly fortythree years ago, a handsome Edinburgh-returned Zoologist was engaged in an uncommon act of running behind frogs and toads into almost anywhere the amphibians could tread into. He was the readymade solution to neighbours and peers if a snake, a frog or for that reason any animal regarded a nuisance to common man, were to be shifted out of the premises. He was the only known Oriyan zoologist then and is even now to have a string of marks of achievements. Herpetological achievements have historical as well as contemporary significances yet, these are only a part of the entire personality of this zoologist, Professor B. K. Behura. He has retired from formal Professorship touched with a spell of Vice-Chancellorship, but he continues to be present in all assemblances where wildlife and herpetology need some heavy-weight steering.

At the ISRAG meeting Prof. Behura—tall, thin, fair and starting in his seventies—, sat as the anchor person. A dream-come-true, an international meeting in its modern approaches, was being held in his own-designed Post Graduate Department of Zoology, Utkal University.

Professor Basanta Kumar Behura is one of the oldest active Zoologists of India. All through the four and a half decades (1947-1992), he has worked in Orissa, as a teacher, researcher, scientific organizer and a preacher for the conservation of wildlife and environment. By the time he retired at the ripe age of 60 in February, 1982, he had published about 140 research papers in National and International journals of repute, three books on the vertebrate fauna of Orissa, in Oriya language, viz., "Orissara Benga" (Frogs and toads of Orissa : 1965), "Orissara Sapa" (Snakes of Orissa: 1966) and "Bharatara Banya Prani" (Mammals of India: 1980). The books in Oriya though intended for popularisation of science, serve as valuable reference guide for the study of the natural history of these groups and are mentioned in scientific texts on the subject. In addition, he also wrote a popular science book (Dinosaurs) in Orya. All the above mentioned books won for him either a National or a State award. In 1948, Behura described the stomach contents of a Bufo. In 1949 he described ticks of Varanus. In 1950 he highlighted the arterial abnormality in a Bufo. And so on go his observations and studies. Prof. Behura was instrumental in stimulating research on crocodiles and turtles. Later, these took a national shape.

After his active life under the Utkal University (1947-1982) during which he founded the Zoological Society of Orissa (1958) and Nature and Wildlife Conservation Society of Orissa (1982), he continues his research and teaching as evidenced by the publication of 97 research and review papers during the last ten years.

Prof. Behura has translated the once very popular book on Indian Snakes published by the National Book Trust. All amateur and serious students of herpetology of this region have to pass through the altar that this Professor of eminence has created.

During the concluding session of the ISRAG the Professor was given a befitting ovation by the members.

S. K. Dutta
Lala A. K. Singh

Zoological Society of Orissa

Citation

Dr. Basanta Kumar Behura is the first and oldest Zoologist of the state of Orissa. He has been a teacher under the Utkal University since 1947. Basically an entomologist, he has also made significant contribution in the fields of ophidology, ornithology and wild life of Orissa.

He has made outstanding contributions to the study and conservation of the fauna of Orissa as the Joint Secretary of the "Sportman's Club of Orissa" later renamed as "Natural History Society of Orissa". Presently he is involved in a survey on the status of the wild buffalo in Orissa. Due to his untiring efforts, study of wild life has found a place in the Zoology syllabi of Utkal University from Intermediate to Master of Science. A special paper in wild life is offered at Master of Science level under his guidance.

Dr. Behura is well known as a writer. He won a National Award in 1965 for his book in Oriya "Odisar Benga (Frogs and Toads of Orissa) a state award in 1967 for his book "Odisara Sapa (Sankes of Orissa) and another award in 1967 for his book "Dinosaur". He has also retranslated into oriya P. J. Deoras' book on "Snakes of India" and Salim Ali and Laeeq Futtehally's book "Common Bird" (National Book Trust, India). His book on "Wild Animals of India" is being published by the Orissa State Bureau of Text Book Preparation and Production. He is the Editor of Prakruti, Utkal University Journal of Science.

Dr. Behura is associated with a number of learned organisations. He presided over the Section of Zoology, Entomology and Fisheries of the 65th Indian Science Congress, Ahmedabad 1978. He is a Founder member of the Zoological Society of Orissa. In 1978 he was awarded the prestigious RAJA JITENDRO MULLICK GOLD MEDAL by the Zoological Society of India.

In recognition of his outstanding contributions in the furtherance of interest, study and popularisation of the cause and knowledge of the fauna and wild life of Orissa, the Zoological Society of Orissa has great pleasure in awarding this citation to Dr. Basanta Kumar Behura.

BHUBANESWAR

February 26, 1979

ZOOLOGICAL SOCIETY OF ORISSA

ZOOLOGICAL SOCIETY OF IN[DIA]

Raja Jitendra Mullick Memorial Gold Medal

(Second Award 1978)

CITATION

Kumar Purnendro Mullick of Calcutta created an endowment on the occasion of the Third All India Congress of Zoology, Waltair, 1975, for the award of a gold medal every third year in memory of his illustrious father, RAJA JITENDRA MULLICK, for outstanding contributions made for the furtherance of the interests in the study, popularisation and conservation of wild life in India.

The Second Award (1978) of RAJA JITENDRA MULLICK MEMORIAL GOLD MEDAL is made to PROFESSOR BASANT KUMAR BEHURA, Professor & Head of the Department of Zoology, Utkal University, Bhubaneswar, for his outstanding contributions to the furtherance of interest, study, and popularisation of the cause and knowledge of wild life in India.

Prof. Behura, the first and the oldest Zoologist of the State of Orissa, is basically an entomologist and has been a teacher under Utkal University since 1947. Most of his hundred research publications deal with various aspects of the biology of insects including an annotated list of crop pests of Orissa. His field of work also extends to ophidiology and ornithology. He has made significant contributions to the study and research in the field of wild life in India in general and Orissa in particular. Due to his untiring efforts, study of wild life has found a place in the Zoology syllabi for the Intermediate, Bachelor and Master of Science Examinations of Utkal University.

Prof. Behura is well known as a writer of distinction. He won a National Award in 1965 for his book in Oriya, *"Odisara Benga"* (Frogs and Toads of Orissa), a State award in 1967 for his book *"Odisara Sapa"* (Snakes of Orissa) and another award in 197? for his book *"Dinosaur"* (Dinosaurs). He has also translated into Oriya P. J. Deoras' book *"Sankes of India"* and Salim Ali and Laeeq Futehally's book *"Common Birds"* (National Book Trust, India) Dr Behura's book *"Wild Animals of India"* is being published by the Orissa State Bureau of Text book Preparation and Production.

Dr. Behura is associated with a number of learned organisations. He presided over the Section of Zoology, Entomology and Fisheries of the 65th Indian Science Congress, Ahmedabad, 1978. He has served as the Joint Secretary of the Sportsmen's Club of Orissa, later renamed as " Natural History Society of Orissa ". Presently, a survey on the status of the wild buffalo in Orissa is being carried out under his guidance.

In recognition of his contributions to the study, conservation and popularisation of the fauna of India in general and Orissa in particular, the Zoological Society of India has great pleasure in making the Second Award of RAJA JITENDRA MULLICK GOLD MEDAL to Dr. Basant Kumar Behura.

(Dr. B. S. Chau[han])
PRESIDENT
ZOOLOGICAL SOCIE[TY]

BODH-GAYA

5 THE TIMES OF INDIA, BHUBANESWAR
TUESDAY, FEBRUARY 17, 2015

Zoologist passes away: Former vice-chancellor of Utkal University and eminent zoologist Basanta Kumar Behura breathed his last at his Kharavela Nagar residence in Bhubaneswar on Monday. He was 84 and ailing for last a few months. He leaves behind his wife, daughter and son. The state government had conferred the Kalinga Samman-2012 instituted by the Kalinga Foundation Trust on Behura for his contribution to popularize science. Behura also received the Biju Patnaik award for wildlife conservation for 2007-08.

THE NEW INDIAN EXPRESS
BHUBANESWAR WEDNESDAY 18 FEBRUARY 2015

Basant Behura Passes Away

Express News Service

Bhubaneswar: Former vice-chancellor of Utkal University Professor Basant Kumar Behura died at his Kharavela Nagar residence here on Monday. He was 94.

An internationally-acclaimed Biologist, Behura was the vice-chancellor of Utkal University in 1980. He received many prestigious awards, including the Biju Patnaik Award for Wildlife Conservation, Kalinga Samman and Samant Chandrasekhar Puraskar during his illustrious career. He has several books on wildlife to his credit. He is survived by his wife, two daughters and a son.

OrissaPOST
TUESDAY | FEBRUARY 17 2015 | BHUBANESWAR

Former Utkal VC dead

Bhubaneswar: Former Utkal University vice-chancellor Basant Kumar Behura died at his residence in Kharvel Nagar here Monday. He was 94. His last rites were conducted at the Satyanagar crematorium. Behura was conferred with the Kalinga Award in 2012 for his contribution to making science popular among the masses. He was also felicitated by the Orissa Science Academy in 1997 and was awarded with the Biju Patnaik Wildlife Conservation Award for 2007-08.

ପ୍ରମେୟ
ମଙ୍ଗଳବାର
୧୭ ଫେବୃଆରୀ, ୨୦୧୫
୧୧

ବିଶିଷ୍ଟ ଶିକ୍ଷାବିତ୍ ବସନ୍ତ ବେହୁରାଙ୍କ ପରଲୋକ

ଭୁବନେଶ୍ୱର,୧୬।୨(ବ୍ୟୁରୋ): ସୋମବାର ଜାତୀୟ ତଥା ଆନ୍ତର୍ଜାତୀୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସୁନାମ ଅର୍ଜନ କରିଥିବା ବିଶିଷ୍ଟ ଶିକ୍ଷାବିତ୍, ତଥା ଉତ୍କଳ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ପ୍ରାଣୀବିଜ୍ଞାନ ବିଭାଗ ପ୍ରଫେସର ବସନ୍ତ କୁମାର ବେହୁରାଙ୍କ ୯୩ବର୍ଷ ବୟସରେ ପରଲୋକ ହୋଇଯାଇଛି। ମୃତ୍ୟୁ ଶଯ୍ୟା ନିକଟରେ ପତ୍ନୀ, ପୁଅ, ଝିଅ ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲେ। ତାଙ୍କ ଖାରବେଳନଗରସ୍ଥିତ ବାସଭବନରେ ବହୁ ଶିକ୍ଷାବିତ୍ ଓ ମାନ୍ୟଗଣ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇ ତାଙ୍କର ଶେଷ ଦର୍ଶନ କରିବା ସହ ଶୋକସନ୍ତପ୍ତ ପରିବାରବର୍ଗଙ୍କୁ ସମବେଦନା ଜ୍ଞାପନ କରିଥିଲେ। ତାଙ୍କର ମରଶରୀରକୁ ଉତ୍କଳ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟକୁ ନିଆଯାଇଥିଲା। ସତ୍ୟନଗରସ୍ଥିତ ଶ୍ମଶାନରେ ତାଙ୍କର ଶେଷକୃତ୍ୟ ସମ୍ପନ୍ନ ହୋଇଥିଲା। ପୁତ୍ର ପ୍ରିୟଦର୍ଶନ ବେହୁରା ମୁଖାଗ୍ନି ଦେଇଥିଲେ। ଉଲ୍ଲେଖଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରଫେସର ବେହୁରା ଜଗତସିଂହପୁର ଜିଲ୍ଲା ବାଲିକୁଦା ଅନ୍ତର୍ଗତ ବିଲିପଡ଼ା ଗ୍ରାମରେ ଜନ୍ମ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ। ଭାରତୀୟ ପ୍ରାଣୀବିଜ୍ଞାନ ସମିତିର ପୂର୍ବତନ ସଭାପତି ଶ୍ରୀ ବେହୁରା 'ଓଡ଼ିଶାର ବେଙ୍ଗ' ଓ 'ଡାଇନୋସର୍' ପୁସ୍ତକ ରଚନା କରି ଜାତୀୟସ୍ତରରେ ପୁରସ୍କୃତ ହୋଇଥିବାବେଳେ 'ଓଡ଼ିଶାର ସାପ' ରଚନା କରି ରାଜ୍ୟସ୍ତରୀୟ ପୁରସ୍କାରପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଛନ୍ତି। ପ୍ରାଣୀବିଜ୍ଞାନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ତାଙ୍କର ଉଲ୍ଲେଖନୀୟ ଅବଦାନ ପାଇଁ ତାଙ୍କୁ ଅନେକ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ପକ୍ଷରୁ ସମ୍ବର୍ଦ୍ଧିତ ଓ ସମ୍ମାନିତ କରାଯାଇଛି।

ସମ୍ବାଦ
ଭୁବନେଶ୍ୱର ୬
୧୭ ଫେବୃଆରି ୨୦୧୫

ଉତ୍କଳ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ପୂର୍ବତନ କୁଳପତିଙ୍କ ପରଲୋକ

ଭୁବନେଶ୍ୱର,୧୬।୨(ଇମିସ): ଉତ୍କଳ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ପୂର୍ବତନ କୁଳପତି ତଥା ବିଶିଷ୍ଟ ପ୍ରାଣୀ ବିଜ୍ଞାନୀ ପ୍ରଫେସର ବସନ୍ତ କୁମାର ବେହୁରାଙ୍କର ଆଜି ପୂର୍ବାହ୍ନ ୧୧ଟା ୩୦ରେ ତାଙ୍କ ଖାରବେଳନଗର ସ୍ଥିତ ବାସଭବନରେ ପରଲୋକ ଘଟିଛି। ମୃତ୍ୟୁ ବେଳକୁ ତାଙ୍କୁ ୯୪ବର୍ଷ ହୋଇଥିଲା। ସେ ଗତ କିଛି ମାସ ଧରି ବାର୍ଦ୍ଧକ୍ୟ ଜନିତ ରୋଗରେ ପୀଡ଼ିତ ଥିଲେ। ମୃତ୍ୟୁ ବେଳକୁ ଶଯ୍ୟା ନିକଟରେ ତାଙ୍କ ସହଧର୍ମିଣୀ ଚନ୍ଦ୍ରମଣୀ ବେହୁରା ଓ କନ୍ୟା କୌଶିକା ବେହୁରା ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲେ। ସ୍ୱର୍ଗତ ବେହୁରାଙ୍କ ମର ଶରୀରକୁ ଉତ୍କଳ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ କ୍ୟାମ୍ପସକୁ ଅଣାଯାଇଥିଲା। ଏହାପରେ ସତ୍ୟ ନଗର ଶ୍ମଶାନରେ ଶେଷକୃତ୍ୟ ସମ୍ପନ୍ନ ହୋଇଥିଲା। ତାଙ୍କର ଏକମାତ୍ର ପୁତ୍ର ପ୍ରିୟଦର୍ଶନ ବେହୁରା ମୁଖାଗ୍ନି ଦେଇଥିଲେ।

ସ୍ୱର୍ଗତ ବେହୁରା ଜଣେ ବିଶିଷ୍ଟ ପ୍ରାଣୀ ତତ୍ତ୍ୱବିତ ହିସାବରେ ଦେଶରେ ଏବଂ ଦେଶ ବାହାରେ ପରିଚିତ ଥିଲେ। ୧୯୮୦ ମସିହାରେ ସେ ଉତ୍କଳ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳର କୁଳପତି ଭାବେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲେ। ଏହାସହ ସେ ବିଭିନ୍ନ ମର୍ଯ୍ୟାଦାଜନକ ସମ୍ମାନରେ ସମ୍ମାନିତ ହୋଇଛନ୍ତି। ସେ ବିଜୁ ପଟ୍ଟନାୟକ ଆୱାର୍ଡ ଫର ୱାଇଲଡ ଲାଇଫ କନଜରଭେସନ୍, କଳିଙ୍ଗ ସମ୍ମାନ, ଓଡ଼ିଶା ବିଜ୍ଞାନ ଏକାଡେମୀ ସମ୍ମାନ, ସାମନ୍ତ ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖର ପୁରସ୍କାରରେ ମଧ୍ୟ ସମ୍ମାନିତ ହୋଇଛନ୍ତି। ସ୍ୱର୍ଗତ ବେହୁରା ପ୍ରକୃତି ଓ ବନଜୀବନ ସଂରକ୍ଷଣ ସମିତିର ପ୍ରତିଷ୍ଠାତା ସଭାପତି ଥିବାବେଳେ ଭାରତ ପ୍ରାଣୀ ବିଜ୍ଞାନ ସମିତିର ସଭାପତି ଥିଲେ। ଏହାସହ ସେ ଓଡ଼ିଶାର ବେଙ୍ଗ, ଡାଇନାସୋର, ଓଡ଼ିଶାର ସାପ, ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ ପୁସ୍ତକ ରଚନା କରି ଦେଶରେ ଓ ଦେଶ ବାହାରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପରିଚୟ ପାଇଛନ୍ତି।

ପ୍ରଗତିବାଦୀ
ପୃଷ୍ଠା ୫
● ମଙ୍ଗଳବାର
● ଫେବୃଆରୀ ୧୭, ୨୦୧୫

ଶିକ୍ଷାବିତ୍ ବସନ୍ତ କୁମାର ବେହୁରାଙ୍କ ପରଲୋକ

ଭୁବନେଶ୍ୱର,ତା୧୬।୨(ପିଏନ୍ଏସ୍) : ବିଶିଷ୍ଟ ଶିକ୍ଷାବିତ୍ ତଥା ଉତ୍କଳ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ (ବାଣୀବିହାର) ର ପ୍ରାକ୍ତନ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କୁଳପତି ପ୍ରଫେସର ବସନ୍ତ କୁମାର ବେହୁରାଙ୍କ ଭୁବନେଶ୍ୱର ସ୍ଥିତ ଖାରବେଳ ନଗରସ୍ଥିତ ବାସଭବନରେ ପରଲୋକ ହୋଇଯାଇଛି । ମୃତ୍ୟୁ ବେଳକୁ ତାଙ୍କୁ ୯୪ ବର୍ଷ ବୟସ ହୋଇଥିଲା । ପ୍ରଫେସର ବେହୁରା ଉତ୍କଳ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ପ୍ରାଣୀବିଜ୍ଞାନ ବିଭାଗର ମୁଖ୍ୟଭାବେ କାର୍ଯ୍ୟ ତୁଲାଇଥିଲେ । ତାଙ୍କର ସ୍ତ୍ରୀ, ଦୁଇ ଝିଅ ଓ ଗୋଟିଏ ପୁଅ ଅଛନ୍ତି । ପ୍ରାଣୀବିଜ୍ଞାନ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସେ ଅନେକ ପୁସ୍ତକ ରଚନା କରିବା ସହ ତାଙ୍କ

ଅଧିନରେ ବହୁ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀ ପିଏଚଡି ଲାଭ କରିଛନ୍ତି । ସ୍ୱର୍ଗତ ବେହୁରା ପୂର୍ବତନ କେନ୍ଦ୍ର ବୈଦେଶିକ ସଚିବ ଲଳିତ ମାନସିଂଙ୍କର ମାମୁ ଥିଲେ ।

୧୯୨୨ ଫେବୃଆରୀ -୨୦ ତାରିଖରେ ଜଗତସିଂହପୁର ଜିଲ୍ଲା ବିଲିପଡ଼ା ଗ୍ରାମରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ୧୯୪୭ରୁ ଅଧ୍ୟାପନା ଚାକିରି ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ ସ୍ୱର୍ଗତ ବେହୁରା । ତେବେ ୧୯୫୭-୧୯୬୧ ମସିହା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଫେସର ଭାବେ କାର୍ଯ୍ୟ ତୁଲାଇଥିଲେ । ୧୯୬୧ରୁ ୮୨ ମସିହା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଉତ୍କଳ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ ପ୍ରାଣୀ ବିଭାଗରେ ପ୍ରଫେସର ଭାବେ କାର୍ଯ୍ୟ ତୁଲାଇଥିଲେ । ୧୯୮୦ ମସିହାରେ ଉତ୍କଳ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର କୁଳପତି ଭାବେ କାର୍ଯ୍ୟ ତୁଲାଇଥିଲେ । ତାଙ୍କର ଜ୍ଞାନ ଓ ପ୍ରତିଭା ପାଇଁ ତାଙ୍କୁ ଓଡ଼ିଶା ବିଜ୍ଞାନ ଏକାଡେମୀ ସମ୍ମାନ ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖର ପୁରସ୍କାର, ରାଜା ଜିତେନ୍ଦ୍ର ମଲ୍ଲିକ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ପଦକ ଆଦି ଅନେକ ସମ୍ମାନରେ ସମ୍ମାନିତ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହାବ୍ୟତୀତ ନିଖିଳ ଭାରତ ବିଜ୍ଞାନ କଂଗ୍ରେସର ସଭାପତି ଭାବେ ତାଙ୍କୁ ମନୋନୀତ କରାଯାଇଥିବାବେଳେ ଭାରତର ପ୍ରାଣୀ ବିଜ୍ଞାନର ସମିତିର ସଭାପତି ଭାବେ ତାଙ୍କୁ ଚୟନ କରାଯାଇଥିଲା ।

୨ | ଧରିତ୍ରୀ
ଭୁବନେଶ୍ୱର, ତା୧୭।୨।୨୦୧୫ରିଖ, ମଙ୍ଗଳବାର

ପରଲୋକରେ ବୈଜ୍ଞାନିକ ବସନ୍ତ ବେହୁରା

ଭୁବନେଶ୍ୱର,୧୬।୨(ବ୍ୟୁରୋ)- ଉତ୍କଳ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ପୂର୍ବତନ କୁଳପତି ତଥା ବୈଜ୍ଞାନିକ ପ୍ରଫେସର ଡ. ବସନ୍ତ କୁମାର ବେହୁରାଙ୍କ ସୋମବାର ପୂର୍ବାହ୍ନ ସାଢ଼େ ୧୧ଟାରେ ଖାରବେଳନଗରସ୍ଥିତ ତାଙ୍କ ବାସଭବନରେ ପରଲୋକ ହୋଇଯାଇଛି । ମୃତ୍ୟୁ ବେଳକୁ ତାଙ୍କୁ ୯୪ ବର୍ଷ ବୟସ ହୋଇଥିଲା । ସେ ଦୀର୍ଘଦିନ ହେବ ବାର୍ଦ୍ଧକ୍ୟଜନିତ ରୋଗରେ ପୀଡ଼ିତ ହୋଇ ଚିକିତ୍ସିତ ହେଉଥିଲେ । ମୃତ୍ୟୁ ଶଯ୍ୟା ନିକଟରେ ପତ୍ନୀ ଚନ୍ଦ୍ରମଣି ବେହୁରା ଏବଂ ଝିଅ କୌଶିକା ବେହୁରା ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲେ । ସତ୍ୟନଗର ଶ୍ମଶାନରେ ତାଙ୍କ ଅନ୍ତିମ ସଂସ୍କାର କରାଯାଇଛି । ପୁଅ ପ୍ରିୟଦର୍ଶନ ବେହୁରା ମୁଖାଗ୍ନି ଦେଇଥିଲେ । ଡ. ବେହୁରା ଉତ୍କଳ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ପ୍ରଥମ ପ୍ରାଣୀବିଜ୍ଞାନ ବିଭାଗ ମୁଖ୍ୟ ଥିଲେ । ୬୦ବର୍ଷ ବୟସରେ ୧୯୮୧ରେ ସେ ଅବସର ନେଇଥିଲେ । ଅବସର ନେବାର ୩ ମାସ ପୂର୍ବରୁ ସେ କୁଳପତି ଭାବେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିଲେ । ସୃଜନାତ୍ମକ, ବିଜ୍ଞାନକୁ ଲୋକପ୍ରିୟ କରିବାରେ ଜୀବନବ୍ୟାପୀ ଅବଦାନ ପାଇଁ ୨୦୧୨ରେ ତାଙ୍କୁ କଳିଙ୍ଗ ସମ୍ମାନରେ ସମ୍ମାନିତ କରାଯାଇଥିଲା । ୧୯୯୭ରେ ସେ ଓଡ଼ିଶା ବିଜ୍ଞାନ ଏକାଡେମୀ ସମ୍ମାନ ପାଇଥିଲେ । ୨୦୦୭-୨୦୦୮ ବର୍ଷ ପାଇଁ ତାଙ୍କୁ ବିଜୁ ପଟ୍ଟନାୟକ ଲାଇଫ୍ ଟାଇମ୍ ଆଚିଭମେଣ୍ଟ ଆୱାର୍ଡ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା । ତାଙ୍କ ପରଲୋକରେ ବିଭିନ୍ନ ମହଲରେ ଶୋକର ଛାୟା ଖେଳିଯାଇଛି ।

ପ୍ରାଣୀବିଜ୍ଞାନ ପ୍ରଫେସରଙ୍କ ପରଲୋକ

ଭୁବନେଶ୍ୱର, ୧୬।୨(ନି.ପ୍ର)- ଜାତୀୟ ତଥା ଅନ୍ତର୍ଜାତୀୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସୁନାମ ଅର୍ଜନ କରିଥିବା ବିଶିଷ୍ଟ ଶିକ୍ଷାବିତ୍, ତଥା ଉତ୍କଳ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ପ୍ରାଣୀବିଜ୍ଞାନ ବିଭାଗ ପ୍ରଫେସର ବସନ୍ତକୁମାର ବେହୁରାଙ୍କ ୯୩ବର୍ଷ ବୟସରେ ପରଲୋକ ହୋଇଯାଇଛି । ମୃତ୍ୟୁଶଯ୍ୟା ନିକଟରେ ପତ୍ନୀ, ପୁଅଝିଅ ଓ ପରିବାରବର୍ଗ ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲେ । ପ୍ରଫେସର ବେହୁରାଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ଖବର ପ୍ରଚାରିତ ହେବା ପରେ ତାଙ୍କ ଖାରବେଳ ନଗରସ୍ଥିତ ବାସଭବନରେ ବହୁ ଶିକ୍ଷାବିତ୍ ଓ ମାନ୍ୟଗଣ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇ ଶେଷ ଦର୍ଶନ କରିବା

ସହିତ ଶୋକସନ୍ତପ୍ତ ପରିବାର ବର୍ଗଙ୍କୁ ସମବେଦନା ଜ୍ଞାପନ କରିଥିଲେ । ତାଙ୍କର ମରଶରୀରକୁ ଶେଷ ଦର୍ଶନ ପାଇଁ ଉତ୍କଳ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟକୁ ନିଆଯାଇଥିଲା । ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ପୁଷ୍ପମାଲ୍ୟ ଅର୍ପଣ କରି ତାଙ୍କର ଶେଷ ଦର୍ଶନ କରିଥିଲେ । ସତ୍ୟନଗର ଶ୍ମଶାନରେ ତାଙ୍କର ଶେଷକୃତ୍ୟ ସମ୍ପନ୍ନ ହୋଇଥିଲା । ପୁତ୍ର ପ୍ରିୟଦର୍ଶନ ବେହୁରା ମୁଖାଗ୍ନି ଦେଇଥିଲେ । ପ୍ରଫେସର ବେହୁରା ଜଗତସିଂହପୁର ଜିଲ୍ଲା ବାଲିକୁଦା ଅନ୍ତର୍ଗତ ବିଲିପଡ଼ା ଗ୍ରାମରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ।

THE BIJU PATNAIK AWARD FOR WILDLIFE CONSERVATION
2007-08
PROF-BASANTA KU. BEHURA
WILDLIFE ORGANISATION, ORISSA

KALINGA FOUNDATION TRUST
BHUBANESWAR
Awards
KALINGA SAMMAN-2012
for
Popularization of Science
amongst the masses
Prof. Basanta Kumar Behura

ଶେଷରେ ଯାହାସବୁ ରହିଗଲା ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ପାଇଁ

(ଫଟୋ- ହୃଷିକେଶ ପ୍ରଧାନ)

ସାମନ୍ତ ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖର ପୁରସ୍କାର ଗ୍ରହଣ, ୧୯୯୩

କଳିଙ୍ଗ ସମ୍ମାନ ଗ୍ରହଣ, ୨୦୧୩